

Internationaliseringsmonitor

Verenigde Staten

2025-I

Internationaliseringsmonitor

Verenigde Staten

2025-I

Verklaring van tekens

niets (blanco)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
0 (0,0)	het cijfer is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
*	voorlopige cijfers
**	nader voorlopige cijfers
-	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
2016-2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2004/'05-2016/'17	oogstjaar enz., 2004/'05 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en CCN Redactie & Visualisatie, Den Haag
Omslagfoto: Getty Images / iStockphoto

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2025.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Executive summary 5

Verenigde Staten – Een introductie 12

1 Een profiel van de Verenigde Staten 15

1.1 Inleiding 16

1.2 De Amerikaanse economie in perspectief 17

1.3 De Amerikaanse handel in perspectief 23

1.4 De Amerikaanse investeringen in perspectief 36

1.5 De Amerikaanse innovatie en digitalisering in perspectief 42

1.6 De Amerikaanse duurzaamheid in perspectief 48

1.7 Samenvatting en conclusie 51

1.8 Bijlage 53

1.9 Literatuur 55

2 Goederenhandel tussen Nederland en de VS 62

2.1 Inleiding 63

2.2 Hoe belangrijk is de VS voor de Nederlandse goederenhandel? 64

2.3 De Nederlandse goederenexport naar de VS in detail 67

2.4 De Nederlandse goederenimport uit de VS in detail 72

2.5 Welke bedrijven in Nederland verhandelen goederen met de VS? 77

2.6 Hoe belangrijk is Nederland voor de Amerikaanse goederenexport? 82

2.7 Hoe belangrijk is Nederland voor de Amerikaanse goederenimport? 88

2.8 Samenvatting en conclusie 92

2.9 Bijlage 94

2.10 Literatuur 98

3 Dienstenhandel tussen Nederland en de VS 101

3.1 Inleiding 102

3.2 Nederlands-Amerikaanse dienstenhandel vanuit Nederlands perspectief 103

3.3 Nederlands-Amerikaanse dienstenhandel vanuit Amerikaans perspectief 109

3.4 Samenvatting en conclusie 114

3.5 Literatuur 115

4 De verwevenheid van Nederland met de Verenigde Staten in internationale waardeketens 117

- 4.1 Inleiding **118**
- 4.2 Verdiensten en werkgelegenheid dankzij directe export naar de VS **120**
- 4.3 Exportverdiensten aan de VS via internationale waardeketens **127**
- 4.4 De inzet van de invoer uit de VS binnen de Nederlandse economie **135**
- 4.5 Verdiensten van de VS aan Nederland via internationale waardeketens **143**
- 4.6 Samenvatting en conclusie **150**
- 4.7 Data en methoden **152**
- 4.8 Literatuur **153**

5 Amerikaanse multinationals in Nederland 156

- 5.1 Inleiding **157**
- 5.2 Kenmerken van Amerikaanse multinationals in Nederland **159**
- 5.3 Kenmerken van werknemers bij Amerikaanse bedrijven in Nederland **165**
- 5.4 Amerikaanse bedrijven in Nederland in vergelijking met andere EU-landen **169**
- 5.5 Investeringsrelatie tussen de VS en Nederland **173**
- 5.6 Samenvatting en conclusie **177**
- 5.7 Literatuur **178**

Begrippen **181**

Reeds eerder verschenen edities **187**

Dankwoord **189**

Medewerkers **190**

Executive summary

The Internationalisation Monitor describes trends in globalisation and their consequences for the Dutch economy and society. It is published twice annually as part of the Globalisation research agenda of Statistics Netherlands (CBS), commissioned by the Dutch Ministry of Foreign Affairs.

The re-election of Donald Trump as the 47th President of the United States has led to a significant shift in Washington DC. President Trump is wasting no time as he begins his second term. New announcements and presidential executive orders emanate from the White House nearly every day, intended either to reverse the policies of his predecessor or to usher in what he proclaims to be a 'new, golden age' (Tukker, 2025). This shift is not only having consequences for the United States itself, but for the entire world, including the Netherlands.

Few people outside the United States would have welcomed President Trump's announcement on 2 April 2025, which he referred to as 'Liberation Day': a general import tariff of 10% on all foreign goods, as well as double-digit import tariffs on dozens of individual countries which, according to the Trump administration, have treated the United States unfairly (Swanson & Romm, 2025). These tariffs would appear to mark the start of the trade war that Trump has been signalling for some time, and which the EU is now caught up in.

The European Union and the United States have long maintained close relations. Together, the EU and the US represent nearly 30% of global trade in goods and services and 43% of global GDP. More than €4.4 billion worth of goods and services cross the Atlantic Ocean every day (European Council, 2025). However, the close relations between the US and the EU – particularly when it comes to trade – are currently under serious pressure. In 2023, the EU exported more goods to the US than vice versa, while the US exported more services to the EU (Eurostat, 2025a, 2025b). It is the US's trade deficit in goods that is particularly troubling to President Trump (Harithas et al., 2025). Time will tell what growing protectionism in the US means for the global economy, trade relations between the EU and the US, and the consequences for the Netherlands.

In this edition of the Internationalisation Monitor, we will not be able to answer all the questions currently being raised about the Netherlands' relationship with the US, partly because there are so many questions across such a range of areas, and partly because collecting reliable data takes time. Most of the data in this edition of the Internationalisation Monitor therefore pertains to the period before President Trump assumed office for the second time.

Below we outline the main findings presented in each chapter of this edition:

Chapter 1: Profile of the US

- The United States has played a key role in the international arena for 150 years due to its dominance as the world's largest economy. US policies inevitably affect the rest of the world, including the Netherlands.
- In 2023, the US was still the largest economy in the world with a GDP of \$27,721 billion. This represents over a quarter of global GDP. China was the world's second largest economy at \$17,758 billion, and Germany the third largest at \$4,527 billion.
- In 2023, GDP per capita in the US was \$82,700, significantly higher than the Netherlands' \$64,800. When adjusted for purchasing power parity, however, GDP per capita in the US was \$74,578 in 2023, compared to \$71,447 in the Netherlands.
- While China became the world's largest goods exporter in 2007, the US is the world's largest importer of goods, with a total import value of \$3,168 billion in 2023, representing a 14.4% share of global imports. In 2023, China's share of global goods exports was 15.3%, while that of the US was 9.1%. The US had a goods trade deficit of \$1,150 billion in 2023, the largest in the world.
- In 2023, Canada was the top destination for US goods exports, at \$354 billion, followed by Mexico at \$323 billion. Mexico was the leading source of US goods imports at \$475 billion, followed by China at \$427 billion, and Canada at \$419 billion.
- The seaport of Los Angeles (California) handled the most international goods by value at \$291.8 billion in 2023. These were mainly imports. With respect to air freight, O'Hare Airport in Chicago (Illinois) handled more than any other airport in the US by value. The seaport of Houston (Texas), JFK Airport (New York), and Corpus Christi seaport (Texas) handled the largest export values in 2023.
- In 2023, mineral fuels were the most important export product of the US (16.1% of all goods exports), originating predominantly from Texas and Louisiana. Other important export product categories include machinery, electrical machinery, passenger cars, and aircraft. The top 5 goods import categories are electrical machinery, machinery, passenger cars, mineral fuels, and pharmaceutical products.
- The United States is the leading exporter and importer of services worldwide. In 2023, the US accounted for 15.3% of world services exports. US services exports amounted to \$1,027 billion, while services imports were \$748 billion, resulting in a services trade surplus of \$278 billion.
- The most significant services export category for the US in 2023 was business services (almost a quarter), followed by travel services (18.4%) and financial services (17.1%). With respect to imports, travel services and business services together accounted for 40.6% of total service imports.
- The US is the most popular destination for foreign direct investment in the world, with an inward investment position of \$5,394 billion in 2023. The outward investment position of the US was even larger at \$6,676 billion in 2023. The United Kingdom, the Netherlands, and Luxembourg were among the top destinations for US foreign direct investment.
- The US consistently ranks among the top 3 most innovative economies according to the Global Innovation Index. In 2021, the US spent 3.5% of its GDP on research and development, ranking third globally.

- In the 2024 IMD World Digital Competitiveness Ranking, the US ranked fourth, falling three positions from the previous year.
- On the environment, the US ranked 46th on the Sustainable Development Goals (SDG) Index for 2024, 35th on the Environmental Performance Index (EPI) for 2024, and 57th on the Climate Change Performance Index (CCPI) of 2025.

Chapter 2: Trade in goods between the Netherlands and the US

- The Netherlands exported €38.4 billion worth of goods to the US in 2024, an increase of €4.6 billion compared to 2023. This represented 5.7% of the Netherlands' total goods exports. The US is the fifth most important destination for Dutch goods exports, making it a more important purchaser of Dutch goods than China.
- Machinery and equipment, chemical products, and manufactured goods together accounted for 75% of goods exported to the US in 2024 by value. More specifically, the main export categories were medicines and pharmaceuticals, petroleum and machinery and appliances.
- The Netherlands imported €59.8 billion worth of goods from the US in 2024, a decrease of €4.2 billion compared to 2023. This represented 10.2% of goods imported into the Netherlands, making the US the second most important supplier of goods to the Netherlands in 2024.
- The largest import product category was mineral fuels with a share of 32.4%. Machinery and equipment (23.5%) and manufactured goods (19.9%) completed the top 3. More specifically, the main imports were crude oil, natural gas, and medical instruments and devices.
- About 11 thousand firms in the Netherlands exported goods to the US in 2023. Most exporters to the US are in manufacturing (machinery, chemicals and electrical engineering), the wholesale and retail trade, and specialised business services.
- About 25 thousand firms in the Netherlands imported goods from the US in 2023. These are mainly active in the wholesale and retail trade, manufacturing (petroleum industry, chemicals and machinery) and specialised business services.
- In 2023, 4% of all US goods exports were destined for the Netherlands. This made the Netherlands the fourth largest export destination, after Canada, Mexico and China. US exports destined for the Netherlands in 2023 mainly consisted of mineral fuels (including crude oil, natural gas and refined petroleum products), optical measuring instruments (including lasers) and pharmaceutical products.
- Of all the US states, Texas exported the most goods to the Netherlands by value in 2023 – mainly mineral fuels.
- In 2023, 1.3% of all US goods imports came from the Netherlands. The Netherlands was the 19th largest import partner for the US in 2023, playing a modest role as a goods supplier to the US. The three most important products imported into the US from the Netherlands in 2023 were pharmaceuticals, machinery and mineral fuels.
- Of all US states, North Carolina imported the most from the Netherlands by value in 2023 – mainly pharmaceuticals.

Chapter 3: Trade in services between the Netherlands and the US

- For years, the Netherlands has imported more services from the United States than vice versa. The Netherlands exported €32.7 billion worth of services to the US in 2024, while services imports from the US amounted to €50.5 billion.
- The US is one of the Netherlands' most important trading partners and there are therefore close links between the two countries. In 2024, the US was the largest supplier of services to the Netherlands. On the export side, the US was the Netherlands' second most important partner, just behind Germany. However, the importance of the US in the Netherlands' total services trade is declining.
- The US share of total imports of services into the Netherlands fell from 23% in 2014 to 17.9% in 2024. In terms of the Netherlands' services exports, the US share fell from 12.7% to 10.8% over the same period.
- This decline in the importance of the US in the trade in services is also evident when we look at individual types of services. In 2024, the US was the largest supplier in only two categories: intellectual property use and telecommunications, computer and information services, at 53.8% and 15.9%, respectively.
- Other trading partners have surpassed the US as the Netherlands most important partner in various other categories of export services. In 2024, the US was the largest importer of business services with a 15.8% of Dutch exports. In 2014, in addition to business services, the US was also the largest purchaser of financial services and the use of intellectual property.
- From a US perspective, the Netherlands was the 11th largest trading partner in terms of services exports in 2023, with a share of 3.5%.
- With respect to intellectual property, the Netherlands was the destination for nearly 10% of US exports in 2023; for other business services, the share was nearly 5%.
- The Netherlands was the 12th largest trading partner in terms of services imports in 2023, with a share of 2.1%.
- Imports of services into the US from the Netherlands include a high share for transportation services, intellectual property, telecommunications, computer and information services, and business services, relative to total US services imports.

Chapter 4: The Netherlands and the US in global value chains

- Dutch exports of goods and services to the US amounted to €55.7 billion in 2023. The Netherlands earned approximately €28.7 billion from exports to the US, accounting for 7.7% of total export earnings and 2.7% of Dutch GDP. Exports to the US included a relatively high share of services (47%, compared to 27% for Dutch exports overall).
- On average, the Netherlands earned €0.51 on every euro exported to the US, higher than the average of €0.40 per euro of export. The highest export revenues were generated in legal and management consulting services (€4.5 billion), followed by wholesale trade and brokerage (€3.8 billion). Dutch manufacturing as a whole earned €6.3 billion from exports to the US, with the machinery industry earning the most at €2.2 billion.

- The domestic export category that generated the highest income was specialised machinery, such as chip-making equipment, which accounted for €2.3 billion in earnings.
- Exports of steel and aluminium products, now subject to new US tariffs, represented an export value of €1.8 billion in 2023, with the Netherlands earning €1 billion from these goods.
- An estimated 196,000 full-time equivalent (FTE) jobs were linked to Dutch exports to the US in 2023, with 60% of those jobs linked to services exports.
- In 2022, the Netherlands earned an additional €16.7 billion through indirect exports to the US, primarily through the supply of intermediate goods to countries such as Ireland (18%), Germany (9%) and Belgium (6%).
- In total, direct and indirect export earnings from trade with the US amounted to €41.3 billion in 2022, representing 12% of total Dutch export earnings.
- Around 92% of earnings from exports to the US were linked to final consumption or investment in the US, with just 8% associated with Dutch value added embedded in US exports from the US to third countries, including China, Canada, and Mexico.
- In 2023, the Netherlands imported goods and services from the US to the value of €93.4 billion: €52.6 billion in goods and €40.7 billion in services. This makes the US the largest services import partner for the Netherlands (18%).
- About 26% of goods imported from the US were re-exported. The main categories were medical technology, natural gas, and crude oil. 23% were used in Dutch production. Imports of liquefied natural gas (LNG) from the US destined for consumption in the Netherlands rose sharply to €3.4 billion in 2023, driven by the decline in Russian gas imports.
- The US earned €61.4 billion from exports to the Netherlands in 2022, of which €49.5 billion came from direct exports and €11.9 billion from indirect exports.
- In terms of trade in value-added, the US had a trade surplus with the Netherlands of €20.1 billion in 2022, indicating that the US adds more domestic value to its exports to the Netherlands than vice versa.

Chapter 5: US multinationals in the Netherlands

- Between 2018 and 2022, the number of US multinationals in the Netherlands grew slightly from nearly 3,100 to around 3,200 firms (+3.6%). In contrast, the number of multinationals from other countries grew more substantially (+26%) over the same period, while Dutch multinationals declined slightly in number.
- US multinationals are the most active in wholesale and retail trade, specialised business services, information and communication, and manufacturing. In 2022, over 1,000 US firms operated in wholesale and retail, followed by over 600 in specialised business services, nearly 600 in information and communication, and nearly 500 in manufacturing.
- US firms are especially prevalent in knowledge-intensive sectors. In information and communication, and specialised business services, they represent nearly 19% and over 13% of all firms, respectively. Within business services, 43% of US firms are involved in holding activities and strategic management. In manufacturing, nearly 13% of US multinationals focus on machinery and equipment, while over 15% specialise in chemicals.

- US multinationals in sectors such as information and communication, specialised business services, and manufacturing generate significantly higher revenues, despite being fewer in number.
- US firms conduct significantly more trade outside the EU compared to other types of multinationals. Their median import and export values are higher.
- In 2022, US multinationals in the Netherlands employed approximately 245,850 people (FTE), representing nearly 23% of total employment by foreign multinationals. This marks a steady increase from 212,585 employees (FTE) in 2018.
- On average, Dutch multinationals employ more people (FTE) per firm than US or other foreign firms. Furthermore, employees at US multinationals tend to be older and be paid higher median gross wages than those at other types of multinationals.
- In 2022, with 3,452 US firms, around 13% of US multinationals in the EU were based in the Netherlands. Germany and Ireland were also home to a significant proportion of US multinationals in the EU.
- Subsidiaries in the Netherlands employed 283 thousand people in 2022. In Germany, this was 775 thousand. US firms in the Netherlands mainly operate in wholesale and retail trade, specialised business services, and information and communication. For Germany, the information and communication, and manufacturing sectors have the most US multinationals.
- The Netherlands has invested ever more in the US over the past 20 years. The inward investment position was \$147 billion in 2003, but had risen to \$717 billion by 2023. This was the highest level in 20 years. By 2023, the Netherlands was the largest overseas investor in the US. However, when we look at the home country of the ultimate beneficial owner (UBO), the Netherlands drops to 8th place. Most Dutch investments went into US manufacturing, especially chemicals, and computers and electronic products.
- Conversely, in 2023, the Netherlands had the second highest amount of US investment; the UK ranked number 1. The US's outward investment position in the Netherlands was \$186 billion in 2003, but had risen to \$980 billion by 2023. This was the highest level in 20 years. US outward direct investment in the Netherlands is mainly in holding companies, followed at some distance by manufacturing companies and companies in the financial sector.

References

European Council (2025, April 4). [EU relations with the United States](#). Retrieved on April 8, 2025.

Eurostat (2025a). [International trade of EU and non-EU countries since 2002 by SITC](#). [Dataset]. Retrieved on April 4, 2025.

Eurostat (2025b). [International trade in services \(since 2010\) \(BPM6\)](#). [Dataset]. Retrieved on April 4, 2025.

Harithas, B., Meng, K., Brown, E., & Mouradian, C. (2025, April 3). ["Liberation Day" Tariffs Explained](#). *Center for Strategic and International Studies*. Retrieved on April 8, 2025.

Swanson, A., & Romm, T. (2025, April 2). [Trump Unveils Expansive Global Tariffs](#). *The New York Times*. Retrieved on April 8, 2025.

Tukker, S. (2025, March 19). [Trump opent aanval op rechterlijke macht, maar hoe ver wil hij gaan?](#) *Nederlandse Omroep Stichting*. Retrieved on March 20, 2025.

Verenigde Staten – Een introductie

Dat de herverkiezing van Donald Trump tot 47^e president van de Verenigde Staten ervoor heeft gezorgd dat er een andere wind waait in Washington DC, is misschien wel het understatement van het jaar. President Trump laat er namelijk geen gras over groeien tijdens de start van zijn tweede termijn. Bijna dagelijks regent het plannen en presidentiële decreten in het Witte Huis; om het beleid van zijn voorganger de nek om te draaien of om een 'nieuw, gouden tijdperk' mogelijk te maken (Tukker, 2025). Dit heeft niet alleen consequenties voor de VS zelf, maar voor de hele wereld en dus ook Nederland.

Zo zullen weinigen buiten de Verenigde Staten in een feeststemming zijn geweest naar aanleiding van wat president Trump op 2 april 2025 aankondigde als '*Liberation Day*': een algemene invoerheffing van 10 procent op alle buitenlandse goederen, evenals dubbelcijferige heffingen voor tientallen andere landen die – volgens functionarissen van zijn regering – de VS oneerlijk zouden behandelen (Swanson & Romm, 2025). De heffingen zijn een verdere uitbreiding van de handelsstrijd die Trump voert met zijn handelspartners, waar de EU dus ook niet aan ontkomt.

De Europese Unie en de VS onderhouden al lange tijd een innige relatie. 'Het trans-Atlantische bondgenootschap is al bijna een eeuw de basis voor vrede en welvaart', aldus Ursula von der Leyen (2025), voorzitter van de Europese Commissie, 'we delen veel van dezelfde zorgen – of het nu gaat om regionale stabiliteit of de wereldeconomie. Geen andere economieën ter wereld zijn zo geavanceerd met elkaar geïntegreerd als de Europese Unie en de Verenigde Staten'. Samen vertegenwoordigen de EU en de VS bijna 30 procent van de wereldhandel in goederen en diensten en 43 procent van het mondiale bbp. Dagelijks gaan er voor meer dan 4,4 miljard euro aan goederen en diensten de Atlantische Oceaan over (Europese Raad, 2025).

Maar die innige relatie tussen de VS en de EU – en in het bijzonder de handelsrelatie – staat momenteel hevig onder druk. In 2023 exporteerde de EU meer goederen naar de VS dan omgekeerd, terwijl de VS juist meer diensten exporteerden naar de EU dan omgekeerd (Eurostat, 2025a, 2025b). En vooral dat eerste zit president Trump niet lekker (Harithas et al., 2025). De toekomst zal leren wat het groeiende protectionisme in de VS zal betekenen voor de mondiale wereldeconomie, de handelsbetrekkingen tussen de EU en de VS, en wat dit gaat betekenen voor ons land.

In deze editie van de Internationaliseringsmonitor zullen we lang niet alle vragen kunnen beantwoorden die er momenteel leven over de Nederlandse relatie met de VS. Enerzijds heeft dat ermee te maken dat er heel veel vragen leven, op allerlei vlakken. Anderzijds, kost het verzamelen en maken van betrouwbare cijfers ook tijd. Om die reden hebben verreweg de meeste cijfers in deze editie van de Internationaliseringsmonitor betrekking op de pre-Trump periode.

Voordat we inzoomen op de handelsrelatie tussen de VS en Nederland, schetsen we in **hoofdstuk 1** eerst een beeld van de Amerikaanse economie. Dat de VS de grootste economie ter wereld is, zal voor velen geen verrassing zijn. Maar hoe presteert het land op andere

vlakken, zoals internationale handel, investeringen, innovatie, digitalisering en duurzaamheid? Om deze cijfers in perspectief te plaatsen, vergelijken we de Amerikaanse cijfers met de Nederlandse en leggen we deze cijfers ook langs de mondiale meetlat. Dit hoofdstuk dient als achtergrondinformatie voor de andere hoofdstukken.

In **hoofdstuk 2** richten we ons op de Nederlandse goederenhandel met de Verenigde Staten en de kenmerken van bedrijven in Nederland die goederen met de VS verhandelen. Hoe belangrijk zijn Nederland en de VS nu voor elkaar, en welke goederen zijn hiermee gemoeid? Wat typeert de bedrijven in Nederland die goederen verhandelen met de VS? Dit zijn enkele vragen die beantwoord zullen worden in dit hoofdstuk.

Zowel de VS als Nederland zijn belangrijke spelers in de mondiale dienstenhandel. In **hoofdstuk 3** staat de bilaterale dienstenhandel tussen deze twee landen centraal. We beschrijven deze handelsstroom vanuit het Nederlandse én het Amerikaanse perspectief. We onderzoeken hoe de bilaterale dienstenhandel zich heeft ontwikkeld en welke dienstesoorten een belangrijke rol spelen.

In **hoofdstuk 4** beschrijven we in hoeverre Nederland en de VS verweven zijn in internationale waardeketens. We onderzoeken wat beide landen verdienen aan de bilaterale export, en hoeveel werkgelegenheid dit oplevert. Ook onderzoeken we in welke mate sprake is van Nederlandse importafhankelijkheden vanuit de VS en hoe deze import ingezet wordt in de Nederlandse economie.

We sluiten deze editie van de Internationaliseringsmonitor af met een onderzoek naar de Amerikaanse multinationals in Nederland. In **hoofdstuk 5** analyseren we de kenmerken van deze bedrijven in ons land. Wat typeert de Amerikaanse multinationals in Nederland, en hoe zit dat met het profiel van hun werknemers? Een Europese vergelijking biedt inzicht in hoe de Amerikaanse multinationals in Nederland zich verhouden tot die in andere EU-landen. Ten slotte komen in dit hoofdstuk ook de bilaterale investeringsstromen tussen Nederland en de VS aan bod.

Het dossier Globalisering bevat de meest recente ontwikkelingen en rapporten op het gebied van internationale handel en globalisering, evenals eerdere edities van de Internationaliseringsmonitor.

Literatuur

Europese Raad (2025, 4 april). [*Betrekkingen tussen de EU en de Verenigde Staten*](#). Geraadpleegd op 8 april 2025.

Eurostat (2025a). [*International trade of EU and non-EU countries since 2002 by SITC*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 4 april 2025.

Eurostat (2025b). [*International trade in services \(since 2010\) \(BPM6\)*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 4 april 2025.

Harithas, B., Meng, K., Brown, E., & Mouradian, C. (2025, 3 april). [*"Liberation Day" Tariffs Explained*](#). *Center for Strategic and International Studies*. Geraadpleegd op 8 april 2025.

Swanson, A., & Romm, T. (2025, 2 april). [Trump Unveils Expansive Global Tariffs](#). *The New York Times*. Geraadpleegd op 8 april 2025.

Tukker, S. (2025, 19 maart). [Trump opent aanval op rechterlijke macht, maar hoe ver wil hij gaan?](#) *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

Von der Leyen, U. (2025, 4 februari). [Speech by President von der Leyen at the EU Ambassadors Conference 2025](#). Europese Commissie. Geraadpleegd op 27 februari 2025.

1 Een profiel van de Verenigde Staten

Auteurs: Roger Voncken, Dio Limpens, Sarah Creemers

1 150 miljard US dollar is het mondiale handelstekort van de VS voor goederen in 2023

232 miljard US dollar is het mondiale handelsoverschot van de VS voor diensten in 2023

Al 150 jaar spelen de Verenigde Staten een sleutelrol op het internationale toneel door zijn dominantie als grootste economische machtsblok. Het gevoerde beleid van de VS heeft zo zijn weerslag op rest van de wereld, Nederland niet uitgezonderd. Dit hoofdstuk geeft een algemeen beeld van de VS en haar positie in de wereld. Hierbij worden onderwerpen als de economie, handel, investeringen, innovatie en duurzaamheidsprestaties behandeld op zowel landelijk als statelijk niveau. Deze achtergrondinformatie biedt een basis voor verdere discussies over actuele economische trends en internationale relaties met Nederland in de hierop volgende hoofdstukken.

1.1 Inleiding

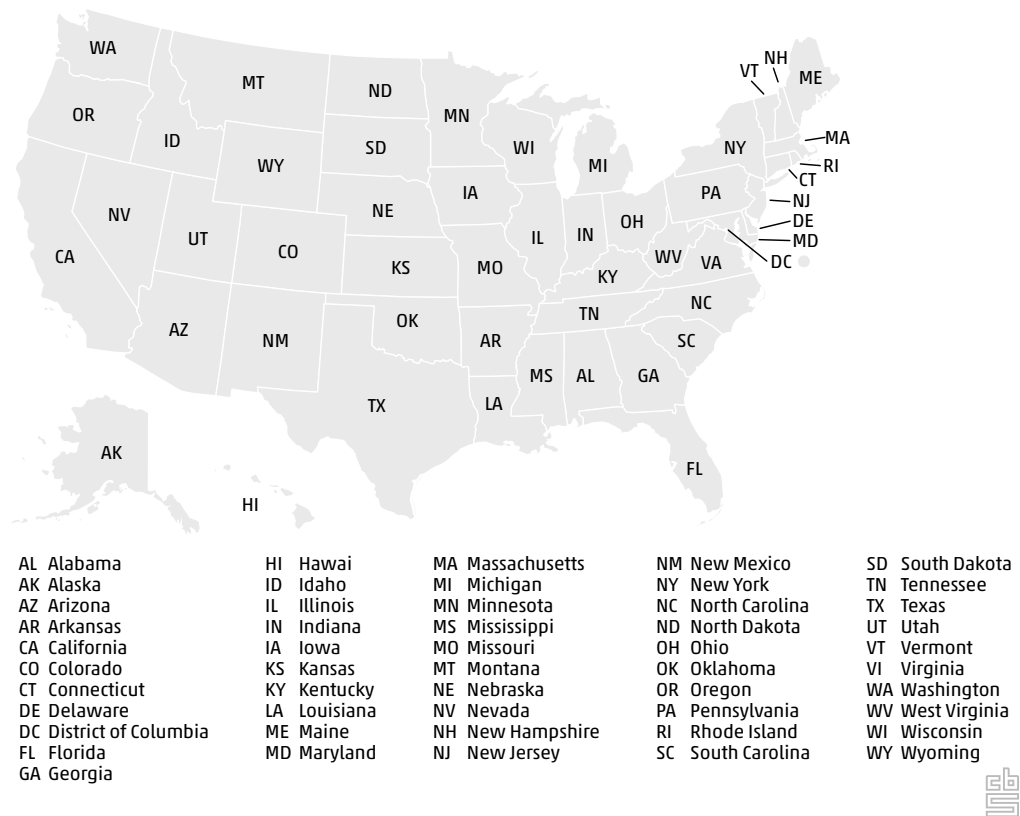
Wie over internationalisering en de mondiale economie schrijft, kan simpelweg niet om de Verenigde Staten heen. Daarvoor is het land te belangrijk en te invloedrijk. Het land domineert – mede vanwege de sterke koerswijzigingen onder leiding van de opnieuw verkozen president Donald J. Trump – al geruime tijd de voorpagina's van de internationale media. Hoewel de internationale aandacht voor de VS momenteel enorm is, is die aandacht eigenlijk niets nieuws.

In februari 1941 voorspelde de Amerikaanse tijdschriftmagnaat Henry Luce in LIFE Magazine het begin van een '*American Century*'. Het was een voorspelling die later niet alleen beroemd zou worden, maar ook uitkwam. Er brak na de Tweede Wereldoorlog een periode aan waarin de Verenigde Staten op economisch, politiek, technologisch en cultureel gebied zeer dominant waren. Na de val van de Sovjet-Unie in 1991 bleven de VS als enige supermacht over en werden ze een mondiale hegemoon – een land met ongekennde macht en invloed. En dat zijn de VS tot de dag van vandaag nog.

In tegenstelling tot Henry Luce en anderen wagen wij ons niet aan voorspellingen over de positie van de Verenigde Staten in de nabije of verre toekomst. We focussen ons in dit hoofdstuk op het hier en nu. Aan de hand van diverse indicatoren schetsen we in dit hoofdstuk een zo recent mogelijk beeld van de Amerikaanse economie, dat als achtergrondinformatie dient voor de andere hoofdstukken in deze editie van de Internationaliseringsmonitor. Er is met name aandacht voor de Amerikaanse prestaties op het vlak van de economie, internationale handel, investeringen, innovatie, digitalisering en duurzaamheid. Om deze cijfers in perspectief te plaatsen, vergelijken we de Amerikaanse cijfers met de Nederlandse en leggen we deze cijfers ook langs de mondiale meetlat. We staan in het hoofdstuk stil bij een selectie van indicatoren. In de bijlage – paragraaf 1.8 – zijn meer indicatoren opgenomen voor elk thema.

Daar waar relevant en mogelijk zoomen we in op de regionale verschillen binnen de VS. De VS bestaan uit 50 staten, één federaal district en enkele overzeese gebieden. Achter de landelijke indicatoren gaat – zoals we zullen zien – vaak een grote regionale diversiteit schuil; een diversiteit die zo groot is als het Amerikaanse landschap zelf. In figuur 1.1.1 zijn de 50 Amerikaanse staten weergegeven, plus het District of Columbia – beter bekend als Washington DC. In dit hoofdstuk laten we de overzeese gebieden van de VS, zoals Puerto Rico en de Amerikaanse Maagdeneilanden, buiten beschouwing.

1.1.1 Amerikaanse staten, plus District of Columbia

Leeswijzer

Dit eerste hoofdstuk is als volgt opgebouwd. In paragraaf 1.2 kijken we naar de economische prestaties van de VS. In paragraaf 1.3 staat de rol van de VS in de mondiale goederen- en dienstenhandel centraal. In paragraaf 1.4 kijken we vervolgens naar Amerikaanse investeringen in het buitenland en buitenlandse investeringen in de VS. In paragraaf 1.5 onderzoeken we hoe de VS presteren op het vlak van innovatie en digitalisering. In paragraaf 1.6 hebben we aandacht voor duurzaamheid in de VS. Paragraaf 1.7, ten slotte, vat het hoofdstuk samen. In de paragraaf 1.8 zijn als bijlage meer indicatoren opgenomen voor elk thema.

1.2 De Amerikaanse economie in perspectief

Tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2024 was er voor de stemmers geen onderwerp belangrijker dan de staat van de Amerikaanse economie (Brenan, 2024; Igielnik, 2024). We starten daarom onze schets van de VS met een blik op de Amerikaanse economie. Wat karakteriseert de Amerikaanse economie, welke regionale verschillen zien we, en hoe verhoudt de Amerikaanse economie zich tot andere economieën wereldwijd?

1.2.1 Sociale en economische indicatoren van de VS en Nederland¹⁾

	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland
Geografie					
Oppervlakte (km ²) ²⁾	2022	9 831 510	3	41 540	132
Populatie & Samenleving					
Aantal inwoners (in mln) ³⁾	2023	334,9	3	17,9	71
Aantal inwoners per km ²) ⁴⁾	2022	36	165	433	23
Bevolkingsgroei, t.o.v. eerder jaar (%) ⁵⁾	2023	0,49	144	0,99	111
Economie					
Bbp (mld US dollar) ⁶⁾	2023	27 721	1	1 155	17
Bbp per hoofd (dvd US dollar) ⁷⁾	2023	82,7	7	64,8	11
Economische groei (% bbp) ⁸⁾	2023	2,9	96	0,1	168
Arbeidsproductiviteit per uur ⁹⁾	2024	80,36	15	89,48	8
Werkloosheid (% van de totale beroepsbevolking) ¹⁰⁾	2023	3,638	171	3,537	175
World Competitiveness Ranking ¹¹⁾	2024	83,5	12	86,9	9

Bron: ²⁻⁵⁾ Wereldbank (2025a-d), ⁶⁻⁸⁾ IMF (2024a-c), ⁹⁾ ILO (2024a), ¹⁰⁾ Wereldbank (2025e), ¹¹⁾ IMD (2024)
¹⁾ Voor meer sociale en economische indicatoren zie de bijlage.

VS al bijna 150 jaar de grootste economie ter wereld

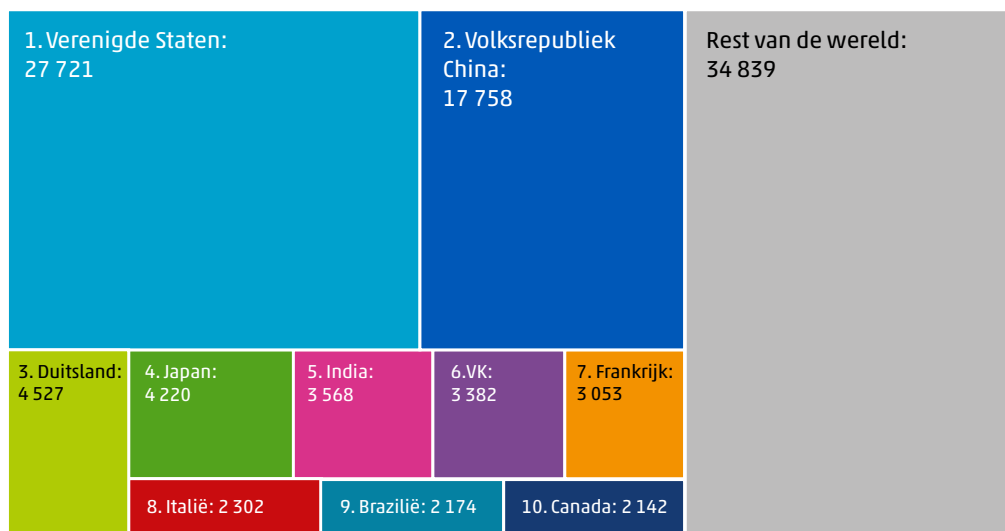
In de decennia na de Amerikaanse Burgeroorlog (1861–1865) beleefden de VS een tweede industriële revolutie. Het was een periode met enorme maatschappelijke, economische en technologische veranderingen, die het land van een verzameling regionale agrarische gemeenschappen transformeerde in een stedelijke en industriële grootmacht. De periode ging gepaard met recessies, grote ongelijkheid en corruptie. Maar tegelijkertijd stegen lonen, welvaart, kapitaal en het bruto binnenlands product (bbp) sneller dan ooit tevoren (Niiler, 2019; Probasco, 2024). Dat leidde ertoe dat in 1878 de VS het Verenigd Koninkrijk inhaalden als grootste economie van de wereld. En die eerste plek hebben ze sindsdien niet meer afgestaan (Bolt et al., 2018).

De VS dragen voor meer dan een kwart bij aan het wereldwijde bbp

Ook in 2023 waren de VS verreweg de grootste economie op aarde. In 2023 bedroeg de waarde van alle geproduceerde goederen en diensten in de VS 27 721 miljard US dollar. Dat is een stijging van het bruto bbp van 6,6 procent ten opzichte van 2022, niet gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Verantwoordelijk voor ruim een kwart van het mondiale bbp, staan de VS op eenzame hoogte wat betreft de omvang van de economie in 2023. China volgt op gepaste afstand op de tweede plek met een bbp van 17 758 miljard US dollar: een verschil van 10 000 miljard US dollar. De mondiale nummer 3, Duitsland, volgt op ruime afstand met

een bbp van 4 527 miljard US dollar. Oftewel, de Amerikaanse economie is volgens deze maat ruim 6 keer zo groot als de Duitse economie. Figuur 1.2.2 toont de omvang van de tien grootste economieën wereldwijd. Nederland staat in deze ranking op de 17^e plek met een bbp van 1 155 miljard US dollar. Daarmee is de economie van Nederland 24 keer kleiner dan de Amerikaanse.

1.2.2 Top 10 landen naar bruto binnenlands product in miljard US dollar, 2023

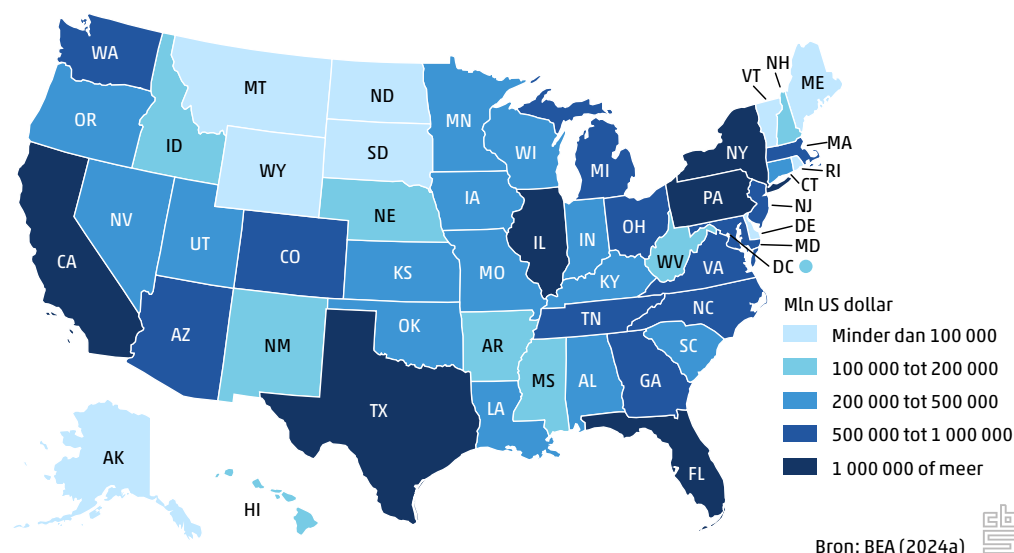
Bron: IMF (2024a)

Californië, Texas en New York vormen de grootste economieën

Zouden we de Amerikaanse staten als aparte landen rekenen dan zou Californië in 2023 op de vierde plek staan in de lijst van 's werelds grootste economieën met een omvang van de economie van 3 870 miljard US dollar. Behalve de eerder genoemde top 3 – en exclusief de VS – zou Californië alleen nog voorrang moeten geven aan Japan. Maar grote economieën als India, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk zijn minder groot dan deze staat afzonderlijk. Texas en New York – de tweede en derde grootste Amerikaanse staten met een bbp van respectievelijk 2 584 en 2 172 miljard US dollar – zijn qua omvang vergelijkbaar met de nationale bbp's van respectievelijk Italië en Brazilië. De omvang van de Nederlandse economie is vergelijkbaar met die van de Amerikaanse staat Illinois: de vijfde Amerikaanse staat in termen van het bbp. Figuur 1.2.3 laat zien dat de verschillen binnen de VS groot zijn.

1.2.3 Bruto binnenlands product per Amerikaanse staat, 2023

'Average Joe' produceert meer dan de gemiddelde Nederlander

Het verschil in aantal inwoners verklaart grotendeels de verschillen in bbp tussen de Amerikaanse staten. In Californië wonen nu eenmaal veel meer mensen dan in bijvoorbeeld Wyoming. Het mag dan ook geen verrassing zijn dat de economie van Californië dan ook vele malen groter is dan die van Wyoming. Datzelfde geldt ook voor de VS ten opzichte van Nederland. Maar ook wanneer we kijken naar het bbp per hoofd van de bevolking dan produceert de gemiddelde Amerikaan beduidend meer economische waarde dan een gemiddelde Nederlander: respectievelijk 82,7 duizend US dollar en 64,8 duizend US dollar (IMF, 2024b). Eerder merkten we op dat Nederland qua omvang van de economie vergelijkbaar is met die van Illinois, maar in die staat wonen wel beduidend minder mensen dan in ons land: namelijk 12,7 miljoen mensen (U.S. Census Bureau, 2025a).

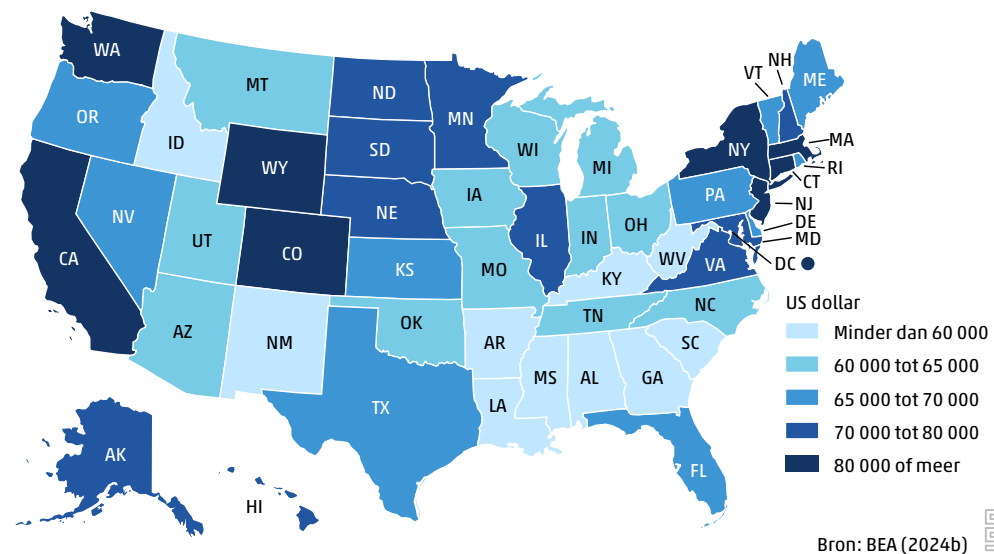
Het bbp per hoofd van de bevolking is een nuttige maatstaf, maar kent ook beperkingen. Zo houdt het geen rekening met prijsverschillen tussen landen. Met één US dollar koop je in India bijvoorbeeld meer dan in de VS. Wanneer we corrigeren voor koopkracht – oftewel kijken naar wat mensen daadwerkelijk kunnen kopen met hun geld – dan is het verschil tussen de gemiddelde Amerikaan en Nederlander minder groot, met een economische output van respectievelijk 74 578 US dollar en 71 447 US dollar in 2023 (Wereldbank, 2025o). Daarin speelt mee dat de gemiddelde Amerikaan meer uren werkt dan de gemiddelde Nederlander. Per uur is de gemiddelde Nederlander namelijk productiever (ILO, 2024a).

Bbp per capita op statenniveau geeft vertekend beeld, persoonlijk inkomen betere indicator

Het ligt wellicht voor de hand om ook het bbp per hoofd van de bevolking te tonen voor de Amerikaanse staten afzonderlijk. Toch is het misleidend om op het niveau van de Amerikaanse staten het bbp per hoofd van de bevolking te meten. Het bbp meet immers de productie binnen een bepaald gebied, ongeacht waar de werkzame personen wonen.

Aangezien de bevolking gemeten wordt op basis van het woonadres, kan het bbp per capita misleidend zijn in gebieden met veel forenzen van andere staten of door de aanwezigheid van kapitaal van niet-inwoners. Agglomeraties zoals die van New York, Chicago, Washington DC of Kansas City, liggen dichtbij één of meerdere staatsgrenzen en trekken ook relatief veel forenzen aan van buiten hun eigen staat, wat een vertekend beeld zou geven. Op het niveau van landen speelt dat ook, maar veel minder. Daarom maakt het Amerikaanse statistiek-bureau BEA hierover geen cijfers. Het persoonlijk inkomen per hoofd van de bevolking is een betere maatstaf om inzicht te krijgen in de economische situatie op het niveau van de Amerikaanse staten, zie figuur 1.2.4. Deze maatstaf gebruikt het woonadres als uitgangspunt; het deelt het totale persoonlijke inkomen van een staat door het aantal inwoners, ongeacht waar het werk verricht wordt.

1.2.4 Persoonlijk inkomen per capita naar Amerikaanse staat, 2023

De stedelijke corridor Boston-New York heeft het meest te besteden, het zuiden het minst

Eerder hebben we gezien dat Californië de grootste economie van de VS is. Uit figuur 1.2.4 blijkt dat Californië een welvarende staat is, maar gemeten naar het inkomen per hoofd van de bevolking niet het welvarendst. In 2023 had Massachusetts van alle staten het hoogste persoonlijke inkomen per hoofd van de bevolking, met bijna 91 duizend US dollar, gevolgd door Connecticut en New York.

In Massachusetts fungeert Boston als het academische hart van de VS. De agglomeratie van Boston vormt een wereldwijd centrum voor technologie, biotechnologie, en onderwijs, met invloedrijke universiteiten zoals het Massachusetts Institute of Technology (MIT) en Harvard. New York profiteert onder meer van haar rol als wereldhoofdstad van financiën, met Wall Street en hoofdkantoren van veel multinationals. Ingeklemd tussen deze twee economische zwaargewichten ligt Connecticut, een relatief kleine staat die zowel profiteert van de aanwezigheid van de prestigieuze Yale University als goedbetaalde sectoren zoals de financiële en verzekeringssector.

Inwoners van de zuidelijke staten hebben doorgaans juist minder te besteden. Van de tien staten met het laagste persoonlijk inkomen per hoofd van de bevolking liggen er acht in het zuiden.¹⁾ Dat komt vooral omdat deze zuidelijke staten meer afhankelijk zijn van sectoren met lagere lonen zoals de landbouw en de vleesverwerking. Mississippi had het laagste persoonlijke inkomen per capita, met nog geen 50 duizend US dollar: een groot verschil met de rijkste staten.

Hoewel het geen staat is, had het District of Columbia – oftewel Washington DC – het allerhoogste persoonlijk inkomen per hoofd van de bevolking: bijna 107 duizend US dollar. Het federale district – en tevens hoofdstad van het land – is de zetel van de Amerikaanse regering en president, van vele ambassades, en verschillende internationale organisaties zoals het IMF en de Wereldbank.

De vastgoedsector draagt het meeste bij aan Amerikaanse bbp, de dienstensector dominant in het noordoosten en langs de westkust

De hoogte van het persoonlijk inkomen is gerelateerd aan de dominante sectoren in de verschillende Amerikaanse staten. In 2023 was de verhuur en handel in onroerend goed verantwoordelijk voor 13,7 procent van het bbp. Daarmee draagt de vastgoedsector van alle sectoren het meeste bij aan de Amerikaanse economie. Daarna volgen de industrie met 10,2 procent en de professionele, wetenschappelijke en technische dienstverlening – oftewel de zakelijke dienstverlening – met 9,3 procent. Ook de niet-federale overheid, evenals de gezondheids- en welzijnszorg, spelen een belangrijke rol in de Amerikaanse economie.

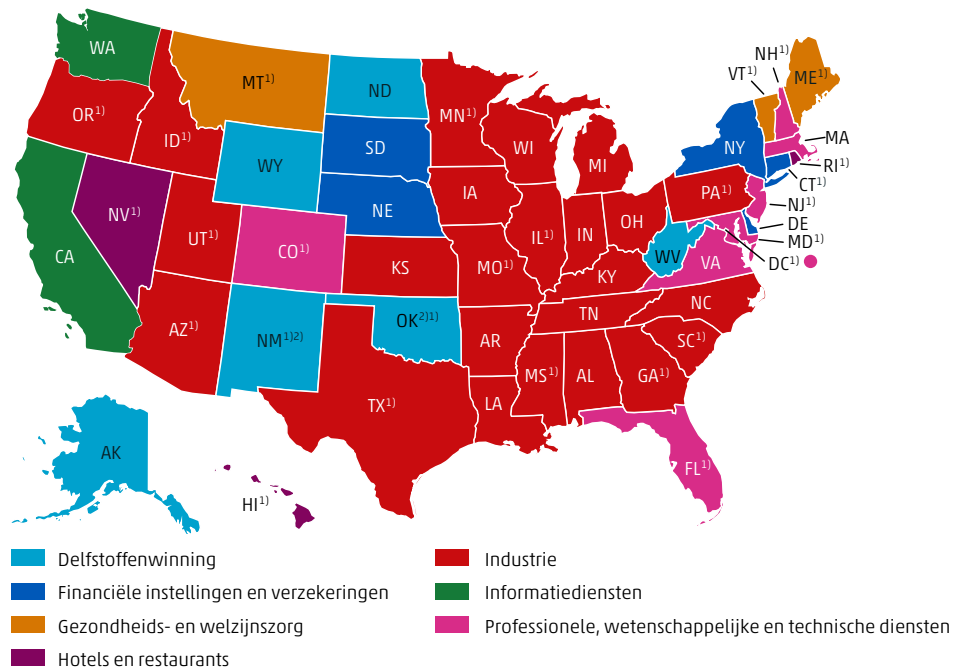
In figuur 1.2.5 zoomen we in op de belangrijkste sectoren van elke Amerikaanse staat, in termen van bijdrage aan het bbp. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat in de figuur de vastgoedsector buiten beschouwing is gelaten. Hoewel deze sector in bijna de helft van de staten de grootste bijdrage levert aan het bbp, weerspiegelt het niet de unieke economische identiteit van die staten. Om diezelfde reden is ook de overheid buiten beschouwing gelaten.

Afgezien van de vastgoedsector en overheid, levert de industrie de grootste bijdrage aan de economie in 24 staten, waarmee het een stevige pijler onder de Amerikaanse economie vormt. Ook de dienstensector speelt een belangrijke rol. Informatiediensten zijn belangrijk aan de westkust; bedrijven actief in gegevensverwerking, hosting en overige informatiediensten zijn in Californië dominant, terwijl dat in Washington geldt voor uitgeverijen. In het noordoosten van de VS ligt de focus meer op zakelijke dienstverlening. Denk daarbij aan verzekeraars, adviesbureaus, juridische diensten en ICT-diensten.

Daarnaast zien we dat in sommige staten ook hele andere sectoren boven komen drijven. Zo zijn Hawaii en Nevada – met Las Vegas als zelfbenoemde '*Entertainment Capital of the World*' – sterk gericht op de horeca. En in enkele meer rurale staten is de delfstofwinning het grootst in termen van het bbp, terwijl die sector landelijk gezien relatief klein is. Het betreft dan vaak activiteiten gerelateerd aan olie- en gaswinning.

1) Dit betreffen staten die het Amerikaanse statistiekbureau BEA classificeert bij de regio 'South'. Het tevens zuidelijk gelegen New Mexico hoort daar niet bij; BEA rekent deze staat tot het westen.

1.2.5 Belangrijkste sector in termen van bbp per Amerikaanse staat, 2023

Bron: BEA (2024c)

1.3 De Amerikaanse handel in perspectief

De internationale handel van de Verenigde Staten speelt een cruciale rol in de wereldeconomie. Als een van de grootste exporteurs ter wereld leveren de VS een breed scala aan goederen en diensten aan internationale markten, variërend van hightech producten en voertuigen tot landbouwproducten en financiële diensten. Ondanks dat minder dan 5 procent van de wereldbevolking Amerikaans is, genereert en verdient de Amerikaan meer dan een kwart van het totale wereldinkomen (IMF, 2024a). Met zo'n hoog besteedbaar inkomen per hoofd van de bevolking zijn de VS ook een grote importeur van zowel diensten als goederen, zie tabel 1.3.1. De handelsbalans van de VS slaat twee kanten op. In de goederenhandel hebben de VS het grootste tekort, terwijl ze in de dienstenhandel het grootste overschot hebben. Daarnaast hebben de VS algemeen een divers handelsportfolio (het drijft handel in veel markten) als we naar de Hirschmann-Herfindahl index kijken en presteren daar lichtelijk beter in dan Nederland. Ook valt op te merken dat de VS beter markten penetreren, ofwel ze weten producten beter af te zetten op meer markten waar relatief minder vraag voor is.

1.3.1 Handelsindicatoren van de VS en Nederland

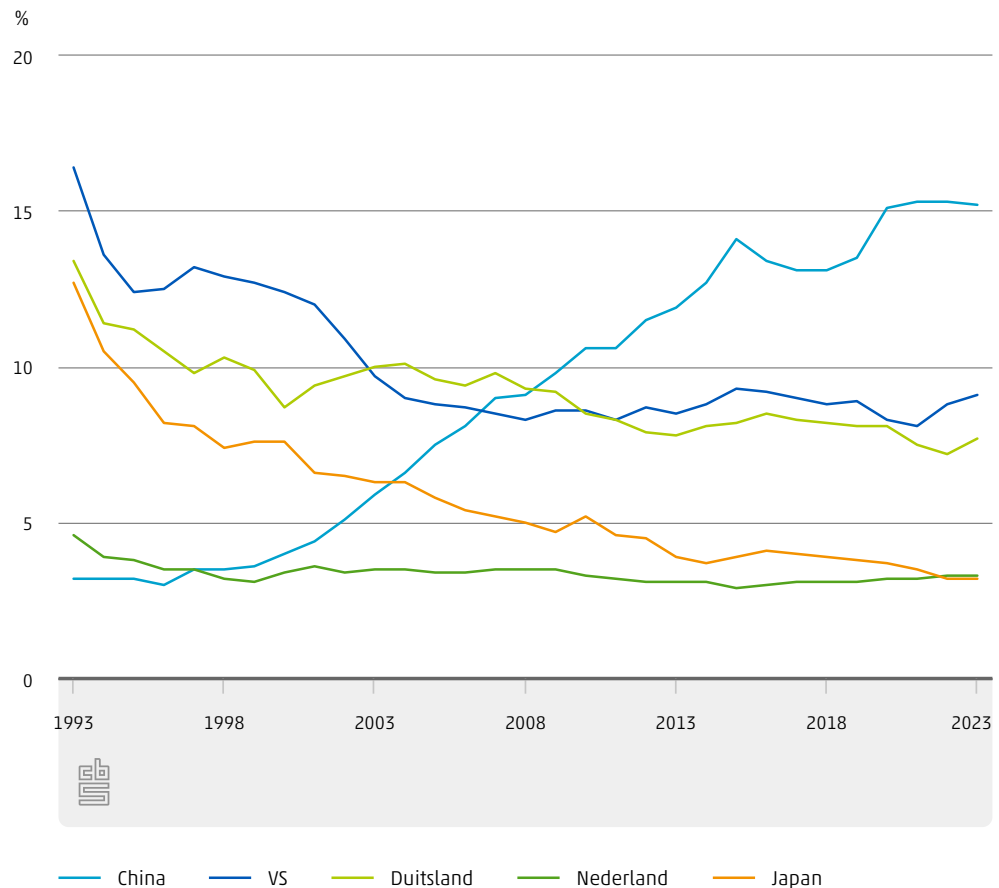
	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland
Handel in goederen					
Import van goederen (mld US dollar) ¹⁾	2023	3 168	1	664	8
Export van goederen (mld US dollar) ¹⁾	2023	2 019	2	742	4
Handelsbalans goederen (mld US dollar) ¹⁾	2023	-1 150	145	78	8
Handel in diensten					
Import van diensten (mld US dollar) ²⁾	2023	937	1	287	7
Export van diensten (mld US dollar) ²⁾	2023	1 169	1	277	7
Handelsbalans diensten (mld US dollar) ²⁾	2023	232	1	-10	178
Handel algemeen					
Openness to Trade (% bbp) ³⁾	2023	25	155	166	14
Hirschmann-Herfindahl index ⁴⁾	2022	0,053	19	0,079	46
Export market penetration ⁵⁾	2022	45,55	2	28,67	9

Bron: ¹⁾ VN Comtrade (2025), ²⁾ WTO-OESO (2025), ³⁾ Wereldbank (2025f), ⁴⁻⁵⁾ WITS (2025a-b)

VS grootste importeur van goederen en tweede exporteur

Voor een lange tijd waren de VS de grootste goederenexporteur wereldwijd. Door de hoge welvaartspositie van de VS werd het maken van producten te duur in eigen land. Hierdoor zijn de VS over de jaren de productie van goederen gaan verplaatsen naar landen waar productiekosten lager liggen. Deze beweging viel samen met de opkomst van China, die door haar productiecapaciteit al snel de 'fabriek van de wereld' werd. Mede hierdoor is China in 2007 van plek gewisseld met de VS en is sindsdien de grootste goederenexporteur wereldwijd, zie figuur 1.3.2.

1.3.2 Bijdrage in de wereldexport van goederen

Bron: VN Comtrade (2025)

In 2023 bedroeg het aandeel van China in de wereldwijde export van goederen 15,3 procent; voor de VS was dat 9,1 procent (VN Comtrade, 2025). Dit houdt in dat deze twee landen samen goed zijn voor bijna een kwart van de exportwaarde. Nederland was in 2023 de vierde grootste exporteur van goederen met een aandeel van 3,3 procent. Waar China in 2023 veruit de grootste goederenexporteur was, moest het dertig jaar ervoor genoegen nemen met een achtste plek.

14,4% van de wereldwijde
goederenimport door de VS in 2023

Het beeld bij de goederenimport verschilt met de export. De VS zijn al jaren de grootste goederenimporteur wereldwijd. Zo waren de VS in 2023 verantwoordelijk voor 14,4 procent van de wereldwijde goederenimport, ofwel 3 168 miljard US dollar. China is mede door haar groeiende economie al jaren bezig aan een opmars in termen van goederenimport en stond in 2023 op de tweede plaats. In 2023 liet de Chinese importwaarde echter voor het eerst in zeven jaar een krimp zien en ook de export was onderhevig aan krimp (VN Comtrade, 2025).

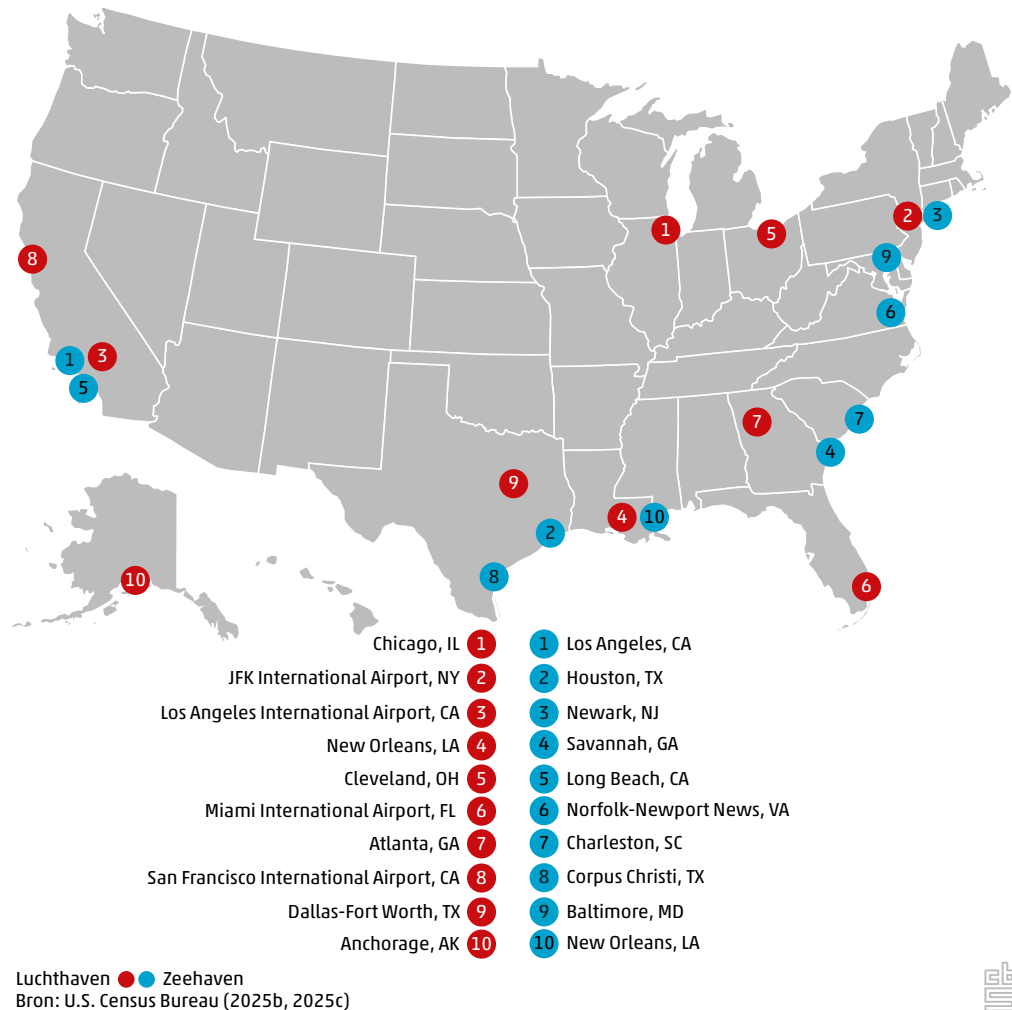
De haven van Los Angeles grootste knooppunt voor Amerikaanse handel in goederen

De VS zijn wereldwijd een grote goederenhandelaar. Deze goederen kunnen via weg, spoor, zee of lucht het land binnenkomen of uitgaan. Voor internationale handel van de VS zijn – buiten de verbindingen met Canada en Mexico over land – de luchthavens en zeehavens van cruciaal belang. In figuur 1.3.3 zien we dat de zeehaven van Los Angeles, beter bekend als *'America's Port'*, voor de grootste waarde aan goederen verhandeld van alle zee- en luchthavens: 291,8 miljard US dollar (U.S. Census Bureau, 2025b en 2025c). De handel die deze zeehaven passeert, is goed voor 8,3 procent van de handel over alle zee- en luchthavens in de VS. De handel door de haven van Los Angeles bestaat dan met name uit import van goederen. Deze zeehaven dient als een toegangspunt voor goederen uit Azië.

Het O'Hare vliegveld in Chicago verwerkt de grootste waarde van de Amerikaanse handel via de lucht, zie figuur 1.3.3. Het is belangrijk voor de goederenhandel vanwege de centrale ligging, goede ontsluiting door goede infrastructuur en achterland met veel inwoners (Caughey, 2024). Ook via deze luchthaven wordt fors meer geïmporteerd dan geëxporteerd.

Kijken we naar havens met de grootste exportwaarde, dan bestaat de top 3 uit de zeehaven van Houston in Texas, luchthaven JFK in New York en zeehaven Corpus Cristi in Texas. Deze twee havens aan de Golf van Mexico, in Texas, verschepen voornamelijk veel tonnage aan aardolie en aardgas vanuit Texas en het achterland met Oklahoma en New Mexico naar handelspartners van de VS. Texas vertegenwoordigde in 2023 ruim drie kwart van de olie- en gasexport van de VS. Daarnaast waren olie en gas in 2023 goed voor 31 procent van de totale exportwaarde die vanuit Texas werd verscheept. De export van olie en gas uit het naburige Louisiana vertegenwoordigde in 2023 18 procent van het totaal van de VS, zodat deze twee staten verantwoordelijk waren voor 94 procent van alle Amerikaanse olie- en gasexport (U.S. Census Bureau, 2025d).

1.3.3 Grootste Amerikaanse lucht- en zeehavens naar internationale handelswaarde, 2023

Buurlanden Mexico en Canada voornaamste bestemmingen voor Amerikaanse export

De twee voornaamste exportpartners van de VS zijn buurlanden Canada en Mexico, zie tabel 1.3.4. Met een exportwaarde van 354 miljard US dollar is Canada de belangrijkste bestemming voor goederen uit de VS; Mexico volgt met 323 miljard US dollar. Dit betekent dat een derde van de Amerikaanse exportwaarde naar de twee burens gaat. China heeft met 7,3 procent een beduidend lager aandeel in de export van de VS. Nederland, Duitsland, het VK en Frankrijk zijn ook terug te vinden in de top 10 exportbestemmingen van de VS, wat de voorname handelsrelatie tussen de VS en Europa onderschrijft. Verder zijn Japan, Zuid-Korea en Brazilië – alle drie grote economieën – terug te vinden als voorname exportbestemmingen.

1.3.4 Partners goederenhandel van de VS, top 5 in 2023

Land	Aandeel	Waarde
	%	mld US dollar
Export¹⁾		
1 Canada	17,6	354
2 Mexico	16,0	323
3 China	7,3	148
4 Nederland	4,0	81
5 Duitsland	3,8	77
Import²⁾		
1 Mexico	15,4	475
2 China	13,9	427
3 Canada	13,6	419
4 Duitsland	5,2	159
5 Japan	4,8	147
19 Nederland	1,3	39

Bron: ¹⁾ U.S. Census Bureau (2025d), ²⁾ U.S. Census Bureau (2025e)

De import laat een iets ander beeld zien. Met Mexico als voornaamste leverancier van goederen, gevolgd door China en Canada, zien we dezelfde top 3 als bij de export maar dan in een andere volgorde. Daarnaast zien we bij de tien voornaamste herkomstlanden een hogere vertegenwoordiging van Aziatische landen dan bij de export. Naast China, Japan en Zuid-Korea behoren ook Vietnam, Taiwan en India nu tot de tien belangrijkste importpartners.

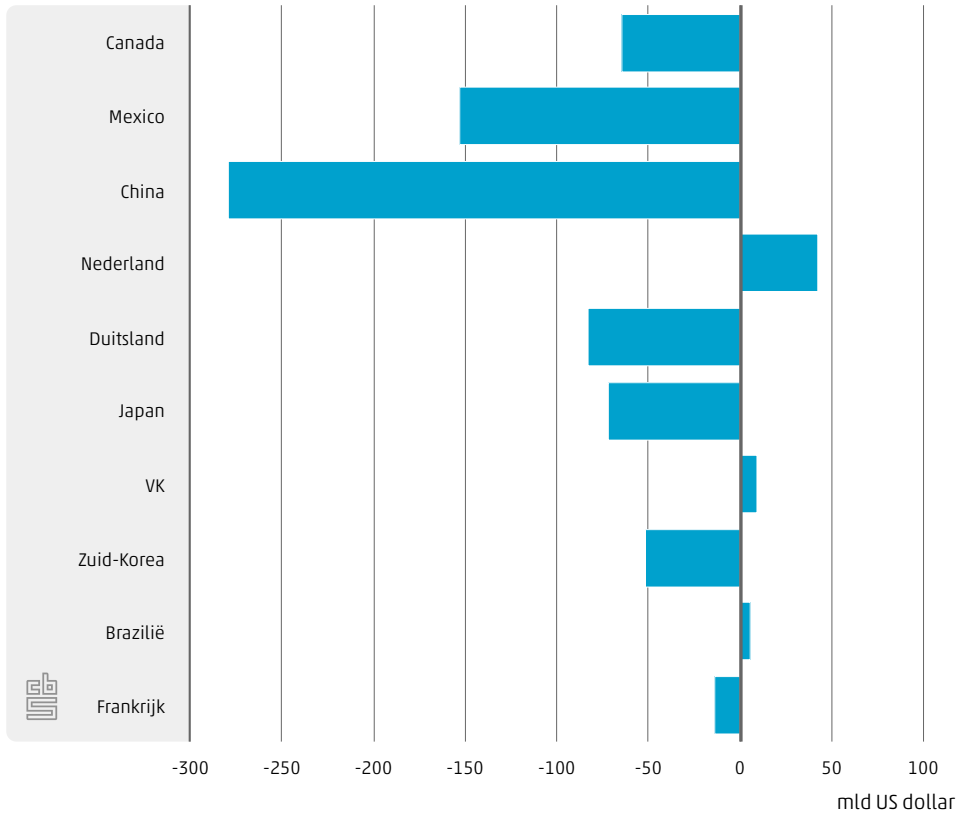
VS heeft grootste handelstekort ter wereld

Buurlanden Canada en Mexico zijn zowel bij de export als de import voorname handelspartners van de VS. De VS hebben met deze buurlanden al sinds 1994 een handelsovereenkomst onder de naam North American Free Trade Agreement (NAFTA), in 2020 gereviseerd naar US-Mexico-Canada Agreement (USMCA). Mede om de internationale handel te stimuleren hebben de VS ook met verschillende andere landen handelsovereenkomsten gesloten. Echter is het voortbestaan van dit verdrag onzeker met de tweede termijn van Donald Trump (Contreras et al., 2025). Sinds zijn herverkiezing heeft de 'Tariff man' herhaaldelijk aangekondigd, en inmiddels uitgevoerd, dat hij heffingen wil opleggen aan geïmporteerde goederen, onder andere op de import uit haar buurlanden. Als reden hiervoor noemt hij onder andere de negatieve handelsbalans met de buurlanden. Met Mexico heeft de VS een handelstekort van meer dan 150 miljard US dollar voor wat betreft goederen, zie figuur 1.3.5. Het tekort met Canada is met 64 miljard US dollar wat kleiner. Wereldwijd komt er voor 1 150 miljard US dollar meer aan goederen de VS in dan dat uitgevoerd wordt.

Trump's blik is niet enkel op zijn buurlanden gericht, maar ook op China. Met dit land ontketende hij tijdens zijn eerste termijn in 2018 al een handelsoorlog die de multilaterale handelsverstandhouding heeft doen opschudden. Met de Chinezen hadden de VS in 2023 een handelstekort van 280 miljard US dollar, het grootste tekort van alle exportpartners. Dit betekent dat tegenover iedere US dollar aan export naar China 2,9 US dollar aan import uit China staat. Daarnaast blijft de EU ook niet gespaard en maakt de EU, buiten de staal en aluminium importheffingen, zich zorgen over verdere maatregelen vanuit de VS (Rushe, 2025). De VS hebben met Nederland in absolute termen echter het grootste

goederenhandelsoverschot van al hun partners, namelijk 42,8 miljard US dollar. Echter is ruim een kwart van de Nederlandse goederenimport uit de VS direct bestemd voor het buitenland via wederuitvoer, zie figuur 4.4.2 in hoofdstuk 4. Het eigenlijke overschot zal, mede door de wederuitvoer, lager liggen dan hier geschetst.

1.3.5 Handelsbalans van VS met top 10 exportpartners, 2023

Bron: U.S. Census (2025d, 2025e)

Minerale brandstoffen goed voor 16 procent van de Amerikaanse export

Tabel 1.3.6 toont dat in 2023 minerale brandstoffen met 16,1 procent van de exportwaarde het belangrijkste exportproduct was. De export van deze goederen is de afgelopen jaren bovendien steeds belangrijker geworden; in 2019 was het aandeel nog 5 procentpunt lager. Sinds 2021 zijn de VS de grootste exporteur van deze goederen wereldwijd (VN Comtrade, 2025). Verder exporteren de VS veel goederen in de categorieën machines en elektrische machines. In deze twee categorieën zijn de VS wereldwijd een belangrijke exporteur, maar China exporteert respectievelijk 2 en 4 keer meer qua waarde dan de VS (VN Comtrade, 2025). Waar de minerale brandstoffen voornamelijk vanuit Texas en Louisiana, deel van de 'Sun Belt', en in mindere mate uit Californië worden geëxporteerd, komen de machines en elektrische machines bestemd voor de wereldmarkt voornamelijk uit Texas en Californië.

1.3.6 Aandeel van top 5 exportgoederen en voornaamste exporterende staten, 2023

Goederensoort	Aandeel	1e exporteur	2e exporteur	3e exporteur
Minerale brandstoffen	16,1%	Texas	Louisiana	Californië
Machines, mechanische apparaten en onderdelen	11,6%	Texas	Californië	Illinois
Elektrische machines, apparaten en onderdelen	10,0%	Texas	Californië	Florida
Automobielen, tractors, rijwielen	7,6%	Michigan	Texas	Alabama
Luchtvaart en ruimtevaart	6,2%	Washington	Kentucky	Texas

Bron: U.S. Census Bureau (2025f)

Het exportmandje en importmandje van de VS komen deels overeen met elkaar, zie tabel 1.3.7. Zo vinden we elektrische machines, machines, personenwagens en tractors, en minerale brandstoffen terug in beide mandjes. Dit zien we vaak terug, omdat goederen dan worden geïmporteerd, bewerkt en weer geëxporteerd (Aerts et al., 2023). De volgorde en de aandelen die de verschillende goederen innemen verschilt wel tussen de in- en uitvoer.

De top 5 wordt aangevuld met farmaceutische producten. In deze goederenklasse importeren de VS voor de hoogste waarde van alle landen in de wereld (VN Comtrade, 2025). Deze import bestaat voornamelijk uit de import van generieke pillen uit China en India, die mede door offshoring belangrijke herkomstplekken zijn geworden voor de VS (Duman, 2024; Graham, 2023).

1.3.7 Aandeel van top 5 importgoederen en voornaamste importerende staten, 2023

Goederensoort	Aandeel	1e importeur	2e importeur	3e importeur
Elektrische machines, apparaten en onderdelen	14,8%	Californië	Texas	Illinois
Machines, mechanische appaaten. en onderdelen	14,6%	Californië	Texas	Illinois
Automobielen, tractors, rijwielen	12,2%	Michigan	Texas	Californië
Minerale brandstoffen	8,2%	Illinois	Texas	Californië
Farmaceutische producten	5,7%	Kentucky	Pennsylvania	Tennessee

Bron: U.S. Census Bureau (2025g)

Staten handelen voornamelijk met nabij gelegen landen

De kaart in figuur 1.3.8 laat zien dat in 2023 voor het merendeel van de Amerikaanse staten Canada de belangrijkste exportbestemming is, een paar staten sturen de meeste goederen naar Mexico en een enkele staat heeft een ander land als voornaamste bestemming voor haar goederen. Opvallend is dat ook op statelijk niveau afstand een determinant lijkt te zijn voor de exportbestemming, zoals tussen landen ook waargenomen wordt (Disdier & Head, 2008). Staten dichtbij Mexico gelegen hebben vaak ook Mexico als voornaamste partner. Alaska en Washington hebben China als belangrijkste afzetmarkt en Hawaii exporteert de hoogste waarde aan producten naar Japan. Er zijn ook uitzonderingen:

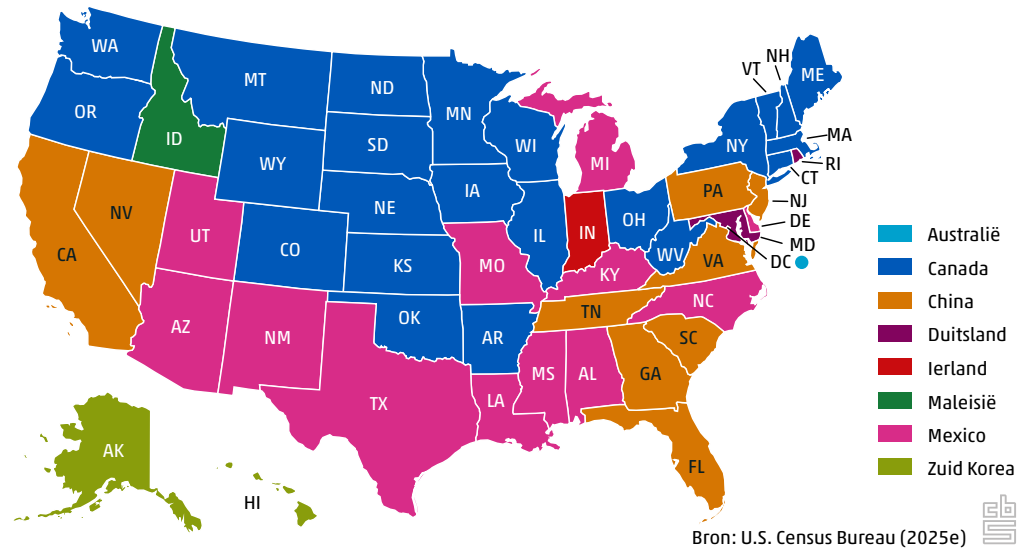
Texas exporteert de hoogste waarde aan goederen van alle Amerikaanse staten. Met een aandeel van 22,1 procent exporteert Texas meer dan 2 keer zoveel als tweede exporteur Californië, dat een aandeel van 8,9 procent heeft. De export van Texas bestaat voornamelijk uit minerale brandstoffen. Californië levert met name elektrische machines, machines en optische meetinstrumenten. Deze twee staten hebben beide Mexico als voornaamste bestemming. Derde exporteur New York heeft noorderbuur Canada als belangrijkste bestemming. Het exportmandje van New York wordt voor een belangrijk deel gevuld door parels, edelstenen en edelmetalen, en kunstvoorwerpen.

Met 14,6 procent van de importwaarde was Californië in 2023 de grootste importeur van de VS. De staat gelegen aan de westkust van de VS is tevens de grootste staat in termen van aantal inwoners en omvang van de economie, zoals we in paragraaf 1.2 al hebben gezien. De import bestaat uit onder meer uit elektrische machines, industriële machines en personenauto's. China is de belangrijkste leverancier van de goederen voor de markt van de 'Golden State'. Meer dan de helft van de goederen bestemd voor Californië – 55 procent – betreedt via containers de zeehaven van Los Angeles. Californië importeert 2,5 keer meer dan dat het exporteert. Texas is de tweede importeur van goederen in de VS met een aandeel van 12,4 procent. De 'Lone Star State' importeert de meeste goederen uit het land waar het in 1836 onafhankelijk van werd: Mexico. Minerale brandstoffen, machines en personenauto's zijn de voornaamste importproducten van Texas. De staat met veel raffinaderijen en grote havens, in Houston en Corpus Cristi, verwerkt de minerale brandstoffen voor export en energievoorziening in de VS (U.S. Energy Information Administration, 2024). Opvallend is dat

Indiana Ierland als belangrijkste importpartner heeft. Dit hangt samen met de vestiging van farmaceutische bedrijven en industrie voor medische apparatuur in deze staat. De import uit Ierland bestaat dan ook voornamelijk uit farmaceutische producten en organische chemicaliën.

1.3.9 Belangrijkste importpartner van goederen per Amerikaanse staat, 2023

1e plaats voor VS als diensten-
exporteur en -importeur wereldwijd
in 2023

Dienstenhandel door de VS

Tot nu toe hebben we ons vooral gefocust op de goederenhandel. Hoewel diensten misschien minder zichtbaar zijn dan goederen, spelen ze een cruciale rol in de wereld-economie. Sinds de jaren 90 van de vorige eeuw is de dienstensector de belangrijkste bron van economische groei geweest (WTO & Wereldbank, 2023). De snelle vooruitgang in informatietechnologie heeft het niveau én het bereik van diensten die over nationale grenzen heen verhandelbaar zijn, vergroot. Hierdoor zijn diensten een prioriteit geworden in het Amerikaanse handelsbeleid (CRS, 2020). Diensten maken een aanzienlijk deel uit van de Amerikaanse handelsstromen en van de wereldwijde handel in het algemeen (CRS, 2020). Diensten fungeren niet alleen als eindproducten, maar faciliteren ook de rest van de economie. Transportdiensten vervoeren bijvoorbeeld tussenproducten via wereldwijde toeleveringsketens en eindproducten naar consumenten, telecommunicatiediensten openen e-commercekanalen, en financiële diensten verstrekken krediet voor de productie en consumptie van goederen of de teelt van gewassen (CRS, 2020).

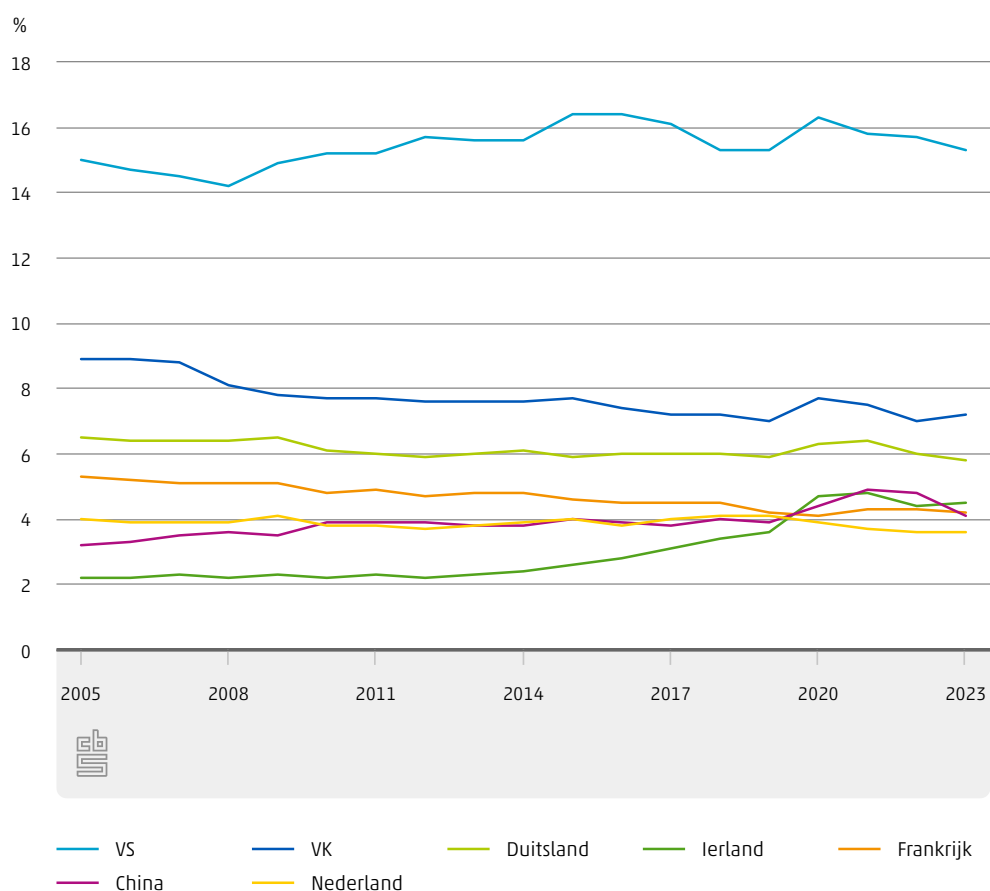
De dienstensector is heel belangrijk voor de VS; de sector was in 2022 goed voor ruim 80 procent van het bbp en zo'n 77 procent van de werkgelegenheid (ITC, 2024). Ter vergelijking, in Nederland is het aandeel van diensten in het bbp in datzelfde jaar circa 69 procent en het aandeel in de werkgelegenheid 84 procent. In China is dat respectievelijk 53 en 45 procent (Wereldbank, 2025g en 2025h).

VS koploper in wereldwijde dienstenhandel

Figuur 1.3.10 laat zien dat de Verenigde Staten in 2023 verantwoordelijk waren voor 15,3 procent van de wereldexport van diensten voor wat betreft waarde. Daarmee waren de VS de grootste dienstenexporteur ter wereld. De VS stonden in de periode 2005–2022 ook op kop. In rangorde was Nederland in 2023 de zevende exporteur wereldwijd voor wat betreft diensten.

De VS zijn ook de grootste importeur van diensten ter wereld: 12,3 procent van alle geïmporteerde diensten wereldwijd. Duitsland en het VK zijn andere belangrijke inkopers van buitenlandse diensten. Samen zijn deze drie landen de bestemming van bijna een kwart van alle internationale diensten wereldwijd. Het aandeel van Nederland in de wereldwijde dienstenimport was 3,8 procent in 2023. Daarmee nam Nederland wereldwijd de zevende plek in wat betreft de omvang van de dienstenimport.

1.3.10 Bijdrage in de wereldexport van diensten

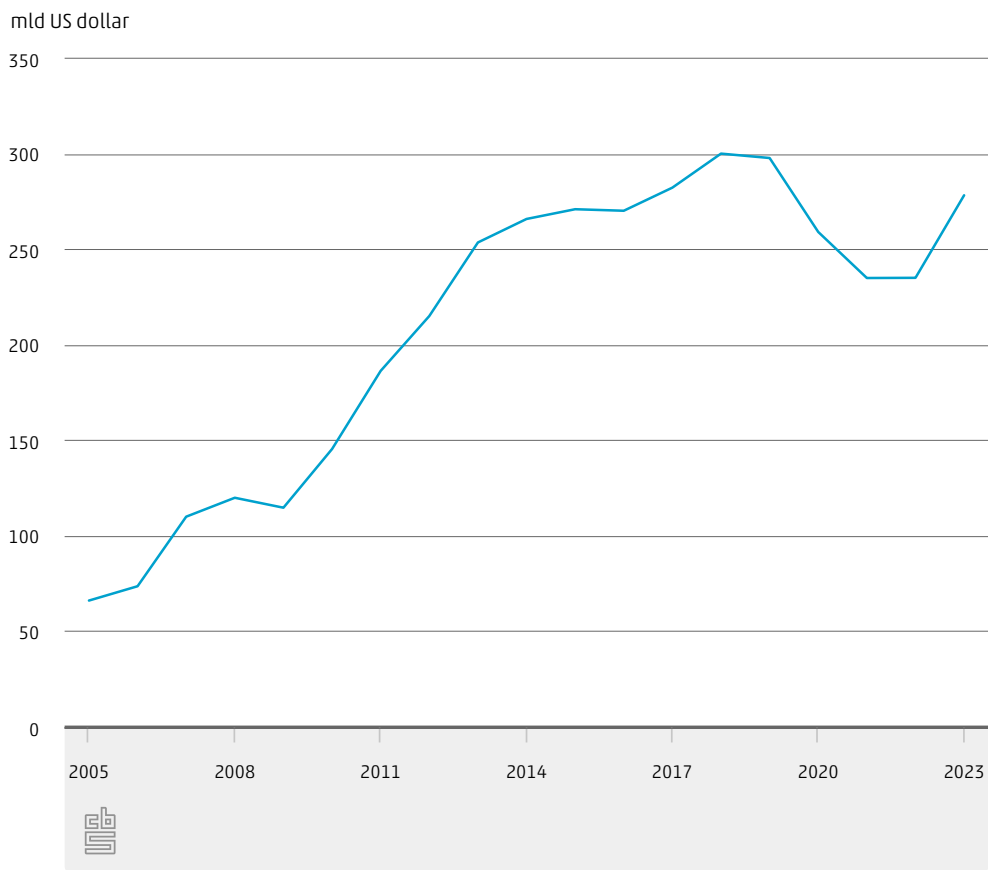

Bron: WTO-OESO (2025)

VS heeft overschot op dienstenhandelsbalans

In 2023 exporteerden bedrijven in de VS voor 1 027 miljard US dollar aan diensten. Omgekeerd bedroeg de importwaarde van diensten door de VS 748 miljard US dollar. Het Amerikaanse handelsoverschot kwam daarmee uit op 278 miljard US dollar. Dat is bijna 10 procent hoger dan tien jaar eerder. De Verenigde Staten exporteren al jaren een hogere waarde aan diensten dan ze in totaal importeren; er is een structureel overschot op de dienstenhandelsbalans, zie figuur 1.3.11. Grote overschotten zijn terug te vinden bij de zakelijke diensten, de financiële diensten en bij de vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom. De VS hadden in 2023 een handelstekort voor wat betreft transportdiensten en verzekeringsdiensten (BEA, 2024d).

1.3.11 Balans handel in diensten door de VS

Bron: BEA (2024d)

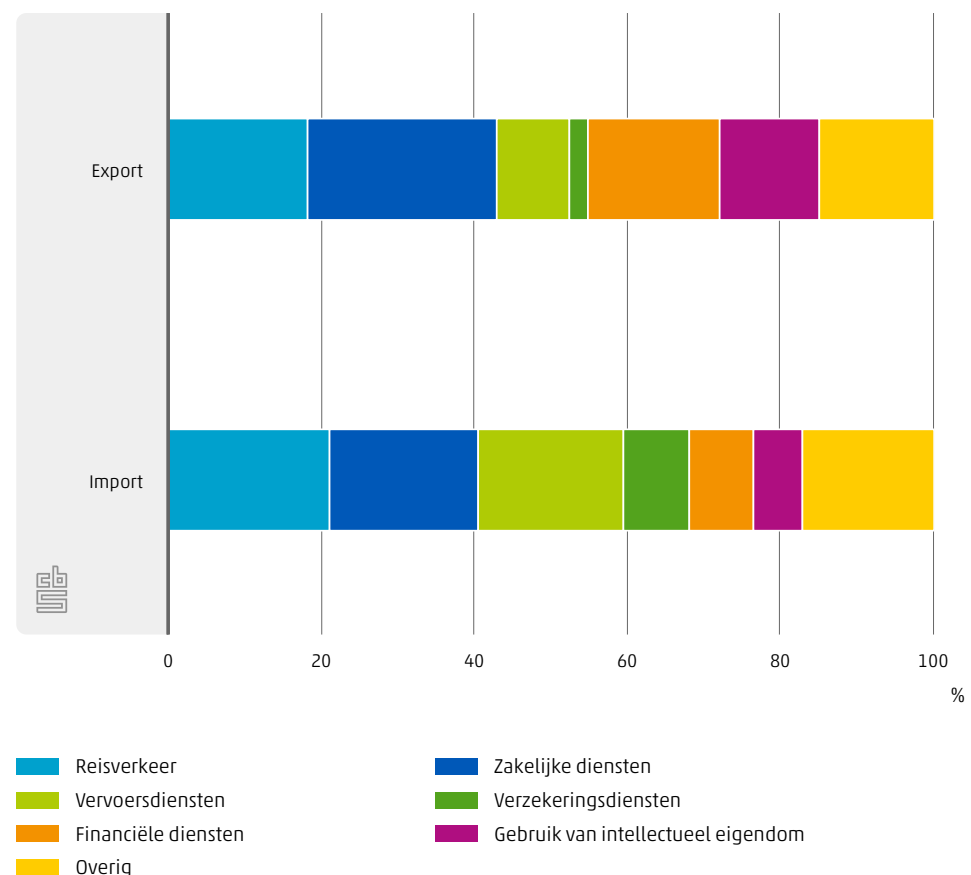
Zakelijke diensten en reisverkeer belangrijkste diensten voor de VS

In figuur 1.3.12 wordt de samenstelling van de Amerikaanse dienstenhandel weergegeven. In 2023 waren zakelijke diensten de belangrijkste dienstesoort voor de Amerikaanse export van diensten. Dat zijn met name diensten op het vlak van professioneel en managementadvies, zoals juridische dienstverlening en management consulting. Van alle door de VS geëxporteerde diensten betrof bijna een kwart zakelijke diensten, gevolgd door reisverkeer – met een aandeel van 18,4 procent – en financiële diensten – met een aandeel

van 17,1 procent. Tien jaar eerder – in 2013 – was reisverkeer nog de belangrijkste exportdienst. Ook vervoersdiensten werden minder belangrijk in het exportpakket, terwijl zakelijke diensten en financiële diensten een groter aandeel hadden in 2023 dan in 2013.

Ook bij de Amerikaanse import van diensten spelen reisverkeer en zakelijke diensten een grote rol. Samen zijn beide dienstesoorten goed voor 40,6 procent van de totale Amerikaanse dienstenimport in 2023. Het gaat bij reisverkeer om de gemaakte kosten door inwoners van de VS in het buitenland. Vervoersdiensten – voornamelijk luchtvervoer – staan met een aandeel van 19,1 procent op de derde plaats. Tien jaar eerder was dit nog de grootste importcategorie. Financiële diensten vielen in 2013 nog buiten de top 5; toen stond telecommunicatie-, computerdiensten op de vijfde plaats. Het belang van verzekeringsdiensten nam af van 11,4 procent in 2013 naar 8,6 procent in 2023.

1.3.12 Samenstelling dienstenhandel van de VS, 2023

Bron: BEA (2024d)

VK belangrijkste bestemming voor Amerikaanse diensten

Als we in tabel 1.3.13 kijken naar de Amerikaanse exportpartners, zien we dat het VK in 2023 de belangrijkste bestemming was voor diensten uit de VS. Van alle door de VS geëxporteerde diensten ging 8,6 procent naar het VK. Hiermee laat het VK Canada en Ierland achter zich. Nederland stond in 2023 op plek 11. Tien jaar eerder stond Nederland nog drie plaatsen lager. Het exportpakket naar het VK bestond in 2023 voor een kwart uit financiële diensten. Ook zakelijke diensten maakten een relatief groot deel uit. Vergoedingen voor het gebruik

van intellectueel eigendom zijn met een aandeel van 37,0 procent het grootst in de export naar Nederland, gevolgd door zakelijke diensten.

Het VK was niet alleen de belangrijkste bestemming van diensten voor de VS, maar ook het voornaamste herkomstland voor diensteninvoer in 2023; 11,5 procent van de Amerikaanse dienstenimport kwam in 2023 uit het VK. Het importpakket uit het VK bestond in 2023 voor 23,2 procent uit zakelijke diensten. Ook financiële diensten waren relatief gezien belangrijk. Nederland speelt, met een aandeel van 2,1 procent, een bescheiden rol als leverancier van diensten voor de VS. Dit gaat dan met name om zakelijke diensten en vervoersdiensten. Duitsland staat op plaats 3 en is het eerste EU-land in de lijst. De Verenigde Staten importeerden in 2023 voornamelijk vervoersdiensten, zakelijke diensten en vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom uit Duitsland.

1.3.13 Partners dienstenhandel van de VS, top 5 in 2023

Land	2023	2013	Belangrijkste dienst in 2023
Export			
1 VK	8,8%	8,6%	Financiële diensten
2 Canada	8,4%	9,4%	Zakelijke diensten
3 Ierland	8,2%	4,6%	Zakelijke diensten
4 Zwitserland	4,8%	3,9%	Zakelijke diensten
5 VK Eilanden, Caribisch gebied	4,8%	5,4%	Financiële diensten
11 Nederland	3,5%	2,3%	Gebruik van intellectueel eigendom
Import			
1 VK	11,5%	10,7%	Zakelijke diensten
2 Canada	7,3%	6,8%	Telecommunicatie-, computerdiensten
3 Duitsland	6,1%	7,3%	Vervoersdiensten
4 Mexico	6,0%	4,1%	Reisverkeer
5 Japan	5,1%	6,7%	Vervoersdiensten
12 Nederland	2,1%	2,1%	Zakelijke diensten

Bron: BEA (2024e)

1.4 De Amerikaanse investeringen in perspectief

Voor veel bedrijven is het importeren of exporteren van goederen of diensten de meest voor de hand liggende manier om de eerste stappen over de grens te zetten. Voor sommige bedrijven is dit niet genoeg. Zij kiezen voor meer complexe internationaliseringstrategieën, zoals het investeren in een buitenlandse fabriek, verkoopfiliaal of distributiecentrum. De auto-industrie is een voorbeeld van een sector waar investeren in het buitenland een bekende strategie is. Dat gebeurt ook in de VS. Zo heeft het Japanse Toyota veel geld geïnvesteerd in productiefaciliteiten in de VS (Boudette, 2022), terwijl grote autofabrikanten als General Motors, Ford en Chrysler al lange tijd fabrieken in Mexico hebben (Jongsma, 2024). In deze paragraaf onderzoeken we hoe de VS het doen op het vlak van investeringen in wereldwijd perspectief.

Een investering betekent niet altijd dat het bedrijf dat een investering doet ook het volledige zeggenschap heeft over een buitenlands bedrijf. Dat is het vaak wel wanneer het een compleet nieuw bedrijf is: een zogenaamd *greenfield* investering. Bij een *brownfield* investering betreft het een (gedeeltelijke) overname van een reeds bestaand bedrijf. Directe investeringen zijn transacties met een permanent karakter waarbij de investeerder een belang heeft van minimaal 10 procent in de (dochter)onderneming. Dat maakt directe investeringen een duidelijke graadmeter voor internationale verwevenheid (DNB, 2024).

1.4.1 Investeringscijfers van de VS en Nederland, 2023

	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland
	mld US dollar		mld US dollar	
Inkomende directe buitenlandse investeringspositie	5 394	1	3 703	2
Uitgaande directe buitenlandse investeringspositie	6 676	1	4 667	2

Bron: IMF (2025)

Investeren in het buitenland is niet voor iedereen weggelegd

Met directe investeringen in het buitenland krijgen bedrijven een blijvend en substantieel belang in bedrijfsactiviteiten in het buitenland. Dit biedt verschillende voordelen. Zo krijgen de bedrijven toegang tot nieuwe kennis en markten, wat hun omzetpotentieel vergroot. Ook kunnen ze er kosten mee besparen, bijvoorbeeld vanwege lagere arbeids- of grondstofkosten in het andere land, of door kortere logistieke ketens. Investeren in meerdere landen kan bovendien helpen om risico's te spreiden, zodat een bedrijf minder kwetsbaar is voor verstoringen in productieketens. Maar investeren in het buitenland is niet voor iedereen weggelegd. Het is een aanzienlijk kostbaar en complex proces.

Wereldwijd de meeste investeringen in de VS

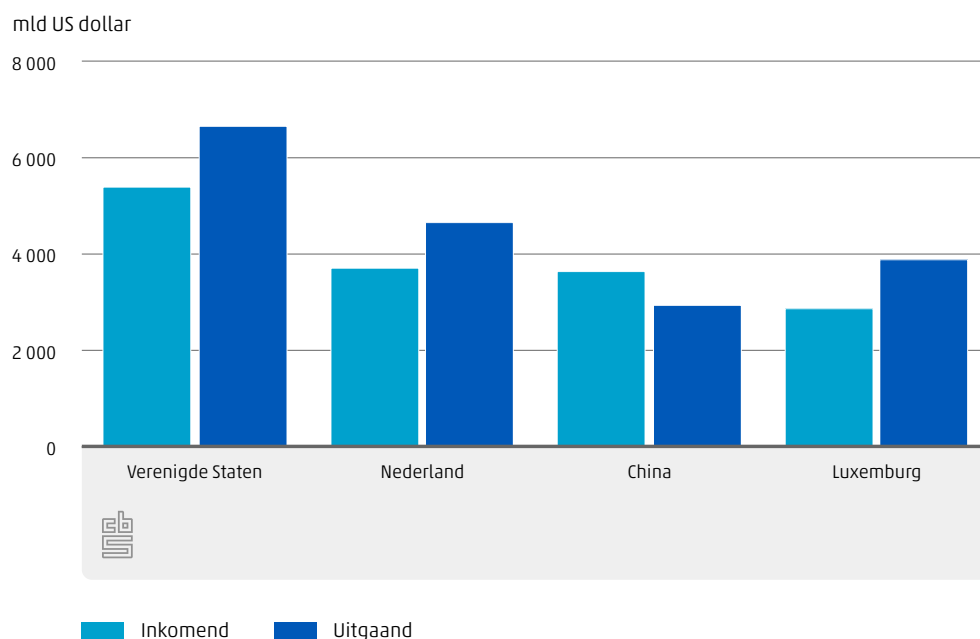
Geen ander land ter wereld is zo populair om in te investeren als de VS. In 2023 bedroeg de inkomende investeringspositie 5 394 miljard US dollar.²⁾ Dit is de totale waarde van alle directe investeringen die buitenlandse bedrijven in de VS aanhouden. Na de VS volgen Nederland en China als grootste ontvangers van buitenlandse directe investeringen, zie figuur 1.4.2. Behalve de grote afzetmarkt bieden de VS buitenlandse bedrijven stabiele en aantrekkelijke omstandigheden om nieuwe activiteiten op te zetten of bestaande bedrijven te financieren. Buitenlandse bedrijven investeren graag in de VS vanwege de gekwalificeerde beroepsbevolking, de innovatiecultuur en het sterke ondernemersklimaat. Andere voordelen zijn onder meer de goede bescherming van intellectueel eigendom en efficiënte kapitaalmarkten (Asadurian et al., 2024).

De Amerikanen investeren zelf ook veel in het buitenland. In 2023 bedroeg de totale uitgaande investeringspositie 6 676 miljard US dollar. Daarmee is de totale waarde van alle directe investeringen die Amerikanen in het buitenland aanhouden dus groter dan omgekeerd. Dat geldt ook voor Nederland en Luxemburg, die de mondiale top 3

2) De waardes in deze paragraaf zijn op basis van de historische kosten. Dat wil zeggen dat dit betrekking heeft op de oorspronkelijke waarde van de investering en niet op de huidige marktconforme waarde van de investering.

completeren, voor China. Bij de inkomende investeringspositie staat het VK wereldwijd op de vijfde plek, bij de uitgaande investeringspositie staat Duitsland op de vijfde plek.

1.4.2 Top 4 landen met hoogste investeringspositie, 2023

Amerikanen maken graag gebruik van holdings in het buitenland

Dat deze indirecte wijze van investeren populair is, wordt ondersteund door figuur 1.4.3. De figuur laat zien in welke mate de verschillende Amerikaanse sectoren investeren in het buitenland en in welke buitenlandse sectoren de Amerikaanse bedrijven investeren. Wat meteen opvalt is dat bijna de helft van de uitgaande investeringen van de VS uitstaan bij buitenlandse holdings. Holdings – oftewel houdstermaatschappijen – hebben zelf geen operationele activiteiten, maar beheren en controleren een groep dochterondernemingen (BEA, 2006). Door meerdere bedrijven te beheren kunnen risico's worden verspreid. Daarnaast kunnen holdings een juridisch en fiscaal voordeel opleveren. Ze zijn vaak niet fysiek in een land gevestigd en hun (eventuele) activiteit bestaat voornamelijk uit financiële dienstverlening binnen de eigen ondernemingsgroep (Berkenbos et al., 2022). Na holdings zijn de investeringen het grootst bij industriële dochterbedrijven in het buitenland, met 15 procent van de totale uitgaande investeringspositie. Bedrijven in de financiële en verzekeringssector volgen met 13,6 procent.

Amerikaanse industrie investeert het meest in het buitenland, verdiensten stijgen

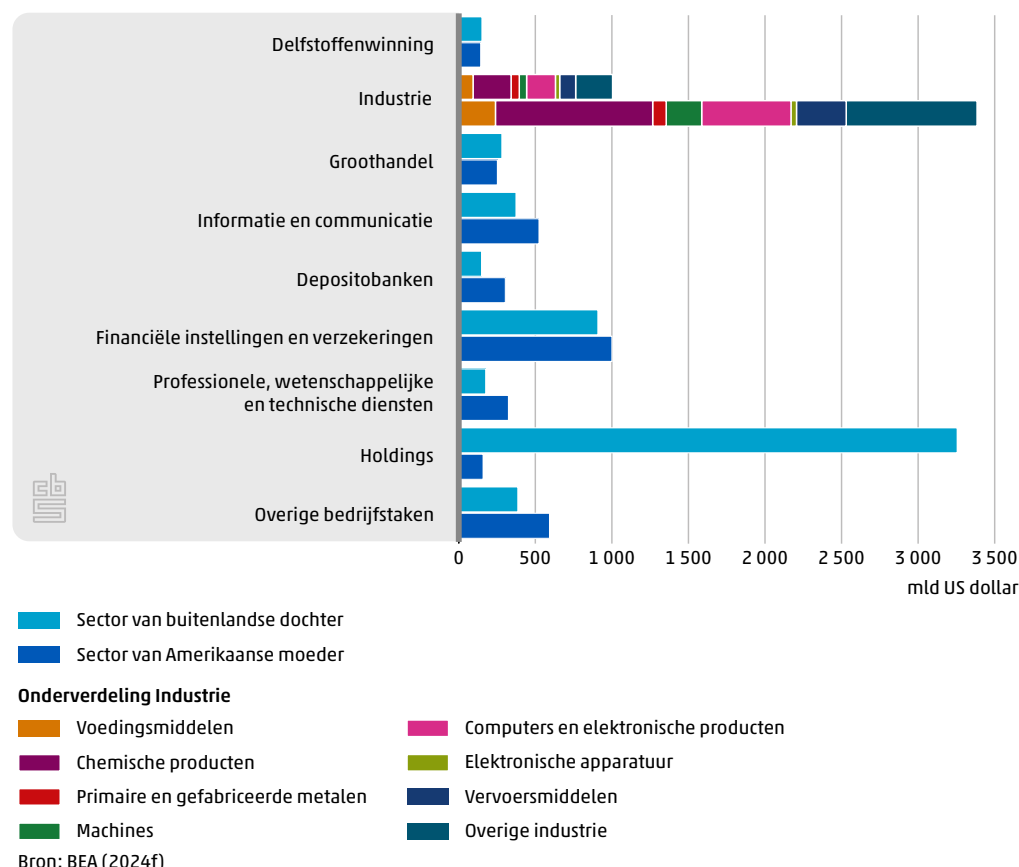
Het is vooral de Amerikaanse industrie die investeert in het buitenland, zo toont figuur 1.4.3. De helft van de directe buitenlandse investeringen kwam op conto van de Amerikaanse industrie. Met name de chemische industrie heeft veel investeringen uitstaan in het

buitenland. Ook Amerikaanse financiële instellingen en verzekeringen investeren relatief veel in het buitenland.

Amerikaanse multinationals verdienden in 2023 in totaal 577,2 miljard US dollar aan hun buitenlandse investeringen, een stijging van 2,3 procent ten opzichte van 2022.

De gerepatrieerde winsten (dividenden) daalden echter met 61,1 miljard US dollar tot 285,3 miljard US dollar: een daling van 17,6 procent (BEA, 2024f).

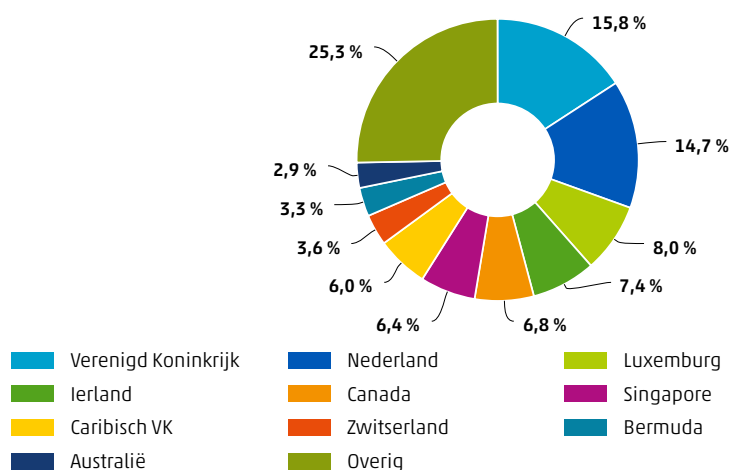
1.4.3 Amerikaanse directe investeringspositie in het buitenland naar sector, 2023

Amerikaanse buitenlandse investeringen geconcentreerd in select aantal landen

Hoewel Amerikaanse multinationals in vrijwel elk land investeren, was meer dan de helft van de totale Amerikaanse directe buitenlandse investeringspositie aan het einde van 2023 geconcentreerd in vijf landen. Figuur 1.4.4 laat zien dat de grootste Amerikaanse investeringspositie zich bevond in het Verenigd Koninkrijk, gevolgd door Nederland en Luxemburg. Ierland – een ander land dat bekend staat als doorstroomland (Kas, 2024) – en buurland Canada maakten de top vijf compleet.

1.4.4 Locatie van Amerikaanse directe buitenlandse investeringspositie, 2023

Bron: BEA (2024f)

Nederland de grootste investeerder in de VS, maar alleen op papier

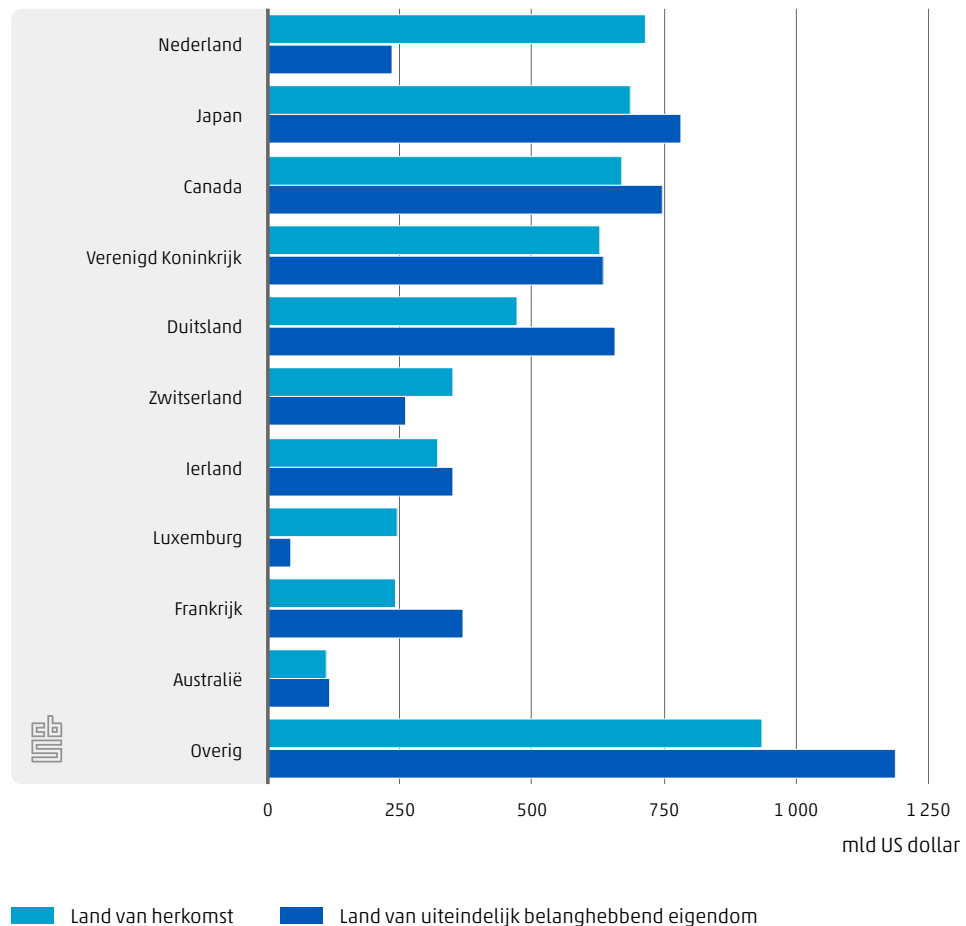
Omgekeerd was aan het eind van 2023 de helft van de totale buitenlandse directe investeringspositie in de Verenigde Staten afkomstig uit vier landen. Nederland was de grootste investeerder – zo toont figuur 1.4.5 – met een positie van 717,5 miljard US dollar, gevolgd door Japan, Canada en het Verenigd Koninkrijk.

783,3 miljard US dollar is de investeringspositie waar Japan in de VS het uiteindelijke zeggenschap over heeft, meer dan elk ander land in 2023

Echter, wanneer we kijken naar het land met het uiteindelijke belanghebbende eigendom (*Ultimate Beneficial Owner*, UBO) – de entiteit bovenaan de wereldwijde eigendomsketen – dan is Japan met 783,3 miljard US dollar de grootste investeerder in de VS in 2023. Canada volgde met 749,6 miljard US dollar. Duitsland steeg één positie en haalde het VK in als derde grootste investeerder. Nederland en Luxemburg staan in deze ranking een stuk lager. Nederland staat met 235,5 miljard US dollar op een achtste plek, en Luxemburg met 44,1 miljard US dollar zelfs op een negentiende plek. Dit wijst erop dat een groot deel van de investeringen uit deze landen uiteindelijk eigendom is van investeerders in andere landen.

1.4.5 Investeringspositie in de VS naar land van herkomst en uiteindelijk belanghebbende eigendom, 2023

Bron: BEA (2024f)

Amerikaanse maakindustrie populair bij buitenlandse investeerders, winsten dalen

In 2023 waren de buitenlandse directe investeringen in de VS vooral geconcentreerd in de Amerikaanse maakindustrie. De maakindustrie vertegenwoordigde 41,2 procent van de totale investeringspositie. Daarnaast waren er aanzienlijke investeringen in de financiële en verzekeringssector (10,6 procent) en de groothandel (10,0 procent).

Buitenlandse multinationals behaalden in 2023 een inkomen van 268,6 miljard US dollar op hun cumulatieve investeringen in de VS, een daling van 7,0 procent ten opzichte van 2022.

Californië en Texas het meest in trek bij buitenlandse investeerders, Delaware presteert ook opvallend goed

Californië en Texas trekken van alle Amerikaanse staten de meeste nieuwe buitenlandse investeringen aan. In 2022 waren ze samen goed voor ongeveer 30 procent van het totaal (Asadurian et al., 2024). Behalve het feit dat het de grootste Amerikaanse staten zijn in termen van bbp, zijn er nog andere redenen waarom deze staten aantrekkelijk zijn voor

buitenlandse investeerders. Zo is Californië de thuisbasis van Silicon Valley en veel techbedrijven, wat aantrekkelijk is voor investeerders in geavanceerde technologie. Daarnaast biedt 'the Golden State' toegang tot durfkapitaal en een grote arbeidsmarkt voor technologische beroepen. Texas onderscheidt zich juist door zijn infrastructuur, met meerdere havens – zoals reeds bleek uit figuur 1.3.3 –, een uitgebreid wegennet en een sterk ontwikkeld spoorwegnet voor goederenvervoer. De nabijheid van Mexico speelt ook een rol; bedrijven profiteren van bestaande handelsrelaties, lagere kosten in Mexico en de mogelijkheid voor Mexicaanse ondernemingen om vanuit Texas de Noord-Amerikaanse markt te bedienen. Bovendien heft Texas geen winstbelasting op bedrijven, maar gebruikt het in plaats daarvan een belasting op bruto-inkomsten (Asadurian et al., 2024).

Delaware verdient een speciale vermelding. Afgezet tegen de eigen economie trekt de op één na kleinste staat van de VS de meeste buitenlandse *greenfield* investeringen aan. Delaware heeft de reputatie hét zakenparadijs van de VS te zijn (Stripe, 2023). Eind 2023 stonden er een recordaantal van meer dan 2 miljoen bedrijven ingeschreven in de staat, bijna twee voor elke inwoner. Meer dan twee derde van de bedrijven op de Fortune-lijst van Amerika's grootste ondernemingen is in 'The First State' geregistreerd en de staat trekt dus ook veel buitenlandse investeerders aan. Delaware is populair bij bedrijven dankzij de flexibele ondernemingswet, een gespecialiseerde rechtbank voor handelszaken en gunstige belastingvoordelen (Barklie, 2023; Delaware Division of Corporations, 2024). In Wilmington, de grootste stad van de staat, domineren kantoortorens als 'gezichtloze bedrijfsvestigingen', zo schreef The Economist (2024) weinig vleidend. Maar het legt Delaware geen windeieren. Bedrijfsbelastingen en -heffingen leverden de staat in 2022 ongeveer 2 miljard US dollar op, een groot deel van de jaarlijkse begroting (The Economist, 2024).

1.5 De Amerikaanse innovatie en digitalisering in perspectief

Investeringsvormen vormen niet alleen de motor van economische groei, maar ook een cruciale stimulans voor innovatie en digitalisering. Innovatie en een sterke digitale economie zijn belangrijk om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en onze toekomstige welvaart te waarborgen. Met nieuwe of verbeterde producten en diensten versterken bedrijven hun marktpositie, maar ook slimmer werken en processen efficiënter organiseren kunnen het verschil maken (CBS, 2017). Hieraan gerelateerd bieden de digitale transitie en snelle ontwikkelingen in digitale technologieën ongekende kansen voor landen (CBS, 2023). In deze paragraaf onderzoeken we hoe de VS ervoor staan wat betreft innovatie en digitalisering. Hoe goed doet het land het wereldwijd, en in verhouding tot Nederland?

1.5.1 Innovatie- en digitaliseringsindicatoren van de VS en Nederland¹⁾

	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Ranking Nederland	Ranking Nederland
Innovatie					
Global Innovation Index ²⁾	2024	62,4	3	58,8	8
Uitgaven aan R&D (% bbp) ³⁾	2021	3,5	3	2,3	15
Werkgelegenheid R&D (onderzoekers/mln inwoners) ⁴⁾	2020	4 452	18	5 866	7
Onderwijsniveau (PISA-score, gemiddeld) ⁵⁾	2022	489	18	480	25
Ontvangsten voor gebruik intellectueel eigendom (mld US dollar) ⁶⁾	2023	47,5	2	44,4	3
Digitalisering					
World Digital Competitiveness ⁷⁾	2024	91,31	4	87,03	8
ICT-investeringen (% bbp) ⁸⁾	2021	3,71	6	3,66	7
Internetgebruik (% inwoners) ⁹⁾	2023	93	34	97	17

Bron: ²⁾ WIPO (2024), ³⁾ Wereldbank (2024), ⁴⁾ UNESCO (2025), ⁵⁾ Factsmap (2025), ⁶⁾ Wereldbank (2025i), ⁷⁾ IMD (2024), ⁸⁾ OESO (2025), ⁹⁾ Wereldbank (2025j)

¹⁾ Voor meer Innovatie- en digitaliseringsindicatoren zie de bijlage.

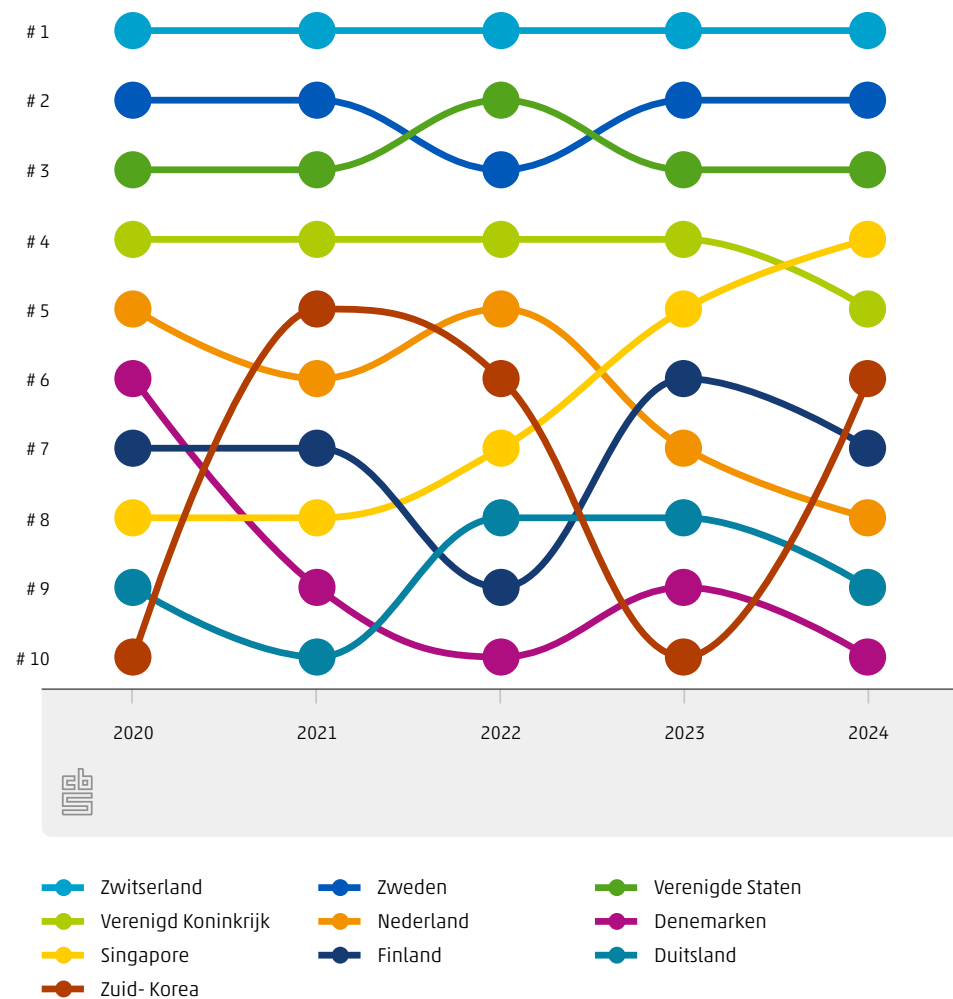
VS behoort tot de drie meest innovatieve economieën van de wereld

Elk jaar rangschikt de Global Innovation Index (GII) – ontwikkeld door de Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom (WIPO) – economieën wereldwijd op basis van hun innovatieve capaciteit en output. De index gebruikt hiervoor meer dan 80 indicatoren: van investeringen in R&D tot onderwijsuitgaven en het aantal patentaanvragen, en van hightech producten tot internationaal bekende producten en speelfilms (WIPO, 2024).

In de 2024-editie van de GIJ prijkt Zwitserland – net als de voorgaande jaren – bovenaan de lijst van meest innovatieve economieën. Zweden, de VS, Singapore en het VK completeren de top 5, zo laat figuur 1.5.2 zien. Nederland is terug te vinden op de achtste plek, drie plekken lager dan in 2020. China, op plek 11, blijft de enige middeninkomen-economie in de top 30.

De VS staan de afgelopen jaren consequent in de top 3 van meest innovatieve economieën. Ze weten investeringen in innovatie effectief om te zetten naar innovatie output. De VS beschikken over meerdere internationaal hoog aangeschreven universiteiten, de grootste bedrijven van het land geven veel uit aan R&D, hetgeen zich ook uitte in hoge ontvangsten voor intellectueel eigendom. De laagste score ontvingen de VS voor hun milieumanagementsysteem (WIPO, 2024).

1.5.2 Ranking Global Innovation Index

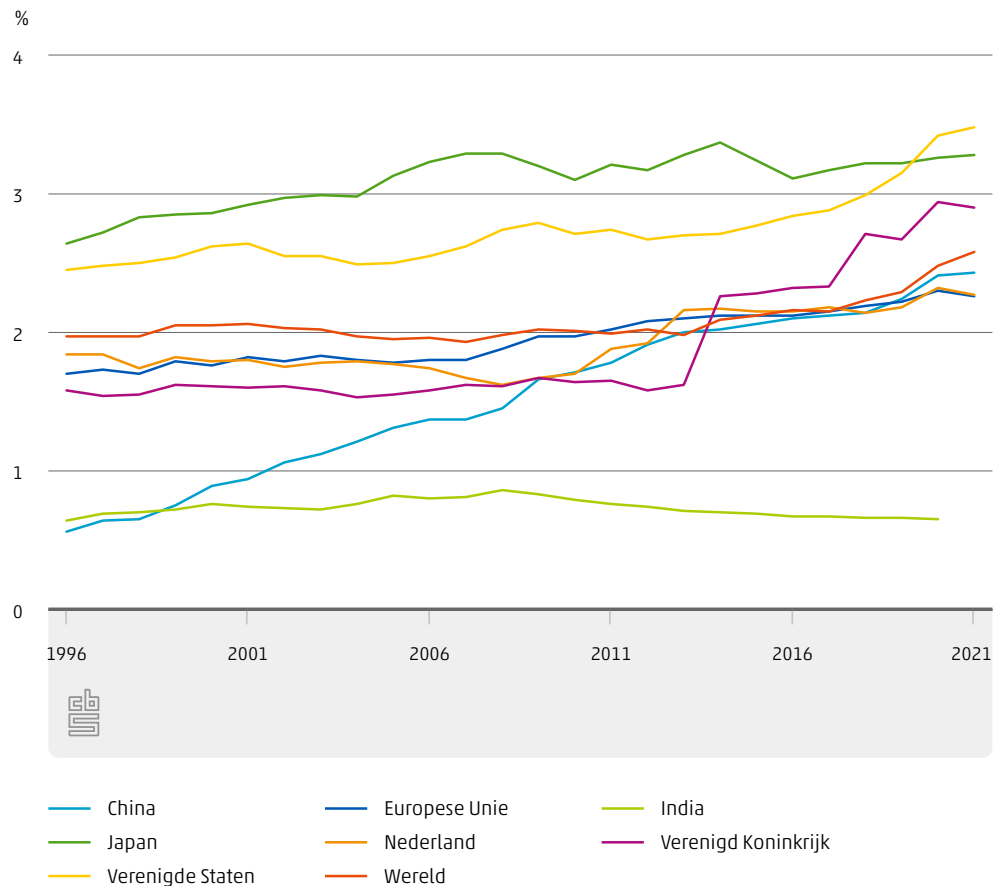
Bron: WIPO (2024)

Na decennia halen de VS Japan in met R&D-uitgaven

Innovatie en research en development (R&D) worden vaak in één adem genoemd, maar zijn niet hetzelfde. R&D ligt vaak ten grondslag aan innovatie. R&D draait om het ontdekken en testen van nieuwe ideeën, terwijl innovatie gaat over de commerciële toepassing ervan. Een prototype ontwikkelen en testen valt onder R&D. Maar zodra dat prototype de markt op gaat, spreken we van innovatie (CBS, 2017). Uitgaven aan R&D is daarom wel een belangrijke indicator hoe innovatief een land is.

Figuur 1.5.3 laat de ontwikkeling zien van de uitgaven aan R&D, als percentage van het bbp, van enkele grote wereldeconomieën, plus Nederland. Ook het EU-aandeel en het mondiale aandeel zijn weergegeven als referentiekader. Opvallend is dat China, maar ook Nederland en de EU minder aan R&D uitgeven dan het wereldwijde aandeel. Het VK en met name Japan en de VS spenderen juist relatief flink meer aan R&D, waarbij de VS Japan recentelijk voorbij zijn gestreefd op dit vlak.

1.5.3 Ontwikkeling R&D-uitgaves als percentage van het bbp

Bron: Wereldbank (2024)

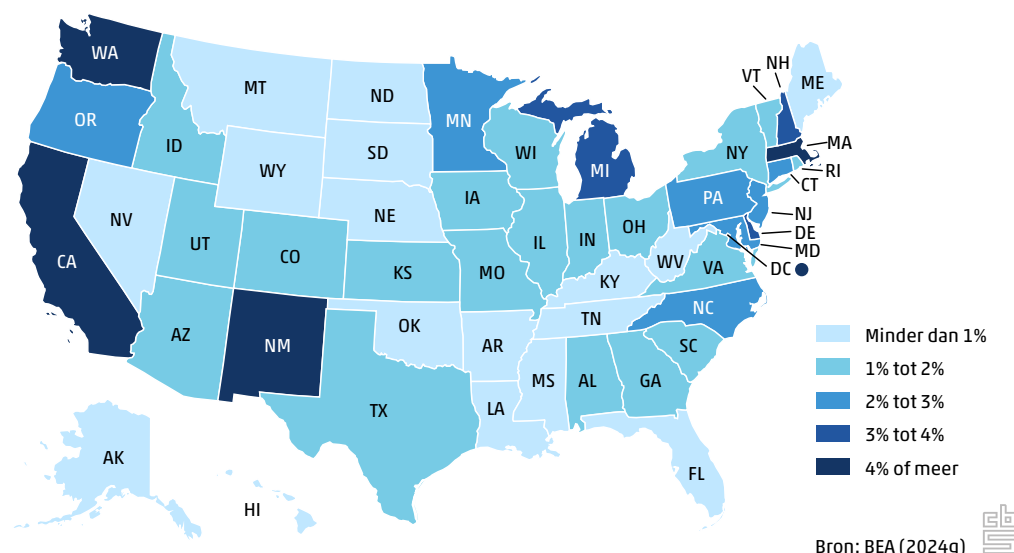
Met een aandeel van 5,8 procent van het bbp gaf Israël in 2021 verhoudingsgewijs het meest uit aan R&D van alle landen wereldwijd. Meer recente internationale data zijn niet beschikbaar. Zuid-Korea volgt op de tweede plek met een aandeel van 4,9 procent. De VS vervolledigen de top 3. Zweden staat op een verdienstelijke vierde plek, net voor België. Nederland staat op de vijftiende plek in deze ranglijst.

Meeste R&D aan de oost- en westkust, maar New Mexico spant de kroon

Er worden in de VS dus relatief veel uitgaven aan R&D gedaan. Het Amerikaanse statistiekbureau BEA maakt – net als de Wereldbank – ook cijfers over R&D. Zij hanteren wel een andere methode.³⁾ Uit de experimentele cijfers van BEA (2024g) blijkt dat R&D in 2021 goed is voor 2,3 procent van het Amerikaanse bbp. Figuur 1.5.4 laat zien dat de bijdrage van R&D aan het bbp sterk verschilt per staat: van 0,3 procent in Louisiana en Wyoming tot 6,3 procent in New Mexico, waar grote nationale laboratoria zoals Los Alamos en Sandia gevestigd zijn.

³⁾ De cijfers van BEA meten het aandeel van het bbp dat voortkomt uit economische activiteiten die verband houden met R&D. Dit cijfer sluit de waarde van intermediaire inputs – zoals materialen, energie en diensten – uit om dubbelrekening te voorkomen. Deze inputs worden namelijk al als output in andere sectoren meegenomen bij de berekening van het bbp. De Wereldbank daarentegen rapporteert de verhouding tussen R&D-uitgaven (inclusief intermediaire inputs) en het bbp. Dit is een maatstaf voor R&D-intensiteit, die vooral nuttig is voor internationale vergelijkingen, omdat de toegevoegde waarde van R&D niet breed beschikbaar is.

1.5.4 Bijdrage R&D aan bbp van Amerikaanse staten, 2021

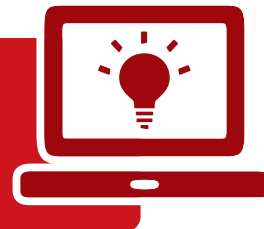
R&D is in de VS sterk geconcentreerd in een paar staten. De tien staten met de meeste R&D-uitgaven zijn samen goed voor 70 procent van de totale Amerikaanse R&D. Alleen al Californië neemt bijna een derde voor zijn rekening. Andere belangrijke staten in absolute termen zijn Washington, Massachusetts, Texas en New York. Afgezet tegen hun bbp scoren New York en Texas echter onder het landelijke gemiddelde.

Volgens BEA (2024g) was in 2021 de waarde van uitgaven aan R&D in de totale Amerikaanse economie vergelijkbaar met die van ziekenhuizen en de horeca, die respectievelijk 2,4 en 2,2 procent bijdroegen. Het bedrijfsleven speelde een sleutelrol en genereerde 85 procent van de totale Amerikaanse R&D-waarde. Binnen het bedrijfsleven waren bedrijven in de professionele en technische dienstverlening de grootste bijdragers met 40 procent, gevolgd door bedrijven in de informatietechnologie met 15 procent, de chemische industrie met 12 procent en de productie van computers en elektronica met 11 procent.

Drie van de tien meest innovatieve hubs ter wereld in de VS

Volgens de makers van de Global Innovation Index (WIPO, 2024) zijn drie van de tien meest innovatieve hubs ter wereld gelegen in de VS. De regio San Jose – met Silicon Valley – staat op deze lijst op de zesde plek, mede vanwege de vele ICT-innovaties. Boston en het aangrenzende Cambridge staan mede vanwege de farmaceutische industrie op een achtste plek. Op de tiende plek vinden we San Diego terug, mede vanwege de kennis op het vlak van digitale communicatie. De regio's New York en Los Angeles staan ook hoog op de lijst, met respectievelijk een elfde en zestiende plek. De meest innovatieve regio's wereldwijd liggen volgens de GII in Azië: Tokyo – Yokohama, Shenzhen – Hongkong – Guangzhou, en Beijing vormen de top 3. Hoewel sommigen het niet als één cluster (willen) zien, prijkt Amsterdam-Rotterdam op plek 26 van deze prestigieuze ranking, als hoogstgeplaatste Nederlandse regio (WIPO, 2024).

3,7% vormt het aandeel ICT-
investerings in het Amerikaanse bbp

De VS niet langer de digitale koploper in de wereld

Een belangrijk aspect van de innovatieve kracht van de VS is de sterke positie op het gebied van digitalisering. De ontwikkeling en toepassing van digitale technologieën spelen een cruciale rol in zowel de economische groei als de wereldwijde concurrentiepositie van landen.

De IMD World Digital Competitiveness Ranking (WDCR) van 2024 beoordeelt hoe 67 economieën digitale technologieën benutten om economische verandering te stimuleren in het bedrijfsleven, de overheid en de samenleving. De ranking biedt inzichten in de sterke en zwakke punten van economieën op het gebied van kennis, technologie en toekomst-gerichte digitale transformatie. Overheden en bedrijven gebruiken de ranking om strategieën te ontwikkelen die hun concurrentiepositie in de digitale economie versterken (IMD, 2024).

De VS zakten dit jaar drie posities en staan nu op de vierde plaats in de WDCR-ranglijst. Daarmee zijn de VS dus niet langer koploper in deze ranglijst. Ondanks een verbetering van de '*technology-factor*'⁴⁾ presteerden de VS minder goed bij de twee andere hoofdfactoren die de WDCR-ranglijst meeneemt. Bij de '*knowledge-factor*' daalde het land twee plaatsen naar een vierde plaats. Bij de '*future readiness-factor*' zakten de VS zes plaatsen naar een achtste plaats. Deze verschuivingen verklaren deels de algehele daling in de digitale ranglijst.

Ondanks de daling op de ranglijst presteerden de VS over het geheel genomen evenwichtig: bij zes van de negen subfactoren staan ze in de top 10, en bij de overige drie in de top 20. De VS scoren met name goed in computerwetenschappelijk onderwijs, het aantal verleende hightech-patenten en AI-wetgeving. Ook is er ruim toegang tot financiering voor technologische ontwikkeling, ondersteund door de sterke positie van durfkapitaal. Tegelijkertijd kent het land enkele zwakke punten. De houding ten opzichte van globalisering verslechterde, en daarnaast scoren de VS relatief laag op de onderdelen immigratiewetten en privacy-bescherming via wetgeving.

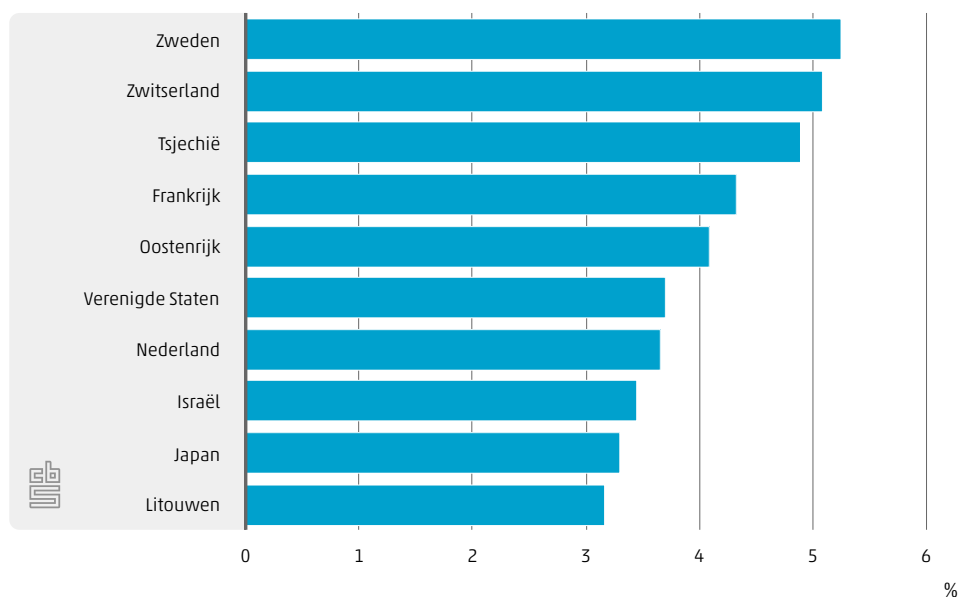
Nederland laat in de meest recente WDCR-ranglijst de grootste daling zien binnen de top 10 en zakt zes plaatsen naar de achtste positie. Dit komt door lichte dalingen in alle drie de hoofdindicatoren: *technology* (achtste), *knowledge* (negende) en *future readiness* (zevende). Deze neerwaartse trend is ook zichtbaar in de subfactoren; bij acht van de negen subfactoren ging Nederland achteruit.

⁴⁾ De '*technology-factor*' beoordeelt in hoeverre de regelgeving, het financiële investeringsklimaat en de technologische infrastructuur van een land de digitale vooruitgang ondersteunen. De '*knowledge-factor*' richt zich op de ontwikkeling en kwaliteit van menselijk kapitaal, onderwijs en onderzoeksresultaten. De '*future readiness-factor*' beoordeelt hoe goed een economie is voorbereid op digitale veranderingen. De nadruk ligt op het aanpassingsvermogen van de samenleving, de wendbaarheid van bedrijven bij het omarmen van nieuwe technologieën en de integratie van IT in verschillende sectoren.

VS op zesde plek op OESO-ranglijst voor ICT-investeringen

Nederland houdt wel gelijke tred met de VS wanneer het gaat over investeringen in de informatie- en communicatietechnologieën (ICT). Dit is een essentiële voorwaarde voor bedrijven om digitale technologieën te gebruiken. Figuur 1.5.5 laat de top 10 OESO-landen zien die – in relatie tot hun bbp – het meest investeren in de ICT en geeft daarmee inzicht in de verspreiding van ICT binnen de economie. De VS staan in deze lijst op een zesde plaats, Nederland één plek lager. Let wel, van sommige OESO-landen was geen data beschikbaar in 2021.

1.5.5 ICT-investeringen als percentage van het bbp, 2021

Bron: OESO (2025)

1.6 De Amerikaanse duurzaamheid in perspectief

Tot nu toe hebben we ons voornamelijk gericht op verschillende aspecten van de Amerikaanse economie, en deze in internationaal perspectief geplaatst. In deze paragraaf hebben we ook aandacht voor duurzaamheid. De relatie tussen de economie en duurzaamheid is een actueel, maar ook een complex thema.

Milieu en economie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Economische groei kan ten koste gaan van het milieu door bijvoorbeeld uitputting van grondstoffen of vervuiling van lucht en water. We onttrekken olie, gas, vis en hout aan de natuur, terwijl productie en consumptie extra milieudruk veroorzaken. Aan de andere kant kunnen milieumaatregelen nadelig zijn voor de economie, zoals ook blijkt bij de stikstofcrisis in Nederland. Milieu en economie zijn echter niet altijd elkaars keerzijde van dezelfde medaille. Denk maar aan de productie en gebruik van zonnepanelen of elektrische auto's. Uiteraard zorgt de productie van deze producten ook tot een milieudruk, maar biedt het naast kansen voor bedrijven en werkgelegenheid ook mogelijkheden voor een duurzamere wereld (CBS, 2025).

In deze paragraaf zoomen we in op drie indices die internationaal gebruikt worden bij het meten van de duurzaamheidsprestaties van landen: de *Sustainable Development Goals* (SDG's) van de Verenigde Naties, de *Environmental Performance Index* (EPI) van Yale University en Columbia University en de *Climate Change Performance Index* (CCPI) van Germanwatch. Hoewel ze verschillende accenten leggen, vullen ze elkaar aan en bieden ze samen een beeld van hoe landen presteren op het gebied van milieu en duurzaamheid.

1.6.1 Duurzaamheid indicatoren van de VS en Nederland¹⁾

	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland
Sustainable Development Goals Index ²⁾	2024	74,4	46	79,2	24
Environmental Performance Index ³⁾	2024	57,2	35	66,9	13
Climate Change Performance Index ⁴⁾	2024	40,58	57	69,60	5

Bron: ²⁾ VN (2024); Sachs et al. (2024), ³⁾ Block et al. (2024), ⁴⁾ Burck et al. (2024)

¹⁾ Voor meer duurzaamheid indicatoren zie de bijlage.

VS in achterhoede Westerse wereld met behalen SDG's

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn 17 duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (VN). In september 2015 committeerden regeringsleiders van 193 landen, waaronder Nederland, zich aan deze agenda, die loopt tot 2030. De SDG's vormen een breed kader met 17 doelen – met 169 onderliggende targets – die landen helpen om sociale, economische en ecologische duurzaamheid te bevorderen. Ze gaan niet alleen over milieu, maar ook over bijvoorbeeld armoedebestrijding, onderwijs en gelijkheid. Overheden wereldwijd gebruiken de SDG's als richtlijn voor beleid en rapporteren over hun voortgang.

Maar wie het liefst een opbeurend verhaal leest, kan *The Sustainable Development Goals Report 2024* van de VN (2024) het best overslaan. De auteurs concluderen dat gemiddeld slechts 16 procent van de SDG-doelen op schema ligt om in 2030 wereldwijd te worden gehaald. De overige 84 procent boekt weinig vooruitgang of gaat zelfs achteruit.

Op de lijst waarop 167 landen worden gerangschikt aan de hand van de mate van het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, staan de Verenigde Staten in 2024 op plaats 46 (Sachs et al., 2024). Dat is 7 plekken lager dan een jaar eerder (Sachs et al., 2023). De Scandinavische landen blijven vooroplopen, de BRICS-landen boeken aanzienlijke vooruitgang, terwijl arme en kwetsbare landen ver achterblijven. Nederland stond in 2024 op plaats 24. Ons land moest 22 andere Europese landen voorrang verlenen, plus Japan.

De Verenigde Staten staan dus lager. Van alle landen in Noord-Amerika en Europa staan alleen Bosnië en Herzegovina, Noord-Macedonië en Montenegro lager op de ranglijst. De VS scoren laag op het vlak van ongelijkheid (SDG 10), het beschermen, herstellen en bevorderen van ecosystemen op het land (SDG 15) en het tonen van internationaal partnerschap om de doelstellingen te bereiken (SDG 17). Wat opvalt bij deze laatste SDG, is dat de VS van alle landen de laagste score krijgen voor VN-samenwerking.

Daartegenover staat dat de VS hoog scoren op het gebied van armoedebestrijding (SDG 1) en het bouwen van een veerkrachtige infrastructuur, het bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisatie en het stimuleren van innovatie (SDG 9). Hoge scores op deze aspecten sluiten aan bij het beeld dat we eerder hebben geschetst in dit hoofdstuk.

Geen ander Westers land scoort lager op de EPI-ranking dan de VS

Waar de SDG's breed zijn, richt de *Environmental Performance Index* (EPI) zich specifiek op milieuprestaties. Deze index meet factoren als luchtkwaliteit, biodiversiteit en klimaatverandering en beoordeelt 180 landen op hun milieuprestaties aan de hand van 58 indicatoren, verdeeld over 11 categorieën. Nederland is in de lijst van 2024 terug te vinden op een gedeelde 13^e plek op deze lijst, samen met Malta. Daarmee bevindt Nederland zich in de Westerse middenmoot.⁵⁾

Met een 35e plaats in de wereldwijde EPI-rangschikking presteren de Verenigde Staten slechter dan alle andere westerse landen. De onderzoekers stellen dat een vermindering van 6,4 procent van de broeikasgasuitstoot in het afgelopen decennium veel te weinig is voor de grootste economie ter wereld, én historisch gezien de grootste vervuiler. Van de drie grootste uitstoters zijn de VS de enige die hun piekmissies al hebben bereikt, maar per inwoner stoot het land nog altijd 80 procent meer uit dan China en ruim 6 keer zoveel als India (Block et al., 2024).

Wel maken de makers van de EPI de nuancering dat de klimaatindicatoren van de EPI 2024 gebaseerd zijn op gegevens tot 2022 en dus nog geen rekening houden met de effecten van de *Inflation Reduction Act* – met grote investeringen in groene energie – en andere klimaatmaatregelen van de regering-Biden. Zo trad het land onder president Biden opnieuw toe tot het Akkoord van Parijs (Block et al., 2024). Dit akkoord heeft als doel om de opwarming van de aarde te beteugelen. Een besluit dat de huidige president Trump na zijn inauguratie direct weer teruggedraaide. Door zich terug te trekken, scharen de VS zich bij Iran, Libië en Jemen als een van de vier landen die geen deel uitmaken van het akkoord (Bearak, 2025). Daarnaast probeert de huidige Amerikaanse regering de *Inflation Reduction Act* van 2022 terug te draaien (Friedman et al., 2025).

CCPI is somber gesteld over Amerikaanse milieubeleid en -ambities

De Climate Change Performance Index (CCPI) zoomt verder in op de inspanningen van landen om klimaatverandering tegen te gaan. De CCPI is een onafhankelijk monitoringsinstrument en vergelijkt de voortgang van het milieubeleid van individuele landen. De CCPI evalueert 63 landen en de EU, samen goed voor meer dan 90 procent van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. De index kijkt onder meer naar uitstootreductie, hernieuwbare energie en klimaatbeleid.

5) De regio-indeling bij EPI wijkt af van die wat gebruikt wordt bij de VN over SDG's. In tegenstelling tot bij de SDG's zijn bij EPI Oost-Europa en de voormalige Sovjetstaten aparte regio's.

De Verenigde Staten scoren zeer laag op de CCPI en staan in de meest recente ranking op de 57^e plaats. De onderzoekers zijn kritisch op de inspanningen die het land levert om klimaatverandering tegen te gaan. Het land krijgt een zeer lage beoordeling voor broeikasgasuitstoot, energieverbruik en hernieuwbare energie, en een gemiddelde score voor klimaatbeleid (Burck et al., 2024).

Onder de regering van Joe Biden committeerden de VS zich aan een emissiereductie van 50–52 procent tegen 2030 en klimaatneutraliteit tegen 2050. Sinds de *Inflation Reduction Act* is de capaciteit van wind- en zonne-energie sterk toegenomen. Internationaal heeft de *Inflation Reduction Act* als voorbeeld gediend, onder meer voor EU-beleid. In het rapport wordt echter opgemerkt dat er geen federaal plan ligt om fossiele brandstoffen uit te faseren of ander streng emissiebeleid uit te voeren, omdat hiervoor geen meerderheid is in het Amerikaanse Congres. Wel hebben sommige staten en steden eigen klimaatmaatregelen ingevoerd, zoals CO₂-belastingen. Door de herverkiezing van Donald Trump als 47^e president van de VS, verwachtten de onderzoekers bij het verschijnen van de publicatie dat het Amerikaanse klimaatbeleid de komende jaren zal verslechteren (Burck et al., 2024). Sterker nog, de Amerikaanse koersverandering naar 'drill, baby drill' zorgt er ook voor dat andere landen zich openlijk afvragen in hoeverre ze zich nog willen committeren aan de in hun ogen strenge milieuafspraken (Singh Khadka, 2025).

Geen enkel land scoorde in 2024 hoog genoeg in alle categorieën om een zeer hoge algemene beoordeling te krijgen in de CCPI, waardoor de makers besloten om de top 3 plaatsen leeg te laten. Nederland ontving de op één na hoogst mogelijke score, en mag zich een *high-performer* noemen op het vlak van milieubeleid. Op een vijfde plek hoeft Nederland alleen Denemarken voor zich te dulden. Ons land scoort hoog op hernieuwbare energie en broeikasgasuitstoot en gemiddeld op klimaatbeleid, maar het hoge energieverbruik resulteert in een lage score voor energiegebruik (Burck et al., 2024).

1.7 Samenvatting en conclusie

De Verenigde Staten van Amerika spelen al 150 jaar een cruciale rol op het internationale toneel als de grootste economische macht. Het gevoerde beleid van de VS heeft dan ook een aanzienlijke weerslag op de rest van de wereld, inclusief Nederland. Dit hoofdstuk schetst een algemeen beeld van de VS en haar positie in de wereld, met de focus op economie, handel, investeringen, innovatie en duurzaamheid.

De Amerikaanse economie is sinds 1878 de grootste ter wereld. In 2023 waren de VS met 27 721 miljard US dollar verantwoordelijk voor meer dan een kwart van het mondiale bbp. Dit doet het land met ruim 334 miljoen inwoners verdeeld over 50 staten, plus het federale district Washington DC en de overzeese gebieden. Tussen deze staten bestaan aanzienlijke regionale verschillen; staten als Californië, Texas en New York hebben economieën die vergelijkbaar zijn met die van grote landen. Landelijk was in 2023 de vastgoedsector de grootste bijdrager aan dit bbp, op statelijk niveau leverde de industrie in 24 staten de grootste bijdrage aan de economie en domineerde de dienstensector in de noordoostelijke staten en aan de westkust. Als we corrigeren voor koopkracht zien we dat de economische output van een Amerikaan 74 578 dollar was en die van de gemiddelde Nederlander 71 447 dollar in 2023.

Ook voor de internationale handel zijn de VS een belangrijke speler. Hoewel China sinds 2007 de VS overtreft als de grootste goederenexporteur, zijn de VS nog steeds de grootste goederenimporteur ter wereld. Het gros van deze import, 43 procent, komt uit Mexico, China en Canada. Deze drie landen zijn ook de drie voornaamste exportpartners voor goederen. Kijken we naar de handelsbalans van de VS dan hebben de VS in 2023 met 1 150 miljard US dollar het grootste tekort wereldwijd wat betreft goederen. Daarentegen rapporteert het land een overschot in de dienstenhandel, waarin de VS mondiaal de grootste speler zijn, van 232 miljard US dollar. Texas en Californië zijn samen bijna goed voor een derde van de goederenexport. In de goederenimport zijn beide staten ook de belangrijkste importeurs en is het gezamenlijk aandeel 27 procent. Minerale brandstoffen zijn het belangrijkste goederenexport product van de VS en de zakelijke diensten en het reisverkeer de voornaamste dienstenexport in 2023. Voor de import zijn de elektrische machines het voornaamste goederen product en reisverkeer de grootste dienstesoort.

Buiten de handel zijn de VS ook een populaire bestemming voor buitenlandse directe investeringen. Zo was zowel de inkomende als de uitgaande investeringspositie van de VS de grootste ter wereld in 2023. Nummer twee in uitgaande en inkomende investeringen is Nederland en tevens is ons land de grootste investeerder in de VS. Echter is de uiteindelijke belanghebbende eigenaar van deze investeringen vaak in het buitenland gevestigd. Amerikaanse bedrijven investeren ook aanzienlijk in het buitenland, vaak via buitenlandse holdings. De Amerikaanse maakindustrie is een aantrekkelijke sector voor buitenlandse investeerders en vertegenwoordigde 41,2 procent van de totale investeringen in 2023. Californië en Texas trekken de meeste nieuwe buitenlandse investeringen aan, terwijl de relatief kleine staat Delaware opvalt door het aantrekken van de meeste greenfield investeringen afgezet tegen haar economie.

De concurrerende positie in de wereld hebben de VS onder andere te danken aan het innovatieve klimaat in het land. De VS behoren namelijk tot de drie meest innovatieve economieën wereldwijd volgens de Global Innovation Index. De VS zijn nummer drie in uitgaven aan R&D als percentage van het bbp en ontvangen het tweede hoogste bedrag voor intellectueel eigendom. Met de innovatiehubs in San Jose – Silicon Valley –, Boston/Cambridge, en San Diego bezetten de VS drie van de tien plekken voor meest innovatieve hubs ter wereld. Op het vlak van digitalisering hebben de VS hun positie als koploper afgestaan volgens de World Digital Competitiveness Ranking, maar staan wel nog op een vierde plaats.

De Amerikaanse prestaties op het vlak van duurzaamheid zijn zwak vergeleken met andere westerse economieën op verscheidene indexen. Met een 46^e plek op de SDG index, een 35^e plaats op de Environmental performance index, en een 57^e plek op de Climate Change performance index is er nog ruimte voor verbetering. De VS, met een voortrekkersrol in de wereld op vele vlakken, ontvangen kritiek op hun geringe inspanningen om klimaatverandering tegen te gaan.

Concluderend kan gesteld worden dat de Verenigde Staten een cruciale speler zijn in de wereldeconomie, met een aanzienlijk aandeel in het mondiale bbp. Ondanks uitdagingen op het gebied van milieuprestaties en een verschuiving in digitale dominantie, behouden de VS tot op heden een sterke positie in internationale handel, investeringen en innovatie. De toekomst zal leren wat het groeiende protectionisme en nationalisme gaat veranderen aan de internationale positie van de VS.

Benieuwd naar meer kernindicatoren over bovenstaande thema's? In de bijlage – in tabel 1.8.1 – staan alle kernindicatoren uit dit hoofdstuk op een rij, aangevuld met andere indicatoren.

1.8 Bijlage

1.8.1 Indicatoren van de VS en Nederland

Indicator	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland	Bron
Geografie						
Oppervlakte (km ²)	2022	9 831 510	3	41 540	132	Wereldbank (2025a)
Populatie & Samenleving						
Aantal inwoners (in mln)	2023	334,9	3	17,9	71	Wereldbank (2025b)
Aantal inwoners per km ²	2022	36	165	433	23	Wereldbank (2025c)
Bevolkingsgroei, t.o.v. eerder jaar (%)	2023	0,49	144	0,99	111	Wereldbank (2025d)
Mediane leeftijd	2022; 2024	38,9	69	42,2	44	CIA World Factbook (2025)
Levensverwachting, bij geboorte	2022	77,4	64	81,7	26	Wereldbank (2025k)
Global Gender Gap Index	2023	0,748	43	0,777	28	WEF (2023)
Human Development Index	2022	0,927	20	0,946	10	UNDP (2025)
World Happiness Report	2022– 2024	6,724	24	7,306	5	WHR (2025)
Democratie-index	2023	7,85	29	9,00	9	EIU (2024)
Persvrijheid	2024	66,59	55	87,73	4	RSF (2024)
Social Progress Index	2024	81,65	31	88,82	8	SPI (2025)
Economie						
Bbp (mld US dollar)	2023	27 721	1	1 155	17	IMF (2024a)
Bbp, per hoofd (dgd US dollar)	2023	82,7	7	64,8	11	IMF (2024b)
Economische groei (% bbp)	2023	2,9	96	0,1	168	IMF (2024c)
Arbeidsproductiviteit per uur	2024	80,36	15	89,48	8	ILO (2024a)
Werklast (gemiddeld aantal daadwerkelijk gewerkte uren per week per werknemer)	2024	36	123	27	182	ILO (2024b)
Werkloosheid (% van de totale beroepsbevolking)	2023	3,638	171	3,537	175	Wereldbank (2025e)
Wereldwijde concurrentie index	2024	83,5	12	86,9	9	IMD (2025)
Logistieke prestatie-index	2023	4	18	4	5	Wereldbank (2025l)
Kwaliteit infrastructuur	2023	0,9885	3	0,9134	19	Mesopartner & Analyticar (2023)

1.8.1 Indicatoren van de VS en Nederland (vervolg)

Indicator	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland	Bron
Handel						
Import van goederen (mld US dollar)	2023	3 168	1	664	8	VN Comtrade (2025)
Export van goederen (mld US dollar)	2023	2 019	2	742	4	VN Comtrade (2025)
Handelsbalans goederen (mld US dollar)	2023	-1 150	145	78	8	VN Comtrade (2025)
Import van diensten (mld US dollar)	2023	937	1	287	7	WTO-OESO (2025)
Export van diensten (mld US dollar)	2023	1 169	1	277	7	WTO-OESO (2025)
Handelsbalans diensten (mld US dollar)	2023	232	1	-10	178	WTO-OESO (2025)
Openness to Trade (% bbp)	2023	25	155	166	14	Wereldbank (2025f)
Hirschmann-Herfindahl index	2022	0,053	19	0,079	46	WITS (2025a)
Export market penetration	2022	45,55	2	28,67	9	WITS (2025b)
Investerings						
Inkomende directe buitenlandse investeringspositie (mld US dollar)	2023	5 394	1	3 703	2	IMF (2025)
Uitgaande directe buitenlandse investeringspositie (mld US dollar)	2023	6 676	1	4 667	2	IMF (2025)
Innovatie						
Global Innovation Index	2024	62,4	3	58,8	8	WIPO (2024)
Global Talent Competitiveness Index	2023	76,60	3	74,76	5	INSEAD (2023)
Onderwijsniveau (PISA-score, gemiddeld)	2022	489	18	480	25	Factsmap (2025)
PISA in mathematics	2022	465	34	493	10	OESO (2023)
PISA in science	2022	499	16	488	25	OESO (2023)
PISA in reading	2022	504	9	459	35	OESO (2023)
Uitgaven aan R&D (% bbp)	2021	3,5	3	2,3	15	Wereldbank (2024)
Werkgelegenheid R&D (onderzoekers/mln inwoners)	2020	4 452	18	5 866	7	UNESCO
Ontvangsten voor gebruik intellectueel eigendom (mld US dollar)	2023	47,5	2	44,4	3	Wereldbank (2025i)
Hightech export (mld US dollar)	2023	208,5	4	111	8	Wereldbank (2025m)

1.8.1 Indicatoren van de VS en Nederland (vervolg)

Indicator	Jaar	Verenigde Staten	Ranking Verenigde Staten	Nederland	Ranking Nederland	Bron
Digitalisering						
World Digital Competitiveness	2024	91,31	4	87,03	8	IMD (2024)
ICT-investeringen (% bbp)	2021	3,71	6	3,66	7	OESO (2025)
Internetgebruik (% inwoners)	2023	93	34	97	17	Wereldbank (2025j)
Milieu						
Sustainable Development Goals Index	2024	74,4	46	79,2	24	VN (2024); Sachs et al. (2024)
Environmental Performance Index	2024	57,2	35	66,9	13	Block et al. (2024)
Climate Change Performance Index	2024	40,58	57	69,60	5	Burck et al. (2024)
CO ₂ -uitstoot, totaal (Mton CO ₂ = 1 mld kg CO ₂)	2023	4 682,02	2	122,87	39	Crippa et al. (2024)
CO ₂ -uitstoot, per hoofd (ton CO ₂ /cap)	2023	13,83	16	7,09	39	Crippa et al. (2024)
Broeikasgasuitstoot (Mton CO ₂ eq)	2023	5 960,8	2	150,75	43	Crippa et al. (2024)
Broeikasgasuitstoot, per hoofd (ton CO ₂ /cap)	2023	17,61	16	8,70	43	Crippa et al. (2024)

1.9 Literatuur

Asadurian, A., Derrick, A., & McMahon, A. (2024). [Foreign direct investment in the United States](#). United States Department of Commerce.

Barklie, G. (2023, 19 september). [Which are the best-performing US states when it comes to attracting foreign investment?](#) Investment Monitor. Geraadpleegd op 11 februari 2025.

BEA (2006, 17 november). [What is a holding company?](#) Bureau of Economic Analysis.

BEA (2024a). [SAGDP2N Gross domestic product \(GDP\) by state](#). [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 februari 2025.

BEA (2024b). [SASUMMARY State annual summary statistics: personal income, GDP, consumer spending, price indexes, and employment](#). [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 februari 2025.

BEA (2024c). [SAGDP9N Real GDP by state](#). [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

BEA (2024d). [U.S. Trade in Services, by Type of Service](#). [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

BEA (2024e). [U.S. Trade in Services, by Type of Service and by Country or Affiliation](#). [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

BEA (2024f). [Direct Investment by Country and Industry, 2023](#). Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 11 februari 2025.

BEA (2024g, 9 mei). [Experimental R&D Value Added Statistics for the U.S. and States Now Available](#). Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 11 februari 2025.

Bearak, M. (2025, 20 januari). [Trump Orders a U.S. Exit From the World's Main Climate Pact](#). *The New York Times*. Geraadpleegd op 25 februari 2025.

Berkenbos, A., Creemers, S., Jaarsma, M., Rud, I., & Stienstra A. M. (2022). [Buitenlandse investeringen en multinationals](#). In D. Herbers & M. Jaarsma (Reds.), *Nederland Handelsland 2022: Export, import en investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Block, S., Emerson, J., Esty, D., de Sherbinin, A., & Wendling, Z. (2024). [2024 Environmental Performance Index](#). Yale Center for Environmental Law & Policy.

Bolt, J., Inklaar, R., de Jong, H., & van Zanden, J. L. (2018). [Rebasing 'Maddison': new income comparisons and the shape of long-run economic development](#). [Dataset]. Maddison Project Working paper 10.

Boudette, N. (2022, 31 augustus). [Toyota adds \\$2.5 billion to its investment in a North Carolina battery plant](#). *The New York Times*. Geraadpleegd op 20 januari 2025.

Boutorat, A., & Van den Berg, M. (2017). [Directe buitenlandse investeringen en handel – een schets](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

Brenan, M. (2024, 9 oktober). [Economy Most Important Issue to 2024 Presidential Vote](#). *Gallup, Inc.* Geraadpleegd op 14 maart 2025.

Burck, J., Uhlich, T., Bals, C., Höhne, N., Nascimento, L., Wong, J., Beaucamp, L., Weinreich, L., & Ruf, L. (2024). [2025 CCPI Climate Change Performance Index. Results](#). Germanwatch, NewClimate Institute & Climate Action Network.

Caughey, A.J. (2024, 26 September). [Five features that define Chicago's role in global trade](#). The Chicago Council on Global Affairs. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

CBS (2017). [Internationaliseringsmonitor 2017, derde kwartaal: Innovatie](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2023). [Internationaliseringsmonitor 2023, derde editie: Digitalisering](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2025). [Hoe zijn milieu en economie verbonden?](#) Centraal Bureau voor de Statistiek.

CIA World Factbook (2025). [Country Comparisons – Median age](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 14 januari 2025.

Contreras, J., Hufbauer, G.C., Schott, J.J., & Zhang, Y. (2025, 30 Januari). [The future of USMCA](#). PIIE.

Crippa, M., Guizzardi, D., Pagani, F., Banja, M., Muntean, M., Schaaf, E., Monforti-Ferrario, F., Becker, W., Quadrelli, R., Risquez Martin, A., Taghavi-Moharamli, P., Köykkä, J., Grassi, G., Rossi, S., Melo, J., Oom, D., Branco, A., San-Miguel, J., Manca, G., Pisoni, E., Vignati, E., & Pekar, F. (2024). [GHG emissions of all world countries](#). [Dataset]. Europese Commissie, JRC138862. Geraadpleegd op 23 februari 2025.

CRS (2020, 22 januari). [U.S. Trade in Services: Trends and Policy Issues](#). *Congressional Research Service*. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

Delaware Division of Corporations (2024). [Annual Report Statistics](#). Geraadpleegd op 11 februari 2025.

Disdier, A. C., & Head, K. (2008). [The puzzling persistence of the distance effect on bilateral trade](#). *The Review of Economics and statistics*, 90(1), 37–48.

DNB (2022, 28 juni). [Fors minder doorstroom via Nederland naar belastingparadijzen](#). De Nederlandsche Bank. Geraadpleegd op 28 januari 2025.

DNB (2024, 24 december). [Netto import goederenhandel met VS krimpt](#). De Nederlandsche Bank. Geraadpleegd op 17 februari 2025.

Downen, J. (2024). [Utah International Trade, 2023](#). The University of Utah: Kem C. Gardner Policy Institute.

Duman, E. (2024, 6 november). [Global manufacturing capacity for active pharmaceutical ingredients remains concentrated](#). *Quality Matters*. Geraadpleegd op 27 maart 2025.

EIA (2024, 18 juli). [Texas State Energy Profile](#). U.S. Energy Information Administration. Geraadpleegd op 17 januari 2025.

EIU (2024). [Democracy Index 2023 – Age of conflict](#). Economist Intelligence.

Factsmap (2025). [PISA 2022 Worldwide Ranking – Average Score of Mathematics, Science and Reading](#). Geraadpleegd op 17 januari 2025.

Friedman, L., Plumer, B., & Stevens, H. (2025, 11 februari). [Trump Is Freezing Money for Clean Energy. Red States Have the Most to Lose](#). *The New York Times*. Geraadpleegd op 11 maart 2025.

Graham, N. (2023, 20 april). [The US is relying more on China for pharmaceuticals – and vice versa](#). *Econographics*. Geraadpleegd op 27 maart 2025.

Igielnik, R. (2024, 30 oktober). [Polls Show Trump's Edge Shrinking on Voters' Top Issue: The Economy](#). *The New York Times*. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

ILO (2024a). [Output per hour worked \(GDP constant 2021 international \\$ at PPP\)](#). [Dataset]. International Labour Organization. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

ILO (2024b). [*Mean weekly hours actually worked per employed person by seks*](#). [Dataset]. International Labour Organization. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

IMD (2024). [*IMD World Digital Competitiveness Ranking 2024. The digital divide: risks and opportunities*](#). Institute for Management Development.

IMD (2025). [*World Competitiveness Ranking*](#). [Dataset]. International Institute for Management Development. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

IMF (2024a). [*World Economic Outlook database: NGDPD \(nominal GDP\)*](#). [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

IMF (2024b). [*World Economic Outlook database: GDP per capita, current prices*](#). [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

IMF (2024c). [*Real GDP growth*](#). [Dataset]. Internationaal Monetair Fonds. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

IMF (2025). [*Coordinated Direct Investment Survey \(CDIS\)*](#). Internationaal Monetair Fonds.

INSEAD (2023). [*The Global Talent Competitiveness Index*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 maart 2023.

ITC (2024). [*Recent Trends in U.S. Services Trade: 2024 Annual Report*](#). US International Trade Commission. Publication Number 5512, Investigation Number 332–601.

Jaarsma, M., Loog, B., & Hoekema, L. (2020). [*Bilaterale investeringen, multinationals, oprichtingen en overnames*](#). In S. Creemers, M. Jaarsma, & A. Lammertsma (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2020, eerste editie: Duitsland*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Jansen, D. W., & Ghosh Sinha, S. (2024, 8 maart). [*Texas: The Exporting Powerhouse*](#). Texas A&M University. Geraadpleegd op 17 januari 2025.

Jongsma, M. (2024, 28 november). [*Bom onder vrijhandel met Canada en Mexico is volgende stap in Trumps missie*](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 20 januari 2025.

Kas, A. (2024, 27 september). [*Het luxeprobleem van Ierland: Apple en Pfizer vestigen zich er, maar veel Ieren profiteren niet mee*](#). *NRC*. Geraadpleegd op 12 maart 2024.

Lejour, A., Möhlmann, J., & van 't Riet, M. (2019). [*Doorsluisland NL doorgelicht*](#). CPB Policy Brief.

Mesopartner & Analyticar (2023). [*Global Quality Infrastructure Index*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

Nilier, E. (2019). [*How the Second Industrial Revolution Changed Americans' Lives*](#). History. Bijgewerkt op 25 juli 2023. Geraadpleegd op 9 december 2024.

OESE (2023). [*PISA 2022 Results \(Volume I\) – The State of Learning and Equity in Education*](#). Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Geraadpleegd op 18 maart 2025.

OECD (2025). [ICT investment as a share of GDP](#). [Dataset]. OECD Going Digital Toolkit. Geraadpleegd op 18 maart 2025.

Probasco, J. (2024, 19 juni). [The Gilded Age Explained: An Era of Wealth and Inequality](#). Investopedia. Geraadpleegd op 9 december 2024.

Roberts, K. (2024, 30 juni). [6 Airports, 5 Seaports Hardest Hit By Trump-Biden Tariffs On Chinese Imports](#). *Forbes*.

RSF (2024). [World Press Freedom Index](#). [Dataset]. Reporters Without Borders. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

Rushe, D. (2025, 25 februari). [Trump vows to slap 25% tariffs on EU and claims bloc was 'formed to screw US'](#). *The Guardian*. Geraadpleegd op 9 februari 2024.

Sachs, J., Lafortune, G., Fuller, G., & Drumm, E. (2023). [Implementing the SDG Stimulus. Sustainable Development Report 2023](#). Sustainable Development Network.

Sachs, J., Lafortune, G., & Fuller, G. (2024). [The SDGs and the UN Summit of the Future. Sustainable Development Report 2024](#). Sustainable Development Network.

Singh Khadka, N. (2025, 17 februari). [How Trump's 'drill, baby, drill' pledge is affecting other countries](#). *British Broadcasting Corporation*. Geraadpleegd op 26 februari 2025.

SPI (2025). [ALTi Global Social Progress Index](#). Social Progress Imperative. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

Stripe (2023, 6 november). [Incorporating in Delaware explained: Why it's such a popular option for businesses](#). Geraadpleegd op 18 maart 2025.

The Economist (2024, 14 maart). [Elon Musk is not alone in having Delaware in his sights](#). Geraadpleegd op 12 maart 2025.

UNESCO (2025). [Researchers per million inhabitants \(FTE\)](#). [Database]. UNESCO Institute for Statistics. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

UNDP (2025). [Human Development Index \(HDI\)](#). United Nations Development Programme.

U.S. Census Bureau (2025a). [U.S. and World Population clock](#). Department of Commerce. Geraadpleegd op 8 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025b). [HS Port-level Data: Exports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 1 april 2025.

U.S. Census Bureau (2025c). [HS Port-level Data: Imports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 1 april 2025.

U.S. Census Bureau (2025d). [State Export Data \(Origin of Movement\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 6 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025e). [State Import Data \(State of Destination\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 9 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025f). [Harmonized System \(HS\) District-level Data: Exports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025g). [Harmonized System \(HS\) District-level Data: Imports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 9 januari 2025.

U.S. Energy Information Administration. (2024). [Texas: State Profile and Energy Estimates](#). Geraadpleegd op 2 april 2025.

Van den Berg, M., Cremers, D., & Jaarsma, M. (2018). [Exportstrategieën in het kort](#). In M. Jaarsma & S. Vos (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2018, derde kwartaal: Exportstrategieën*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

VN (2024). [The Sustainable Development Goals Report 2024](#). Verenigde Naties.

VN Comtrade. (2025). [Trade Data](#). [Dataset]. Verenigde Naties. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

WEF (2023). [Global Gender Gap Report 2023](#). World Economic Forum.

Wereldbank (2024). [Research and development expenditure \(% of GDP\)](#) [Dataset]. UNESCO Institute for Statistics. Geraadpleegd op 17 april 2025.

Wereldbank (2025a). [Surface area \(sq. km\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025b). [Population, total](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025c). [Population density \(people per sq. km of land area\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025d). [Population growth \(annual %\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025e). [Unemployment, total \(% of total labor force\) \(modeled ILO estimate\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025f). [Trade \(% of GDP\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

Wereldbank (2025g). [World Development Indicators: Services, value added \(% of GDP\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025h). [World Development Indicators: Employment in services \(% of total employment\) \(modeled ILO estimate\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025i). [Charges for the use of intellectual property, payments \(BoP, current US\\$\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025j). [Individuals using the Internet \(% of population\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025k). [Life expectancy at birth, total \(years\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

Wereldbank (2025l). [Logistics Performance Index](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

Wereldbank (2025m). [High-technology exports \(current US\\$\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

Wereldbank (2025o). [GDP per capita, PPP \(constant 2021 international \\$\)](#). [Dataset]. International Comparison Program, World Bank. Geraadpleegd op 11 februari 2025.

Weusten, M., Stientsta A. M., & Berkenbos, A. (2024). [Buitenlandse investeringen en multinationals](#). In S. Creemers, M. Houben-van Herten, & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelsland 2024: export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

WHR (2025). [The World Happiness Report Dashboard](#). World Happiness Report.

WIPO (2024). [Global Innovation Index 2024. Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship](#). World International Property Organization.

WITS (2025a). [HH Market concentration index By Country](#). [Dataset]. World Integrated Trade Solution. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

WITS (2025b). [Index Of Export Market Penetration By Country](#). [Dataset]. World Integrated Trade Solution. Geraadpleegd op 20 maart 2025.

WTO-OESO. (2025). [WTO-OECD Balanced Trade in Services dataset](#). [Dataset]. World Trade Organisation.

WTO & Wereldbank (2023). [Trade in services for development: fostering sustainable growth and economic diversification](#). Geraadpleegd op 27 maart 2025.

2 Goederenhandel tussen Nederland en de VS

Auteurs: Sarah Creemers, Mauro Pinna, Janneke Rooyakkers, Tim Peeters

5e exportbestemming was de VS in 2024

32% van de importwaarde uit de VS betrof minerale brandstoffen in 2024

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de goederenhandel tussen Nederland en de Verenigde Staten. Welke producten spelen een belangrijke rol in de Nederlandse handel met de VS? Wat is het belang van de handel met de VS in vergelijking met andere handelspartners? Hoeveel bedrijven in Nederland verhandelen goederen met de VS? In welke bedrijfstakken zijn deze bedrijven actief en waar in Nederland zijn ze gevestigd? En omgekeerd, hoe belangrijk is Nederland voor de Amerikaanse goederenhandel? Hoe ziet de goederenhandel met Nederland eruit voor de individuele Amerikaanse staten?

2.1 Inleiding

Toen president Donald Trump in 2017 de *'America First'*-strategie lanceerde, werden de wereldhandelsstromen geraakt. Er werden handelsoorlogen ontketend, waarbij China het belangrijkste mikpunt was. Daarnaast werden er ook heffingen ingesteld op Europese producten (Van Gorp, 2020). En nu, sinds januari 2025, is president Trump terug in het Witte Huis. Hij heeft al extra invoerheffingen ingesteld op onder andere staal, aluminium en auto's, en er is sprake van forse (bijkomende) invoerheffingen voor alle landen wereldwijd (Erken & Nauta, 2025; NOS Nieuws, 2025a). De handel tussen de VS en Europa staat sinds het terugkeren van Donald Trump weer volop in de belangstelling en staat meer dan ooit onder druk.

De invoerheffingen kunnen ook Nederland raken (van Huisseling & van de Kerke, 2025). De Verenigde Staten zijn namelijk een van de vijf grootste handelspartners van Nederland als het gaat om de in- en uitvoer van goederen. Bedrijven in Nederland exporteerden in 2024 volgens het CBS voor ruim 38 miljard euro aan goederen naar de VS. Bijna 6 procent van de export gaat daarmee naar de VS. Als bedrijven in de VS besluiten om minder producten uit Nederland te kopen, kan dat de economische groei in ons land wat afremmen. Daarnaast kunnen de heffingen de wereldhandel raken, wat ook nadelig is voor Nederland als handelsland (NOS Nieuws, 2025a; van Huisseling & van de Kerke, 2025).

De handel is niet alleen afhankelijk van economische en politieke factoren. Soms kunnen infrastructuurproblemen, zoals het instorten van de *Francis Scott Key Bridge* in Baltimore in april 2024, onverwachte gevolgen hebben. Dit incident veroorzaakte significante vertragingen in de logistieke ketens en hinderde de toegang tot de haven van Baltimore. Baltimore is, zoals ook al bleek uit figuur 1.3.3 in hoofdstuk 1 van deze publicatie, een belangrijke invoerhaven voor goederen vanuit Europa (Koopman, 2024; NOS Nieuws, 2024a). Het stilleggen van belangrijke transportroutes had ook gevolgen voor de snelheid en kosten van leveringen van Nederlandse producten naar de VS. De Amerikaanse handel met Nederland via Baltimore daalde harder dan de Amerikaanse handel wereldwijd uit deze haven (U.S. Census Bureau, 2025c en 2025f).

Genoeg aanleiding dus om de goederenhandel tussen Nederland en de Verenigde Staten, en de kenmerken van bedrijven in Nederland die goederen met de VS verhandelen in dit hoofdstuk onder de loep te nemen.

Leeswijzer

In paragraaf 2.2 bespreken we het globale beeld van de Nederlandse goederenhandel met de VS. Hoe belangrijk is de VS voor de Nederlandse goederenexport en -import? In paragraaf 2.3 wordt de Nederlandse goederenexport naar de VS in meer detail besproken. Hoe is de Nederlandse export naar de VS samengesteld? Details over de Nederlandse goederenimport uit de VS staan in paragraaf 2.4. De kenmerken van de bedrijven die goederen verhandelen met de VS worden uitgelicht in paragraaf 2.5. In paragraaf 2.6 en 2.7 draaien we de rollen om en kijken we vanuit Amerikaans perspectief. Welke partners zijn belangrijk voor de Amerikaanse goederenexport en -import? En op welke plaats staat Nederland? Welke goederen spelen een voorname rol in de Amerikaanse export naar en import uit Nederland? Zien we verschillen tussen de verschillende Amerikaanse staten wat betreft de handelsrelatie met Nederland? Paragraaf 2.8 concludeert en vat het hoofdstuk samen.

2.2 Hoe belangrijk is de VS voor de Nederlandse goederenhandel?

VS 2^e bestemming buiten de EU en 5^e wereldwijd

De VS is al decennia een belangrijke handelspartner voor Nederland. Rond de eeuwwisseling steeg het aandeel van de VS in de totale Nederlandse exportwaarde tot boven de 4,5 procent. In de jaren daarna nam het aandeel gestaag toe, terwijl het rondom de financiële crisis (2008), de nasleep van de eurocrisis (2010–2014) en de coronacrisis (2020–2022) daalde. In 2024 klom het Amerikaanse aandeel in de totale Nederlandse exportwaarde echter weer op tot 5,7 procent. Een jaar eerder was dit nog 5,0 procent; de exportwaarde van goederen naar de VS nam met 4,6 miljard euro toe ten opzichte van 2023, terwijl de totale uitvoerwaarde van Nederlandse goederen afnam in deze periode. Daarnaast lag de uitvoerwaarde van goederen naar de vier belangrijkste afzetmarkten 10,2 miljard euro lager. Hierdoor is de VS iets belangrijker geworden ten opzichte van andere handelspartners. Sinds 2014 staat de VS op plek vijf van de belangrijkste exportbestemmingen. Als we kijken naar bestemmingen buiten de EU, staat de VS op plek 2, na het VK en vóór China.

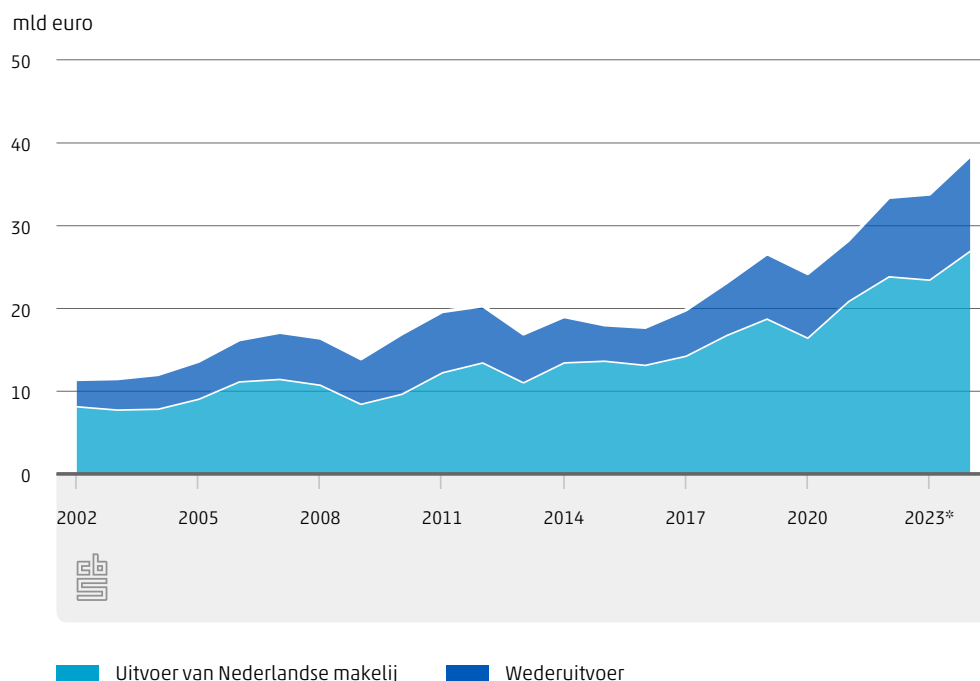
Export naar VS bestaat voor 70 procent uit goederen van Nederlandse makelij

Bedrijven in Nederland voerden in 2024 voor 38,4 miljard euro aan goederen uit naar de VS, zie figuur 2.2.1. Dat is 13,7 procent meer dan een jaar eerder. Die toename komt met name door prijsstijgingen, maar ook het volume van de export naar de VS nam in 2024 licht toe. Van onze vijf belangrijkste exportbestemmingen groeide de exportwaarde naar de VS in 2024 het hardst. De VS loopt in op het VK om de belangrijkste exportbestemming buiten de EU te worden. Mogelijk speelt Brexit hierbij een rol (Nauta & Powell, 2025).

De wederuitvoer naar de VS was in 2024 goed voor 11,4 miljard euro; een stijging van 1,1 miljard euro – oftewel 10,8 procent – ten opzichte van een jaar eerder. De export van goederen van Nederlandse makelij bedroeg 27,0 miljard euro. Dit is 14,9 procent meer dan

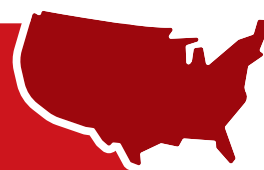
in 2023. De exportgoederen naar de VS wijken qua verhouding Nederlandse makelij en wederuitvoer sterk af van het doorsnee Nederlandse exportpakket. Zo is 70 procent van de uitvoerwaarde van goederen naar de VS in Nederland geproduceerd, terwijl dat voor het gemiddelde Nederlandse exportpakket 51 procent is.

2.2.1 Waarde Nederlandse goederenexport naar de VS

Nederland is echter een belangrijk doorvoerland door haar strategische ligging, met onder andere de haven van Rotterdam en de luchthaven Schiphol. Naast de Nederlands-Amerikaanse handel door bedrijven gevestigd in Nederland, die in figuur 2.2.1 uitgesplitst is in uitvoer van Nederlandse makelij en wederuitvoer, is er ook quasi-doorvoer vanuit Nederland naar de VS. In dat geval worden doorgevoerde goederen, na aankomst in Nederland, vrijwel direct weer uitgevoerd zonder dat er een bewerking aan het product is gedaan. Ook komen de goederen niet in handen van een Nederlandse ingezetene, in tegenstelling tot wederuitvoer. In 2024 betrof de Nederlands-Amerikaanse quasi-doorvoer 5,1 miljard euro. Hiermee ging 2,8 procent van de totale Nederlandse quasi-doorvoer naar de VS. Dit ging dan met name om computers, laptops, tablets, gefabriceerde artikelen, en geneesmiddelen. Bij de uitvoer van goederen ligt de focus normaliter op de goederen van Nederlandse makelij en wederuitvoer. Aan de quasi-doorvoer wordt namelijk 4 keer zo weinig verdiend als aan de wederuitvoer, terwijl er 20 tot 25 keer zo weinig wordt verdiend aan quasi-doorvoer als aan de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij (Alberda & de Blois, 2021).

2^e goederenleverancier was de VS
in 2024

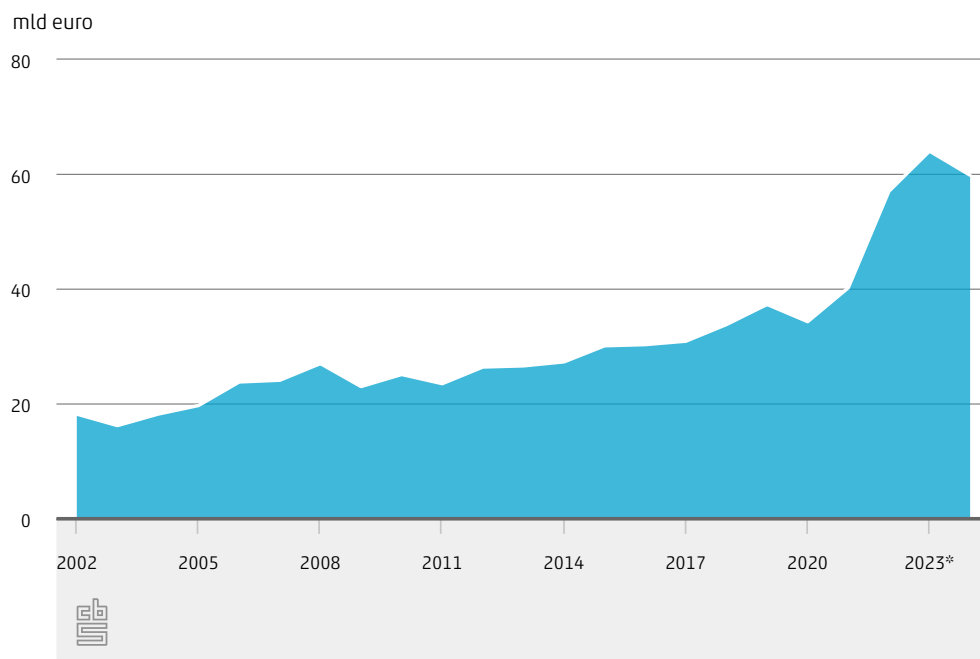
Ruim 10 procent van de importwaarde afkomstig uit de VS

Ook voor de invoer is de VS al jarenlang een belangrijke handelspartner. In 2000 was het aandeel van de VS in de totale importwaarde 10,2 procent. Na een afname in het aandeel, volgde een periode 2003–2009 waarin het aandeel van de goedereninvoer uit de VS stabiel bleef. Hierna nam het aandeel opnieuw af tot in 2011 het laagste punt bereikt werd met een aandeel van 6,5 procent. In 2023 liep het Amerikaanse importaandeel op tot 10,6 procent. Een belangrijke reden hiervoor is dat de VS een belangrijkere leverancier van minerale brandstoffen werd ten koste van Rusland, naar aanleiding van de Russische invasie in Oekraïne in februari 2022 (Business Insider Nederland, 2024; CBS, 2025). Van alle goederen die bedrijven in Nederland importeerden in 2024, was 10,2 procent afkomstig uit de VS. Alleen Duitsland leverde in 2024, met een aandeel van 16,7 procent, een hogere waarde aan goederen. Op de derde en vierde plek staan België en China. Het aandeel van de VS in de Nederlandse goederenimport was in 2024 bijna 2 keer zo groot als het aandeel van de VS in de Nederlandse goederenexport.

Importwaarde uit de VS fors gegroeid t.o.v. 2022, terwijl die uit China daalde

Nederland importeerde in 2024 voor 59,8 miljard euro aan goederen uit de VS, zie figuur 2.2.2. Dat was 4,2 miljard euro minder dan een jaar eerder, maar 2,8 miljard euro meer dan in 2022. De groei ten opzichte van 2022 kwam vooral door een hogere importwaarde van minerale brandstoffen, waaronder ruwe aardolie en aardgas. Prijsdalingen van aardgas speelden een grote rol in de exportkrimp in 2024 ten opzichte van 2023. In 2024 was de invoerwaarde van goederen uit de VS 4,9 procent hoger dan in 2022. De Nederlandse goedereninvoer uit China nam in dezelfde periode juist af in waarde, met 17,8 procent. In 2022 importeerden bedrijven in Nederland nog voor een hogere waarde aan Chinese goederen dan voor goederen uit de VS. In 2023 en 2024 zien we het omgekeerde. Deze ontwikkeling ligt in lijn met de algehele krimp van de Chinese export (Evofenedex, 2024a).

2.2.2 Waarde Nederlandse goederenimport uit de VS

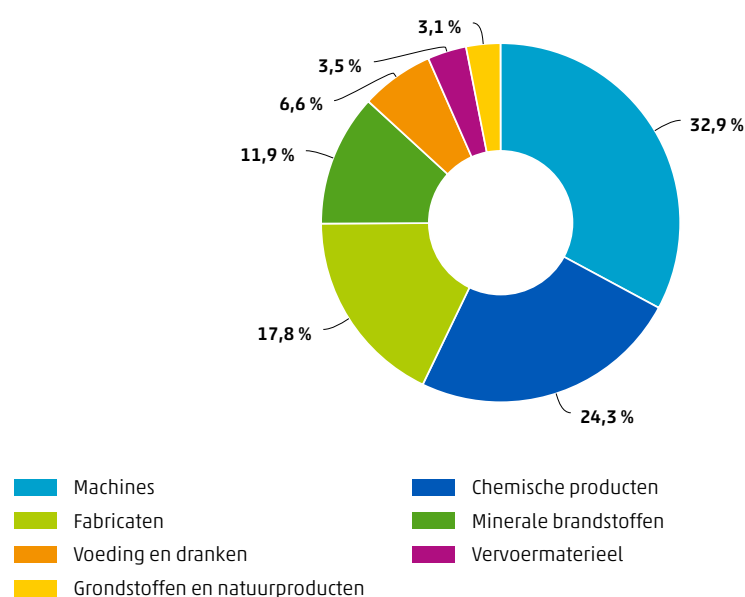
Naast de handel is er ook de inkomende quasi-doorvoer vanuit de VS. In 2024 ging dit om 14,5 miljard euro. Hiermee kwam 8,8 procent van de totale Nederlandse inkomende quasi-doorvoer uit de VS. Dit gaat dan met name om geneesmiddelen en ruwe aardolie. Wat opvalt, is dat 27,4 procent van de inkomende quasi-doorvoer uit China kwam. Dat aandeel is dus meer dan 3 keer zo groot als dat van de VS, dat met zijn aandeel de op een na grootste leverancier is van goederen die via Nederland worden doorgevoerd.

2.3 De Nederlandse goederenexport naar de VS in detail

Waar de focus in paragraaf 2.2 op de algemene handelscijfers tussen Nederland en de VS lag, verschuift de focus in deze paragraaf naar de details over de goederen die in 2024 door bedrijven in Nederland naar de VS werden uitgevoerd.

Van de 38,4 miljard euro aan goederen die Nederland uitvoerde naar de VS in 2024, betrof een derde machines, zie figuur 2.3.1. Chemische producten hadden de op één na hoogste exportwaarde, met bijna een kwart van de exportwaarde. De categorie fabricaten vervulde de top 3 met een aandeel van 17,8 procent. Hiermee was de top 3 samen goed voor driekwart van de totale exportwaarde naar de VS. De uitvoerwaarde van minerale brandstoffen naar de VS bedroeg 4,5 miljard euro, wat bijna volledig om aardolieproducten ging. In 2024 werd voor 2,5 miljard euro aan voeding en dranken uitgevoerd naar de VS. Dit ging met name om alcoholhoudende dranken zoals bier. Voor bier was de VS in 2024 de belangrijkste exportbestemming: zo'n 37 procent van de Nederlandse uitvoerwaarde van bier was bestemd voor de VS. In tabel 2.3.2 geven we een overzicht van de tien belangrijkste exportproducten naar de VS in 2024.

2.3.1 Nederlandse goederenexport naar de VS per productcategorie, 2024*

2.3.2 De tien belangrijkste Nederlandse uitvoerproducten naar de VS, 2024*

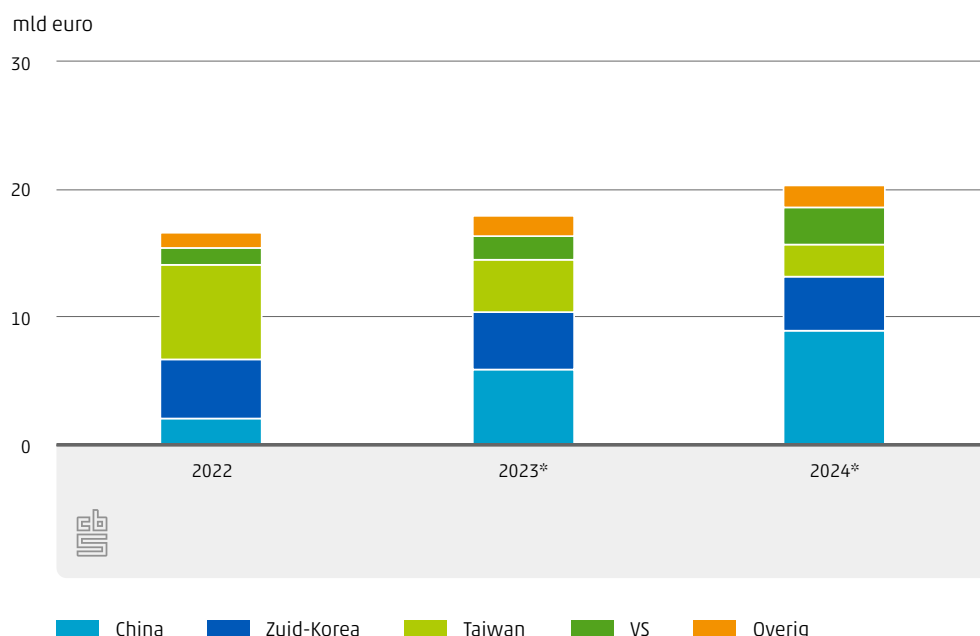
Goederen	Exportwaarde	Productcategorie
	mld euro	
Aardolieproducten	4,3	Minerale brandstoffen
Machines en toestellen	4,2	Machines
Geneesmiddelen	2,4	Chemische producten
Farmaceutische producten	2,1	Chemische producten
Elektrodiagnostische apparatuur	1,2	Machines
Medische instrumenten en apparaten	1,0	Fabricaten
Meet- en controle-instrumenten	1,0	Fabricaten
Computers, laptops en tablets	0,8	Machines
Alcoholhoudende dranken	0,8	Voeding en dranken
Telefoons, modems en routers	0,7	Machines

Export van machines naar de VS bestaat voor 24 procent uit chipmachines

Machines waren in 2024 het belangrijkste Nederlandse exportproduct naar de VS, met een uitvoerwaarde van 12,6 miljard euro. Dit is 1 miljard euro meer dan een jaar eerder. Na Duitsland was de VS de belangrijkste afzetmarkt voor deze goederen: 8,1 procent van de exportwaarde van machines was bestemd voor de VS; voor Duitsland was dat 16 procent. De export van chipmachines was in 2024 met 3 miljard euro goed voor bijna een kwart van de Nederlandse exportwaarde van machines naar de VS. In figuur 2.3.3 zien we dat de VS

sinds 2024 de derde bestemming is voor deze goederen. Daarmee neemt de VS de derde plek over van Taiwan.

2.3.3 Nederlandse export van chipmachines¹⁾

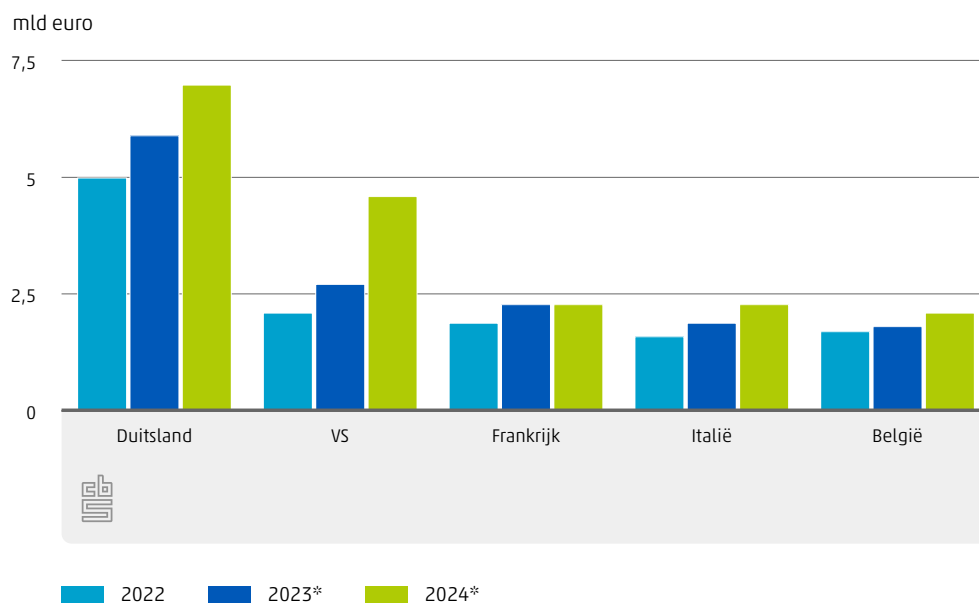

Naast chipmachines werden er in 2024 ook voor een relatief hoge waarde aan elektrodiagnostische apparatuur en computers, laptops en tablets uitgevoerd naar de VS. 10 procent van de Nederlandse uitvoerwaarde van machines naar de VS, ruim 1 miljard euro, was te danken aan elektrodiagnostische apparatuur. In 2024 had 19 procent van de Nederlandse uitvoerwaarde van deze goederen de VS als afzetmarkt. Ruim 5 procent van alle Nederlandse export van computers, laptops en tablets kwam in 2024 terecht in de VS. Daarnaast werd er voor 0,7 miljard euro aan telefoons, modems en routers uitgevoerd naar de VS. Ondanks dat de uitvoerwaarde van vliegtuigmotoren met 0,5 miljard euro aanzienlijk lager was dan die van chipmachines en elektrodiagnostische apparatuur, was de VS met een aandeel van 12,9 procent de belangrijkste afzetmarkt voor deze goederen in 2024. Ook voor voedselverwerkingsmachines – ter waarde van 0,3 miljard euro – was de VS de belangrijkste afzetmarkt met een aandeel van 14,7 procent.

Export van chemische producten naar VS gedomineerd door geneesmiddelen en farmaceutische producten

Met 9,3 miljard euro was de VS in 2024 de vierde afzetmarkt van chemische producten, vlak achter Frankrijk. Dat is 46 procent meer dan een jaar eerder. De groei in uitvoerwaarde van de chemische producten naar de VS werd in gelijke mate veroorzaakt door een prijs- als een volumestijging. Een hogere exportwaarde was vooral terug te zien bij de geneesmiddelen en farmaceutische producten. Nagenoeg de helft van de exportwaarde van chemische producten betrof de uitvoer van deze goederen. De Nederlandse export van geneesmiddelen en farmaceutische producten naar de VS groeide met 1,9 miljard euro in 2024 ten opzichte van 2023, zie figuur 2.3.4. De Verenigde Staten waren in 2024 de tweede belangrijkste afzetmarkt voor geneesmiddelen en farmaceutische producten. Duitsland stond op plek 1.

2.3.4 Nederlandse export van geneesmiddelen en farmaceutische producten¹⁾, top 5 in 2024

¹⁾ Geneesmiddelen en farmaceutische producten volgens SITC-code 541 + 542.

1,9 miljard euro hogere
Nederlandse exportwaarde van
geneesmiddelen naar de VS in 2024
t.o.v. 2023

15 procent van fabricaten naar de VS betreft medische instrumenten en apparaten

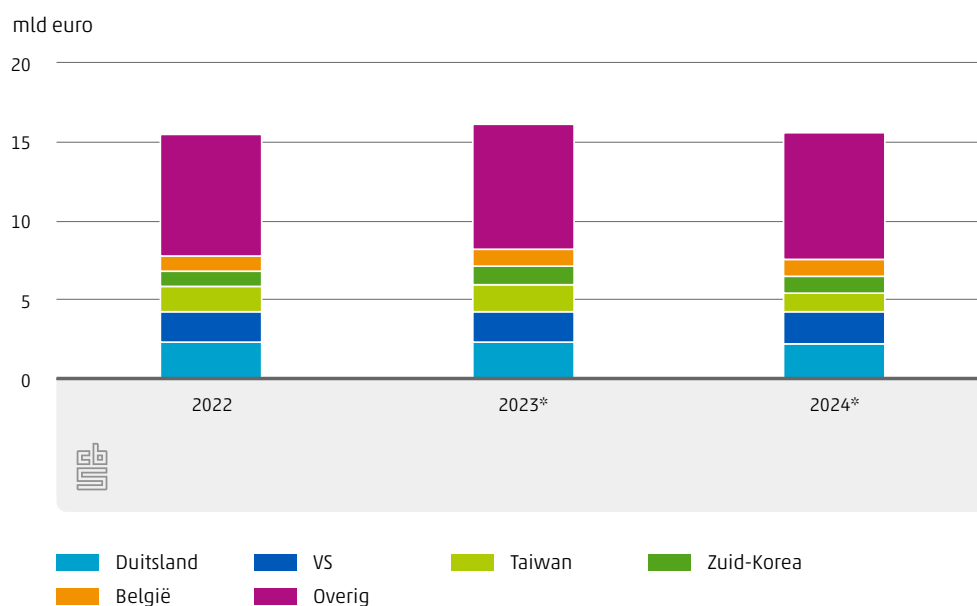
De top 3 van belangrijkste goederengroepen in de Nederlandse uitvoer van goederen naar de VS wordt afgesloten met fabricaten. Deze goederen waren in 2024 goed voor een uitvoerwaarde van 6,8 miljard euro – 15 procent meer dan een jaar eerder. De groei in exportwaarde van fabricaten was met name te danken aan een toename in exportvolume; de prijsstijging was beperkt in 2024. Binnen de productgroep fabricaten hadden medische instrumenten en meet- en controle instrumenten – veelal gerelateerd aan de productie van chips – de hoogste uitvoerwaarde met beide 1 miljard euro. Met een aandeel van 10 procent was de VS de tweede exportbestemming van deze goederen.

VS tweede exportbestemming voor getarifeerd aluminium(producten)

Tussen 2018 en 2021 voerden de EU en de VS een handelsoorlog over staal. De VS legde destijds heffingen op van 25 procent voor Europees staal met als achterliggende doel om de Amerikaanse productie van staal te beschermen. De EU reageerde op haar beurt met vergeldingsheffingen op Amerikaanse producten, waaronder whisky, sinaasappelsap, vlees, kaas en graan, staal- en aluminiumproducten.¹⁾ In 2021 schortten beide partijen de maatregelen op na een akkoord onder president Joe Biden. Op 10 februari 2025 tekende president Trump een decreet waarmee per 12 maart opnieuw importheffingen van kracht zijn; de VS verhoogt de importheffingen op staal en aluminium naar 25 procent. De heffingen gelden voor alle landen en omvatten ook bijna 300 afgeleide producten (Evofenedex, 2025; NOS Nieuws, 2025b).

In 2024 voerden bedrijven in Nederland voor 2,1 miljard euro aan aluminium(producten) uit naar de VS die onder de invoerheffingen vallen van de Amerikaanse president Trump, zie figuur 2.3.5. Daarmee heeft de VS een aandeel van 13 procent, wat het de tweede afzetmarkt maakt. Het gaat dan met name om machines en diens onderdelen (0,9 miljard euro) en luchtvaartuigen en -onderdelen (0,5 miljard euro). Daarnaast voerden bedrijven in ons land voor 0,1 miljard euro aan staal- en ijzer(producten) uit naar de VS in 2024.

2.3.5 Nederlandse export van getarifeerd aluminium(producten), top 5 in 2024

Bron: Executive Office of the President (2018a, 2018b, 2025a, 2025b), eigen berekeningen

1) Franssen et al. (2020) onderzochten in een eerdere Internationaliseringsmonitor het effect van Amerikaanse invoerheffingen in de periode 2013–2019 op de Nederlandse goederenexport naar de VS, waarbij er speciale aandacht was voor de Amerikaanse invoerheffingen op staal.

2.4 De Nederlandse goederenimport uit de VS in detail

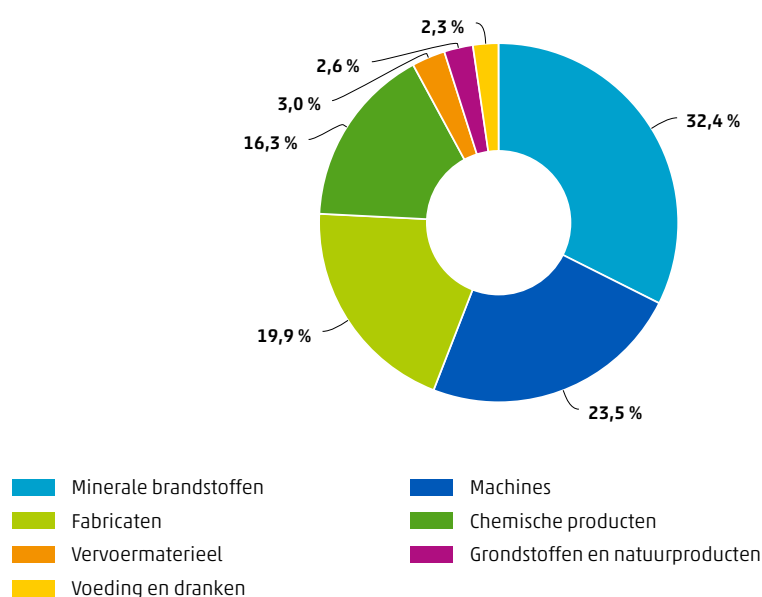
In paragraaf 2.3 lag de focus op de gedetailleerde export van goederen naar de VS. In paragraaf 2.4 zal die focus verschuiven naar de importzijde. Welke goederen zijn belangrijk voor de import door bedrijven in Nederland uit de Verenigde Staten?

In 2024 voerde Nederland voor 59,8 miljard euro aan goederen in vanuit de VS. Dat is 6,6 procent minder dan het jaar ervoor. Deze krimp kwam vooral door een lagere importwaarde aan minerale brandstoffen; bedrijven in Nederland importeerden voor 19,3 miljard euro aan minerale brandstoffen uit de VS in 2024. Dat is 25 procent minder dan een jaar eerder. Een forse prijsdaling – en ook een kleine volumedaling – zorgde voor een daling van de importwaarde van deze producten.

Figuur 2.4.1 laat zien dat minerale brandstoffen voor bedrijven in Nederland het belangrijkste importproduct uit de VS waren: 32,4 procent van de importwaarde uit de VS betrof in 2024 minerale brandstoffen. Machines en fabricaten waren goed voor respectievelijk 23,5 en 19,9 procent, terwijl chemische producten 16,3 procent vertegenwoordigden. De importwaarde van machines nam toe, met 16,1 procent. Die stijging was met name te danken aan een volumestijging, en een lichte prijsstijging van die goederen in 2024. Daarnaast nam ook de importwaarde van chemische producten toe met 8,3 procent. Tot slot nam de importwaarde van fabricaten uit de VS licht toe in 2024. Dat kwam met name door een flinke prijsstijging van medische instrumenten en fabricaten voor medische doeleinden.

Het Nederlandse importpakket uit de VS bestond in 2024 voor 3 procent uit vervoermaterieel. Hierbij werd er voor 1,3 miljard euro aan luchtvaartuigen en -onderdelen ingevoerd. Het ging hier voor meer dan de helft om de invoer van vliegtuigen. De VS was in 2024, net als in 2023, de hoofdleverancier van deze goederen. In tabel 2.4.2 geven we een overzicht van de tien belangrijkste importproducten uit de VS in 2024.

2.4.1 Nederlandse goederenimport uit de VS per productcategorie, 2024*

2.4.2 De tien belangrijkste Nederlandse invoerproducten uit de VS, 2024*

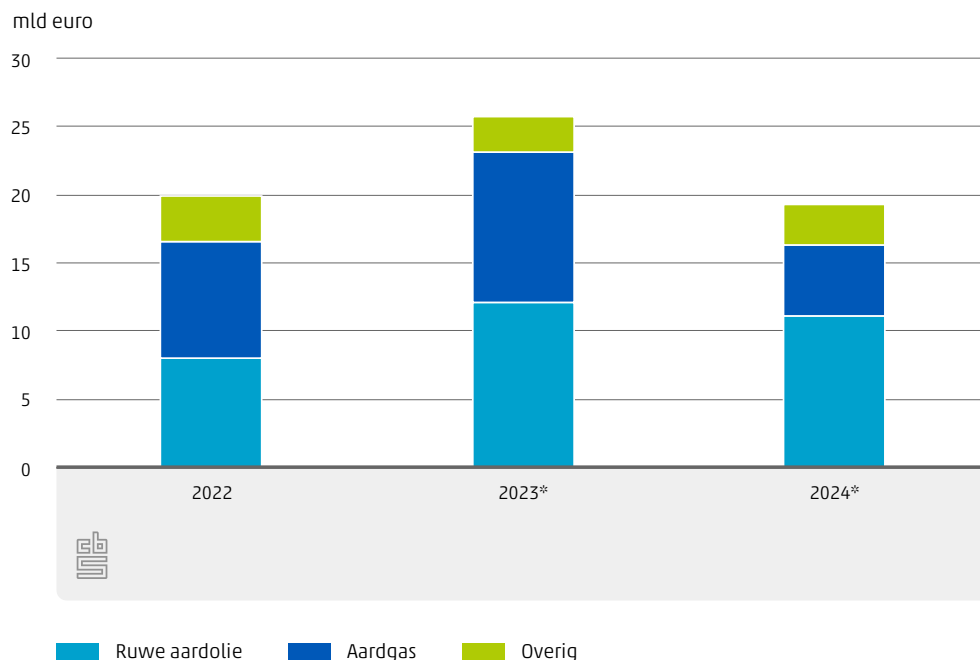
Goederen	Importwaarde	Productcategorie
	mld euro	
Ruwe aardolie	11,1	Minerale brandstoffen
Aardgas	5,3	Minerale brandstoffen
Medische instrumenten en apparaten	4,7	Fabricaten
Computers, laptops en tablets	3,3	Machines
Farmaceutische producten	3,2	Chemische producten
Telefoons, modems en routers	2,7	Machines
Diverse gefabriceerde artikelen	2,5	Fabricaten
Meet- en controle-instrumenten	1,5	Fabricaten
Machines en toestellen	1,4	Machines
Luchtvaartuigen en -onderdelen	1,3	Vervoermaterieel

Ruwe aardolie en aardgas dominant in import van minerale brandstoffen uit de VS

Meer dan de helft van de invoerwaarde van minerale brandstoffen uit de VS bestond in 2024 uit ruwe aardolie, zie figuur 2.4.3. De invoerwaarde van ruwe aardolie nam met 1,1 miljard euro af ten opzichte van 2023. Ook aardgas is met een aandeel van 27 procent belangrijk in de import van minerale brandstoffen uit de VS. De invoerwaarde van aardgas nam nog sterker af dan de invoerwaarde van ruwe aardolie; namelijk met 5,6 miljard euro. Dit komt met name door lagere prijzen. De VS is, met een aandeel van 68 procent in 2024, hoofdleverancier voor vloeibaar gemaakt aardgas. Voor ruwe aardolie is de VS met een

aandeel van 24 procent tevens de belangrijkste leverancier. Door de inval van Rusland in Oekraïne, en de daarbij horende sancties tegen Rusland, zochten Europese landen alternatieve leveranciers voor minerale brandstoffen (Business Insider Nederland, 2024; CBS, 2025). Zo importeerden bedrijven in Nederland in 2024 voor 137 procent meer aan minerale brandstoffen dan in 2021, het jaar voorafgaand aan de inval.

2.4.3 Nederlandse invoer van minerale brandstoffen¹⁾ uit de VS

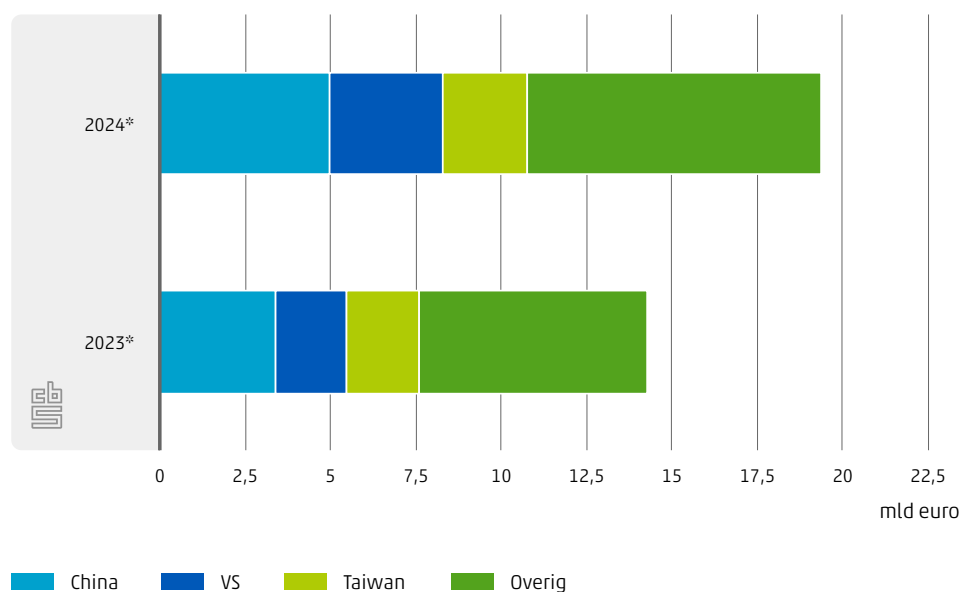

¹⁾ Overig betreft de handelswaarde voor alle goederen uit de productcategorie minerale brandstoffen, smeermiddelen en dergelijke producten, zonder ruwe aardolie en aardgas.

Kwart van machines uit de VS betreft computers, laptops, tablets

In 2024 was de invoerwaarde van machines uit de VS 14 miljard euro. Dat is 2 miljard euro hoger dan in 2023. Het gaat daarbij met name om computers, laptops en tablets (23,5 procent), telefoons, modems en routers (19,3 procent) en machineonderdelen (10 procent). Vooral de invoerwaarde van computers, laptops en tablets steeg in 2024 hard; deze waarde was 57 procent hoger dan een jaar eerder. Daarmee was de VS met een aandeel van 17 procent de tweede leverancier achter China, zie figuur 2.4.4. Naast computers, laptops en tablets steeg in 2024 ook de invoerwaarde van telefoons, modems en routers uit de VS; de invoerwaarde van deze goederen lag met 2,7 miljard euro bijna driekwart miljard euro hoger dan in 2023. Daarmee was de VS wederom de tweede leverancier, achter China. Nederland haalde 16 procent van alle onderdelen van chipmachines uit de VS, wat de VS de op een na belangrijkste leverancier maakte, na Duitsland.

2.4.4 Nederlandse invoer van computers, laptops en tablets¹⁾

¹⁾ Computers, laptops en tablets volgens SITC-code 752.

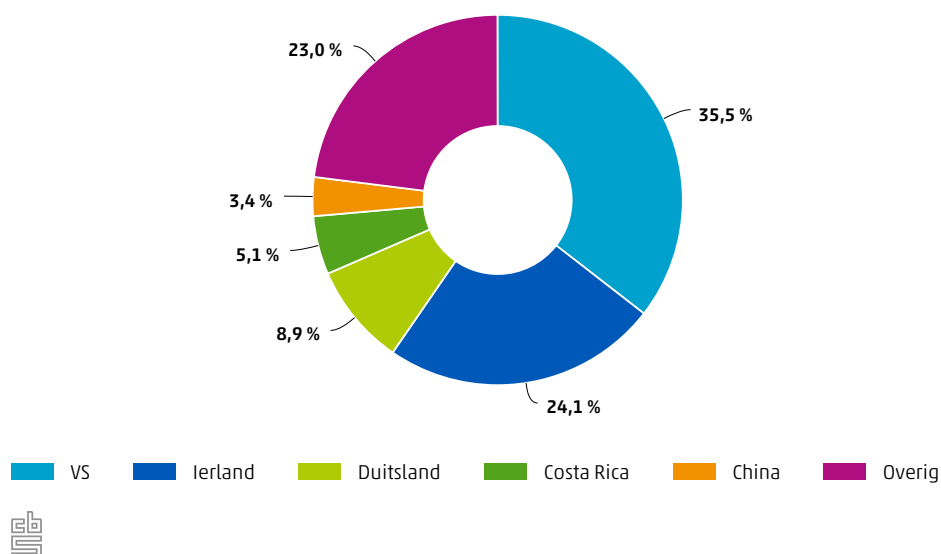
2^e leverancier van computers was de VS in 2024

40 procent van fabricaten uit de VS zijn medische instrumenten en apparaten

Fabricaten waren met 11,9 miljard euro de derde grootste productcategorie qua importwaarde uit de VS in 2024. Hiervan kwam 4,7 miljard euro door de import van medische instrumenten en apparaten. Daarmee was de VS de belangrijkste leverancier van deze goederen voor bedrijven in Nederland met een aandeel van 35 procent, zie figuur 2.4.5. Ook werden er voor 2,5 miljard euro aan verschillende fabricaten voor medische doeleinden ingevoerd vanuit de VS, waaronder prothesen, draagbare en orthopedische apparatuur. Met een aandeel van 28 procent is de VS de belangrijkste leverancier van de verschillende fabricaten voor medische doeleinden. Daarnaast werd er voor 1,4 miljard euro aan meet- en controle-instrumenten ingevoerd uit de VS; ook voor deze goederen was de VS de hoofdleverancier.

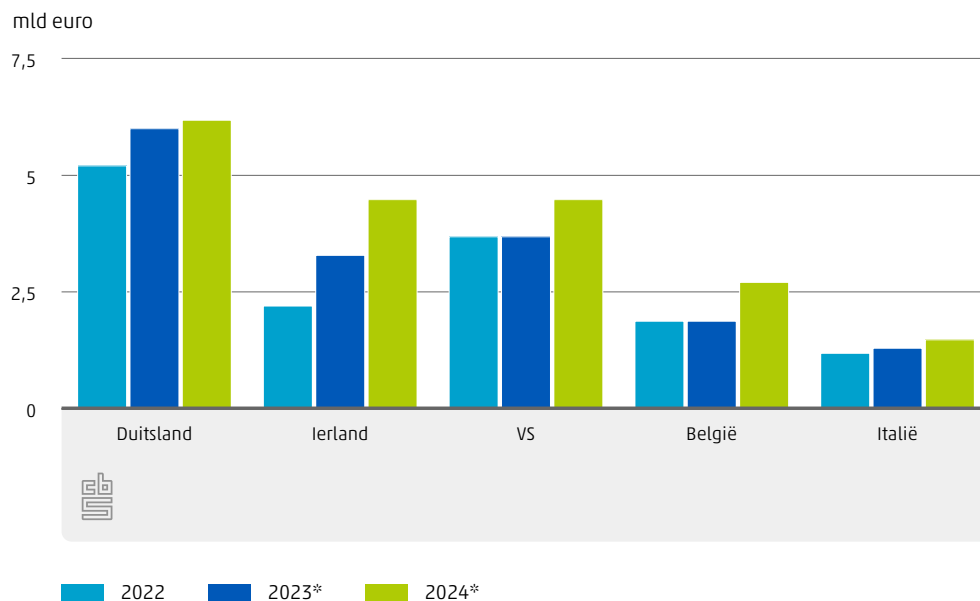
2.4.5 Nederlandse invoer van medische instrumenten en apparaten, 2024*

Bijna helft van import van chemische producten betreft geneesmiddelen en farmaceutische producten

Nederland importeerde in 2024 voor 9,7 miljard euro aan chemische producten uit de VS. Hiervan betrof 46 procent geneesmiddelen en farmaceutische producten. Daarmee had de VS een aandeel van 17 procent, wat het land de derde leverancier maakte van deze goederen. Een jaar eerder stond de VS nog op plaats 2, zie figuur 2.4.6. En hoewel de invoerwaarde van geneesmiddelen en farmaceutische producten uit de VS 22 procent hoger lag dan een jaar eerder, groeide de import uit Ierland harder. De Ierse farmaceutische sector bloeit: alle top 10 farmaceutische bedrijven ter wereld hebben er vestigingen. Medische en farmaceutische producten waren goed voor bijna de helft van alle groeiende export van Ierland. De sector is goed voor meer dan 80 procent van het handelsoverschot van het land (CSO, 2024).

2.4.6 Nederlandse import van geneesmiddelen en farmaceutische producten¹⁾, top 5 in 2024*

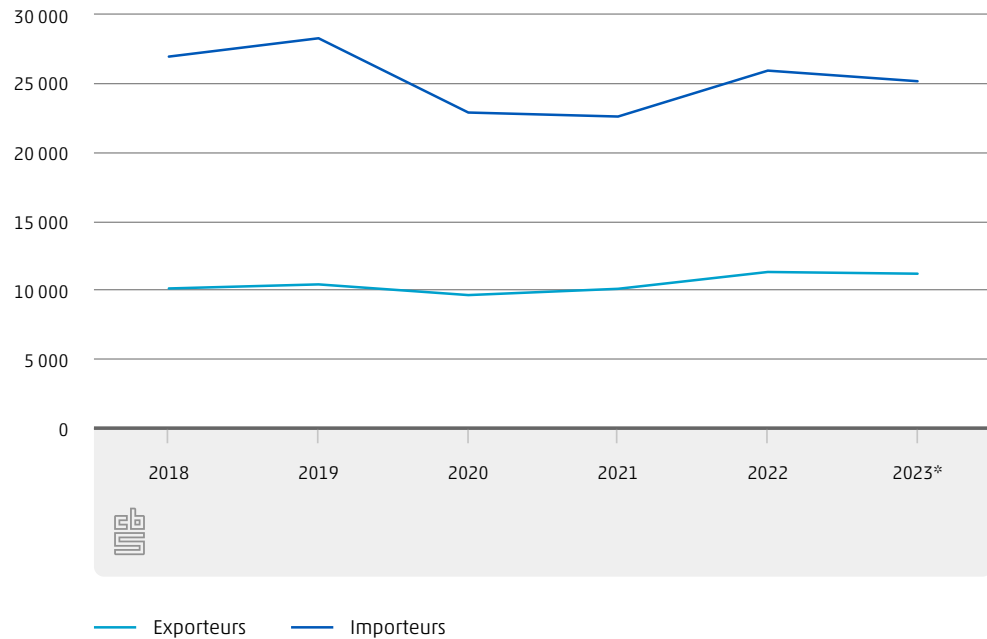
¹⁾ Geneesmiddelen en farmaceutische producten volgens SITC-codes 541 + 542.

2.5 Welke bedrijven in Nederland verhandelen goederen met de VS?

In 2023 exporteerden er ruim 11 duizend bedrijven in Nederland goederen naar de VS, zie figuur 2.5.1. Dat was iets minder dan 0,5 procent van alle bedrijven in Nederland. Ter vergelijking, zo'n 0,8 procent van de bedrijven in Nederland exporteerde dat jaar naar het VK en zo'n 0,2 procent naar China. Het aantal bedrijven dat naar de VS exporteerde, was in 2023 10 procent hoger dan vijf jaar eerder. Die groei is vergelijkbaar met die van alle goederenexporteurs die naar het buitenland exporteerden.

Het aantal importeurs in Nederland dat goederen haalde uit de VS, was met ruim 25 duizend fors hoger dan het aantal exporteurs. Ten opzichte van 2018 is het aantal importeurs echter met bijna 7 procent gedaald. De grootste krimp vond plaats tussen 2019 en 2020, waarbij de coronacrisis vermoedelijk een rol speelde. De krimp kwam met name door minder importeurs in de bedrijfstakken groothandel, zakelijke dienstverlening, en informatie en communicatie. Het totaal aantal bedrijven dat uit het buitenland goederen importeerde nam tussen 2018 en 2023 wel fors toe.

2.5.1 Aantal goederenhandelaren met de VS

Groothandel en industrie grootste bedrijfstakken in handel met VS

De meeste exporteurs waren te vinden in de bedrijfstak groothandel (ruim 4 500 bedrijven), gevolgd door de industrie (zo'n 3 100 bedrijven) en de zakelijke dienstverlening (zo'n 1 300 bedrijven). Bij de import waren dit ook de belangrijkste bedrijfstakken, met respectievelijk 10 duizend bedrijven in de bedrijfstak groothandel, 4 300 in de industrie en 3 200 in de zakelijke dienstverlening.

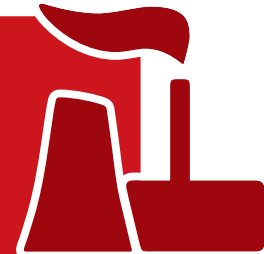
Voor wat betreft handelswaarde was de industrie verantwoordelijk voor het grootste aandeel in de exportwaarde, daarna de groothandel en zakelijke dienstverlening. Binnen de industrie waren de grootste branches – wat betreft totale exportwaarde naar de VS – de machine-industrie, chemische industrie en de elektrotechnische industrie. Bij de import was de groothandel de grootste bedrijfstak, dan de industrie en zakelijke dienstverlening. De belangrijkste importerende branches in de industrie waren de aardolie-industrie, de chemische industrie en de machine-industrie.

Bij handel met China en het VK waren de verhoudingen vergelijkbaar, met groothandel en industrie eveneens als belangrijkste bedrijfstakken qua totale handelswaarde. De zakelijke dienstverlening was echter relatief wat minder belangrijk, met een vierde plaats bij zowel de import uit als export naar China en het VK.

Industrie handelt voornamelijk in intermediaire goederen met de VS

Wanneer we verder inzoomen op het type producten dat bedrijven in Nederland exporteren naar de VS, zien we dat ongeveer de helft van de exportwaarde intermediaire goederen betrof, een kwart consumptiegoederen en een kwart kapitaalgoederen. Bij de import waren de intermediaire goederen belangrijker en was het aandeel van consumptiegoederen in de totale importwaarde kleiner.

3/4^e van de importwaarde uit de VS door de industrie betreft intermediaire goederen

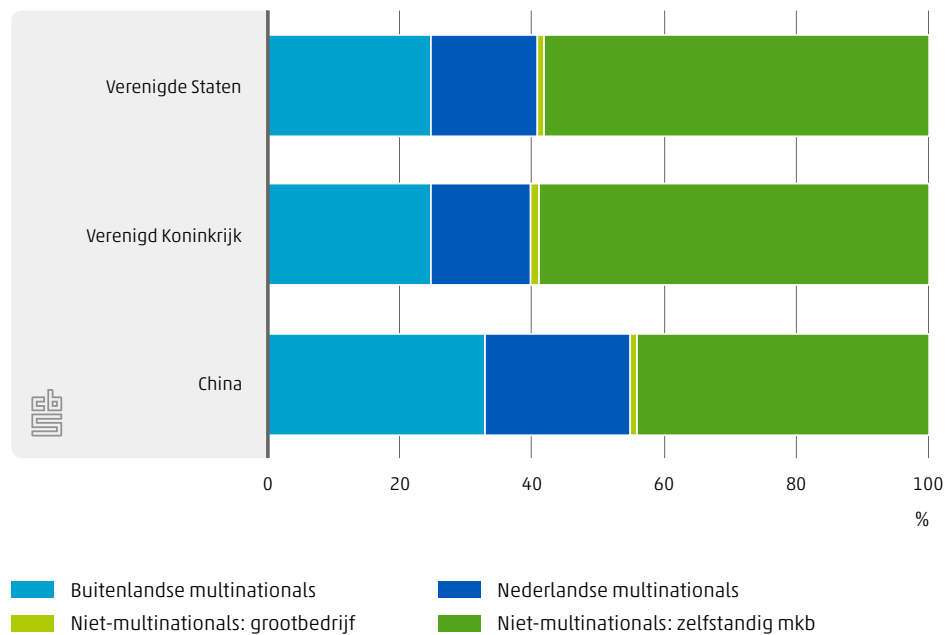

Deze verhoudingen verschillen per bedrijfstak. Zo bestond ongeveer de helft van de exportwaarde van de industrie naar de VS uit intermediaire goederen, zo'n 40 procent uit kapitaalgoederen en wat resteert betroffen finale goederen. De import van de industrie bestond voor driekwart uit intermediaire goederen, en voor zo'n 20 procent uit kapitaalgoederen. De verhoudingen van de type goederen in de handel met de VS door de bedrijven behorend tot de groothandel zijn vergelijkbaar met de totale handel met de VS: de helft van de exportwaarde bestond uit intermediaire goederen, een kwart consumptiegoederen en een kwart kapitaalgoederen. De import betrof voor zo'n 65 procent intermediaire goederen, een kwart kapitaalgoederen en een achtste consumptiegoederen. Bedrijven behorend tot de zakelijke dienstverlening, tot slot, hadden met 45 procent van de totale exportwaarde naar de VS een sterkere focus op consumptiegoederen; 40 procent betrof intermediaire goederen en 15 procent kapitaalgoederen. Bij de import van deze bedrijfstak zien we weer een grotere focus op intermediaire goederen.

Meeste bedrijven die exporteren naar de VS zelfstandig midden- en kleinbedrijf

Verreweg de meeste bedrijven in Nederland behoorden tot het zelfstandig midden- en kleinbedrijf: ruim 98 procent van de bedrijven kon tot die groep gerekend worden. Met zo'n 58 procent van het aantal bedrijven hoorden ook de meeste bedrijven die goederen exporteren naar de VS bij het zelfstandig midden- en kleinbedrijf (zelfstandig mkb), zie figuur 2.5.2. Daarna kwamen de buitenlandse multinationals (25 procent), de Nederlandse multinationals (16 procent) en dan het grootbedrijf dat geen onderdeel is van een multinational (1 procent). Bij de goederenexport naar het VK ziet die verdeling in type bedrijf er hetzelfde uit; bij goederenexport naar China speelde het zelfstandig mkb een kleinere rol en waren zowel buitenlandse als Nederlandse multinationals in grotere getalen vertegenwoordigd.

2.5.2 Samenstelling aantal exporteurs naar type bedrijf, 2023*

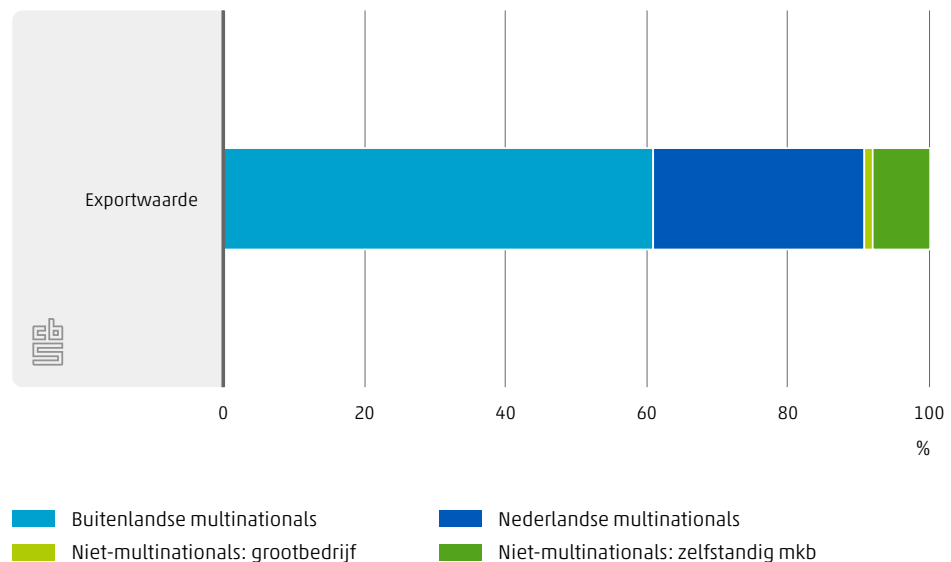
Maar multinationals belangrijker voor exportwaarde

Wanneer we dan kijken naar de verdeling van de exportwaarde naar type bedrijf, zien we in figuur 2.5.3 dat de buitenlandse multinationals met ruim 61 procent van de waarde dominant waren in de export naar de VS. Nederlandse multinationals waren goed voor bijna 30 procent van de exportwaarde, en de niet-multinationals goed voor 1 procent (grootbedrijf) en 8 procent (zelfstandig mkb). Het is dus een relatief klein aantal bedrijven dat verantwoordelijk was voor de overgrote meerderheid van de handelswaarde.

Bij de import is de verhouding overigens nog ongelijker: daar waren de buitenlandse multinationals goed voor bijna 83 procent van importwaarde en de Nederlandse multinationals voor zo'n 11 procent.

De samenstelling van de exportwaarde naar type bedrijf voor het VK en China kunnen we hier niet tonen wegens geheimhouding. Bij het VK zijn de verhoudingen vergelijkbaar, maar was het zelfstandig mkb relatief belangrijker en Nederlandse multinationals relatief minder belangrijk. Bij de export naar China waren Nederlandse multinationals dominant in de exportwaarde, daarna pas de buitenlandse multinationals.

2.5.3 Samenstelling exportwaarde¹⁾ naar de VS naar type bedrijf, 2023*

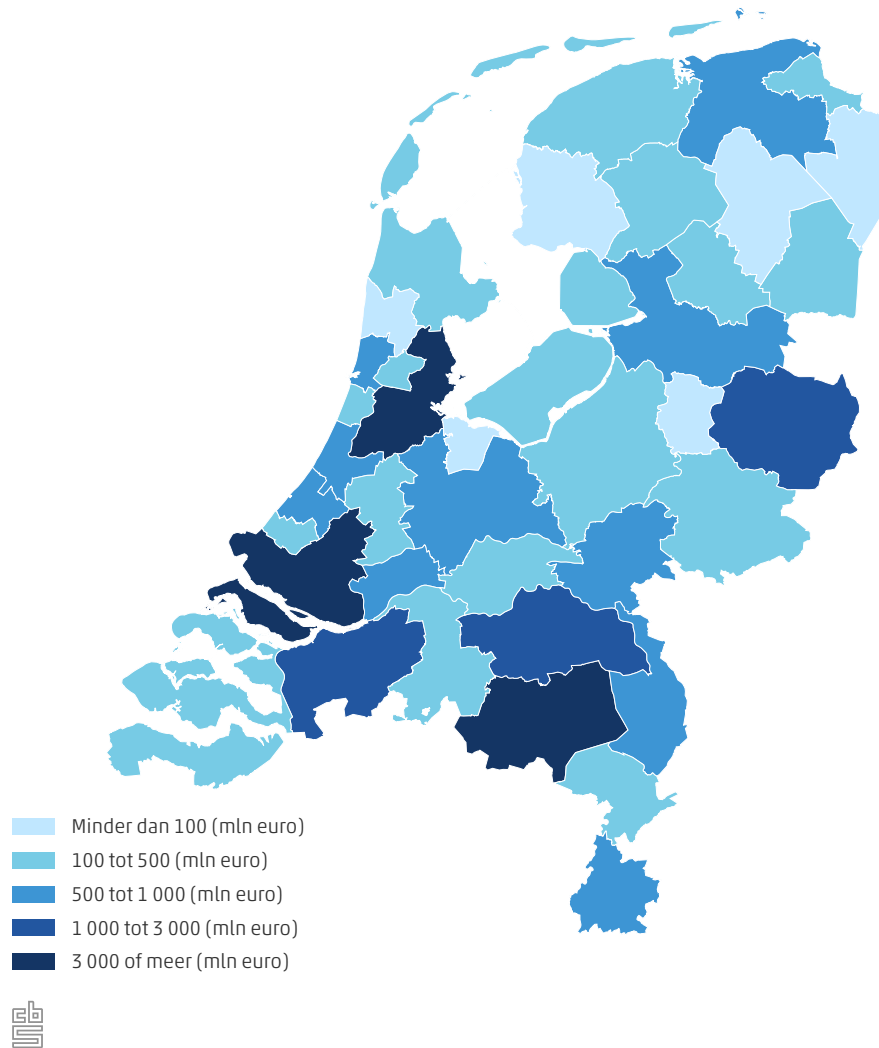
¹⁾ Dit betreft alleen de exportwaarde waarvan de waarde onder een van deze vier groepen valt. Er is nog een deel van de waarde die we moeten toeschrijven aan exporterende bedrijven waarvan het type onbekend is.

Randstad en Noord-Brabant dominant in de goederenhandel met de VS

De meeste vestigingen die behoren tot bedrijven die goederen verhandelen met de VS waren te vinden in de Randstad: in de regio Amsterdam, Rotterdam en Utrecht, daarna volgen regio's in Brabant. Dat is niet vreemd, want dit zijn ook de regio's waar de meeste bedrijven gevestigd zijn in Nederland. Kijken we naar het aandeel importeurs en exporteurs in het totaal aantal bedrijfsvestigingen per regio, dan is het aandeel importeurs en exporteurs naar de VS het hoogst in andere, deels meer perifere delen van Nederland. Bij de export gaat het dan om Noord-Limburg, Delft en Delfzijl van waaruit zo'n 1,1 procent van de bedrijfsvestigingen naar de VS exporteerde. Bij de import gaat het om West-Noord-Brabant, Zuid-Limburg en Noord-Limburg waarbij circa 2,3 procent van de bedrijfsvestigingen importeerde uit de VS.

In plaats van het aantal handelende bedrijfsvestigingen toont figuur 2.5.4 de totale exportwaarde naar de VS per regio. De grootste exportwaarde kwam uit Zuidoost-Noord-Brabant, en daarna uit de regio's Amsterdam, Rotterdam, Twente en West-Noord-Brabant. Er werd het meest vanuit de VS geïmporteerd door vestigingen in respectievelijk Rotterdam, Amsterdam en Zuid-Limburg, daarna kwamen Zuidoost-Noord-Brabant en West-Noord-Brabant.

2.5.4 Exportwaarde naar de VS naar regio, 2023*

2.6 Hoe belangrijk is Nederland voor de Amerikaanse goederenexport?

In paragraaf 2.6 en 2.7 kijken we vanuit Amerikaans perspectief naar de handelsrelatie tussen de VS en Nederland. In beide paragrafen maken we gebruik van de handelscijfers van het U.S. Census Bureau.

Europa belangrijkere klant voor de VS door hogere export van minerale brandstoffen

In 2023 was een kwart van de export door de VS bestemd voor het Europese continent. Dit aandeel is sinds 1993 tamelijk stabiel gebleven. De handel tussen de VS en Europa groeide in absolute waarde, vooral door een hogere exportwaarde van minerale brandstoffen. Zo zien we dat bijvoorbeeld een hoger aandeel van de Amerikaanse export van aardgas en ruwe aardolie in 2023 bestemd was voor de Europese afzetmarkt ten opzichte

van 2021. De VS heeft de export van aardgas naar Europa verhoogd en sinds het begin van de oorlog is de Europese import van Russisch gas sterk gedaald (FD, 2024; Longoria & Hudgins, 2023; NOS Nieuws, 2024b).

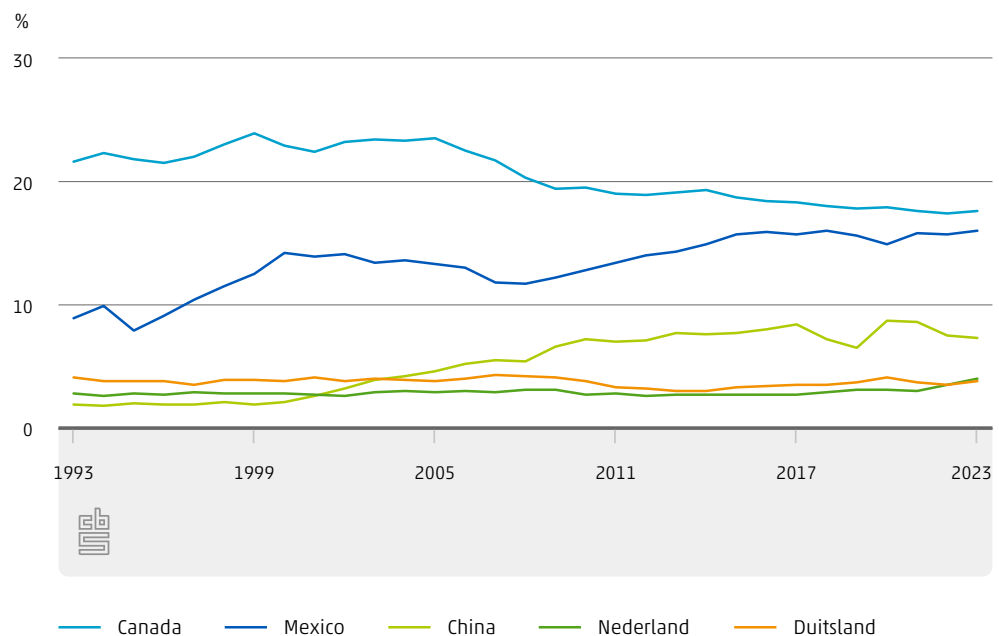
4^e exportbestemming was Nederland in 2023 voor de VS

Nederland grootste afzetmarkt in Europa

De Verenigde Staten exporteerden in 2023 4 procent van hun totale exportwaarde naar Nederland, zie figuur 2.6.1. In 1993 was dat aandeel kleiner. Vanuit Amerikaans perspectief was Nederland in 2023 de vierde goederenafnemer, na Canada, Mexico en China. Daarmee is Nederland de populairste Europese bestemming voor goederen uit de VS. In 2022 stond Nederland een stuk lager, op plek 7. Er werd in 2023 vooral voor een hogere waarde aan minerale brandstoffen uitgevoerd naar Nederland, waarbij de haven van Rotterdam een belangrijk aanvoerpunt is voor Amerikaanse goederen die Europa in komen, zoals lng. In 2023 was de uitvoerwaarde van minerale brandstoffen naar Nederland 22 procent hoger dan een jaar eerder. De totale Amerikaanse goederenuitvoer van minerale brandstoffen nam juist af in waarde, met 14 procent.

2.6.1 Aandeel in goederenexport van de VS, top 5 in 2023

Bron: U.S. Census Bureau (2025a)

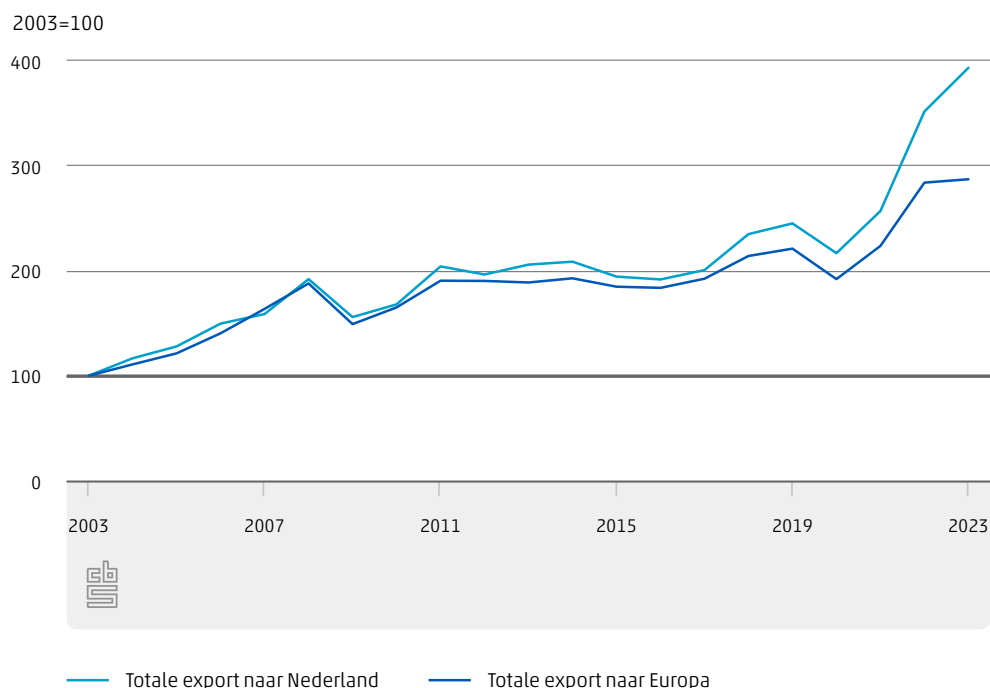
Relatief gezien iets minder wederuitvoer naar Nederland

De exportgoederen van de VS naar Nederland wijken in termen van de verhouding Amerikaanse productie en wederuitvoer iets af van het doorsnee exportpakket uit de VS. 87 procent van de uitgevoerde goederen met als bestemming Nederland was in de VS geproduceerd, voor het gemiddelde Amerikaanse exportpakket was dat 84 procent.

Export naar Nederland harder gegroeid dan die naar Europa als geheel

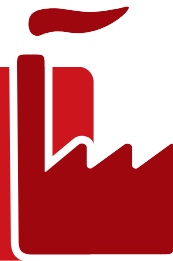
Figuur 2.6.2 toont de ontwikkeling van de Amerikaanse goederenexport aan de hand van indexcijfers, waarbij 2003 als basisjaar wordt beschouwd. De indices geven een goede vergelijking van de ontwikkeling van de Amerikaanse export tussen de Europese handel en de handel met Nederland in de afgelopen twintig jaar. De goederenexport van de VS naar Europa nam toe, voor zowel de export van Amerikaanse makelij als de wederuitvoer. Voor de goederenexport naar Nederland is hetzelfde patroon zichtbaar, alleen groeide deze export duidelijk harder dan die naar Europa als geheel. Tussen 2003 en 2023 is de exportwaarde van goederen uit de VS naar Nederland verviervoudigd. In dezelfde periode is de export naar Europa als geheel 3 keer groter geworden in geldwaarde. Minerale brandstoffen maken een groter deel uit van de export door de VS naar Nederland dan die naar Europa. In 2022 steeg de prijs van minerale brandstoffen en energie vanwege de oorlog in Oekraïne. Dit dreef daarmee ook de in- en uitvoerwaarde van veel goederen sterk op, zoals van aardolie-producten. In 2023 daalden deze prijzen weer, wat tot uiting komt in een lagere in- en uitvoerwaarde van minerale brandstoffen (Evofenedex, 2024b).

2.6.2 Ontwikkeling goederenexport van de VS naar Nederland en Europa

Bron: U.S. Census Bureau (2025a)

16% van Amerikaanse ruwe
aardolie ging in 2023 naar Nederland

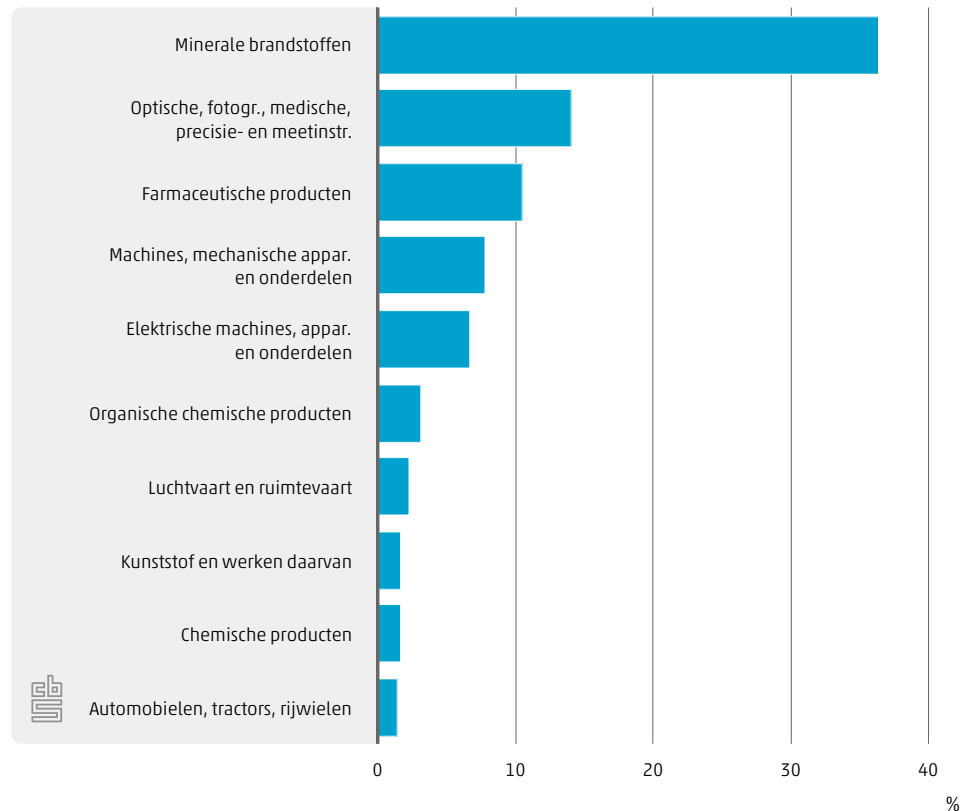

Minerale brandstoffen dominant in export naar Nederland

Figuur 2.6.3 geeft de tien belangrijkste goederen naar waarde in het Amerikaanse exportpakket voor Nederland weer. Deze tien goederen zijn samen goed voor 88 procent van de totale goederenexportwaarde naar Nederland. Het exportpakket bestond in 2023 voor 37 procent uit minerale brandstoffen. Het ging dan met name om ruwe aardolie, aardgas en geraffineerde aardolieproducten. 16 procent van alle Amerikaanse uitvoer van ruwe aardolie ging richting ons land. Daarmee was Nederland in 2023 de belangrijkste afnemer voor de VS. Een jaar eerder stond Nederland nog op plek 2, na Zuid-Korea. Bij aardgas ging 8 procent van de totale Amerikaanse export naar Nederland. Daarmee stond Nederland op plek 3 als afzetmarkt voor aardgas. In 2022 stond Nederland nog op plaats 6. Nederland importeert de laatste jaren meer aardgas uit de VS om de daling van import van Russisch gas te compenseren.

Optische meetinstrumenten waren de tweede belangrijkste uitgevoerde productcategorie vanuit de VS naar Nederland. Producten in deze categorie zijn onder andere lasers. Ruim een vijfde van die door de VS geëxporteerde meetinstrumenten ging in 2023 naar Nederland. Daarmee was Nederland de belangrijkste afnemer van deze goederen. Met een aandeel van 11 procent vervolledigen farmaceutische producten, waaronder immunologische producten en geneesmiddelen, de top 3.

2.6.3 Aandeel in exportwaarde van de VS naar Nederland, top 10 in 2023

Bron: U.S. Census Bureau (2025a)

Handelscijfers op het niveau van de Amerikaanse staten

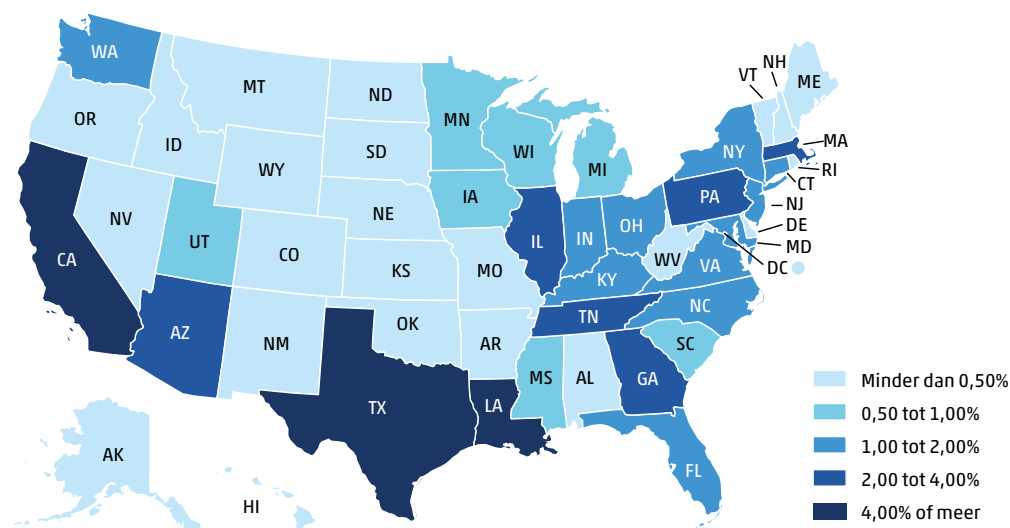
Het is belangrijk om te realiseren dat de genoemde Amerikaanse staten niet noodzakelijkerwijs de staten zijn waar de goederen daadwerkelijk geproduceerd worden, of de staten waarvandaan de goederen naar het buitenland worden gestuurd of juist ontvangen worden. Exporterende bedrijven in de VS moeten bij het invullen van de douaneformulieren aangeven in welke staat de geëxporteerde goederen worden getransporteerd naar de zee- of luchthaven waar de goederen het territorium van de VS verlaten. Importerende bedrijven in de VS moeten de eindbestemming binnen de VS aangeven op het douaneformulier van de goederen die vanuit zee- of luchthavens worden aangevoerd (Notten & Voncken, 2019).

De havens in Galveston (Texas), New Orleans (Louisiana) en New York spelen een belangrijke rol voor het zeevracht transport met Nederland. Bijna 30 procent van de Amerikaanse exportwaarde met als bestemming Nederland werd in 2023 bij de douane uitgeklaard in de haven van Galveston (Texas), gevolgd door de haven van New Orleans (Louisiana) met een aandeel van ruim 10 procent en de haven van New York met een aandeel van net geen 9 procent (U.S. Census Bureau, 2025c).

Export naar Nederland vooral afkomstig uit Texas

De goederenexport van de VS naar Nederland wordt in figuur 2.6.4 verdeeld over de individuele Amerikaanse staten, plus Washington DC, naar gelang waarde. Van alle Amerikaanse staten exporteerde Texas het meest naar Nederland. Net geen 32 procent van de goederenwaarde die de VS aan Nederland leverde, had Texas als herkomst. Op enige afstand volgden Louisiana, Californië en Pennsylvania.

2.6.4 Verdeling van de goederenexport naar Nederland naar Amerikaanse staat¹⁾, 2023

Bron: U.S. Census Bureau (2025b)

¹⁾ 8,1 procent van de exportwaarde van de VS naar Nederland kan niet worden toegewezen aan één van de vijftig Amerikaanse staten. Zie paragraaf 2.9 voor meer informatie hierover.

Texas: de exportkrachtpatser

Texas staat op de tweede plaats in de VS, na Californië, wat betreft de omvang van de economie (BEA, 2024). Wel is Texas is de grootste exporteur onder de Amerikaanse staten, maar de export vanuit Texas groeit ook sneller dan die van de VS als geheel (Jansen & Ghosh Sinha, 2024). Texas is al bijna een eeuw koploper in de oliewinning in de VS. In 2023 was Texas verantwoordelijk voor 43 procent van de ruwe olieproductie van de VS en 27 procent van de bruto-onttrekkingen van aardgas. Texas heeft de meeste ruwe olieraffinaderijen en de grootste raffinagecapaciteit van alle Amerikaanse staten (Jansen & Ghosh Sinha, 2024; EIA, 2024).

83 procent van exportwaarde uit Texas naar Nederland gelinkt aan minerale brandstoffen

Nederland was voor Texas met een aandeel van bijna 6 procent de vierde belangrijkste afnemer van goederen in 2023. Mexico, Canada en China gingen ons land vooraf. De goederenexport uit Texas naar Nederland bestond voor het overgrote deel uit minerale brandstoffen, zie tabel 2.9.1 in de bijlage. Nederland was, na Mexico, de tweede belangrijkste afnemer van deze producten vanuit Texas. Zo ging in 2023 een tiende van de

door Texas geëxporteerde waarde aan minerale brandstoffen naar Nederland. Minerale brandstoffen zijn qua waarde ook van Louisiana het grootste exportproduct naar Nederland.

Pennsylvania exporteerde in 2023 zo'n 6 procent van haar goederen naar Nederland. Daarmee stond Nederland, na Canada en Mexico, op een derde plaats als belangrijkste afnemer. Farmaceutische producten zijn voornamelijk in het exportpakket van Pennsylvania bestemd voor ons land. Nederland importeerde 22 procent van deze goederen en was daarmee de belangrijkste afnemer voor Pennsylvania. Het exportpakket van Californië naar Nederland is meer divers, waarbij optische meetinstrumenten bovenaan staan.

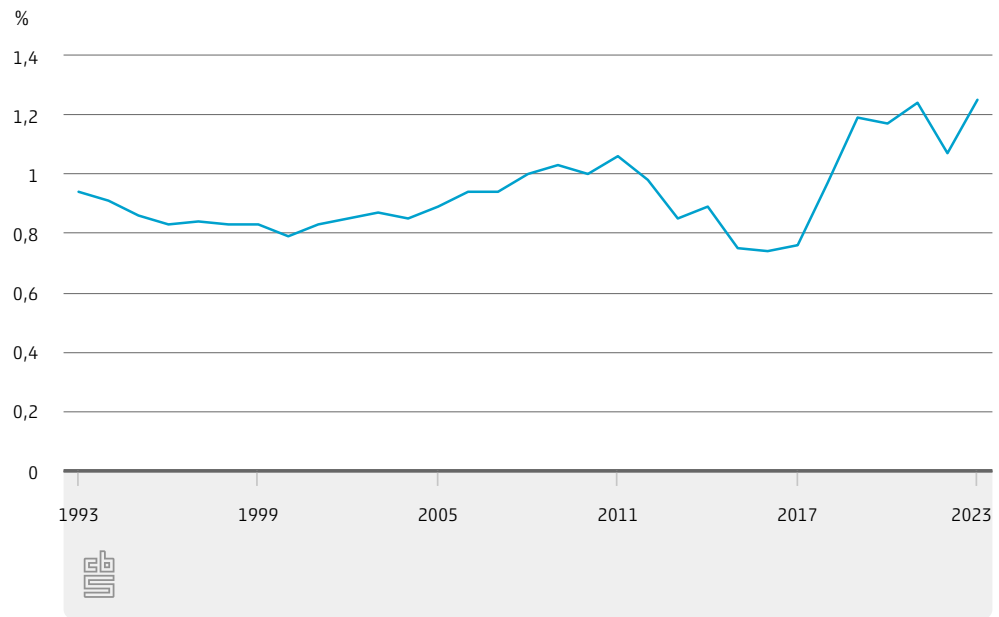
2.7 Hoe belangrijk is Nederland voor de Amerikaanse goederenimport?

Importwaarde uit Europa 6 keer hoger t.o.v. 1993

In 2023 was 41 procent van de importwaarde door de VS afkomstig uit Azië. Dit aandeel is 3 procentpunt lager dan in 1993. Naast Azië is ook het Amerikaanse continent voor de VS een belangrijke leverancier van goederen. In 2023 importeerden bedrijven in de VS 34 procent uit andere Amerikaanse landen. Bijna een kwart van de importwaarde kwam in datzelfde jaar uit Europa, vergelijkbaar met de exportwaarde naar Europa dus. In 1993 was het Europese importaandeel 21 procent. De importwaarde uit Europa nam tussen 1993 en 2023 toe met factor 6, terwijl de totale importwaarde 5 keer zo groot was.

In 2023 was het aandeel van Nederland in de totale waarde van de goederenimport door de VS 1,3 procent, zie figuur 2.7.1. Dat is 0,2 procentpunt hoger dan een jaar eerder. Het Nederlandse importaandeel is ook toegenomen ten opzichte van 1993. Nederland speelt een bescheiden rol als goederenleverancier voor de VS. Nederland was in 2023 de 19^e importpartner voor de VS. Zes Europese landen – Duitsland, Ierland, Italië, het VK, Frankrijk en Zwitserland – waren belangrijker als goederenleverancier voor de VS.

2.7.1 Aandeel Nederland in goederenimport van de VS

Bron: U.S. Census Bureau (2025d)

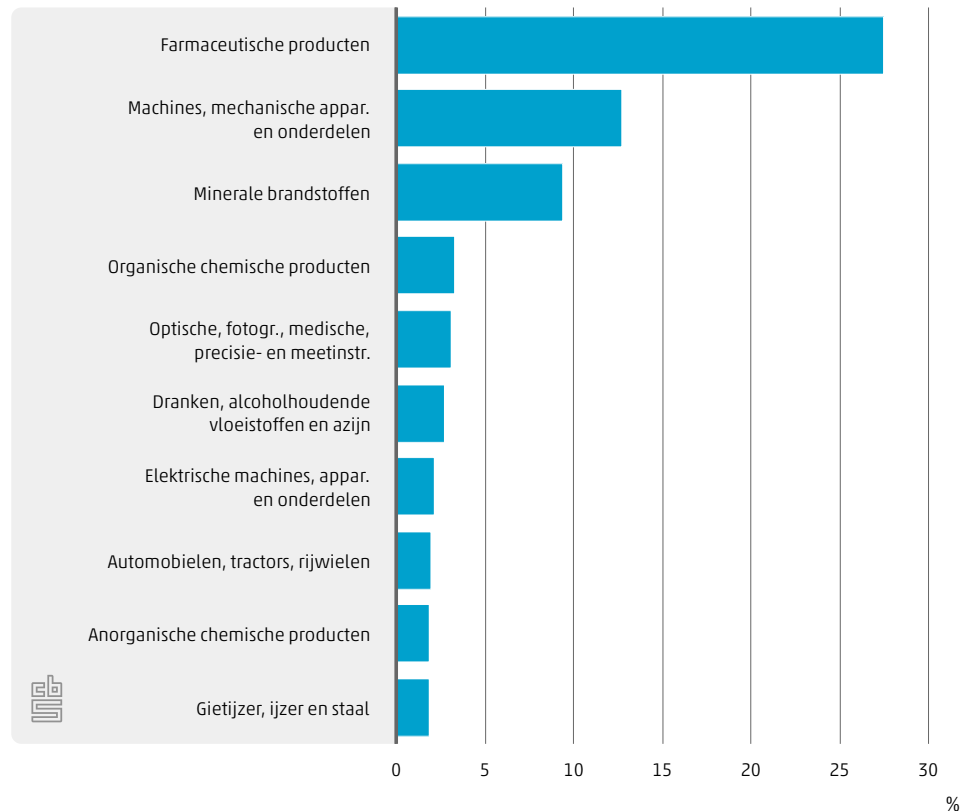
7x hogere invoerwaarde van
farmaceutische producten uit Nederland
in 2023 t.o.v. 2015

Farmaceutische producten het belangrijkste in import uit Nederland

Figuur 2.7.2 toont de belangrijkste producten – in termen van waarde – die de VS in 2023 importeerde uit Nederland. Het totaal van deze tien goederen is goed voor 82 procent van de totale Amerikaanse importwaarde uit Nederland. Het importpakket bestond in 2023 voor 27 procent uit farmaceutische producten. Het ging dan met name om immunologische producten en geneesmiddelen. 6 procent van alle Amerikaanse invoer van farmaceutische producten kwam uit ons land. Daarmee was Nederland in 2023 de vijfde belangrijkste leverancier voor de VS, voorafgegaan door Ierland, Duitsland, Zwitserland en India. In 2015 stond Nederland nog op plek 13. In 2023 was de invoerwaarde van farmaceutische producten uit Nederland 7 keer hoger dan in 2015. De totale goedereninvoer van farmaceutische producten door bedrijven in de VS verdubbelde.

2.7.2 Aandeel importwaarde van de VS uit Nederland, top 10 in 2023

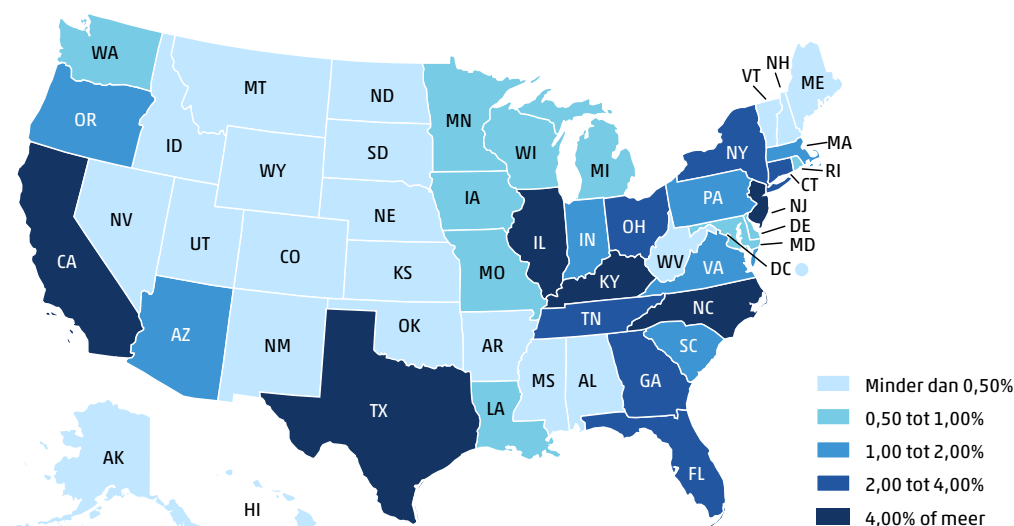

Bron: U.S. Census Bureau (2025d)

Een vijfde van de Amerikaanse import uit Nederland door North Carolina

De goederenimport van de VS uit Nederland wordt in figuur 2.7.3 verdeeld over de individuele Amerikaanse staten, plus Washington DC, naar gelang waarde. In 2023 kwam een recordwaarde aan goederen uit Nederland in North Carolina terecht; de invoerwaarde van goederen uit Nederland door North Carolina was 179 procent hoger dan een jaar eerder. Bedrijven in North Carolina voerden vooral voor een hogere waarde aan farmaceutische producten uit Nederland in: de invoerwaarde van farmaceutische producten uit Nederland was in 2023 19 keer groter dan in 2022. Dit ging met name om immunologische producten. De totale Amerikaanse goederenimport uit Nederland nam ook toe in waarde, met 12 procent. Van alle Amerikaanse staten importeerde North Carolina in 2023 dan ook het meest uit Nederland. Net geen 21 procent van de goederenwaarde die de VS uit Nederland haalde, had North Carolina als bestemming. Daarna volgden Illinois (14 procent), New Jersey (9 procent) en Kentucky (8 procent). Bij de totale Amerikaanse import zijn Californië, Texas en Illinois de grootste spelers onder de Amerikaanse staten.

2.7.3 Verdeling van de goederenimport uit Nederland naar Amerikaanse staat¹⁾, 2023

Bron: U.S. Census Bureau (2025e)

¹⁾ 1,4 procent van de importwaarde van de VS uit Nederland kan niet worden toegewezen aan één van de vijftig Amerikaanse staten. Zie paragraaf 2.9 voor meer informatie hierover.

Ruim een vijfde van de importwaarde uit Nederland komt aan in de haven van Savannah

Ruim 22 procent van de Amerikaanse import met als herkomst Nederland werd in 2023 bij de douane ingeklaard in de haven van Savannah (Georgia), gevolgd door de haven van Chicago (Illinois) met een aandeel van bijna 18 procent en de haven van New York met een aandeel van 15 procent (U.S. Census Bureau, 2025f). De haven van Savannah, gelegen aan de oostkust van de VS, is van cruciaal belang voor de handel in de VS en biedt toegang tot een belangrijk economisch gebied aan de oostkust (Desteia, 2024), zie ook figuur 1.3.3 in hoofdstuk 1.

Nederland nummer 1 als leverancier van farmaceutische producten voor North Carolina

Nederland was voor North Carolina met een aandeel van bijna 10 procent de op één na belangrijkste leverancier van goederen in 2023. Enkel Mexico ging ons land vooraf. De goederenimport van North Carolina uit Nederland bestond in 2023 voor het overgrote deel uit farmaceutische producten, zie tabel 2.9.2 in de bijlage. Nederland was de belangrijkste leverancier van deze producten voor North Carolina. Zo kwam in 2023 meer dan de helft (56 procent) van de door North Carolina geïmporteerde farmaceutische producten uit Nederland. Farmaceutische producten zijn ook qua waarde het grootste importproduct van Kentucky uit Nederland. Illinois importeerde in 2023 ruim 2 procent van haar goederen uit Nederland. Daarmee stond Nederland op een achtste plaats als leverancier. Het importpakket van New Jersey uit Nederland is meer divers, waarbij minerale brandstoffen bovenaan staan.

2.8 Samenvatting en conclusie

Hoe ziet de Nederlandse goederenexport naar de VS eruit?

De VS is een van de belangrijkste handelspartners van Nederland. Voor wat betreft de uitvoer van goederen, is de VS met een aandeel van 5,7 procent de vijfde belangrijkste bestemming. De waarde van goederen die bedrijven in Nederland in 2024 uitvoerden naar de VS bedroeg 38,4 miljard euro; 4,6 miljard euro meer dan in 2023. Daarmee was de VS een belangrijkere bestemming voor Nederlandse goederen dan China.

De drie belangrijkste productcategorieën, machines, chemische producten en fabricaten, waren in 2024 samen goed voor zo'n 75 procent van de uitvoerwaarde van goederen naar de VS. Respectievelijk gaat het om een uitvoerwaarde van 13 miljard euro, 9 miljard euro en 7 miljard euro. Kijkend naar meer detail, waren het met name geneesmiddelen en farmaceutische producten (tezamen goed voor 4,5 miljard euro), aardolieproducten (4,3 miljard euro) en machines en toestellen (4,2 miljard euro).

Hoe ziet de Nederlandse goederenimport uit de VS eruit?

Voor de invoer is de VS een nóg belangrijkere handelspartner dan voor de uitvoer; met een aandeel van 10,2 procent in de totale importwaarde was de VS de in 2024 op een na belangrijkste leverancier van goederen voor bedrijven in Nederland. Het ging daarbij om een importwaarde van 59,8 miljard euro; een afname van 4,2 miljard euro ten opzichte van 2023.

Deze afname kwam met name door een krimp in de importwaarde van minerale brandstoffen van 25 procent, in vergelijking met 2023. Minerale brandstoffen bleven desondanks de belangrijkste productcategorie met een aandeel van 32,4 procent. Machines (23,5 procent) en fabricaten (19,9 procent) vervulden de top 3. De twee meest ingevoerde goederen uit de VS waren in 2024 ruwe aardolie (11,1 miljard euro) en aardgas (5,3 miljard euro). Tot slot werd er voor 4,7 miljard euro aan medische instrumenten en apparaten ingevoerd uit de VS.

Welke bedrijven in Nederland verhandelen goederen met de VS?

Zo'n 11 duizend bedrijven in Nederland exporteerden in 2023 goederen naar de VS, zo'n 25 duizend bedrijven importeerden dat jaar goederen uit de VS. De meeste exporteurs naar de VS zijn bedrijven die behoren tot de industrie (machine-industrie, chemische industrie en elektrotechnische industrie), de groothandel en de zakelijke dienstverlening. Bij de import behoren de meeste importerende bedrijven tot de groothandel, dan de industrie (aardolie-industrie, chemische industrie en machine-industrie) en de zakelijke dienstverlening.

Zo'n 50 procent van de exportwaarde naar de VS betrof in 2023 intermediaire goederen, een kwart aan consumptiegoederen en een kwart aan kapitaalgoederen. Bij de import waren de intermediaire goederen belangrijker en was het aandeel van de consumptiegoederen in de totale importwaarde kleiner.

Multinationals gevestigd in Nederland zijn grotendeels verantwoordelijk voor de handel met de VS: bij de export waren de buitenlandse multinationals in 2023 goed voor 61 procent en de Nederlandse multinationals voor 30 procent. Bij de import was dat respectievelijk 83 en 11 procent.

Bedrijfsvestigingen in Zuidoost-Noord-Brabant, Amsterdam, Rotterdam, Twente en West-Noord-Brabant waren in 2023 verantwoordelijk voor het grootste deel van de exportwaarde naar de VS. Bij de import betrof dat bedrijven gevestigd in Rotterdam, Amsterdam, Zuid-Limburg, Zuidoost-Noord-Brabant en West-Noord-Brabant.

Hoe ziet de Amerikaanse goederenexport naar Nederland eruit?

In 2023 was 4 procent van alle Amerikaanse goederenexport bestemd voor Nederland. Daarmee was Nederland de vierde exportbestemming, voorafgegaan door Canada, Mexico en China. Het Amerikaanse exportpakket bestemd voor Nederland bestond in 2023 met name uit minerale brandstoffen, optische meetinstrumenten – waaronder lasers – en farmaceutische producten. Bij minerale brandstoffen ging het onder andere om ruwe aardolie, aardgas en geraffineerde aardolieproducten. Nederland was in 2023 de belangrijkste afnemer van ruwe aardolie voor de VS. Ook voor optische meetinstrumenten was Nederland de belangrijkste afnemer. Van alle Amerikaanse staten exporteerde Texas het meest naar Nederland. Bijna een derde van de Amerikaanse goederenexport naar Nederland had Texas als herkomst. Op enige afstand volgden Louisiana, Californië en Pennsylvania. De goederenexport vanuit Texas naar Nederland bestond voornamelijk uit minerale brandstoffen.

Hoe ziet de Amerikaanse goederenimport uit Nederland eruit?

Het Nederlandse aandeel in de Amerikaanse goederenimport bedroeg in 2023 1,3 procent. Nederland was in 2023 de 19^e importpartner voor de VS, en speelt dan ook een bescheiden rol als goederenleverancier voor de VS. De drie belangrijkste producten voor de Amerikaanse import uit Nederland waren in 2023 farmaceutische producten, machines en minerale brandstoffen. Nederland was in 2023 voor de VS de vijfde belangrijkste leverancier van farmaceutische producten. Het gaat dan met name om immunologische producten en geneesmiddelen. Van alle Amerikaanse staten importeerde North Carolina in 2023 de hoogste waarde uit Nederland. Daarna volgden Illinois, New Jersey en Kentucky. De goederenimport van North Carolina uit Nederland bestond in 2023 hoofdzakelijk uit farmaceutische producten. Daarmee was Nederland de belangrijkste leverancier van deze producten voor North Carolina.

2.9 Bijlage

Het U.S. Census Bureau houdt niet alleen op nationaal, maar ook op het niveau van de Amerikaanse staten informatie bij over de internationale handel in goederen. In deze bijlage is gedetailleerde informatie over de goederenhandel tussen de afzonderlijke Amerikaanse staten, plus Washington DC, en Nederland opgenomen.

De totalen in onderstaande tabellen tellen niet op, omdat een gedeelte van de handel niet is toegewezen aan één van de vijftig Amerikaanse staten. Handel naar de overzeese gebieden zoals Puerto Rico en de Amerikaanse Maagdeneilanden is wel opgenomen in de totale Amerikaanse handelscijfers, maar valt niet onder één van de Amerikaanse staten. Samen omvatten deze overzeese gebieden in 2023 6 procent van de totale export van de VS naar Nederland en 0,9 procent van de totale import van de VS uit Nederland. Dan is er ook nog een gedeelte van de handel dat niet specifiek aan één van de Amerikaanse staten of aan de overzeese gebieden kan worden toegewezen en is daarom gecategoriseerd als 'onbekend'. Van de export van de VS naar Nederland is voor 2,2 procent niet bekend uit welk Amerikaans territorium deze export afkomstig is. Voor 0,5 procent van de Amerikaanse import uit Nederland is niet bekend in welke regio de goederen het land binnenkomen. In dit hoofdstuk worden steeds de totale Amerikaanse handelscijfers gebruikt, dus inclusief de niet aan specifieke Amerikaanse staten toe te wijzen handel.

2.9.1 Goederenexport tussen de Amerikaanse staten plus Washington DC en Nederland, 2023

Staat	Totale export	Export naar NL	Positie NL	Aandeel NL in totale export	Belangrijkste exportproduct naar NL	Aandeel product in export naar NL
	mld US dollar	mln US dollar		%		%
Alabama	27,4	283,5	19	1,0	Hout, houtskool en houtwaren	26
Alaska	5,3	298,0	6	5,7	Vis, schaaldieren, weekdieren	100
Arizona	28,9	1 661,9	3	5,8	Ertsen, slakken, assen	32
Arkansas	6,5	118,3	9	1,8	Kunststof en werken daarvan	49
Californië	178,8	6 118,7	7	3,4	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	38
Colorado	10,4	365,4	8	3,5	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	39
Connecticut	15,8	1 147,3	3	7,2	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	74
Delaware	4,9	119,7	11	2,4	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	21
District of Columbia	1,7	0,8	44	0,0	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	67
Florida	68,9	1 377,4	15	2,0	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	32
Georgia	49,9	1 797,6	6	3,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	31
Hawaii	0,6	21,3	7	3,7	Luchtvaart en ruimtevaart	67
Idaho	4,0	87,2	9	2,2	Eiwitstoffen, gewijzigd zetmeel, lijm	28
Illinois	78,8	2 425,4	9	3,1	Eiwitstoffen, gewijzigd zetmeel, lijm	28
Indiana	54,2	1 598,6	8	2,9	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	41

2.9.1 Goederenexport tussen de Amerikaanse staten plus Washington DC en Nederland, 2023 (vervolg)

Staat	Totale export	Export naar NL	Positie NL	Aandeel NL in totale export	Belangrijkste exportproduct naar NL	Aandeel product in export naar NL
Iowa	18,4	505,3	8	2,7	Ertsen, slakken, assen	42
Kansas	14,1	187,4	13	1,3	Vlees	40
Kentucky	40,2	1 479,0	7	3,7	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	25
Louisiana	99,4	6 681,9	3	6,7	Minerale brandstoffen	79
Maine	3,0	81,0	6	2,7	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	44
Maryland	18,5	1 388,8	3	7,5	Minerale brandstoffen	27
Massachusetts	35,3	1 949,2	6	5,5	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	55
Michigan	65,1	621,5	15	1,0	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	30
Minnesota	24,9	699,1	7	2,8	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	39
Mississippi	14,2	790,1	4	5,6	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	60
Missouri	17,9	367,2	7	2,1	Farmaceutische producten	36
Montana	2,2	25,8	14	1,2	Muziekinstrumenten	35
Nebraska	8,0	165,2	10	2,1	Vlees	47
Nevada	9,5	155,1	13	1,6	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	67
New Hampshire	7,6	338,2	6	4,4	Farmaceutische producten	47
New Jersey	43,3	1 592,1	8	3,7	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	25
New Mexico	5,0	17,4	20	0,4	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	29
New York	100,1	1 527,9	17	1,5	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	27
North Carolina	42,2	1 187,8	5	2,8	Farmaceutische producten	51
North Dakota	8,8	18,2	14	0,2	Organische chemische producten	57
Ohio	56,2	997,2	10	1,8	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	24
Oklahoma	6,5	321,6	4	4,9	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	47
Oregon	27,7	319,0	14	1,1	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	50
Pennsylvania	52,9	3 216,8	3	6,1	Farmaceutische producten	52
Rhode Island	3,0	36,0	16	1,2	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	31
South Carolina	37,3	552,9	18	1,5	Luchtvaart en ruimtevaart	62
South Dakota	2,4	60,5	5	2,5	Dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn	37
Tennessee	38,2	2 345,8	4	6,1	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	51
Texas	446,2	25 989,8	4	5,8	Minerale brandstoffen	83
Utah	17,4	565,1	6	3,3	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	57

2.9.1 Goederenexport tussen de Amerikaanse staten plus Washington DC en Nederland, 2023 (vervolg)

Staat	Totale export	Export naar NL	Positie NL	Aandeel NL in totale export	Belangrijkste exportproduct naar NL	Aandeel product in export naar NL
Vermont	2,0	59,6	9	3,0	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	30
Virginia	22,5	991,6	5	4,4	Minerale brandstoffen	44
Washington	61,1	1 003,1	16	1,6	Luchtvaart en ruimtevaart	35
West Virginia	5,7	302,8	4	5,3	Minerale brandstoffen	58
Wisconsin	28,0	741,4	8	2,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	44
Wyoming	2,2	2,6	35	0,1	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	60

Bron: U.S. Census Bureau (2025b)

2.9.2 Goederenimport tussen de Amerikaanse staten plus Washington DC en Nederland, 2023

Staat	Totale import	Import uit NL	Positie NL	Aandeel NL in totale import	Belangrijkste importproduct uit NL	Aandeel product in import uit NL
	mld US dollar	mldn US dollar		%		%
Alabama	37,2	142,5	30	0,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	51
Alaska	3,2	4,8	26	0,1	Levende dieren	31
Arizona	35,4	497,1	17	1,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	53
Arkansas	6,8	92,4	16	1,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	38
California	450,3	1 864,5	28	0,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	19
Colorado	17,8	112,0	23	0,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	26
Connecticut	22,0	1 231,3	5	5,6	Minerale brandstoffen	49
Delaware	10,6	271,7	12	2,6	Minerale brandstoffen	29
District of Columbia	1,6	13,5	13	0,8	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	34
Florida	112,5	1 336,6	25	1,2	Minerale brandstoffen	29
Georgia	136,9	1 154,5	24	0,8	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	21
Hawaii	2,7	10,9	30	0,4	Dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn	51
Idaho	6,1	55,0	14	0,9	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	60
Illinois	224,9	5 296,0	8	2,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	4
Indiana	91,4	407,5	23	0,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	20
Iowa	13,3	214,4	11	1,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	41

2.9.2 Goederenimport tussen de Amerikaanse staten plus Washington DC en Nederland, 2023 (vervolg)

Staat	Totale import	Import uit NL	Positie NL	Aandeel NL in totale import	Belangrijkste importproduct uit NL	Aandeel product in import uit NL
Kansas	13,0	120,1	20	0,9	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	51
Kentucky	72,4	3 157,7	8	4,4	Farmaceutische producten	86
Louisiana	31,7	272,0	25	0,9	Minerale brandstoffen	42
Maine	7,3	157,0	4	2,2	Minerale brandstoffen	79
Maryland	46,2	369,0	28	0,8	Automobielen, tractors, rijwielen	26
Massachusetts	43,2	497,2	17	1,2	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	12
Michigan	171,2	332,9	25	0,2	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	28
Minnesota	37,2	237,7	21	0,6	Gietijzer, ijzer en staal	33
Mississippi	20,0	114,3	28	0,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	47
Missouri	26,8	272,6	17	1,0	Anorganische chemische producten	40
Montana	7,4	38,9	6	0,5	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	21
Nebraska	5,9	41,2	16	0,7	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	45
Nevada	18,9	44,6	31	0,2	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	29
New Hampshire	9,6	92,0	22	1,0	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	41
New Jersey	144,6	3 314,7	13	2,3	Minerale brandstoffen	41
New Mexico	6,0	13,1	21	0,2	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	40
New York	157,2	995,1	26	0,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	16
North Carolina	80,1	7 920,7	2	9,9	Farmaceutische producten	86
North Dakota	4,7	16,3	18	0,3	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	39
Ohio	79,7	811,6	19	1,0	Gietijzer, ijzer en staal	26
Oklahoma	17,8	160,4	16	0,9	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	23
Oregon	19,4	473,7	13	2,4	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	62
Pennsylvania	113,0	721,2	26	0,6	Farmaceutische producten	17
Rhode Island	10,1	254,9	8	2,5	Minerale brandstoffen	89
South Carolina	54,1	585,4	21	1,1	Anorganische chemische producten	46
South Dakota	1,7	14,7	14	0,9	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	27
Tennessee	107,1	909,9	20	0,8	Farmaceutische producten	66
Texas	382,5	2 058,5	23	0,5	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	22
Utah	18,6	191,0	17	1,0	Organische chemische producten	34
Vermont	3,8	13,1	22	0,3	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	17
Virginia	33,9	401,0	19	1,2	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	28

2.9.2 Goederenimport tussen de Amerikaanse staten plus Washington DC en Nederland, 2023 (vervolg)

Staat	Totale import	Import uit NL	Positie NL	Aandeel NL in totale import	Belangrijkste importproduct uit NL	Aandeel product in import uit NL
Washington	66,2	382,6	18	0,6	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	36
West Virginia	4,8	26,0	19	0,5	Elektrische machines, apparaten en onderdelen	26
Wisconsin	39,3	281,3	22	0,7	Machines, mechanische apparaten en onderdelen	33
Wyoming	1,0	3,7	26	0,4	Optische, fotografische, medische, precisie- en meetinstrumenten	53

Bron: U.S. Census Bureau (2025e)

2.10 Literatuur

Alberda, A. P., & de Blois, C. (2021). [Internationale handels- en doorvoerstromen; emissies naar lucht op Nederlands grondgebied](#). In S. Creemers & M. Jaarsma (Reds.), *Nederland Handelsland 2021: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

BEA (2024). [SAGDP2N Gross domestic product \(GDP\) by state](#). [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 februari 2025.

Business Insider Nederland (2024, 23 december). [Onzekerheid over levering vloeibaar aardgas voor Europa: zo belangrijk zijn Qatar, de VS en Rusland](#). Geraadpleegd op 18 maart 2025.

CBS (2025, 24 februari). [Handelstekort met VS door invoer minerale brandstoffen](#). Geraadpleegd op 18 maart 2025.

Crowley, K., & Liao, R. (2025, 17 maart). [Hoe lng Amerika's belangrijkste exportproduct werd](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 18 maart 2025.

CSO (2024, 16 december). [Goods Exports and Imports October 2024](#). Central Statistics Office. Geraadpleegd op 18 maart 2025.

Desteia (2024, 28 augustus). [Port of Savannah: TEUs, Imports and Cargo Exports](#). Geraadpleegd op 20 januari 2025.

EIA (2024, 18 juli). [Texas State Energy Profile](#). U.S. Energy Information Administration. Geraadpleegd op 17 januari 2025.

Erken, H., & Nauta, L. (2025, 2 april). [De impact van Amerikaanse auto-tarieven op de Nederlandse economie](#). RaboResearch. Geraadpleegd op 3 april 2025.

Evofenedex (2024a, 2 mei). [Meer ICT-producten uit Taiwan, minder uit China](#). Geraadpleegd op 18 maart 2025.

Evofenedex (2024b, 10 juni). [Totale Nederlandse goederenuitvoer 43 miljard euro minder waard](#). Geraadpleegd op 17 januari 2025.

Evofenedex (2025, 12 februari). [Hervatting Amerikaanse staal- en aluminiumheffingen](#). Geraadpleegd op 4 maart 2025.

Executive Office of the President (2018a). [Adjusting imports of aluminum into the United States \(Proclamation 9704\)](#). *Federal Register*, 83(51), 11619–11624. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2018b). [Adjusting imports of steel into the United States \(Proclamation 9705\)](#). *Federal Register*, 83(51), 11625–11630. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2025a). [Adjusting imports of aluminum into the United States \(Proclamation 10895\)](#). *Federal Register*, 90(30), 9807–9812. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2025b). [Adjusting imports of steel into the United States \(Proclamation 10896\)](#). *Federal Register*, 90(30), 9817–9822. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

FD (2024, 13 februari). [De oliemiljarden van Texas](#). *Het Financieele Dagblad*. Geraadpleegd op 16 januari 2025.

Franssen, L., Rud, I., & Van den Berg, M. (2020). [Amerikaanse importtarieven en de gevolgen hiervan voor Nederlandse exporteurs](#). In M. Jaarsma & A. Lammertsma (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2020 vierde kwartaal: Handelsbeleid: Tarieven & verdragen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Jansen, D. W., & Ghosh Sinha, S. (2024, 8 maart). [Texas: The Exporting Powerhouse](#). Texas A&M University. Geraadpleegd op 17 januari 2025.

Koopman, M. (2024, 27 maart). [Amerikaanse economie krijgt tik door instorten brug Baltimore](#). *BNR*. Geraadpleegd op 23 januari 2025.

Longoria, S., & Hudgins, C. (2023, 8 maart). [US ramps up exports to Europe to fill energy gap left by Russia-Ukraine war](#). S&P Global. Geraadpleegd op 16 januari 2025.

Nauta, L., & Powell, J. (2025, 17 februari). [De Nederlandse export naar het VK: Brexit toont gelijkenissen met de voorbijlandvaart van de achttiende eeuw](#). Rabobank. Geraadpleegd op 18 maart 2025.

NOS Nieuws (2024a, 31 maart). [Weghalen van ingestorte brug Baltimore begonnen, 'ingewikkelde klus'](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 23 januari 2025.

NOS Nieuws (2024b, 20 juni). [Nieuwe sancties tegen Rusland: EU-verbod op doorvoer van vloeibaar gas](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 17 januari 2025.

NOS Nieuws (2025a, 3 april). [Trump legt hele wereld forse tarieven op, 'zij doen het ons aan, dus we gaan het terugdoen'](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 3 april 2025.

NOS Nieuws (2025b, 11 februari). [VS verhoogt importheffingen op staal en aluminium naar 25 procent](#). *Nederlandse Omroep Stichting*. Geraadpleegd op 4 maart 2025.

Notten, T., & Voncken, R. (2019). [Trends in de Nederlands-Amerikaanse handel](#). In M. Jaarsma & S. Vos (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2019 eerste kwartaal: Verenigde Staten*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

U.S. Census Bureau (2025a). [Harmonized System \(HS\) District-level Data: Exports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 7 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025b). [State Export Data \(Origin of Movement\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 6 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025c). [HS Port-level Data: Exports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 17 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025d). [Harmonized System \(HS\) District-level Data: Imports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 9 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025e). [State Import Data \(State of Destination\)](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 9 januari 2025.

U.S. Census Bureau (2025f). [HS Port-level Data: Imports](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 januari 2025.

Van Gurp, T. (2020, 3 november). Vier jaar 'America first': Trump heeft eigenlijk verrassend weinig gedaan. [Nu.nl](#). Geraadpleegd op 1 april 2025.

Van Huisseling, A., & van de Kerke, J. P. (2025, 3 april). [Nederland - De Kater van 'Liberation Day'](#). ABN AMRO. Geraadpleegd op 24 april 2025.

3 Dienstenhandel tussen Nederland en de VS

Auteurs: Janneke Rooyakkers, Christiaan Visser

1^e importpartner en 2^e exportpartner was de VS in 2024 voor Nederland

54% van de vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom kwamen uit de VS in 2024

De Verenigde Staten hebben als grootste economie van de wereld een sleutelrol in de mondiale handel. Dat geldt ook voor de dienstenhandel. Nederland is ook een grote handelaar en heeft sterke banden met de VS. In dit hoofdstuk wordt de bilaterale dienstenhandel tussen de twee landen nader belicht, zowel vanuit Nederlands als Amerikaans perspectief. We onderzoeken hoe de bilaterale dienstenhandel zich heeft ontwikkeld en welke dienstesoorten een belangrijke rol spelen.

3.1 Inleiding

De Verenigde Staten zijn wereldwijd de grootste speler in de dienstenhandel, zoals ook al bleek uit hoofdstuk 1 van deze publicatie. Met een aandeel van 15 procent in de wereldwijde dienstenexport staan ze in 2023 stevig op de eerste plaats. Aan de importzijde domineren ze eveneens met ruim 12 procent van alle geïmporteerde diensten wereldwijd. Nederland speelt ook een prominente rol: als zevende grootste dienstenexporteur vertegenwoordigde Nederland in 2023 bijna 4 procent van de mondiale exportwaarde. Ook op importgebied staat Nederland met een aandeel van bijna 4 procent op de zevende plaats (WTO-OESO, 2025).

Deze sterke posities zijn mede te danken aan de open economieën van beide landen, die sterk afhankelijk zijn van mondiale handel en samenwerking. Nederland en de VS scoren bovendien goed op de Service Trade Restrictiveness Index (STRI) van de OESO, wat aangeeft dat er relatief weinig belemmeringen zijn voor handel in diensten (OESO, 2024). Naast hun mondiale rol zijn Nederland en de Verenigde Staten ook onderling nauw met elkaar verbonden wat de economische samenwerking tussen Nederland en de VS benadrukt.

Samengevat staan de volgende onderzoeksvragen centraal in dit hoofdstuk:

1. Hoe heeft de dienstenhandel tussen Nederland en de Verenigde Staten zich ontwikkeld? Wat is de samenstelling van deze dienstenhandel? Wat is het belang hiervan voor Nederland?
2. Wat is het belang van de Amerikaans-Nederlandse dienstenhandel voor de Verenigde Staten? Welke diensten verhandelt de VS met Nederland? Wijkt dit dienstenpakket af van de handel met andere landen?

Leeswijzer

Dit hoofdstuk behandelt verschillende facetten van de dienstenhandel tussen Nederland en de Verenigde Staten. Allereerst geven we in paragraaf 3.2 een overzicht van de dienstenhandel met de VS vanuit Nederlands perspectief. De dienstenhandel vanuit Amerikaans perspectief wordt beschreven in paragraaf 3.3. Paragraaf 3.4 geeft een samenvatting en conclusie.

3.2 Nederlands-Amerikaanse dienstenhandel vanuit Nederlands perspectief

Nederland importeerde en exporteerde in 2024 voor respectievelijk 282,6 miljard euro en 304,2 miljard euro aan diensten. De Verenigde Staten spelen daarin een belangrijke rol. Alleen aan Duitsland leverde Nederland meer diensten. De VS is op zijn beurt wel de belangrijkste dienstenleverancier voor Nederland, op gepaste afstand gevolgd door het Verenigd Koninkrijk en Duitsland. Echter, waar de afhankelijkheid van de VS als afzetmarkt voor de export over de jaren redelijk stabiel blijft, lijkt de dominantie van de VS als dienstenleverancier aan de importzijde af te nemen. Die schommelingen zijn met name terug te vinden in dienstesoorten zoals vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom, de zakelijke dienstverlening, en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten.

Herontwerp statistiek Internationale Handel in Diensten

Vanwege een herontwerp van de statistiek Internationale Handel in Diensten in 2020 is er sprake van een breuk in de bestaande tijdreeksen voor de internationale dienstenhandel. Hierdoor zijn er twee afzonderlijke verzamelingen tijdreeksen ontstaan: één oorspronkelijke verzameling reeksen voor de periode 2014–2020 (CBS, 2022), en één nieuwe verzameling reeksen die starten in 2020 (CBS, 2023), het jaar waarin het herontwerp plaatsvond. Om toch ontwikkelingen over een langere tijdsperiode in kaart te kunnen brengen, zijn er voor deze editie van de Internationaliseringsmonitor nieuwe, lange tijdreeksen ontwikkeld waarin trendmatige ontwikkelingen uit de oorspronkelijke reeksen worden gekoppeld aan de waardes en ontwikkelingen uit de 'nieuwe' reeksen. Hierdoor is het mogelijk om ontwikkelingen vanaf 2014 in plaats van vanaf 2020 in kaart te brengen. Vooruitlopend op een toekomstige revisie van de tijdreeksen voor de internationale dienstenhandel zijn er daarnaast enkele specifieke en qua omvang beperkte wijzigingen in sommige tijdreeksen doorgevoerd op basis van nieuwe informatie over de Nederlandse dienstenhandel.

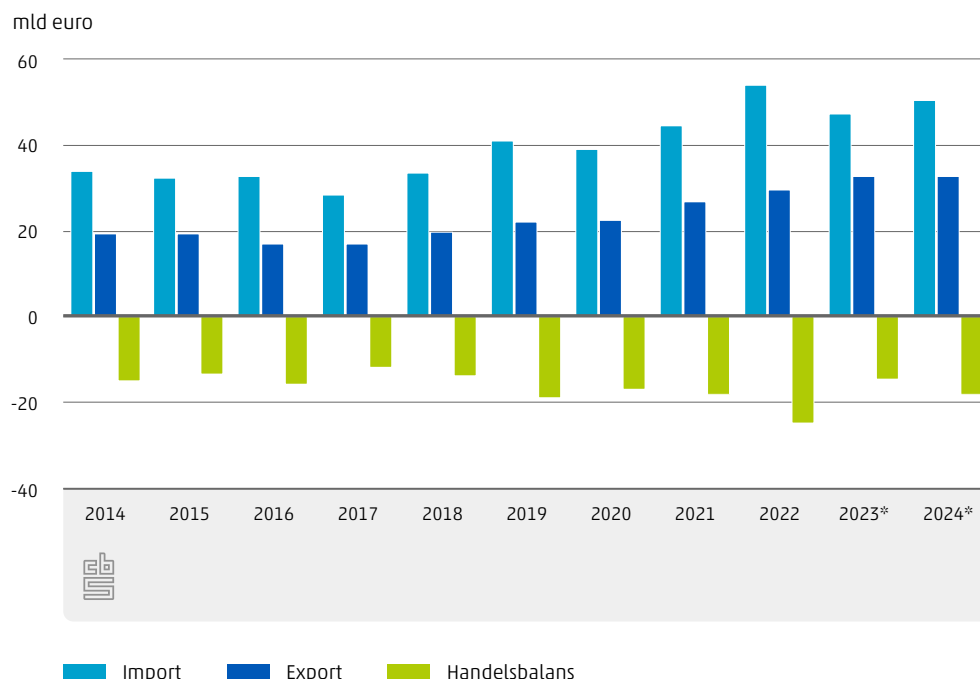
Nederland heeft tekort op dienstenhandelsbalans met VS

Nederland importeert al jaren meer diensten uit de Verenigde Staten dan dat het daarnaartoe exporteert, oftewel Nederland heeft een handelstekort met de VS. Het handelstekort laat in figuur 3.2.1 tussentijds schommelingen zien in zowel de import uit als de export van diensten naar de VS. In 2024 bedroeg het handelstekort 17,8 miljard euro. Dat is bijna 22 procent meer dan het jaar ervoor, maar weer 5 procent minder dan in 2019. Tussen 2014 en 2024 laat de importwaarde vanuit de VS in grote lijnen een stijging zien. In 2024 was de waarde van de ingevoerde diensten uit de VS 50,5 miljard euro, zo'n 6 procent hoger dan het jaar ervoor. In 2022 was de invoer van Amerikaanse diensten het hoogst: Nederland importeerde voor 54,2 miljard euro aan diensten uit de VS. Als verreweg de grootste dienstesoort die Nederland uit de VS importeert, hebben de vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom over de jaren heen in absolute zin de grootste

invloed op de fluctuaties van de diensteninvoer. Bij het gebruik van intellectueel eigendom kun je denken aan het gebruik van licenties of de rechten voor het beginnen van een franchise.

Vergeleken met de dienstenimport laat de dienstenexport over dezelfde periode een geleidelijke stijging zien, die in 2024 lijkt af te vlakken. Nederland exporteerde in 2024 voor een bedrag van 32,7 miljard euro aan diensten naar de Verenigde Staten, 0,5 procent minder dan in 2023. De stijging van de afgelopen jaren is ontstaan doordat Nederland steeds meer zakelijke diensten, vervoersdiensten, en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten is gaan exporteren naar de VS.

3.2.1 Waarde dienstenhandel met de VS

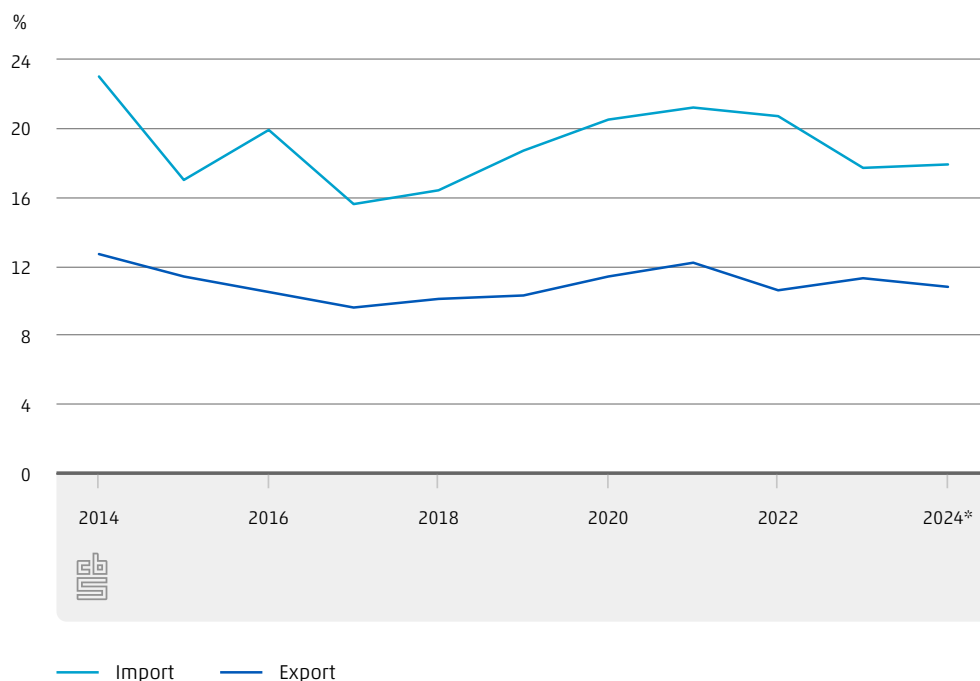

Aandeel VS in import en export lager dan in 2014

Onlangs dat de absolute waarde van de Nederlandse import van diensten uit de VS tussen 2014 en 2024 is toegenomen, laat figuur 3.2.2 zien dat het belang van de VS als dienstenleverancier afgenomen is. Het aandeel van de VS in de totale Nederlandse invoer van diensten daalde tussen 2014 en 2024 van 23,0 procent naar 17,9 procent. De importwaarde uit andere landen nam sterker toe. Desalniettemin blijft de VS de belangrijkste leverancier van diensten, gevolgd door het VK (12,9 procent) en Duitsland (11,8 procent).

Ook het belang van de VS in de totale Nederlandse dienstenuitvoer nam af. Het aandeel daalde van 12,7 procent in 2014 naar 10,8 procent in 2024. Daarmee moest de VS alleen Duitsland voor zich laten: in 2024 leverde Nederland 14,4 procent van de diensten aan Duitsland. Het VK maakt de top 3 compleet met een aandeel van 10,0 procent.

3.2.2 Nederlandse dienstenhandel met de VS

Gebruik van intellectueel eigendom domineert dienstenimport uit de VS, terwijl zakelijke diensten de export leiden

Van de 50,5 miljard euro aan ingevoerde diensten uit de VS was in 2024 vergoedingen voor het gebruik van het intellectueel eigendom de grootste dienstesoort, te zien in figuur 3.2.3. In 2024 betaalde Nederland zo'n 21,6 miljard euro aan vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom uit de VS, wat neerkomt op 42,7 procent van de totale diensteninvoer uit de VS. Het aandeel is de laatste jaren wel langzaam aan het dalen: in 2014 was het aandeel namelijk nog ruim de helft van de totale diensteninvoer vanuit de VS. Vooral de invoer van franchiselicenties was in 2024 met 6,7 miljard euro een stuk lager dan in 2014 (14,8 miljard euro). De invoer van financiële diensten uit de VS is ook afgenomen, van 6,5 procent in 2014 naar 3,9 procent in 2024. Naast deze dalingen is de invoer van zakelijke diensten, vervoersdiensten, en telecommunicatie-, computer-, en informatiediensten juist toegenomen. Het aandeel van vervoersdiensten is ten opzichte van 2014 met 2,6 procentpunt gestegen naar 8 procent in 2024. Met name de invoer van zeevaart en vrachtvervoer zorgde voor deze stijging. De zakelijke diensten was met een aandeel van bijna 27 procent in 2024 de op één na grootste dienstesoort uit de VS. Een stijging van ruim 1 procentpunt ten opzichte van 2014.

44,6% van de totale
Nederlandse dienstenuitvoer naar de VS
betraf in 2024 zakelijke diensten

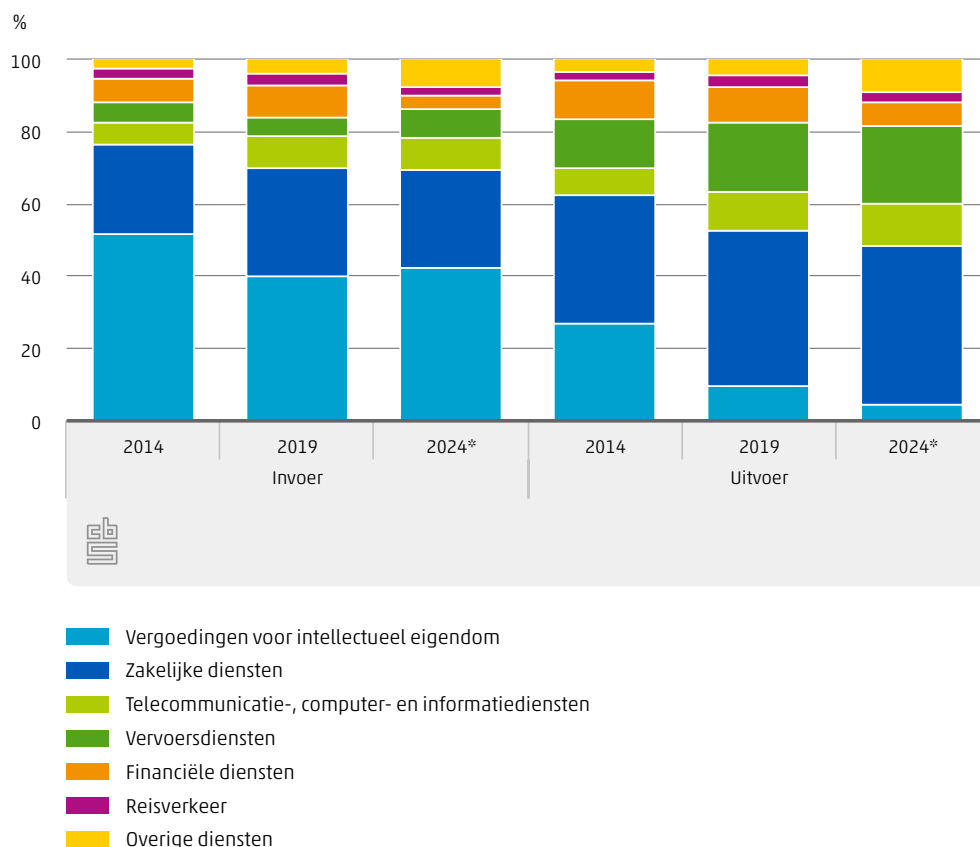

In de samenstelling van de dienstenexport naar de VS is een vergelijkbaar patroon zichtbaar. Evenals bij de import is het aandeel van de vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom en financiële dienstverlening aanzienlijk gedaald in 2024. Ten opzichte van 2014 is het aandeel van het gebruik van intellectueel eigendom gedaald van 27,1 procent naar 4,5 procent. De financiële dienstverlening zag het aandeel met een derde slinken, van 10,8 procent in 2014 naar 6,8 procent in 2024. Waar de exportwaarde van financiële diensten nagenoeg gelijk is gebleven over die periode, is het gebruik van intellectueel eigendom wel flink afgenomen. In 2014 exporteerden bedrijven in Nederland voor 5,2 miljard euro aan vergoedingen naar de VS, in 2024 nam dit af naar 1,5 miljard euro. Net zoals bij import zorgde de afname van franchiselicenties voor de daling van het aandeel.

Het aandeel van telecommunicatie-, computer- en informatiediensten, en van vervoersdiensten is in diezelfde periode juist sterk toegenomen. Vooral de export van luchtvaart (met name vrachtvervoer en passagiersvervoer) nam sterk toe: van 1,1 miljard euro in 2014 naar 4,3 miljard euro in 2024. De stijging is deels te danken aan het feit dat de export van deze diensten naar de VS sterker is gegroeid dan de totale export van deze diensten naar alle landen samen genomen. Een andere factor is de eerdergenoemde sterke daling van enkele grote exportdiensten naar de VS die ervoor heeft gezorgd dat het aandeel van deze diensten extra is gestegen.

De zakelijke dienstverlening was in 2024 verreweg de belangrijkste dienstesoort bij de export naar de VS. Het gaat voornamelijk om technische diensten en professionele en managementadviesdiensten, waaronder juridische diensten, R&D en accounting. Van de 32,7 miljard euro exporteerde Nederland in 2024 voor 14,4 miljard euro aan zakelijke diensten, goed voor een aandeel van 44,6 procent in de totale Nederlandse dienstenuitvoer naar de VS. In 2014 lag dit aandeel ruim 8 procentpunt lager en ging het om zo'n 6,9 miljard euro.

3.2.3 Dienstensamenstelling Nederlandse handel met de VS

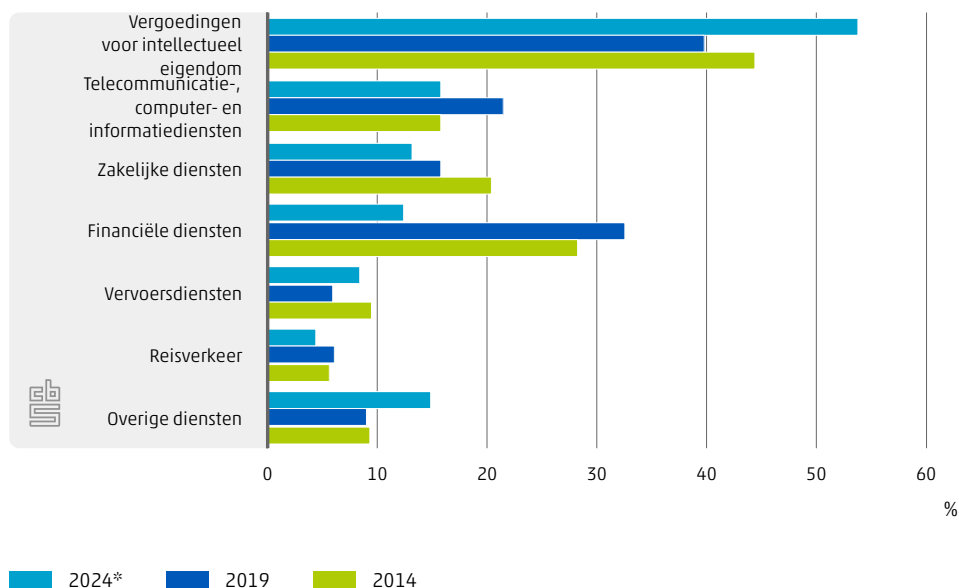

VS voor steeds minder diensten de belangrijkste handelspartner

Eerder in dit hoofdstuk is al beschreven dat in 2024 het belang van de VS in de totale Nederlandse diensteninvoer en -uitvoer is afgenomen. Dit zien we ook terug als we naar de afzonderlijke dienstensoorten kijken. In 2024 was de VS alleen nog de grootste leverancier van het gebruik van intellectueel eigendom, en de telecommunicatie-, computer- en informatiediensten.

Figuur 3.2.4 laat voor 2024 zien dat de VS met een aandeel van 53,8 procent in de totale Nederlandse import van het gebruik van intellectueel eigendom verreweg de belangrijkste leverancier is. 15,9 procent van de telecommunicatie-, computer- en informatiediensten die Nederland importeerde, kwam in 2024 uit de VS. Hiermee is de VS ook voor deze dienstensoort de belangrijkste leverancier. Dit aandeel is vergeleken met vijf jaar geleden wel gedaald, naar het niveau van 2014. In 2019 was dat aandeel nog 21,5 procent. Voor de zakelijke diensten en de financiële dienstverlening zakte de VS als leverancier van een eerste plaats in 2014 naar respectievelijk de tweede en derde plaats in 2024. Nederland is beide diensten meer gaan importeren uit het VK en bij de financiële diensten is België ook nog de VS voorbijgestreefd.

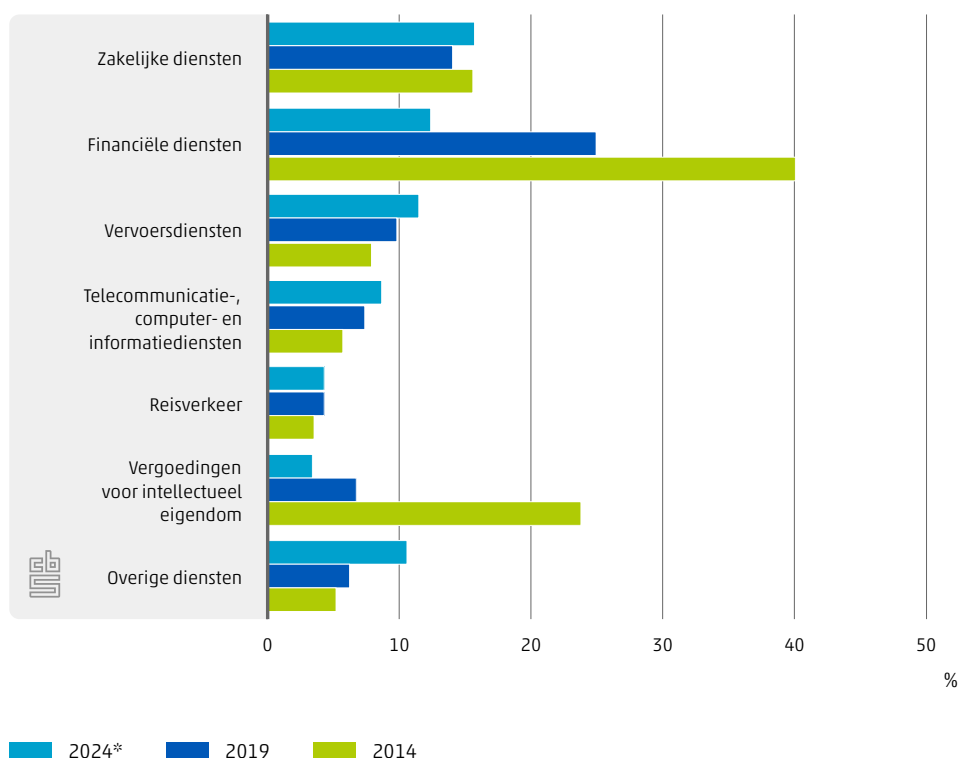
3.2.4 Ontwikkeling belang VS in Nederlandse dienstenimport¹⁾

¹⁾ Bepaling op basis van cijfers in 2024.

Ook bij de export van verschillende dienstesoorten zijn andere handelspartners de VS voorbijgestreefd. In 2024 was de VS alleen nog voor de zakelijke diensten de grootste afnemer met 15,8 procent. In 2014 was de VS naast de zakelijke dienstverlening, ook de grootste afnemer van financiële diensten en van het gebruik van intellectueel eigendom. Vooral bij die laatste dienstesoort zien we in figuur 3.2.5 dat het aandeel aanzienlijk is gedaald waardoor de VS van de eerste plek in 2014 geleidelijk naar de zevende plek in 2024 is gezakt. In 2014 ging nog 23,9 procent van de totale uitgevoerde vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom naar de VS, in 2024 was dat nog maar 3,5 procent. In 2024 exporteerde Nederland ook voor het eerst meer financiële diensten naar een ander land dan de VS. Duitsland werd met 14,2 procent de grootste afnemer, de VS volgde met 12,4 procent. En ondanks dat de VS voor minder dienstesoorten de belangrijkste afnemer is geworden, zien we in figuur 3.2.5 dat het relatieve aandeel van de VS in de export van de andere dienstesoorten tussen 2014 en 2024 toenam. Bij vervoersdiensten, en telecommunicatie-, computer- en informatiediensten steeg de VS in diezelfde periode een plekje op de ranglijst naar respectievelijk de derde en vierde plaats. Met een vijfde plek als belangrijkste handelspartner voor reisverkeer, blijven de uitgaven van Amerikaanse vakantiegangers en zakenmensen tijdens hun verblijf in Nederland al jaren onveranderd.

3.2.5 Ontwikkeling belang VS in Nederlandse dienstenexport¹⁾

¹⁾ Bepaling op basis van cijfers in 2024.

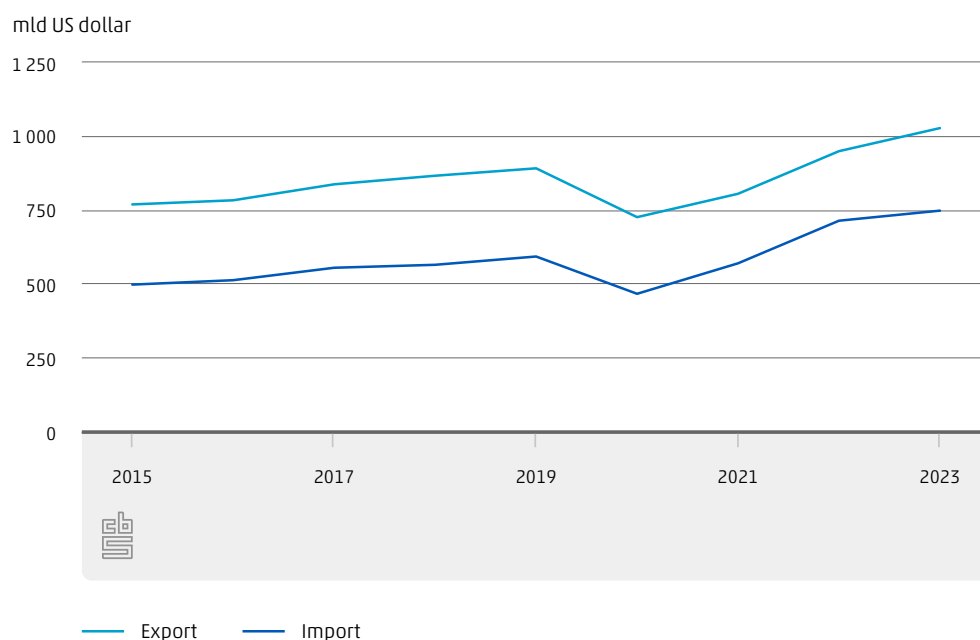
3.3 Nederlands-Amerikaanse dienstenhandel vanuit Amerikaans perspectief

In hoofdstuk 1 van deze Internationaliseringsmonitor werd het belang van de dienstensector voor de VS al aangehaald. Naast het grote belang van de dienstensector in de VS zelf, speelt het ook internationaal een grote rol. De VS is namelijk verreweg de grootste dienstensector exporteur en -importeur wereldwijd, vóór andere grote dienstenhandelaren als het VK, Duitsland, China en Ierland (WTO-OESO, 2025). In 2023, het laatst beschikbare jaar van de Amerikaanse data, exporteerde de VS voor ruim 1 000 miljard US dollar aan diensten (BEA, 2024). Dit waren, zoals besproken in hoofdstuk 1, voornamelijk zakelijke diensten, met een aandeel van bijna 25 procent in de totale dienstenexport. Andere belangrijke dienstesoorten waren reisverkeer, financiële diensten en vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom. Bij de import zijn reisverkeer, zakelijke diensten en vervoersdiensten de belangrijkste dienstesoorten.

Amerikaanse import en export in 2023 boven pre-coronaniveau

De totale Amerikaanse import en export van diensten vertonen een vergelijkbare ontwikkeling, zie figuur 3.3.1. De handel zakte in 2020 behoorlijk in onder invloed van de coronacrisis: de export nam af met 18,5 procent en de import met 21,3 procent ten opzichte van een jaar eerder. De krimp kwam met name door minder handel in reisverkeer en vervoersdiensten. De Amerikaanse internationale handel in diensten toont sinds 2021 weer een stijgende lijn en zowel de import- als de exportwaarde was in 2023 alweer fors hoger dan voor de coronacrisis.

3.3.1 Internationale dienstenhandel VS

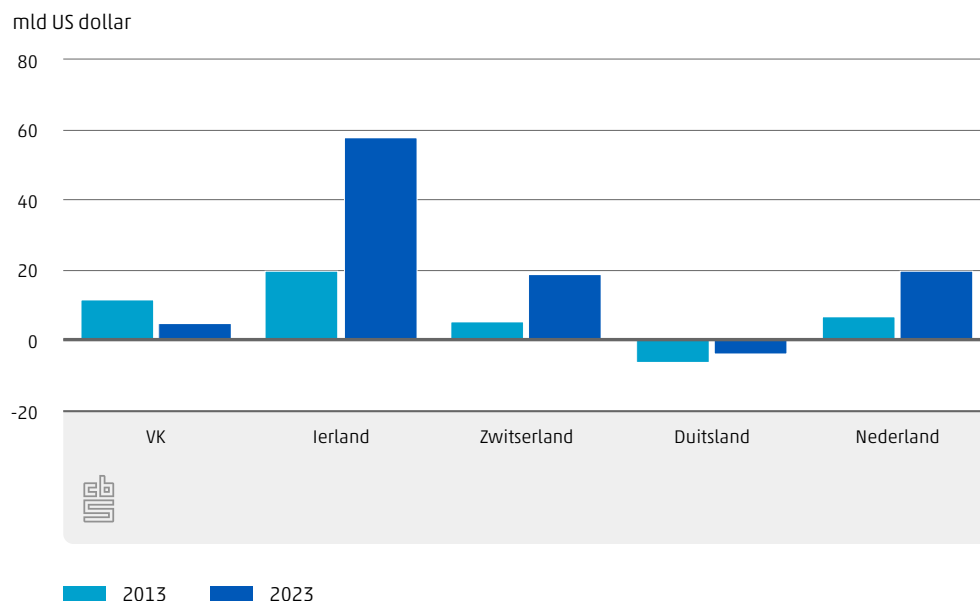

Bron: BEA (2024a)

VS heeft handelsoverschot met Nederland, maar tekort met Duitsland

De Verenigde Staten hadden in 2023 een overschot van 76,5 miljard euro in de handel in diensten met de EU. Dan gaat het om toerisme, transport, financiële en zakelijke dienstverlening. Zo'n 41 procent van de Amerikaanse export naar de EU bestaat uit diensten, terwijl dat in omgekeerde richting slechts 24 procent is (BEA, 2024b). In figuur 3.3.2 zien we de dienstenbalans van de VS met de vijf grootste Europese exportpartners in 2023. De export van de VS naar Nederland nam de afgelopen jaren toe. Daarentegen bleef de import uit Nederland grotendeels stabiel. Hierdoor groeide het dienstenhandelsoverschot dat de VS met Nederland heeft. Dat is niet opvallend: voor wat betreft dienstenhandel heeft de VS met alle landen gezamenlijk ook een overschot (BEA, 2024b). In tegenstelling tot veel Europese landen heeft Duitsland zowel aan de goederen- als dienstenkant een handelstekort.

3.3.2 VS handelsbalans diensten, top 5 Europese exportpartners, 2023

Bron: BEA (2024b)

Waar in de media en in de Amerikaans-Europese handelsbetrekkingen de nadruk de afgelopen tijd lag op de goederenhandel en het Amerikaanse handelstekort, zijn de rollen bij de dienstenhandel dus omgedraaid. De VS heeft een handelsoverschot voor wat betreft diensten met Nederland en met de EU als geheel, en er is dan ook geen sprake van aangekondigde heffingen op de dienstenhandel. De leden van de Wereldhandelsorganisatie (waaronder de VS en de EU) hebben in 1998 afgesproken om geen invoerrechten te heffen op digitale diensten (Ballegeer & Jongsma, 2025). Interne regelgeving is daardoor een van de enige belemmerende factoren voor digitale dienstenhandel, en uit cijfers van de OESO blijkt dat zowel de VS als Nederland relatief open zijn voor dienstenhandel en weinig belemmeringen opleggen (OESO, 2025a en 2025b).

Net geen 4 procent van Amerikaanse dienstenexport naar Nederland

Nederland was in 2023 de 11^e handelspartner van de VS voor wat betreft export van diensten (BEA, 2024b). De belangrijkste bestemmingen voor de diensten die de VS exporteert zijn het VK, Canada en Ierland. Nederland had in 2023 een aandeel van 3,5 procent in de totale dienstenexport van de VS. Dat aandeel is tussen 1999 en 2019 stabiel gebleven rond de 2,5 procent; sinds 2020 is het gegroeid naar een aandeel van 3,5 procent (BEA, 2024b). De groei van dat aandeel is met name te danken aan de vergoedingen voor intellectueel eigendom en zakelijke diensten.

Digitale diensten steeds belangrijker in dienstenhandel

Zowel in de Amerikaanse als in de Nederlandse economie speelt digitalisering een grote rol, waarbij we nieuwe digitale producten zien (bijvoorbeeld streamingsdiensten of clouddiensten), en meer traditionele diensten die digitaal verhandeld worden (bijvoorbeeld advertentiediensten of financiële dienstverlening).

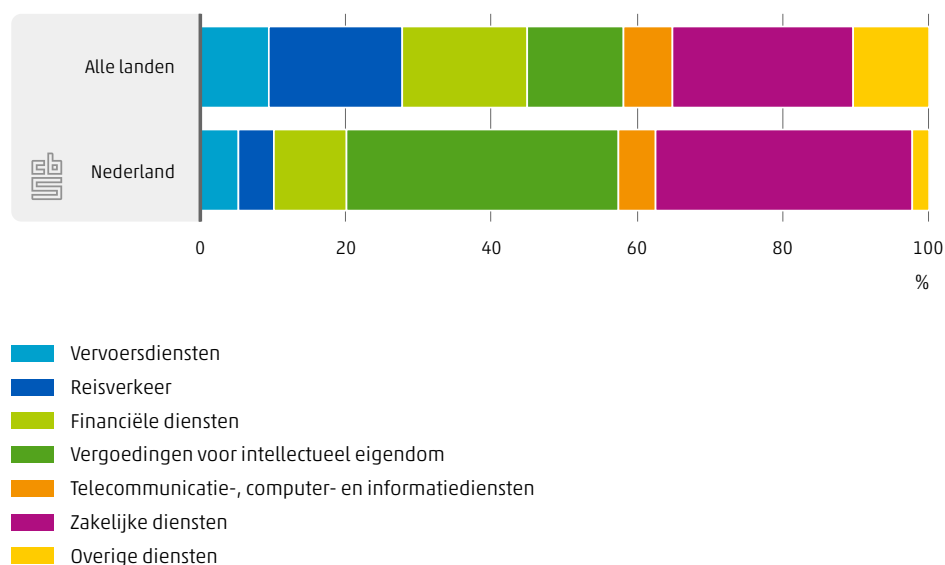
De VS heeft wereldwijd een dominante positie in de digitale technologie, zowel voor wat betreft software als hardware. Op verschillende gebieden is Europa afhankelijk van bedrijven uit de VS. Bedrijven in Europa zijn voor hun cloudopslag bijvoorbeeld afhankelijk van Amerikaanse clouddiensten (Meijerink et al., 2024), en ook voor wat betreft sociale media zijn bedrijven uit de VS dominant. Gezien de groeiende rol van digitalisering en digitale diensten in de economie, is het dan ook niet vreemd dat de EU en Nederland specifiek een steeds belangrijkere handelspartner van de VS worden. Een groot deel van de Nederlands-Amerikaanse dienstenhandel betreft dan ook diensten die digitaal geleverd en/of besteld worden (Visser et al., 2023). De niet-digitale diensten (zoals vervoersdiensten en reisverkeer) nemen dan ook een steeds kleinere rol in de Nederlands-Amerikaanse dienstenhandel in.

10 procent van Amerikaanse vergoedingen voor intellectueel eigendom naar Nederland

In figuur 3.3.3 staat de samenstelling van de dienstenexport van de VS naar Nederland en ter vergelijking de wereldwijde export van de VS. In de Amerikaanse dienstenexport naar Nederland zijn de vergoedingen voor intellectueel eigendom met een aandeel van 37 procent het grootst. Nederland is dan ook de 3^e exportpartner voor deze dienstensoort voor de VS. Daarna komen de andere zakelijke diensten (35 procent en 7^e handelspartner) en op grotere afstand de financiële diensten (10 procent en 11^e handelspartner). Die eerste twee dienstensorten zijn ook relatief groot in de samenstelling van de dienstenexport van de VS naar Nederland vergeleken met de export van de VS naar alle landen gezamenlijk.

Bij de grootste diensten die de VS naar Nederland exporteert, is Nederland bovendien relatief belangrijk: bij de vergoedingen voor intellectueel eigendom ontvangt Nederland bijna 10 procent van de totale export, bij de andere zakelijke diensten is dat bijna 5 procent.

3.3.3 Samenstelling dienstenexport VS naar alle landen en naar Nederland, 2023

Noot: De export van bouwdiensten en overheidsdiensten naar Nederland staan op geheim.
Bron: BEA (2024b)

12^e leverancier van internationale handel in diensten was Nederland in 2023 voor de VS

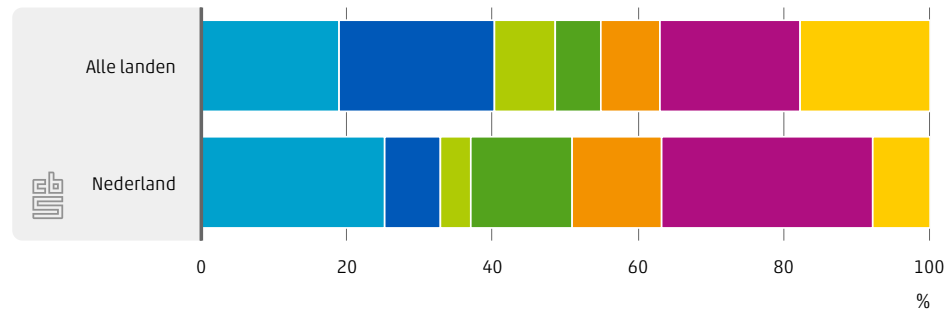
De belangrijkste leveranciers van diensten voor de import van de VS waren in 2023 het VK, Canada, Duitsland, Mexico en Japan (BEA, 2024b). Voor de Amerikaanse import van diensten was Nederland in 2023 de 12^e partner (BEA, 2024b). Het aandeel van Nederland in de Amerikaanse import van diensten betrof toen 2,1 procent. Dat aandeel schommelde tussen 1999 en 2023 tussen de 2,0 en 2,8 procent (BEA, 2024b).

Nederland is de 9^e leverancier voor zakelijke diensten voor de VS

Net als bij de export uit Nederland, nemen de zakelijke diensten met 29 procent het grootste aandeel in van de Amerikaanse import uit Nederland, zie figuur 3.3.4. Nederland is daarmee de 9^e handelspartner voor die dienstesoort. Daarna volgen vervoersdiensten (25 procent en 12^e partner), vergoedingen voor intellectueel eigendom (14 procent en 7^e handelspartner) en telecommunicatie, computer- en informatiediensten (12 procent en 5^e handelspartner). De Amerikaanse dienstenimport uit Nederland bevat relatief veel vervoersdiensten, vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom, telecommunicatiediensten en zakelijke diensten ten opzichte van de totale Amerikaanse dienstenimport. Het Nederlandse

aandeel in de Amerikaanse import van diensten was het grootst bij de bouwdiensten (7 procent) en bij de import van vergoedingen voor intellectueel eigendom (5 procent).

3.3.4 Samenstelling dienstenimport VS uit alle landen en uit Nederland, 2023

- Vervoersdiensten
- Reisverkeer
- Financiële diensten
- Vergoedingen voor intellectueel eigendom
- Telecommunicatie-, computer- en informatiediensten
- Zakelijke diensten
- Overige diensten

Bron: BEA (2024b)

3.4 Samenvatting en conclusie

Hoe heeft de dienstenhandel tussen Nederland en de Verenigde Staten zich ontwikkeld?

De Verenigde Staten zijn één van de belangrijkste handelspartners voor Nederland en zijn beide landen daarom ook onderling nauw met elkaar verbonden. In 2024 was de VS de belangrijkste dienstenleverancier voor Nederland. Aan de exportzijde eindigde de VS net achter Duitsland. Echter is het belang van de VS in de totale Nederlandse dienstenhandel wel aan het afnemen. Het aandeel van de VS in de totale Nederlandse invoer van diensten daalde tussen 2014 en 2024 van 23,0 procent naar 17,9 procent. Bij de dienstenuitvoer daalde het aandeel van de VS van 12,7 procent naar 10,8 procent over diezelfde periode.

Deze afname in het belang van de VS voor de dienstenhandel zien we ook terug als we naar de afzonderlijke dienstensoorten kijken. In 2024 was de VS alleen nog de grootste leverancier van het gebruik van intellectueel eigendom en van de telecommunicatie-, computer- en informatiediensten met respectievelijk 53,8 procent en 15,9 procent. Voor de zakelijke diensten en de financiële dienstverlening zakte de VS als leverancier van een eerste plaats in 2014 naar respectievelijk de tweede en derde plaats in 2024. Ook bij de export van verschillende dienstensoorten zijn andere handelspartners de VS voorbijgestreefd als belangrijkste handelspartner. In 2024 was de VS alleen nog voor de zakelijke diensten de grootste afnemer met 15,8 procent. In 2014 was de VS naast de zakelijke dienstverlening, ook de grootste afnemer van financiële diensten en van het gebruik van intellectueel eigendom.

Wat is het belang van de Amerikaans-Nederlandse dienstenhandel voor de VS?

Vanuit Amerikaans perspectief was Nederland in 2023 de 11^e handelspartner van de VS voor wat betreft de export van diensten. Dat aandeel is tussen 1999 en 2019 stabiel gebleven rond de 2,5 procent; sinds 2020 is het gegroeid naar 3,5 procent (BEA, 2024b). De groei van dat aandeel is met name te danken aan de vergoedingen voor intellectueel eigendom en zakelijke diensten. Bij deze diensten is Nederland relatief belangrijk: bij de vergoedingen voor intellectueel eigendom ontvangt Nederland bijna 10 procent van de totale Amerikaanse exportwaarde, bij de andere zakelijke diensten is dat bijna 5 procent.

Voor de Amerikaanse import van diensten was Nederland in 2023, met een aandeel van 2,1 procent, de 12^e handelspartner. Het aandeel schommelde tussen 1999 en 2023 tussen de 2,0 en 2,8 procent (BEA, 2024b). De Amerikaanse dienstenimport uit Nederland bevat relatief veel vervoersdiensten, vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom, telecommunicatie-, computer- en informatiediensten, en zakelijke diensten ten opzichte van de totale Amerikaanse dienstenimport.

3.5 Literatuur

Ballegeer, D., & Jongsma, M. (2025, 22 februari). [Moet de EU straks terugslaan met heffingen op Amerikaanse diensten?](#) *Het Financiële Dagblad*. Geraadpleegd op 23 februari 2025.

BEA (2024a). [U.S. Trade in Services, by Type of Service](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

BEA (2024b). [U.S. Trade in Services, by Type of Service and by Country or Affiliation](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

CBS (2022). [Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten 2014–2020](#). [Dataset]. Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2023). [Internationale handel; invoer en uitvoer van diensten naar land, kwartaal](#). [Dataset]. Centraal Bureau voor de Statistiek.

ITC (2024). [Recent Trends in U.S. Services Trade: 2024 Annual Report](#). US International Trade Commission. Publication Number 5512, Investigation Number 332–601.

Meijerink, G., Bettendorf, L., Boeters, S., Katz, M., Soederhuizen, B., Stalenberg, R., Swierstra, R., & van 't Riet, M. (2024). [Kansen en kwetsbaarheden: economische verwevenheid met de VS](#). Centraal Planbureau.

OECD (2024). [OECD Services Trade Restrictiveness Index: Policy Trends up to 2024](#). OECD Publishing.

OECD (2025a). [Services Trade Restrictiveness Index: The Netherlands](#). Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

OESO (2025b). [Services Trade Restrictiveness Index: The United States](#). Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

Visser, C., Rooyakkers, J., Creemers, S., & Polder, M. (2023). [Omvang en kenmerken van de Nederlandse digitale handel](#). In S. Creemers & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2023 derde editie: Digitalisering*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

WTO-OESO (2025). [WTO-OECD Balanced Trade in Services dataset](#). [Dataset]. World Trade Organisation.

4 De verwevenheid van Nederland met de Verenigde Staten in internationale waardeketens

Auteurs: Robin Konietzny, Tom Notten, Leen Prenen

28,7 miljard euro verdiende de Nederlandse economie in 2023 aan de export naar de VS

48,5 miljard euro bedroeg de Nederlandse invoer van intermediaire goederen en diensten uit de VS in 2023

De recent ontketende handelsoorlog door de Verenigde Staten heeft potentieel grote gevolgen voor bedrijven in Nederland. De Verenigde Staten behoren tot de belangrijkste handelspartners van Nederland. Hoeveel verdiende Nederland aan de export naar de VS en welke bedrijfstakken hielden daar het meest aan over? Hoeveel banen zijn daarmee gemoeid? En wat verdient Nederland als toeleverancier aan de export van andere landen naar de Verenigde Staten via internationale waardeketens? En hoe zit dat met de invoer? Hoe werd deze invoer binnen de Nederlandse economie ingezet? Hoeveel houden de Amerikanen over aan deze invoer? En is dat meer of minder dan wat Nederland aan de export naar de VS verdient? Dit hoofdstuk geeft antwoord op deze en andere vragen door de verwevenheid van de twee landen in internationale waardeketens te analyseren.

4.1 Inleiding

Met een reeks aan presidentiële decreten heeft de Trump-regering in februari 2025 de invoerheffingen op staal en aluminium fors verhoogd en uitgebreid naar afgeleide producten, vanwege een bedreiging voor de 'nationale veiligheid' (Executive Office of the President, 2025a en 2025b). De Amerikaanse regering verkondigde ook een algehele importheffing op te leggen op producten uit China, Canada en Mexico (White House, 2025a) om deze daarna voor Canada en Mexico een maand uit te stellen (White House, 2025b en 2025c), vervolgens toch in te voeren (White House, 2025d) en daarna weer gedeeltelijk ongedaan te maken, toen bleek dat de toeleveringsketen van de Amerikaanse auto-industrie toch danig werd verstoord (White House, 2025e). Toch besloot president Trump daarna alsnog heffingen in te stellen op de invoer van personenauto's en auto-onderdelen (White House, 2025f). Deze heffingen zullen bedrijven in Nederland niet alleen raken via de rechtstreekse export, maar ook door toeleveringen aan de auto-industrieën in de Europese Unie (EU) die naar de VS exporteren (CBS, 2019). Naast de voorgaande invoerheffingen heeft president Trump een algehele heffing van 20 procent aangekondigd op ingevoerde goederen uit Nederland en de EU (Executive Office of the President, 2025c). Deze tarieven werden vervolgens weer uitgesteld en voorlopig vervangen door een invoerheffing van 10 procent (White House, 2025g).

In een eerdere Internationaliseringsmonitor over de Verenigde Staten is gekeken naar wat Nederland en de Verenigde Staten verdienen aan de wederzijdse export en hoe de landen verweven zijn via internationale waardeketens (Wong et al., 2019).¹⁾ Ook heeft het CBS twee onderzoeken uitgevoerd naar de import- en exportafhankelijkheden van de Verenigde Staten (Aerts et al., 2020; Cremers et al., 2019). In dit hoofdstuk zal er naast de wederzijdse exportverdiensten opnieuw gekeken worden naar de Nederlandse afhankelijkheden van import uit de Verenigde Staten en hoe deze import in de Nederlandse economie wordt ingezet. Daarmee proberen we een zo compleet mogelijk beeld te schetsen van de verwevenheid van Nederland met de Verenigde Staten in internationale waardeketens.

¹⁾ Exportverdiensten bestaan uit de bruto export minus het verbruik van geïmporteerde grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten.

Daarbij staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Wat is het belang van de rechtstreekse export naar de VS voor de Nederlandse economie in termen van verdiensten en werkgelegenheid in 2023?
 - Wat verdient het Nederlandse bedrijfsleven aan de directe export naar de VS? En hoeveel werkgelegenheid leverde dat op?
 - Hoe is de verhouding exportverdiensten en voltijdbanen dankzij de export van goederen van Nederlandse makelij, wederuitvoer en de export van diensten?
 - Welke bedrijfstakken verdienen het meest aan de directe export naar de VS? En hoeveel voltijdbanen zijn daarmee gemoeid?
 - Aan welke geëxporteerde goederen en diensten verdient Nederland het meest?
2. Op welke wijze profiteert Nederland van de export naar de VS in internationale waardeketens?
 - In welke mate verdient Nederland aan de indirecte export naar de VS? Via welke andere handelspartners verloopt deze export en welke bedrijfstakken zijn hierbij betrokken?
 - In welke mate is de VS de eindbestemming van de Nederlandse (in)directe export, en in welke mate vervolgen deze producten hun reis in internationale waardeketens na verdere verwerking in de VS?
3. Wat doet Nederland met de invoer van goederen en diensten uit de VS?
 - Welke invoer is bestemd voor binnenlandse consumptie en welke voor wederuitvoer?
 - Welke uit de VS geïmporteerde goederen en diensten worden ingezet in Nederlandse productieprocessen?
4. Op welke wijze profiteert de VS van de export naar Nederland in internationale waardeketens?
 - In welke mate verdient de VS aan de (in)directe export naar Nederland? Via welke andere handelspartners verloopt deze export en welke bedrijfstakken zijn hierbij betrokken?
 - In welke mate is Nederland de eindbestemming van de Amerikaanse (in)directe export, en in welke mate vervolgen deze producten hun reis in internationale waardeketens na verdere verwerking in Nederland?

Leeswijzer

De opbouw van dit hoofdstuk volgt de onderzoeksvragen zoals hierboven beschreven, waarbij er extra aandacht is voor de Amerikaanse invoerheffingen die recent zijn aangekondigd en de daaruit voortkomende voorgestelde vergeldingsmaatregelen van de EU. In paragraaf 4.2 maken we gebruik van CBS-cijfers uit 2023 en geven we antwoord op de eerste onderzoeksvraag. Deze paragraaf focust op de Nederlandse verdiensten en werkgelegenheid dankzij de directe export naar de VS. Gebruikmakend van internationale data uit 2022 geeft paragraaf 4.3 antwoord op de tweede onderzoeksvraag. Hierbij wordt de Nederlandse export naar de VS via internationale waardeketens geanalyseerd. In paragraaf 4.4 wordt met CBS-cijfers voor verslagjaar 2023 de inzet van de invoer van goederen en diensten uit de VS binnen de Nederlandse economie bestudeerd. Daarmee geven we een antwoord op de derde onderzoeksvraag. In paragraaf 4.5 draaien we de rollen om en wordt de onderzoeksvraag uit paragraaf 4.3 beantwoord vanuit Amerikaans perspectief, oftewel de vierde onderzoeksvraag. De samenvattende conclusies van het hoofdstuk worden gepresenteerd in paragraaf 4.6. Meer informatie over de databronnen en methoden, die gebruikt zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden, staat beschreven in paragraaf 4.7.

4.2 Verdiensten en werkgelegenheid dankzij directe export naar de VS

De hoofdstukken 2 en 3 van deze editie van de Internationaliseringsmonitor geven een overzicht van de bilaterale handelsstromen tussen Nederland en de Verenigde Staten aan de hand van traditionele handelsstatistieken, die inzicht geven in de directe handel tussen landen. Door toenemende globalisering zijn productieprocessen de afgelopen decennia echter steeds meer uiteengerafeld, opgeknipt en verspreid over de hele wereld.

Bedrijven – en daarmee ook landen – zijn geïntegreerd in internationale waardeketens, wat leidt tot economische afhankelijkheden die met traditionele handelsstatistieken moeilijk te identificeren zijn. Traditionele exportcijfers laten niet direct zien hoeveel Nederland onder de streep overhoudt aan de handel met de Verenigde Staten. In dit hoofdstuk maken we gebruik van de cijfers van de Nationale Rekeningen van het CBS. Hiermee is het mogelijk inzicht te geven in de daadwerkelijke economische opbrengst van de export naar de VS.

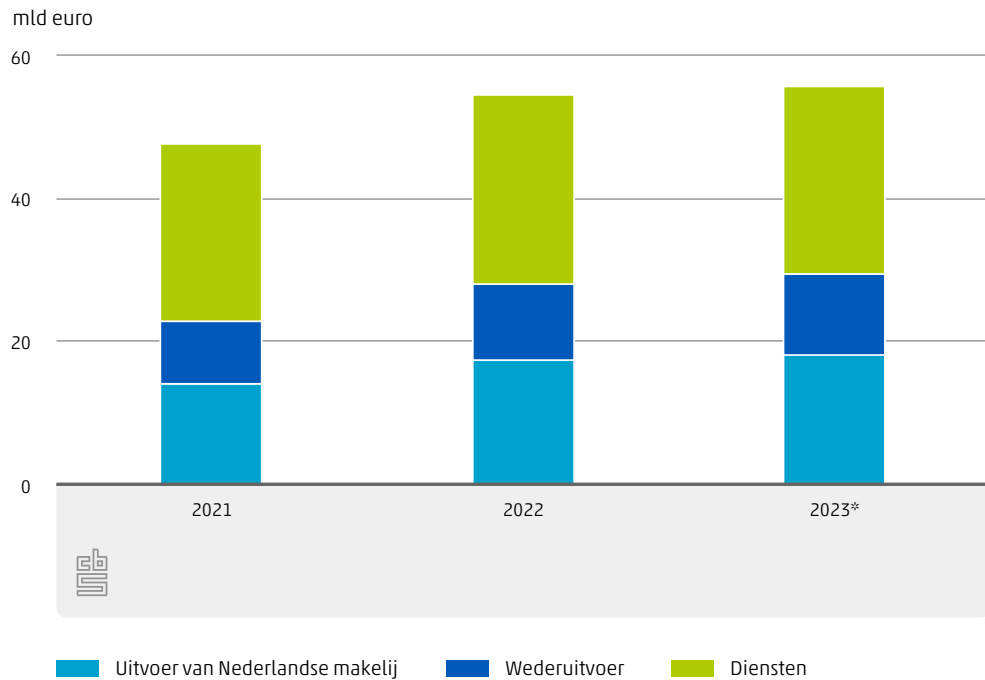
Bij de Nationale Rekeningen staat het concept van eigendomsoverdracht centraal, wat betekent dat bepaalde transacties in het buitenland tot de Nederlandse in- en uitvoer kunnen worden gerekend, ook als de verhandelde goederen niet fysiek in Nederland zijn geweest. Mede hierdoor verschillen de cijfers in dit hoofdstuk van de cijfers die gerapporteerd zijn in hoofdstuk 2 en 3, waarbij er wordt uitgegaan van het concept van grensoverschrijding.

Nederland exporteert relatief veel diensten naar de Verenigde Staten

Nederland exporteerde in 2023 voor 55,7 miljard euro naar de Verenigde Staten, zie figuur 4.2.1. Daarmee was de VS de op vier na belangrijkste exportpartner voor goederen en diensten voor Nederland. Alleen naar Duitsland, België, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk werd meer geëxporteerd. Nederland exporteerde relatief veel diensten naar de Verenigde Staten; maar liefst 47 procent van de bruto exportwaarde naar de VS bestond uit diensten.²⁾ Ter vergelijking, voor de totale export van Nederland was dit aandeel maar 27 procent. Vergeleken met 2022, groeide de uitvoerwaarde van goederen en diensten naar de Verenigde Staten met 1,1 miljard euro of 2 procent. De wederuitvoer nam toe met 1 miljard euro en had daarmee de hoogste groeibijdrage, gevolgd door de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij met 0,6 miljard euro. De uitvoer van diensten daalde met 0,5 miljard euro en droeg negatief bij aan de exportgroei naar de VS.

²⁾ Bruto export bestaat uit de totale waarde van alle goederen en diensten die een land uitvoert naar het buitenland, zonder aftrek van wat het zelf importeert.

4.2.1 Bruto export naar de Verenigde Staten

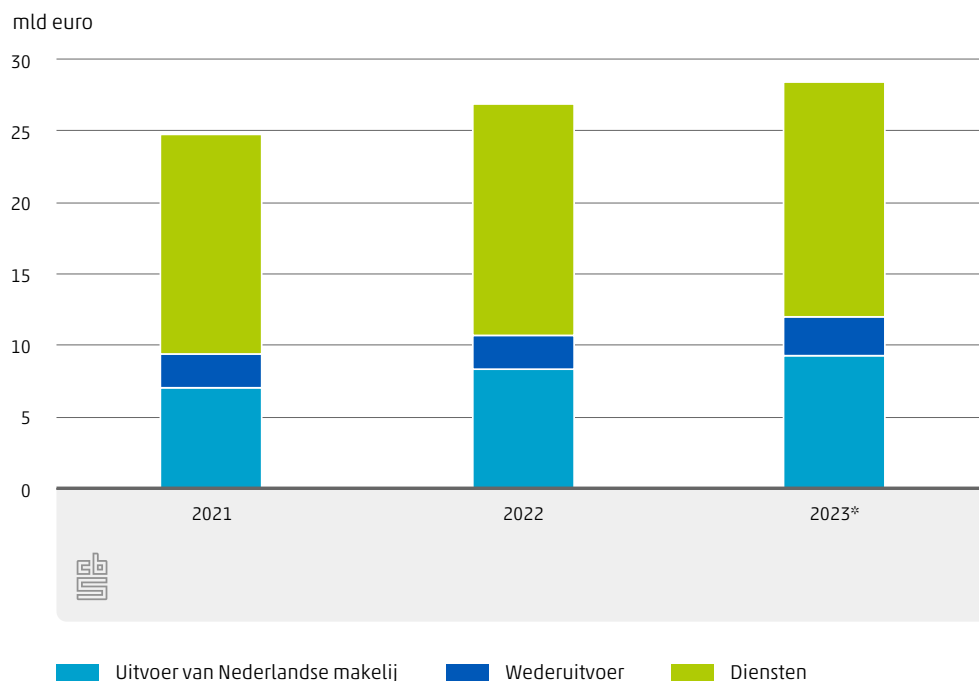

Export van goederen en diensten naar de VS goed voor 2,7 procent van het bbp

Net als bij de Nederlandse bruto export naar de Verenigde Staten, zien we in figuur 4.2.2 een soortgelijke trend bij de verdiensten dankzij de export naar de VS. Nederland verdiende in 2023 in totaal 28,7 miljard euro aan de export naar de VS. Daarmee had de VS een aandeel van 7,7 procent in de totale Nederlandse exportverdiensten. De uitvoer van goederen en diensten naar de VS was goed voor 2,7 procent van het bbp. De VS is de derde handelspartner van Nederland qua exportverdiensten, na Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

Aan één euro export naar de VS hield Nederland gemiddeld 51 eurocent over. Daarmee is uitvoer naar de VS lucratiever dan gemiddeld. In 2023 bedroegen de totale verdiensten aan één euro export 39,8 eurocent. Deze bovengemiddelde opbrengst is vooral te danken aan het grote aandeel van de dienstenexport, aangezien diensten per euro export de hoogste verdiensten opleveren (Prenen et al., 2024). In totaal verdiende Nederland 16,5 miljard euro aan de export van diensten naar de VS, waarmee dit de meest winstgevende exportcategorie was. Aan de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij hield Nederland 9,3 miljard euro over. De wederuitvoer naar de VS leverde Nederland 2,7 miljard euro op. Aan de dienstenuitvoer naar de Verenigde Staten werd aan één euro gemiddeld 63 eurocent verdiend, aan de goederen van Nederlandse makelij 51 eurocent en aan de wederuitvoer van goederen (exclusief transitohandel) hield Nederland gemiddeld 11 eurocent over.

4.2.2 Exportverdiensten aan de Verenigde Staten

Grootste verdiensten aan export naar de VS van juridisch en managementadvies

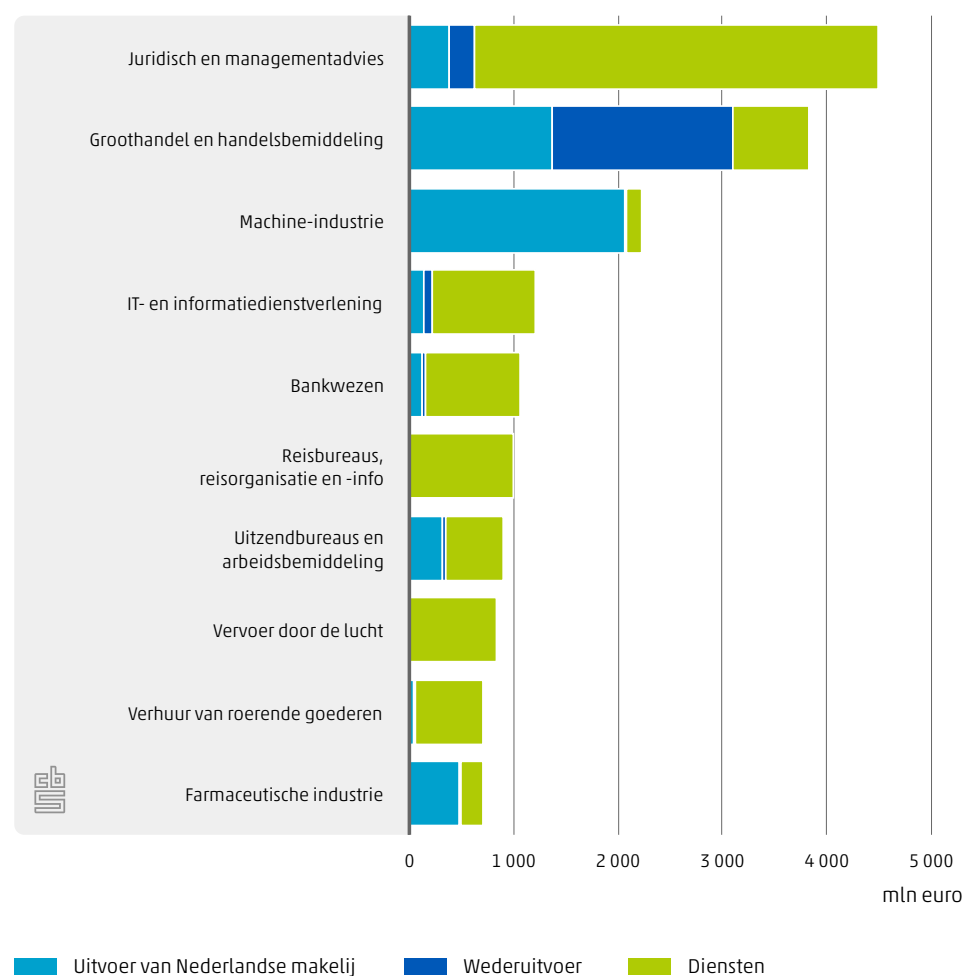
Acht van de tien bedrijfstakken die in 2023 het meest verdienen aan de rechtstreekse export naar de VS waren dienstensectoren. De Nederlandse exportverdiensten aan de Verenigde Staten waren het hoogst voor juridisch en managementadvies met 4,5 miljard euro in 2023, zie figuur 4.2.3. Dat was voornamelijk via de dienstenuitvoer voor een bedrag van 3,9 miljard euro. De exportverdiensten van bedrijven actief in juridisch en managementadvies bedroegen 4,5 miljard euro en waren daarmee de bedrijfstak met de hoogste exportverdiensten aan de VS. De groothandel en handelsbemiddeling verdiende 3,8 miljard euro aan export naar de Verenigde Staten. Groothandelaren spelen een prominente rol als tussenpersoon voor bedrijven die hun producten op buitenlandse markten willen afzetten (Wong, 2019). Aan de export van goederen van Nederlandse makelij naar de Verenigde Staten verdiende de groothandel 1,4 miljard euro. Dit zijn doorgaans goederen die geproduceerd worden door agrarische of industriële bedrijven waarbij de groothandel als tussenpersoon of intermediair fungeert om te exporteren. Groothandel en handelsbemiddeling is met 1,7 miljard euro tevens de bedrijfstak die in 2023 verreweg het meest verdiende van alle bedrijfstakken aan de wederuitvoer van goederen. 65 procent van de totale verdiensten dankzij wederuitvoer naar de Verenigde Staten kwam terecht bij de groothandel.

De Nederlandse industrie in zijn geheel verdiende 6,3 miljard euro aan de export naar de Verenigde Staten in 2023. Van de industriële branches verdiende de machine-industrie het meest met 2,2 miljard euro, gevolgd door de farmaceutische industrie met 709 miljoen euro. Het overgrote deel van de industriële exportverdiensten kwam tot stand door de export van goederen van Nederlandse makelij. Naast juridisch en managementadvies waren de IT- en informatiedienstverlening, het bankwezen en de reissector de dienstverlenende bedrijfstakken met de hoogste exportverdiensten aan de Verenigde Staten in 2023.

Exportafhankelijkheid van de VS het grootst bij de luchtvaartsector

Het aandeel van exportverdiensten aan de Verenigde Staten in de totale exportverdiensten van bedrijfstakken is met 26 procent het hoogste bij de luchtvaart. Ook de telecommunicatie had een bovengemiddelde afhankelijkheid van zijn exportverdiensten aan de VS met 21 procent. De industrietakken die het meest verdienen aan de export van Nederlandse makelij naar de VS, de machine-industrie en de farmaceutische industrie, waren voor respectievelijk 9 procent en 12 procent eveneens bovengemiddeld afhankelijk van de VS qua exportverdiensten.

4.2.3 Top 10 bedrijfstakken die het meest verdienen aan de directe export naar de Verenigde Staten, 2023*

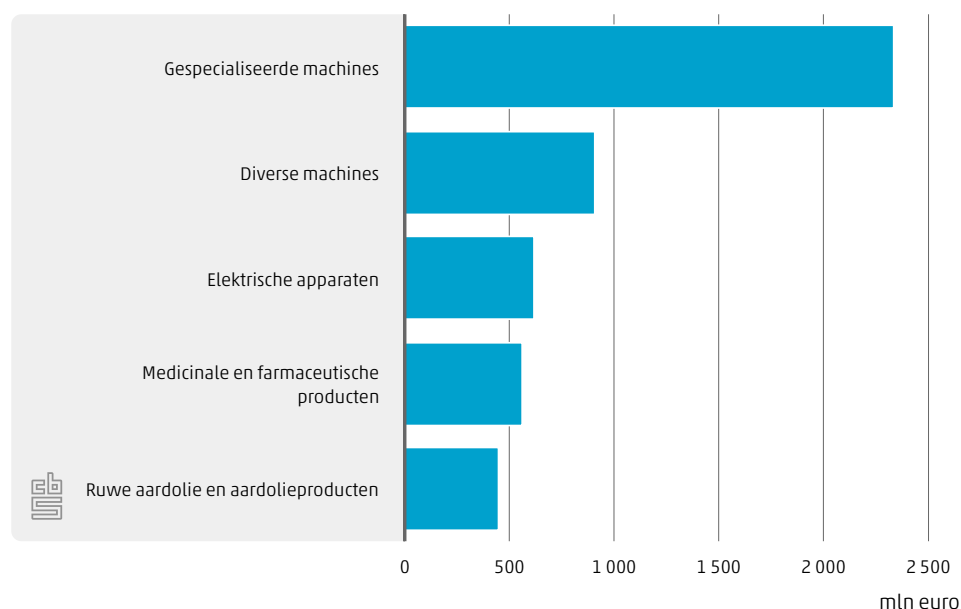

Nederland verdiende het meest aan gespecialiseerde machines

Als het gaat om de toegevoegde waarde van exportproducten van Nederlandse makelij naar de Verenigde Staten verdiende Nederland in 2023 het meest aan gespecialiseerde machines, zoals te zien is in figuur 4.2.4. De verdiensten aan gespecialiseerde machines, zoals chipmachines, waren in 2023 goed voor 2,3 miljard euro. Dat is een stijging van 31 procent ten opzichte van het jaar ervoor. Na gespecialiseerde machines werd aan de export van

Nederlandse makelij van diverse machines het meest verdiend met 913 miljoen euro. Voorbeelden van diverse machines zijn vorkheftrucks en verpakkingsmachines. Op de derde plaats staan elektrische apparaten met exportverdiensten van 624 miljoen euro, gevolgd door medicinale en farmaceutische producten met 565 miljoen euro. Ruwe aardolie en aardolieproducten maakten met een verdiens van 454 miljoen euro aan de export naar de VS de top 5 compleet.

4.2.4 Top 5 goederencategorieën met hoogste exportverdiensten naar de Verenigde Staten, 2023*

Exportverdiensten aan getarifeerd staal en aluminium 1,2 miljard euro in 2023

Op 12 maart 2025 werden de door de Trump-regering aangekondigde invoerheffingen op staal en staalproducten en aluminium en aluminiumproducten opnieuw van kracht. In 2018 werden er door de eerste Trump-regering invoerheffingen van 25 procent op staal en bepaalde staalproducten en 10 procent op aluminium en bepaalde aluminiumproducten ingesteld, ook op invoer uit Nederland (Executive Office of the President, 2018a en 2018b). In 2021 schortte de Biden-regering de heffingen op staal en aluminium afkomstig uit de Europese Unie op vanwege prijsstijgingen als gevolg van verstoringen in toeleveringsketens tijdens de coronapandemie (Sachdeev & Rao, 2025). Naast het herinvoeren van heffingen op de eerder getarifeerde staal- en aluminiumproducten, werd het aantal producten waarop heffingen ingesteld zijn uitgebreid. Deze uitbreiding bestaat voornamelijk uit afgeleide producten waarin metaal en aluminium verwerkt is, zoals auto-onderdelen, machineonderdelen, meubels en bouwmaterialen. Ook is de invoerheffing op aluminium en aluminiumproducten verhoogd van 10 naar 25 procent (Executive Office of the President, 2025a en 2025b).

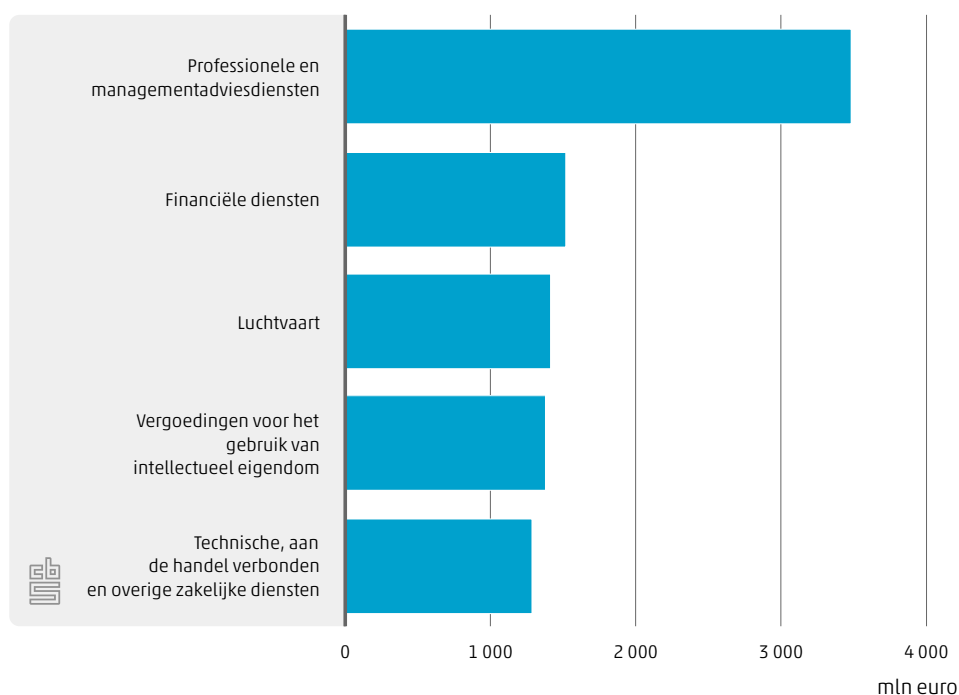
De uitvoer van Nederlandse makelij van staal en aluminiumproducten die nu onderhevig zijn aan Amerikaanse heffingen vertegenwoordigde een waarde van bijna 1,8 miljard euro in 2023, waarvan 676 miljoen euro aan staal(producten) en bijna 1,1 miljard euro

aan aluminium(producten). Nederland verdiende in 2023 meer dan 1 miljard euro aan deze export. Aan staal en staalproducten werd 299 miljoen euro verdiend en aan aluminium en aluminiumproducten 681 miljoen euro. De wederuitvoer van deze staal- en aluminiumproducten bedroeg 458 miljoen euro. Daarop verdiende Nederland 32 miljoen euro.

Hoogste exportverdiensen van professionele en managementadviesdiensten

Nederland verdiende in 2023 bijna 3,5 miljard euro aan de export van professionele en managementadviesdiensten naar de VS, wat het de dienstencategorie maakt met de hoogste verdiense, zie figuur 4.2.5. Denk bij professionele en managementadviesdiensten aan juridische diensten, boekhoudkundige diensten en belastingadvies, zakelijk advies, managementadvies en public relations, maar ook aan adverteren en marktonderzoek. Aan de export van financiële diensten naar de Verenigde Staten hield Nederland ruim 1,5 miljard euro over in 2023, aan de luchtvaart bijna 1,4 miljard euro en aan vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom bijna 1,4 miljard euro. Exportverdiensen ter waarde van bijna 1,3 miljard euro aan technische en aan de handel verbonden diensten maakten de top 5 compleet.

4.2.5 Top 5 dienstencategorieën met hoogste exportverdiensen naar de Verenigde Staten, 2023*

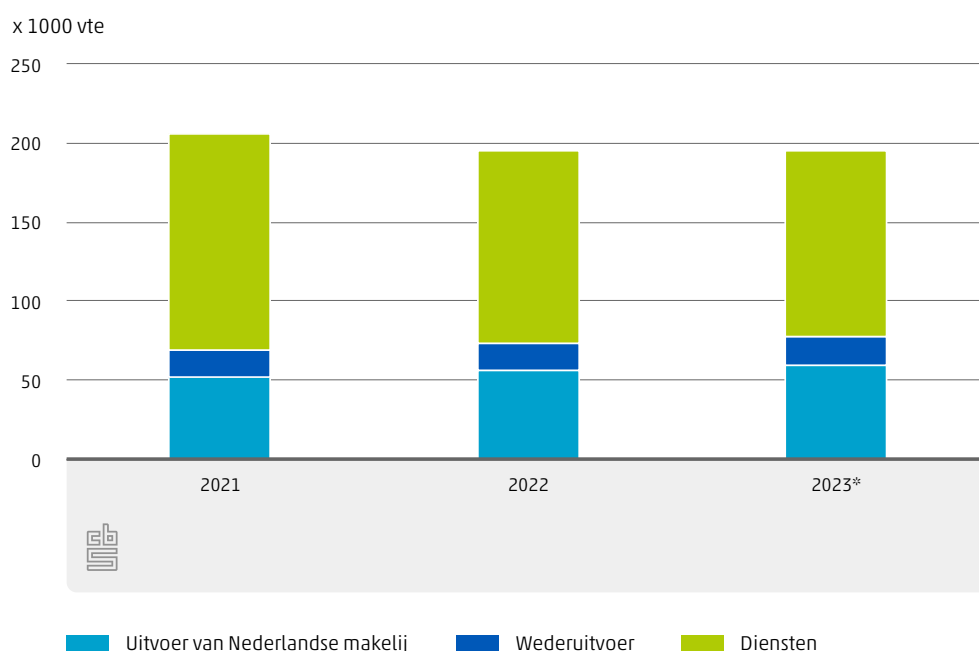
Werkgelegenheid dankzij dienstenexport naar de VS licht gedaald sinds 2021

Naast toegevoegde waarde en welvaart levert de export ook werkgelegenheid op. Naar schatting waren er in 2023 196 duizend voltijdequivalenten (vte's) gemoeid met de Nederlandse uitvoer naar de Verenigde Staten, zie figuur 4.2.6. Het merendeel (60 procent) van deze voltijdbanen werd gerealiseerd dankzij de dienstenexport, gevolgd door de export van Nederlandse makelij (30 procent) en de wederuitvoer (10 procent). De werkgelegenheid dankzij de uitvoer naar de Verenigde Staten is de laatste jaren gedaald. In 2021 waren er nog 206 duizend voltijdbanen gemoeid met de export naar de VS, 5 procent meer dan in 2023. Deze afname kwam volledig voor rekening van de dienstenuitvoer, die daalde met 18 duizend voltijdbanen. Deze daling deed zich voornamelijk voor bij de financiële dienstverlening. De werkgelegenheid dankzij de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij en de wederuitvoer zagen juist een toename van respectievelijk 8 duizend en 2 duizend vte's.

196 duizend voltijdbanen in 2023
dankzij de export naar de VS

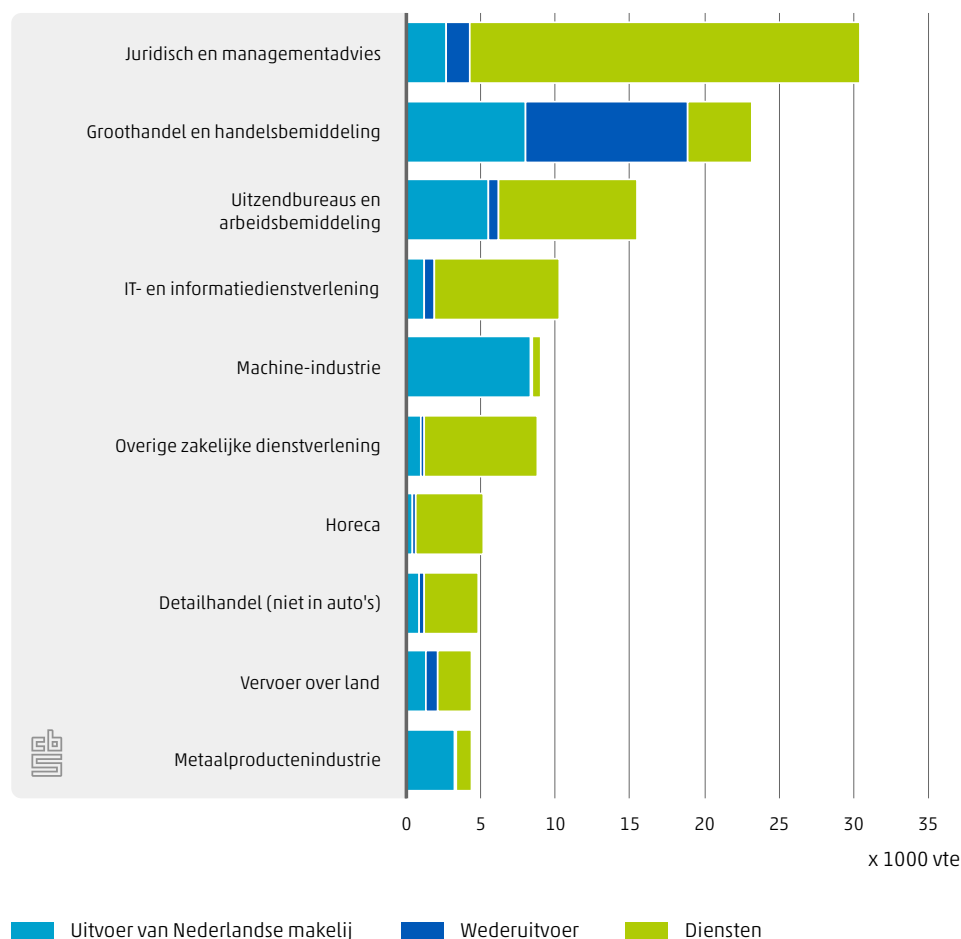
4.2.6 Opbouw werkgelegenheid dankzij export naar de Verenigde Staten

De top 3 bedrijfstakken met de meeste banen dankzij export naar de VS wijkt niet af van de top 3 bedrijfstakken die het meest verdienen dankzij export naar de VS, zie figuur 4.2.7. In de top 10 van bedrijfstakken met de meeste werkgelegenheid dankzij export naar de VS, zien we de horeca, vervoer over land en de metaalproductenindustrie terug. Die komen echter niet voor in de top 10 van bedrijfstakken met de hoogste exportverdiensten aan de VS

(figuur 4.2.3). De industrie in zijn geheel had een aandeel van 16 procent in de werkgelegenheid dankzij de export naar de VS, waarvan 9 procent door de machine-industrie. Net als bij de exportverdiensten, is de groothandel en handelsbemiddeling als enige bedrijfstak sterk verbonden met wederuitvoer. Liefst 57 procent van de werkgelegenheid dankzij wederuitvoer naar de VS vond plaats bij de groothandel. Bij dienstverlenende sectoren zorgde de dienstenexport naar de VS weinig verrassend voor de meeste werkgelegenheid. Bij de industrie in zijn geheel was het juist de uitvoer van goederen van Nederlandse makelij die de boventoon voerde.

4.2.7 Top 10 bedrijfstakken met de hoogste werkgelegenheid dankzij export naar de Verenigde Staten, 2023*

4.3 Exportverdiensten aan de VS via internationale waardeketens

In de vorige paragraaf zijn de verdiensten van de rechtstreekse Nederlandse export naar de VS beschreven. Naast deze directe handel is Nederland ook op indirecte wijze verbonden met de Amerikaanse economie via andere handelspartners binnen internationale waardeketens. Nederlandse goederen en diensten worden namelijk ook verwerkt in de export van andere landen naar de VS. In deze paragraaf wordt onderzocht hoe de Nederlandse export via deze

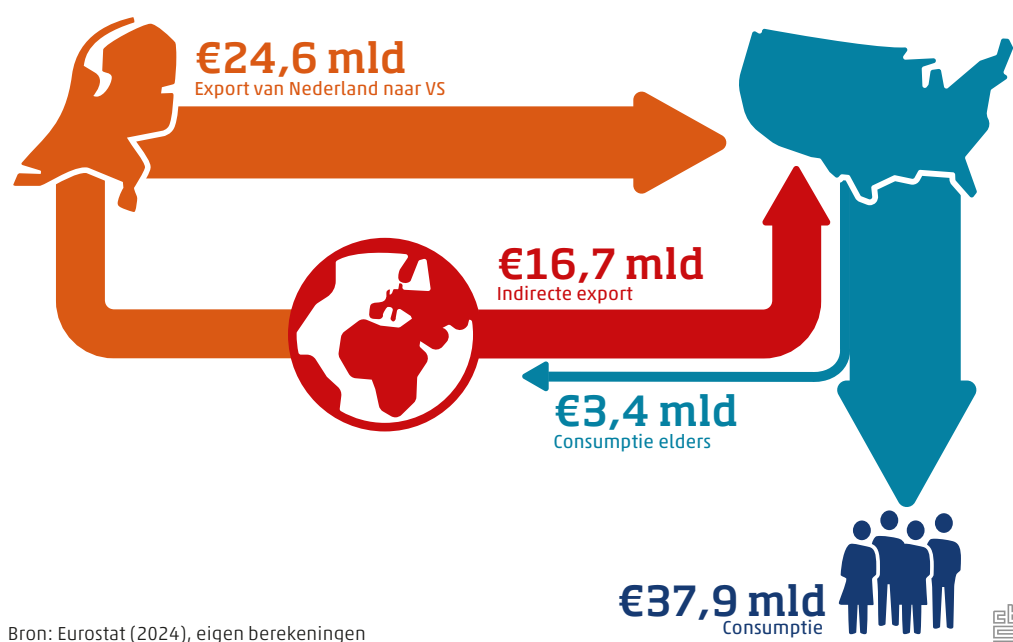
ketens zowel direct als indirect verbonden is met de VS en in welke mate dit bijdraagt aan de Nederlandse economie.

Om ook de indirecte exportstroom in beeld te krijgen – en de daaraan verbonden verdiensten – zijn de nationale cijfers van het CBS niet toereikend. Voor deze analyses wordt daarom gebruikgemaakt van internationale data van Eurostat (Remond-Tiedrez & Rueda-Cantuche 2019; Eurostat, 2024). Het meest recente verslagjaar is 2022. Deze data zijn voor alle landen onderling consistent gemaakt, waardoor deze cijfers enigszins afwijken van de nationale cijfers van het CBS, zoals gepresenteerd in paragraaf 4.2. Desondanks verschaffen deze externe data extra inzichten in de internationale waardeketens waar bedrijven in Nederland deel van uitmaken. Meer informatie staat in de technische toelichting in paragraaf 4.7.

Nederland verdient vooral aan Amerikaanse consumptie

De waardeketen die via Nederland en de VS loopt is in figuur 4.3.1 grafisch weergegeven. De bovenste oranje pijl in figuur 4.3.1 duidt de directe export aan, oftewel de goederen en diensten die rechtstreeks van Nederland naar de VS gaan. Deze directe export is gedetailleerd beschreven in paragraaf 4.2. In het algemeen vallen de handelsstromen in FIGARO iets lager uit dan de CBS-cijfers die in paragrafen 4.2 en 4.4 worden gebruikt (Walker et al., 2024). Bedrijven in Nederland verdienen via internationale waardeketens ook aan Nederlandse goederen en diensten die verwerkt zijn in de export van andere landen naar de VS. Denk hierbij bijvoorbeeld aan in Nederland geproduceerde auto-onderdelen die naar een derde land, bijvoorbeeld Duitsland, worden geëxporteerd en daar worden gebruikt door de auto-industrie om personenauto's te produceren die uiteindelijk naar de VS worden geëxporteerd. Dit verschijnsel staat bekend als indirecte export. Figuur 4.3.1 toont deze indirecte exportstroom met de onderste oranje pijl die vervolgens als rode pijl doorgaat naar de VS. Door deze internationale verwevenheid is de onderlinge afhankelijkheid tussen landen toegenomen. Als de VS bijvoorbeeld invoerheffingen hanteert, heeft dit niet alleen invloed op de verdiensten uit directe export van Nederland naar de VS, maar ook op de verdiensten die via derde landen worden gegenereerd.

4.3.1 Hoeveel en op welke wijze verdient Nederland aan de export van goederen en diensten naar de VS, 2022?

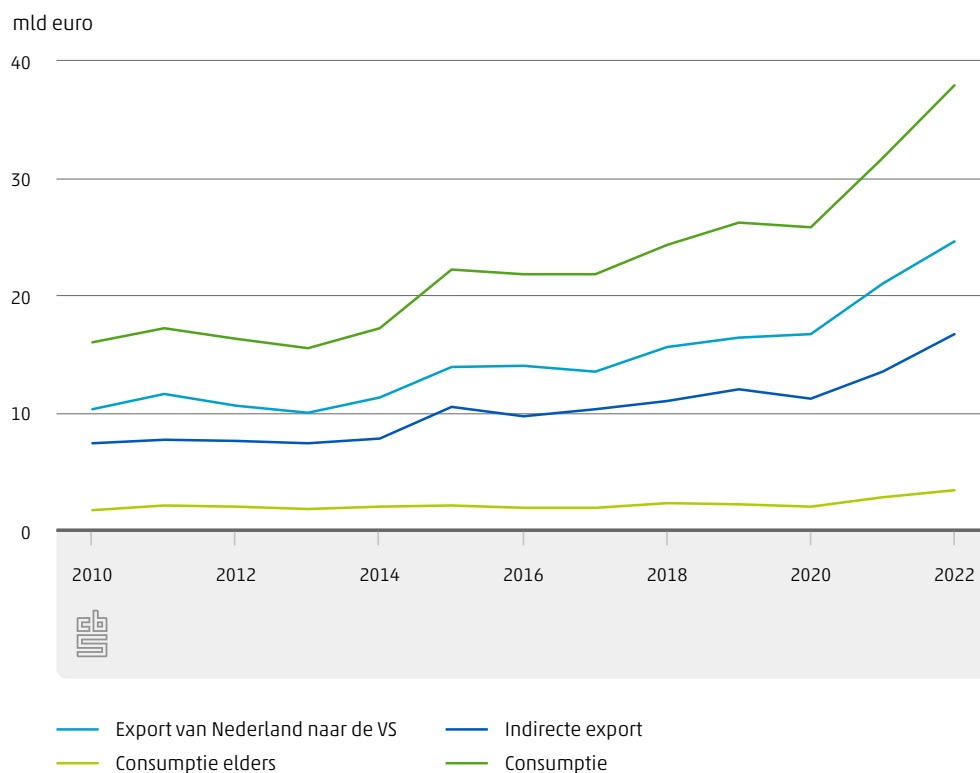
In 2022 verdiende Nederland 41,3 miljard euro aan de directe en indirecte export naar de VS, goed voor 12 procent van de totale Nederlandse exportverdiensten. Alleen aan de directe en indirecte export naar Duitsland hield de Nederlandse economie meer over. De export naar Duitsland was in 2022 goed voor 17 procent van de totale exportverdiensten. Naast de directe exportverdiensten aan de VS verdiende Nederland in 2022 nog zo'n 16,7 miljard euro aan de indirecte export naar de VS. Dat betekent dat circa 40 procent van de totale Nederlandse exportverdiensten aan de VS tot stand komt doordat bedrijven in Nederland als toeleverancier opereren in internationale waardeketens, waarvan de eindproducten in de VS worden geconsumeerd.³⁾

Sterke stijging Nederlandse verdiensten sinds 2020

De tijdreeks van de FIGARO-database maakt het mogelijk om de compositie en ontwikkeling van de exportverdiensten naar de VS tussen 2010 en 2022 in kaart te brengen. Net als in figuur 4.3.1 worden in figuur 4.3.2 de verdiensten uit directe en indirecte exportverdiensten onderverdeeld, en wordt er een onderscheid gemaakt tussen consumptie in de VS en consumptie elders.

³⁾ Ten minste, omdat er ook bij directe export naar de VS sprake van kan zijn dat bedrijven in Nederland in internationale productieketens opereren. In dat geval zitten Nederland en de VS direct na elkaar in de keten.

4.3.2 Directe en indirecte Nederlandse exportverdiensten aan de Verenigde Staten

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

Tussen 2010 en 2022 stijgen zowel de directe als de indirecte Nederlandse exportverdiensten aan de VS, en beide vertonen een vergelijkbare trend. Vanaf 2020 laten zowel de directe als de indirecte exportverdiensten een sterkere stijging zien. Tegelijkertijd is er een duidelijke toename van verdiensten door consumptie en investeringen, oftewel finale bestedingen in de VS. Een groot deel van deze toename kan verklaard worden door prijseffecten (Prenen et al., 2024). Andere mogelijke verklaringen zijn het krachtige economisch herstel in de VS na de coronapandemie en gunstige wisselkoerseffecten.

18,4% van de indirecte
exportverdiensten aan de VS via
toeleveringen naar Ierland

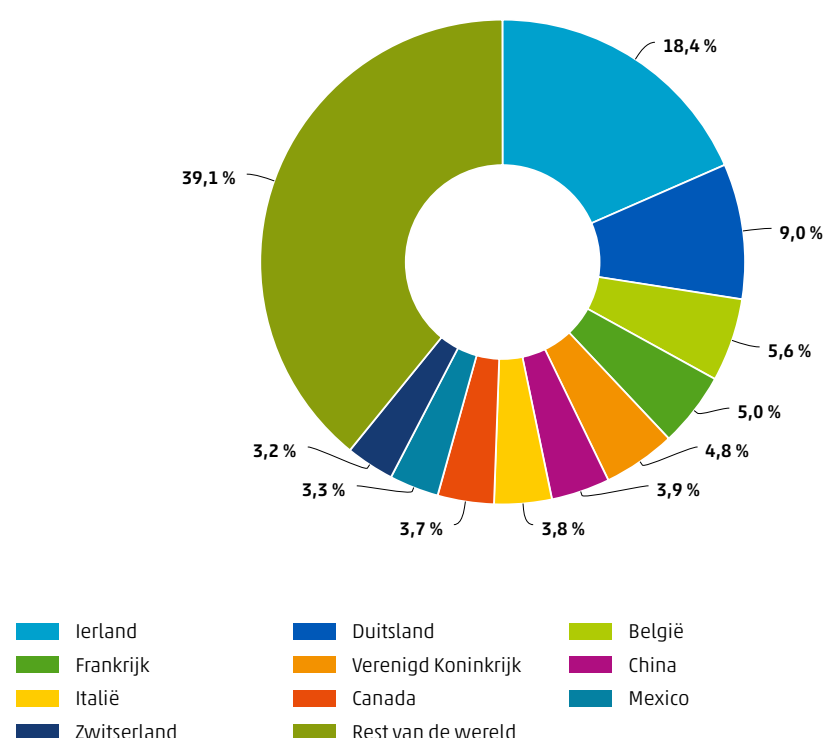

Indirecte export naar VS vooral via Ierland en Europese buurlanden

De indirecte exportverdiensten komen voort uit grondstoffen, tussenproducten en ondersteunende diensten die Nederland levert voor de exportproductie van andere handelspartners met de VS als eindbestemming. Figuur 4.3.3 toont voor de tien belangrijkste

landen het aandeel aan de exportverdiens ten die veel Nederlandse inputs verwerken in hun export naar de VS. Om de aandelen correct in kaart te brengen, worden alle andere landen in een rest van de wereld groep samen genomen. De landengroep met veel indirecte exportverdiens ten bestond in 2022 vooral uit Europese buurlanden van Nederland, maar ook uit buurlanden van de VS, zoals Canada of Mexico. Uit eerder onderzoek van CBS (zie Notten & Visser, 2024) bleek dat Ierland een belangrijke rol speelt als afnemer van grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten uit Nederland die uiteindelijk in andere landen geconsumeerd worden. Rond 18 procent van de toegevoegde waarde die Nederland verdiende aan de indirecte export naar de VS ontstaat door toeleveringen aan Ierland. De belangrijkste Ierse bedrijfstakken die Nederlandse producten verwerken, zijn de groot- en detailhandel, zakelijke dienstverlening, de IT- en informatiedienstverlening en verhuur van roerende goederen. Rond 9 procent van de indirecte exportverdiens ten ontstaat door handel via Duitsland. Via het oostelijke buurland verdiende Nederland aan de VS vooral door groot- en detailhandel, de chemische industrie, zakelijke dienstverlening en de landbouw.

4.3.3 Nederlandse verdiens ten aan de export van andere landen naar de Verenigde Staten, 2022

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

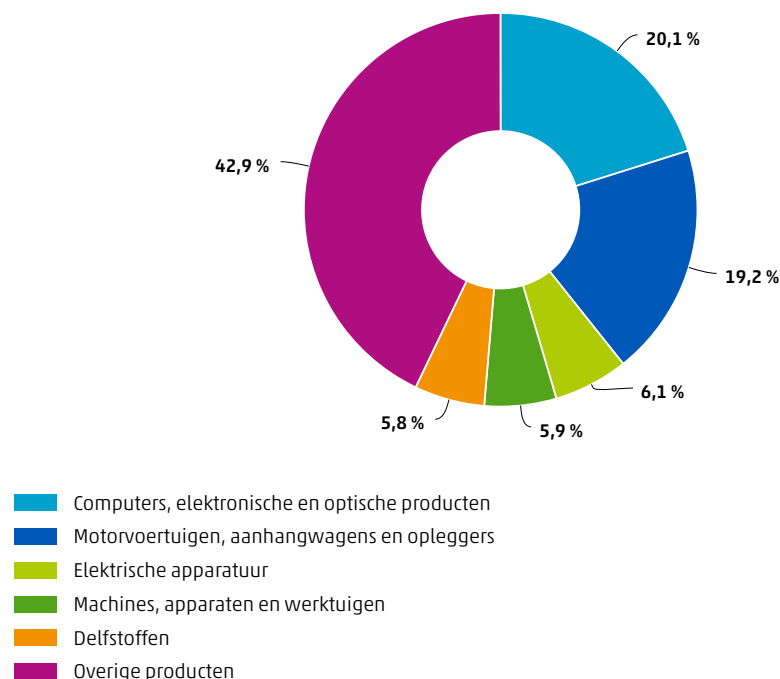
Nederland indirect blootgesteld aan VS-heffingen op import uit China, Canada en Mexico

Op basis van de Nederlandse exportverdiensten van derde landen naar de VS, zoals weergegeven in figuur 4.3.3, worden de verdiensten verder uitgesplitst naar producten die worden verhandeld.⁴⁾ In figuur 4.3.4 ligt de focus op China, Canada en Mexico, gezien het aantal recente bilaterale handelsrestricties die door de VS zijn ingevoerd of aangekondigd (White House, 2025a). Deze analyse biedt inzicht in welk deel van de Nederlandse exportverdiensten aan de Verenigde Staten via deze landen is blootgesteld aan al dan niet reeds ingestelde invoerheffingen.

De indirecte blootstelling aan de VS via deze drie landen was in 2022 goed voor ruim 2 miljard euro aan indirecte exportverdiensten. Voor China, Canada en Mexico gezamenlijk geldt dat iets meer dan de helft van de verdiensten voortkomt uit de productgroepen computers, elektronische en optische producten, motorvoertuigen, elektrische apparatuur, en machines en apparaten. Het productportfolio van de Nederlandse verdiensten verschilt echter per land. Ongeveer 731 miljoen euro van de Nederlandse exportverdiensten aan de VS gaat via China. Deze verdiensten zijn sterk geconcentreerd in een beperkt aantal productgroepen. Ongeveer 38 procent is toe te schrijven aan computers, elektronische en optische producten (inclusief microchips), 12 procent aan textiel en kleding, 10 procent aan elektrische apparatuur en 8 procent aan meubels. Via Canada bedragen de Nederlandse exportverdiensten aan de VS 700 miljoen euro. Hier zijn de verdiensten verdeeld over een breder scala aan producten. Delfstoffen vertegenwoordigen 16 procent, motorvoertuigen 15 procent en basismetalen 9 procent. Meer dan twee derde van de Nederlandse exportverdiensten naar de VS via Mexico is afkomstig van slechts drie productcategorieën. Motorvoertuigen (inclusief onderdelen) nemen 42 procent voor hun rekening, elektronische producten 21 procent en elektrische apparatuur 7 procent.

4) Eurostat biedt twee verschillende versies van de FIGARO-tabellen aan. Eén versie, die de basis vormt voor het grootste deel van de analyse in dit hoofdstuk, richt zich op bedrijfstakken. De bedrijfstak-afbakening geeft aan wie een product of dienst verhandelt. De tweede versie van FIGARO maakt onderscheid tussen producten en biedt informatie over wat er wordt verhandeld.

4.3.4 Producten met de grootste exportverdiensten via China, Canada en Mexico naar de Verenigde Staten, 2022

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

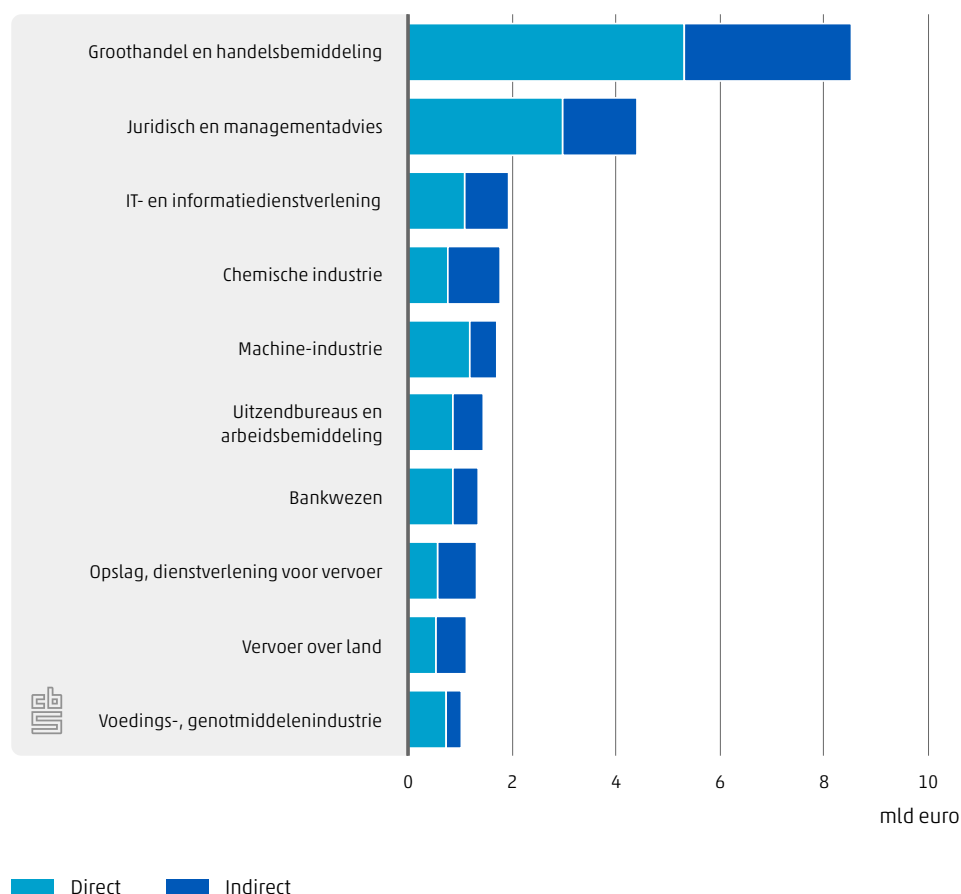
Nederlandse groothandel en zakelijke dienstverlening grootverdieners aan export naar de VS

Zoals uit figuur 4.3.5 blijkt, zijn vooral de bedrijfstakken groothandel en handelsbemiddeling, en juridisch en managementadvies verantwoordelijk voor een groot deel van de Nederlandse verdiensten aan de handel naar de VS. In 2022 verdiende de bedrijfstak groothandel en handelsbemiddeling rond 8,5 miljard euro aan de export naar de VS. Hiervan was rond 5,3 miljard euro aan verdiensten toe te rekenen aan directe exporten en 3,2 miljard euro aan indirecte exporten. Rond 4,4 miljard euro aan exportverdiensten ontstonden door juridisch en management advies, waarvan 3 miljard euro directe exportverdiensten waren en 1,4 miljard euro indirecte verdiensten.

Gekeken naar de Nederlandse industrie, genereren vooral de uitvoer van de chemische industrie en de machine-industrie verdiensten voor de Nederlandse economie. Voor de chemische industrie zijn rond 44 procent van de verdiensten directe exporten. Voor de machine-industrie ligt het aandeel aan verdiensten door directe exporten aanzienlijk hoger, rond de 70 procent. Van de tien bedrijfstakken met de hoogste exportverdiensten heeft alleen de voedings- en genotmiddelenindustrie een hoger aandeel aan directe exportverdiensten, rond 73 procent.

Nederlandse bedrijfstakken die aan het begin van een waardeketen staan, verdienen meestal grotendeels via indirecte export. Zo ontstaat bijvoorbeeld 75 procent van de exportverdiensten in de delfstoffenwinning door indirecte export naar de VS. Voor bosbouw en houtkap ligt het aandeel van indirecte exportverdiensten op 71 procent. Behalve de chemische industrie genereren ook bedrijfstakken zoals de vervaardiging van basismetalen en rubber- en kunststofproducten meer dan de helft van hun verdiensten via indirecte export.

4.3.5 Top 10 bedrijfstakken met de grootste exportverdiensten via directe en indirecte export naar de Verenigde Staten, 2022

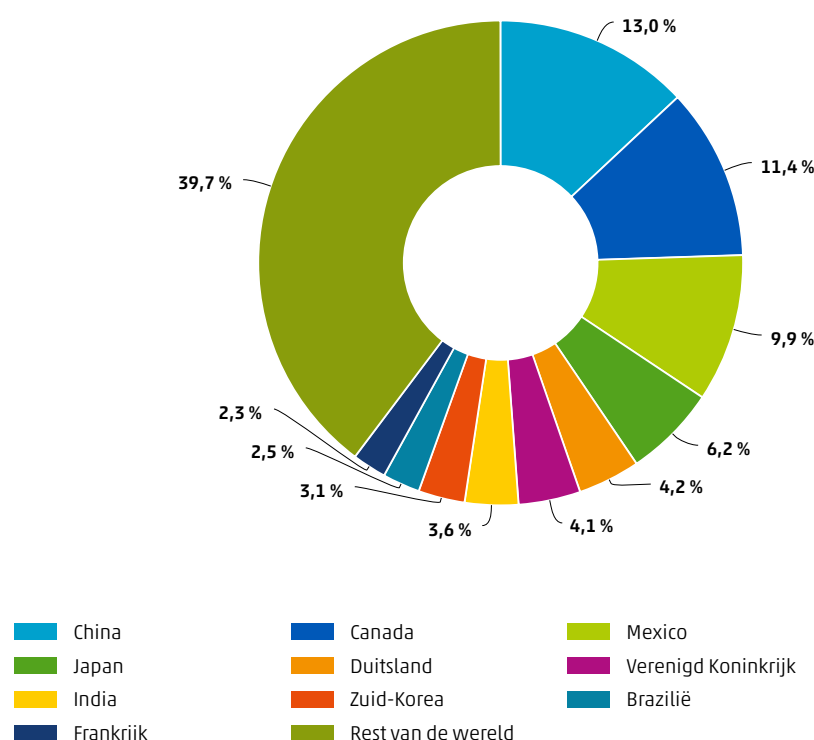
Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

Verdiensten door Nederlandse export via VS naar derde landen levert relatief weinig op

Van de totale Nederlandse exportverdiensten aan de VS in 2022 was 92 procent uiteindelijk bestemd voor consumptie of investeringen in de VS. Denk hierbij niet alleen aan Nederlandse bloemen die door Amerikaanse huishoudens worden geconsumeerd, maar ook aan in Nederland geproduceerde auto-onderdelen die verwerkt zijn in personenauto's die in Duitsland worden geassembleerd en uiteindelijk door Amerikaanse huishoudens worden gekocht. Een investering is bijvoorbeeld de koop van een Nederlandse machine door een Amerikaans bedrijf.

De resterende 8 procent, oftewel 3,4 miljard euro aan verdiensten, is verwerkt in de Amerikaanse export van goederen en diensten naar andere landen. Dit betreft bijvoorbeeld verdiensten uit leveringen van Nederlandse halffabricaten die in de VS worden verwerkt en uiteindelijk door Canadese consumenten worden gekocht. De belangrijkste eindbestemmingen zijn China (13 procent), Canada (11 procent) en Mexico (10 procent), zie figuur 4.3.6. Slechts een klein deel van de Nederlandse export naar de VS is uiteindelijk bedoeld voor consumptie of investeringen in EU-landen. Daarbij was Duitsland de belangrijkste eindbestemming.

4.3.6 Eindbestemming van Nederlandse export die verder gaat dan de Verenigde Staten, 2022

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

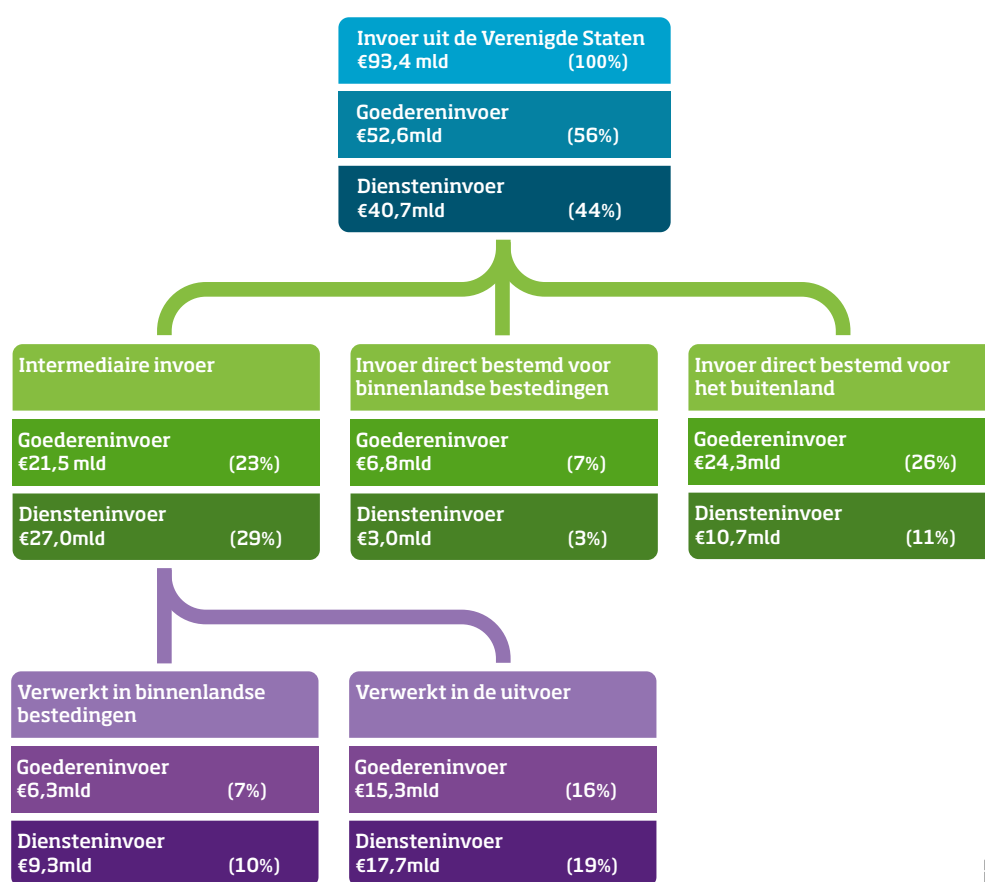
4.4 De inzet van de invoer uit de VS binnen de Nederlandse economie

In deze paragraaf lichten we toe hoe goederen en diensten uit de Verenigde Staten in Nederland worden ingezet. Is de invoer uit de VS bestemd voor Nederlandse consumenten, wordt deze door bedrijven in Nederland verwerkt in hun productie voor de binnen- of buitenlandse markt, of verlaat deze invoer Nederland in vrijwel onbewerkte staat in de vorm van wederuitvoer?

Diensteninvoer goed voor 44 procent van totale invoer uit de Verenigde Staten

In 2023 importeerden bedrijven in Nederland voor circa 93,4 miljard euro aan goederen en diensten uit de VS, waarvan 52,6 miljard euro goederen en 40,7 miljard euro diensten. Diensten hadden daarmee een aandeel van maar liefst 44 procent in de totale Nederlandse invoer uit de Verenigde Staten in 2023, zie figuur 4.4.1. Globaal gezien hadden diensten in 2023 een aandeel van slechts 28 procent in de Nederlandse invoer. Nederland importeert dus relatief veel diensten uit de Verenigde Staten. De invoer van goederen uit de Verenigde Staten had in 2023 een aandeel van 9,1 procent in de totale goedereninvoer. Daarmee waren de Verenigde Staten de op twee na belangrijkste invoerpartner voor goederen. Alleen uit Duitsland en België werden meer goederen geïmporteerd. Bij de diensteninvoer was het aandeel van de Verenigde Staten in 2023 18,4 procent. Daarmee waren de Verenigde Staten de belangrijkste importpartner voor diensten.

4.4.1 Bestemmingsverdeling van de Nederlandse invoer uit de VS, 2023*

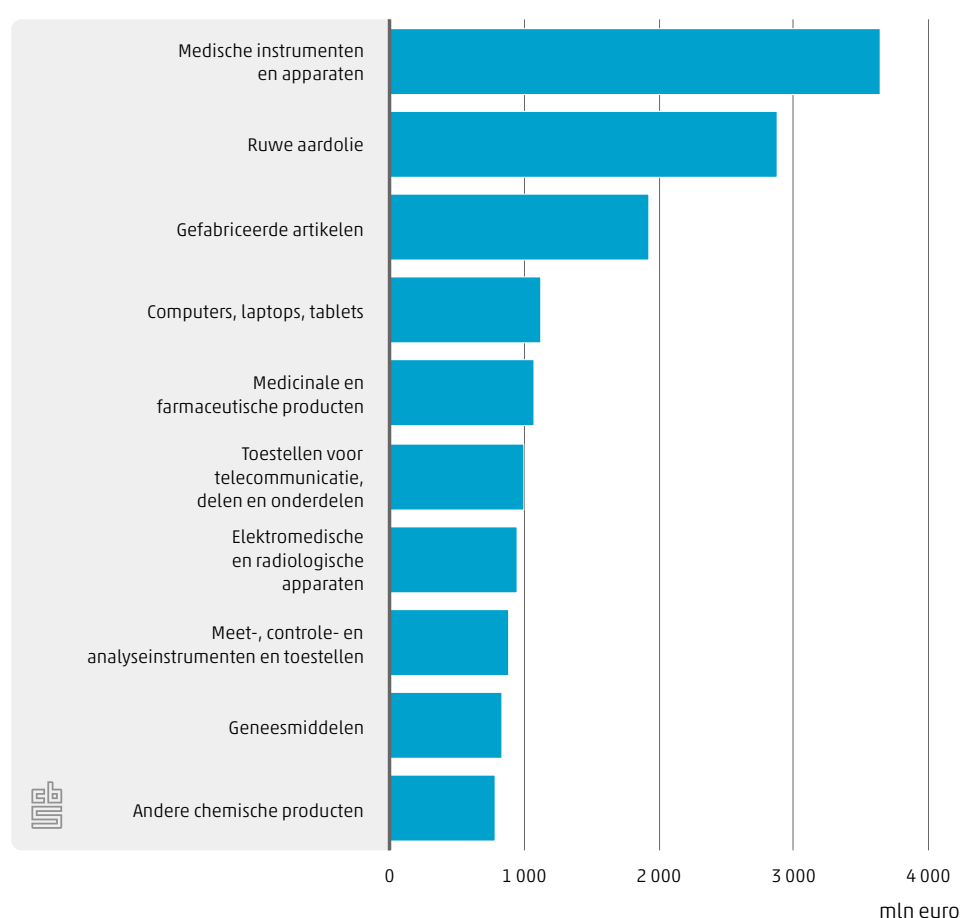

Medische technologie domineert wederuitvoer

De helft van de totale Nederlandse goedereninvoer verlaat Nederland weer in vrijwel onbewerkte vorm als wederuitvoer. Bij de goedereninvoer uit de Verenigde Staten was dat 46,2 procent. Goederen uit de Verenigde Staten zijn vaker dan gemiddeld bestemd voor verwerking door bedrijven in Nederland of voor directe consumptie in Nederland.

Een aanzienlijk deel van de Nederlandse goederenimport uit de Verenigde Staten is bestemd voor wederuitvoer naar het Europese achterland (CBS, 2018; Franssen et al., 2020). De 24,3 miljard euro import uit de VS die als wederuitvoer Nederland weer verliet vertegenwoordigde een beperkt aantal goederen. De tien belangrijkste goederengroepen waren goed voor 62 procent van de import voor wederuitvoer. Medische technologie is toonaangevend met medische instrumenten en apparaten (3,6 miljard euro), medicinale en farmaceutische producten (1,1 miljard euro), elektromedische en radiologische apparaten (1,0 miljard euro) en geneesmiddelen (0,8 miljard euro). Andere hightech producten waren ook in de top 10 terug te vinden met computers, laptops en tablets (1,1 miljard euro) en toestellen voor telecommunicatie (1 miljard euro). De import van ruwe aardolie voor wederuitvoer (2,9 miljard euro) is sinds 2021 verdubbeld. Deze toename hangt samen met een afname van de import van Russische ruwe aardolie.

4.4.2 Top 10 goederenimport uit de Verenigde Staten bestemd voor wederuitvoer, naar goederencategorie, 2023*

Invoer van Amerikaans aardgas voor directe consumptie sterk toegenomen

In 2023 werd voor 6,8 miljard euro aan goederen uit de Verenigde Staten ingevoerd die rechtstreeks werden verbruikt door Nederlandse huishoudens, overheidsinstellingen en door bedrijven in de vorm van investeringen in vaste activa. Een in de VS geproduceerde en

gebottelde fles bourbon whisky is een voorbeeld van invoer die direct bestemd is voor Nederlandse huishoudens. Maar ook een vliegtuig, ingevoerd door een bedrijf gevestigd in Nederland, valt onder invoer die direct bestemd is voor binnenlandse bestedingen (investeringen in vaste activa). De grootste categorie bij de invoer voor rechtstreeks verbruik was aardgas, dat voor bijna 3,4 miljard euro werd ingevoerd uit de VS. In 2021 was dat nog 149 miljoen euro. Voor de Russische inval in Oekraïne was Rusland nog de grootste buitenlandse leverancier van aardgas, maar door het vrijwel stilleggen van de Russische invoer via pijpleidingen en het dichtdraaien van de Groningse gaskraan is Nederland steeds afhankelijker geworden van de import van vloeibaar gemaakt aardgas. Het merendeel van dit vloeibaar gemaakt aardgas is afkomstig uit de Verenigde Staten.

41% van de goedereninvoer uit de VS was in 2023 bestemd voor verdere verwerking door bedrijven in ons land

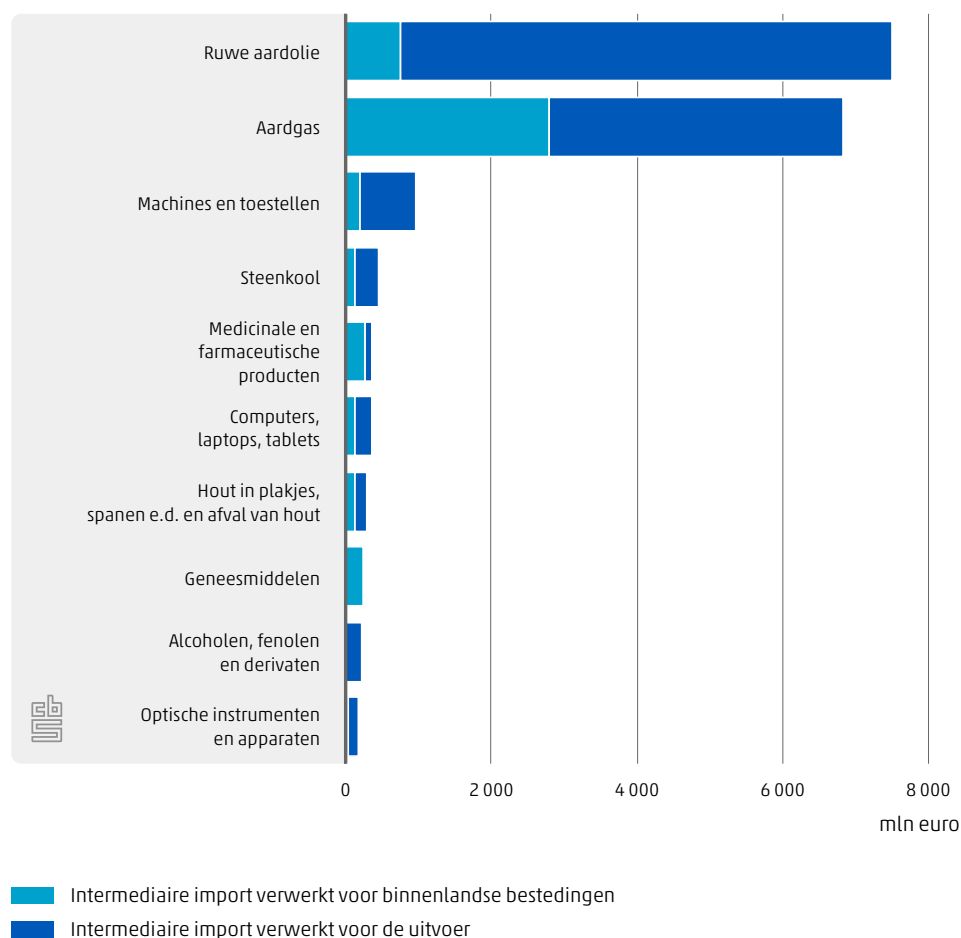

Merendeel van intermediaire goedereninvoer uit de VS verwerkt in uitvoer

In 2023 importeerde Nederland voor 21,5 miljard euro aan goederen in de vorm van grondstoffen, tussenproducten en halffabricaten voor verdere bewerking door bedrijven in Nederland. Het grootste deel van deze intermediaire goedereninvoer werd verwerkt in uitgevoerde goederen en diensten (15,3 miljard euro). Een voorbeeld van een ingevoerd goed dat verwerkt is in uitgevoerde diensten is diesel die gebruikt wordt in het goederenvervoer op de weg. De overige uit de VS ingevoerde intermediaire goederen werden door bedrijven in ons land verwerkt in goederen en diensten die werden afgezet op de Nederlandse markt (6,3 miljard euro). Een eventuele verdere escalatie van de handelsoorlog met Europese heffingen op Amerikaanse intermediaire goederen vormt daarmee een risico voor het concurrentievermogen van de Nederlandse economie. In figuur 4.4.3 zien we dat de twee grootste categorieën aan intermediaire goedereninvoer uit de VS aardolie en aardgas hoofdzakelijk worden ingezet voor de export. Aangezien dit prijsgevoelige producten zijn, zullen prijsverhogingen nadelig uitpakken voor de Nederlandse concurrentiekracht.

Dat het merendeel van de ingevoerde goederen voor verdere verwerking uiteindelijk bestemd was voor de uitvoer zien we ook terug in figuur 4.4.3, waar de intermediaire goedereninvoer is uitgesplitst naar goederengroep. De categorie ruwe aardolie was het grootst met 7,7 miljard euro. Deze categorie bestond voornamelijk uit ruwe aardolie, die in Nederland geraffineerd wordt tot brandstoffen, en aardolieproducten die verder worden verwerkt in Nederlandse productieprocessen, zoals chemicaliën en kunststoffen. De invoer van aardgas voor intermediair verbruik bedroeg 7 miljard euro in 2023. Aardgas wordt ingezet in een veelvoud aan industriële processen, waaronder het produceren van kunstmest. Op de derde plek staan onderdelen van gespecialiseerde machines met 1 miljard euro.

4.4.3 Top 10 goederenimport uit de Verenigde Staten bestemd voor verdere verwerking naar goederencategorie, 2023*

Relatief veel invoer voor directe consumptie bij voorgestelde EU-vergeldingsheffingen

Als vergelding op de Amerikaanse tariefverhogingen op aluminium en staal heeft de Europese Commissie aangekondigd om de tijdens de eerste termijn van president Trump ingestelde invoerheffingen opnieuw in te stellen (Europese Commissie, 2025). Deze heffingen zijn vervolgens uitgesteld om ruimte te bieden voor onderhandelingen (Europese Commissie, 2025b). Er waren in 2018 voorstellen voor twee pakketten aan invoerheffingen (Europese Commissie, 2018). Het eerste pakket werd daadwerkelijk ingevoerd in 2018, terwijl het tweede pakket dat in 2020 zou ingaan, uiteindelijk werd opgeschort.

De goederen uit het eerste pakket werden door Nederland voor een bedrag van 317 miljoen euro ingevoerd in 2023. Ongeveer 43 procent (136 miljoen euro) van deze goederen bestond uit invoer bestemd voor wederuitvoer. Deze invoer werd gedomineerd door speelkaarten, cranberrysap en make-up. Circa 30 procent (94 miljoen euro) van deze invoer bestond uit producten die bestemd zijn voor rechtstreekse consumptie, waaronder bourbon whisky, speelkaarten en kleding. De overige 27 procent (87 miljoen euro)

bestond uit ingevoerde goederen voor verdere verwerking. De belangrijkste intermediaire invoer bestond uit whisky, maïs en aluminium.

Het tweede pakket aan vergeldingsheffingen had in 2023 een Nederlandse invoerwaarde van 263 miljoen euro, waarvan 70 procent bestond uit invoer voor wederuitvoer (186 miljoen euro). Hier zijn het juwelen, elektrische apparaten en metaalproducten die in het oog springen. 34 miljoen euro bestond uit ingevoerde goederen voor rechtstreekse consumptie. Cranberries, juwelen en trucks zijn hierbij de belangrijkste producten. De invoer van goederen voor verdere verwerking die in aanmerking komen voor een vergeldingsheffing uit het tweede pakket bedroeg 43 miljoen euro in 2023. De belangrijkste producten waren hier metaalproducten, elektrische apparaten en aluminium.

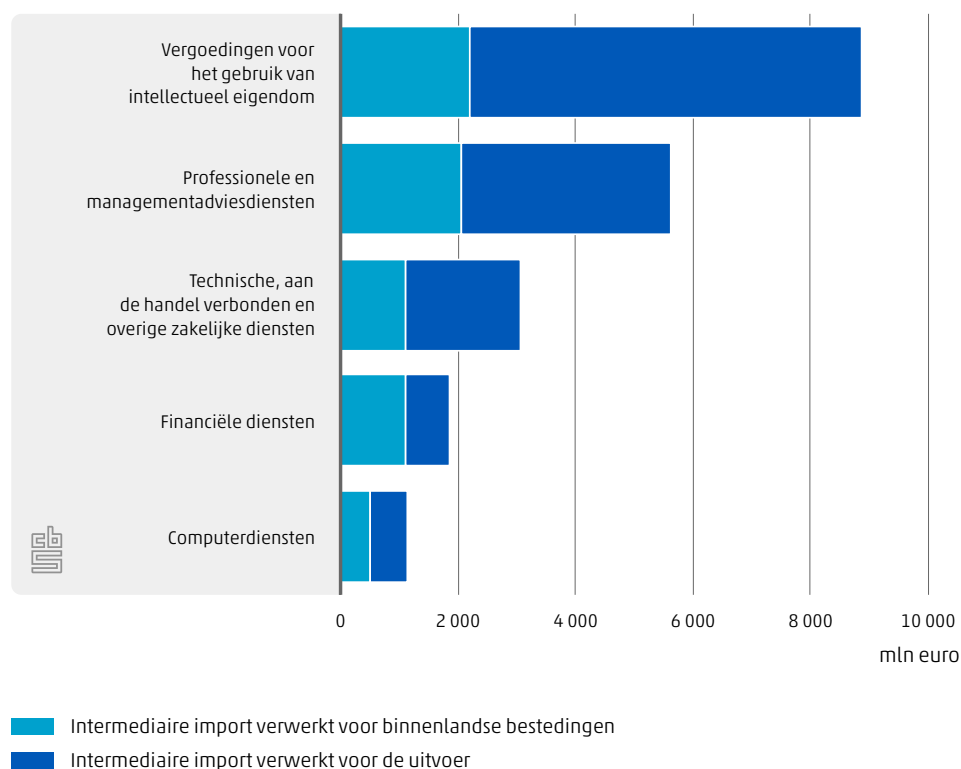
Wat opvalt aan de twee pakketten aan vergeldingsstarieven is het hoge aandeel van invoer voor rechtstreeks gebruik. Dit zijn eindproducten. Europese en Nederlandse producenten die afhankelijk zijn van Amerikaanse goederen in hun productieprocessen worden ook geraakt, maar relatief veel minder.

Vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom spelen hoofdrol in diensteninvoer

Ingevoerde diensten uit de Verenigde Staten die door bedrijven in Nederland werden ingezet voor intermediair verbruik hadden een waarde van 27 miljard euro in 2023, zie figuur 4.4.1. Dat was goed voor twee derde van de totale invoer van diensten uit de VS. De diensteninvoer bestemd voor rechtstreeks gebruik bedroeg ongeveer 3 miljard euro. Denk daarbij aan R&D-diensten, maar ook aan uitgaven van Nederlandse toeristen in de Verenigde Staten, en computerdiensten. De overige diensteninvoer uit de Verenigde Staten was bestemd voor wederuitvoer en had een waarde van 10,7 miljard euro. Dit zijn hoofdzakelijk betalingen voor royalty's en licenties aan in Nederland geregistreerde bijzondere financiële instellingen (bfi's), die de rechten over intellectueel eigendom beheren, en deze geïnde betalingen rechtstreeks afdragen aan moederbedrijven in het buitenland (Mellens et al., 2007).

Figuur 4.4.4 geeft de top 5 van de diensteninvoer uit de Verenigde Staten die bestemd is voor intermediair verbruik. Deze ingevoerde diensten ondersteunen daarmee de productie- en bedrijfsprocessen van bedrijven gevestigd in Nederland. Vergoedingen voor het gebruik van intellectueel eigendom – ook wel royalty's genoemd – was de grootste categorie in 2023 met een invoerwaarde van 8,9 miljard euro. Deze bestaan onder andere uit betalingen voor het gebruik van Amerikaanse patenten, maar ook uit licenties die betaald worden voor het gebruiken van software. Professionele en managementadviesdiensten werden in 2023 voor een bedrag van 5,6 miljard euro uit de VS ingevoerd, gevolgd door technische en aan de handel verbonden diensten met 3,1 miljard euro. Financiële diensten en computerdiensten maken de top 5 compleet.

4.4.4 Top 5 diensteninvoer uit de Verenigde Staten bestemd voor verdere verwerking naar dienstencategorie, 2023*

De aardolie-industrie importeerde de meeste goederen uit de VS

Als bedrijfstak was de aardolie-industrie – met een invoer van bijna 8,1 miljard euro – de grootste directe importeur van Amerikaanse goederen in 2023, zie figuur 4.4.5. Het merendeel van deze import bestond uit ruwe aardolie die door olieraffinaderijen werd verwerkt. De energiebedrijven waren in 2023 de op één na grootste importeur uit de Verenigde Staten. Zij importeerden voor bijna 3,2 miljard euro rechtstreeks uit de Verenigde Staten. Deze invoer bestond hoofdzakelijk uit vloeibaar gemaakt aardgas (lng). De chemische industrie was in 2023 de op twee na grootste importeur uit de Verenigde Staten. In totaal importeerde de chemische industrie voor bijna 2,1 miljard euro rechtstreeks uit de Verenigde Staten.

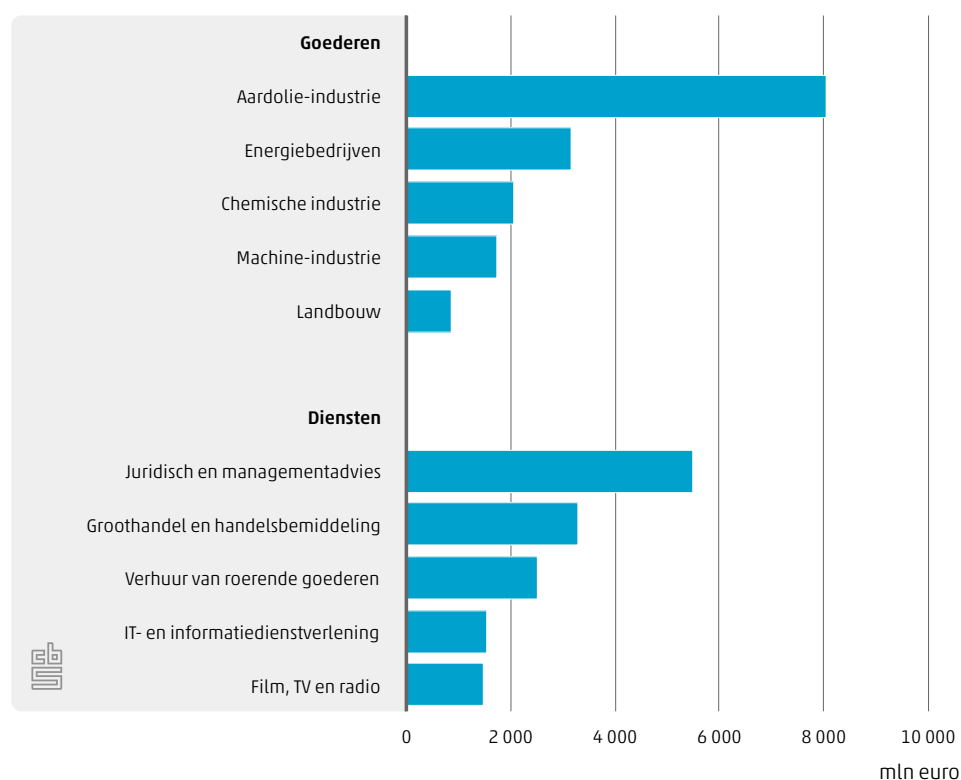
Energiebedrijven zijn het meest afhankelijk voor hun goederenimport van de Verenigde Staten, zie figuur 4.4.6. Bijna 48,9 procent van de totale rechtstreekse import van deze bedrijfstak was afkomstig uit de Verenigde Staten. Rechtstreekse import uit de Verenigde Staten vertegenwoordigde 22,8 procent van de totale goedereninvoer van de landbouw, 21,9 procent van de aardolie-industrie, en 20,4 procent van de IT- en informatiedienstverlening.

Grootste import van diensten uit de VS door juridisch en managementadvies

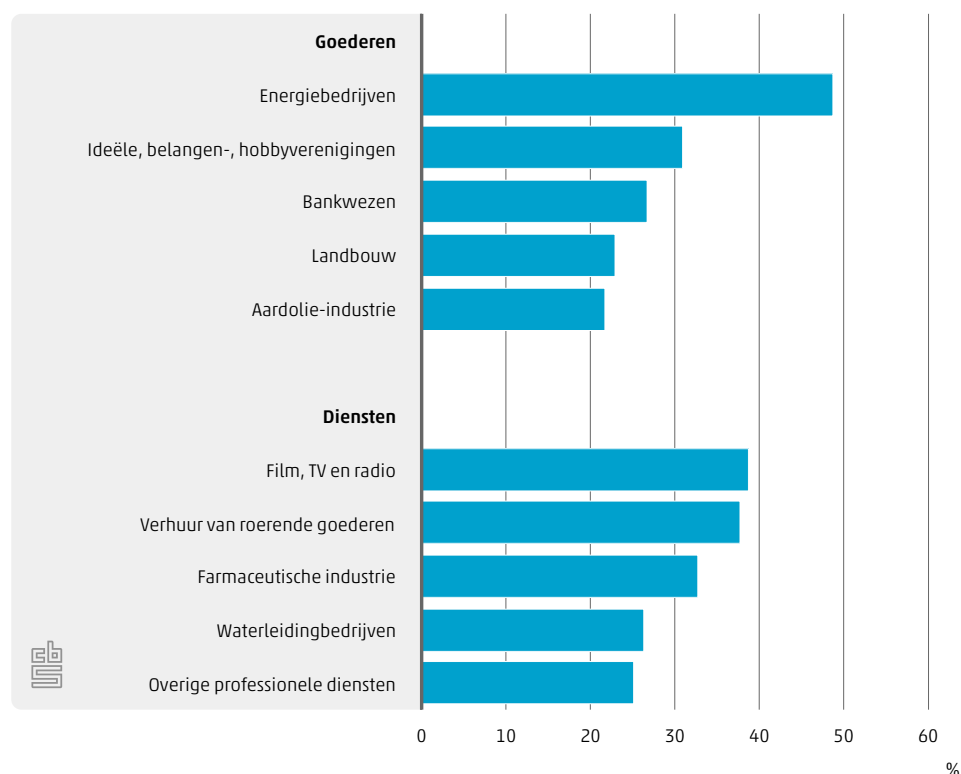
Bedrijven actief in juridisch en managementadvies importeerden in absolute zin het meest uit de Verenigde Staten, namelijk voor bijna 5,5 miljard euro. Op de tweede plaats stond de groothandel en handelsbemiddeling met 3,3 miljard euro gevolgd door de verhuur van roerende goederen met 2,5 miljard euro – zij importeerden vooral royalty's – de IT- en informatiedienstverlening en film, TV en radio met elk om en nabij 1,5 miljard euro, zie figuur 4.4.5.

In relatieve zin importeerde de bedrijfstak film, TV en radio het meest aan diensten uit de Verenigde Staten, zie figuur 4.4.6. Circa 38,8 procent van de totale directe dienstenimport van deze bedrijfstak was afkomstig uit de Verenigde Staten. Ook de verhuur van roerende goederen had een groot aandeel in de invoer uit de VS (37,8 procent). Hieronder vallen royalty's en softwarelicenties. De directe dienstenimport uit de Verenigde Staten besloeg 32,8 procent van de totale directe import van bedrijven actief in de farmaceutische industrie. De Verenigde Staten hadden een aandeel van 26,5 procent in de invoer van waterleidingbedrijven en 25,2 procent in overige professionele diensten.

4.4.5 Invoer van goederen en diensten uit de Verenigde Staten naar bedrijfstak, top 5, 2023*

4.4.6 Importafhankelijkheid goederen en diensten uit de Verenigde Staten naar bedrijfstak, top 5, 2023*

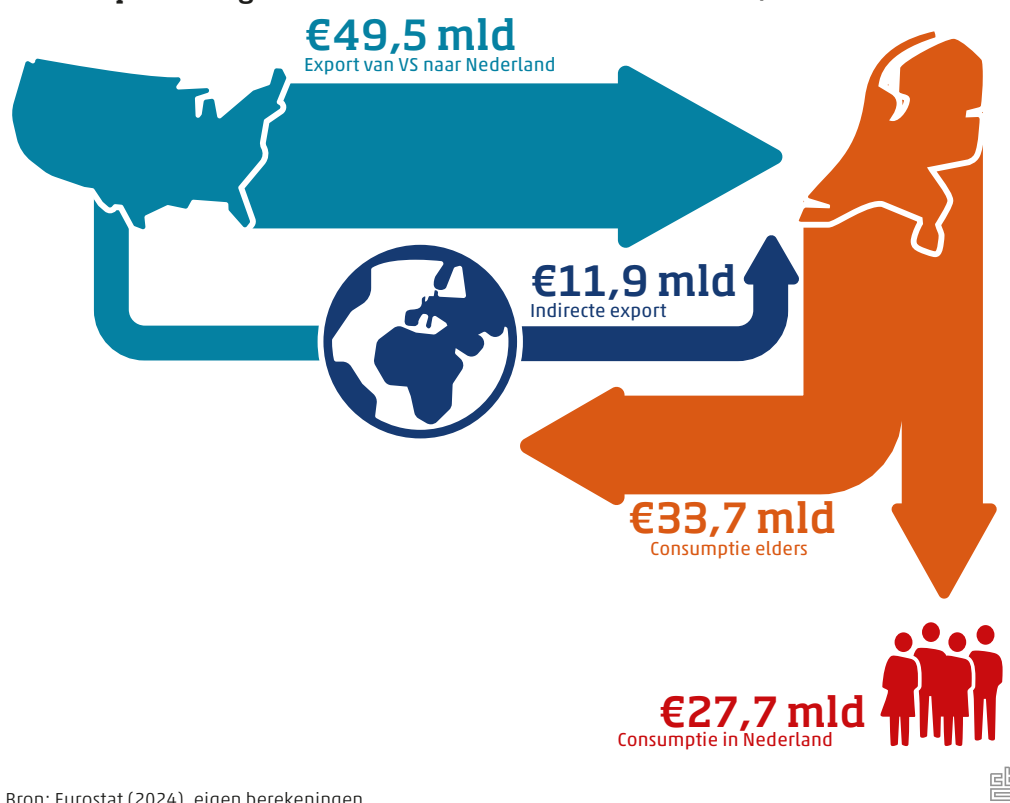
4.5 Verdiensten van de VS aan Nederland via internationale waardeketens

Deze paragraaf belicht de andere kant door de Amerikaanse exportverdiensten aan Nederland in kaart te brengen. Vergeleken met de relatief kleine maar open Nederlandse economie is de Amerikaanse economie aanzienlijk groter, maar relatief minder gericht op export. In 2022 genereerde de VS in totaal 2 013 miljard euro aan inkomsten uit de export van goederen en diensten, wat neerkomt op 8,4 procent van het Amerikaanse bbp. Van deze exportinkomsten was ongeveer 61,4 miljard euro afkomstig uit de handel met Nederland, zowel direct als via internationale waardeketens. Dit bedrag vertegenwoordigde circa 3 procent van de totale Amerikaanse exportopbrengsten. Ter vergelijking, de Nederlandse verdiensten aan de VS waren goed voor ongeveer 12 procent van de totale Nederlandse exportopbrengsten. Voor de Amerikaanse economie leverde binnen de EU de handel met Duitsland en Frankrijk, met respectievelijk rond de 7 en 4 procent, meer op, terwijl de Amerikaanse inkomsten uit export naar Italië en Spanje, met elk rond de 2 procent, lager uitvielen. De export naar andere landen leverde de Amerikaanse economie meer op. Zo was de export naar Canada goed voor circa 14 procent van de Amerikaanse exportverdiensten, naar Mexico 11 procent en naar Japan 8 procent.

De VS verdient vooral aan directe export naar Nederland

De 61,4 miljard euro aan Amerikaanse exportverdiensten aan de handel met Nederland in 2022 zijn in figuur 4.5.1 verder onderverdeeld. Het grootste deel, 49,5 miljard euro, verdiende de VS aan Nederland via de directe export van goederen en diensten, terwijl 11,9 miljard euro werd gegenereerd door indirecte export via andere handelspartners. De indirecte export maakte daarmee rond 19 procent uit van de totale Amerikaanse exportverdiensten aan Nederland. Meer dan de helft van deze verdiensten, 33,7 miljard euro, was verbonden aan consumptie in derde landen. Nederlandse consumptie was verantwoordelijk voor 27,7 miljard euro aan verdiensten.

4.5.1 Hoeveel en op welke wijze verdienen de Verenigde Staten aan de export van goederen en diensten naar Nederland, 2022?

20,1 miljard euro bedroeg het Nederlandse handelstekort met de VS in exportverdiensten in 2022

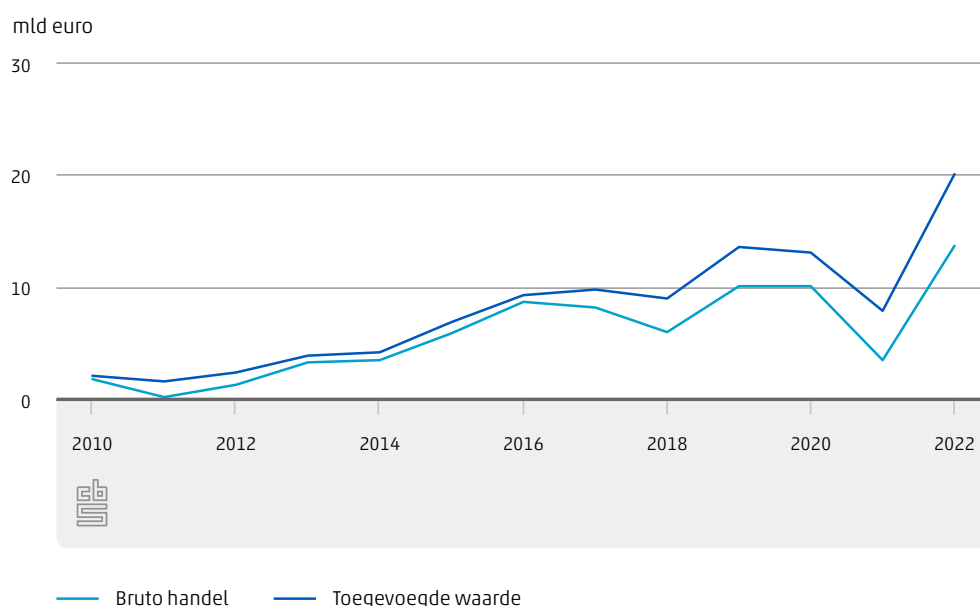
Na de bespreking van de Nederlandse verdiensten uit de directe en indirecte export naar de VS in paragraaf 4.3, bieden de cijfers over de Amerikaanse exportverdiensten aan Nederland de mogelijkheid om beide richtingen van de bilaterale handelsrelatie in samenhang te bekijken. Deze gecombineerde informatie maakt het mogelijk om niet alleen de omvang van

de handelsstromen te vergelijken, maar ook inzicht te krijgen in de onderlinge economische afhankelijkheden. In het vervolg van deze paragraaf wordt de Nederlands-Amerikaanse handelsbalans geanalyseerd, met een onderscheid tussen bruto handelsstromen en de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde.

De VS exporteert meer naar Nederland dan het importeert

Figuur 4.5.2 toont de ontwikkeling van de Amerikaans-Nederlandse handelsbalans vanuit het perspectief van de VS tussen 2010 en 2022. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de bruto handelsbalans en de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde. Als een gebruikelijke statistiek over bilaterale handelsrelaties vergelijkt de bruto handelsbalans de totale waarde van geïmporteerde en geëxporteerde goederen en diensten tussen de VS en Nederland. In de periode 2010–2022 was de bilaterale bruto handelsbalans doorgaans positief, met een piek van bijna 14 miljard euro in 2022. Dit betekent dat de VS in deze jaren meer goederen en diensten importeerde uit Nederland dan het exporteerde in termen van de totale handelswaarde. In 2021 is er een opvallende daling in de bruto handelsbalans te zien, maar dit werd in 2022 weer gevolgd door een forse stijging.

4.5.2 Amerikaans-Nederlandse handelsbalans, bruto handel en toegevoegde waarde

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

De VS verdient ook meer aan de export naar Nederland dan andersom

De bruto balans als gebruikelijke maatstaf voor handelsstromen kan vertekend zijn, omdat deze de volledige waarde van geïmporteerde producten meetelt, inclusief de waarde van onderdelen en tussenproducten uit andere landen. Uit eerder onderzoek (CBS, 2018) bleek dat de correctie van de goederenbalans voor wederuitvoerstromen een grote invloed op de balans heeft. De handelsbalans op basis van toegevoegde waarde laat zien hoeveel waarde er daadwerkelijk tussen de VS en Nederland wordt verhandeld en aan deze twee landen kan

worden toegeschreven. Bij deze berekening telt alleen de binnenlandse bijdrage aan exporten mee, waardoor een realistischer beeld ontstaat dat rekening houdt met de structuur van handel in internationale waardeketens.

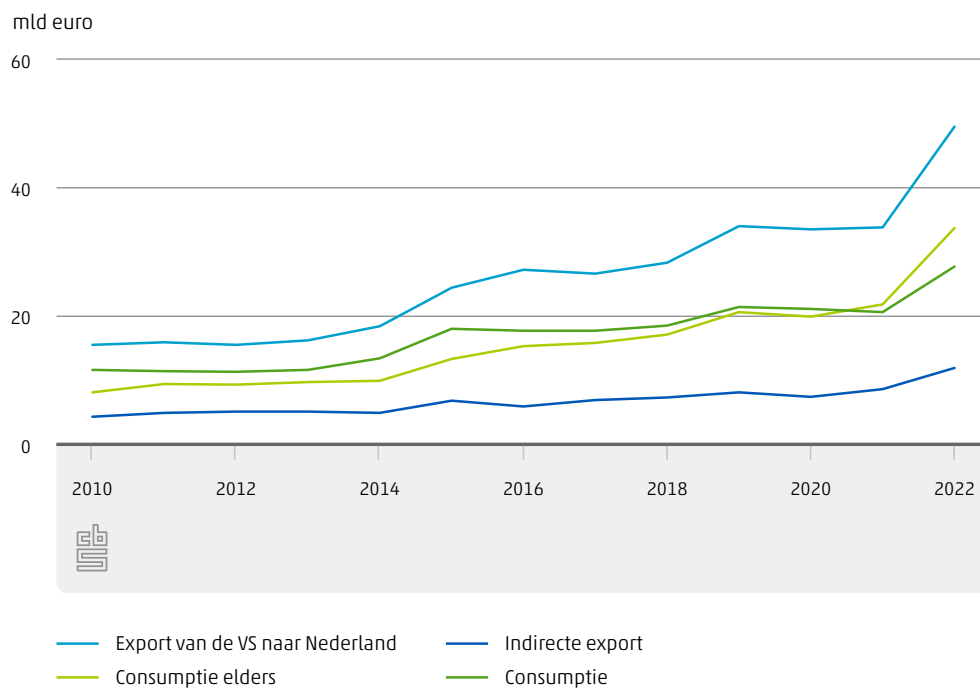
Vanuit het perspectief van de VS zijn beide handelsbalansen positief, maar de waarde is groter wanneer wordt gekeken naar handel in toegevoegde waarde. Vanaf 2016 is het absolute verschil tussen de bruto handelsbalans en de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde toegenomen. Waar de bruto handelsbalans van de VS met Nederland al positief is (13,7 miljard euro), laat de handelsbalans op basis van toegevoegde waarde een nog grotere positieve waarde zien (20,1 miljard euro). Dit wijst erop dat de VS relatief meer waarde toevoegt aan export richting Nederland dan andersom.

Sterke stijging van Amerikaanse exportverdiensten tussen 2021 en 2022

Figuur 4.5.3 toont de samenstelling van de directe en indirecte exportverdiensten tussen 2010 en 2022. Een recente ontwikkeling was de sterke toename van de verdiensten uit directe export van de VS naar Nederland. In 2021 bedroegen de inkomsten uit deze handelsstroom nog ongeveer 33 miljard euro. In 2022 stegen ze bijna tot boven de grens van 50 miljard euro. Recent onderzoek van CBS (2025) toont aan dat de forse stijging van de Amerikaanse bruto export naar Nederland vooral door de invoer van Amerikaanse ruwe aardolie en aardgas verklaard wordt. Sinds Rusland in 2022 Oekraïne binnenviel, is de import van Russische olie gesanctioneerd en de import van Russisch gas sterk afgenomen, waardoor de VS een belangrijkere leverancier is geworden. Bovendien hebben de stijgende energieprijzen een aanzienlijke impact.

Verder laat figuur 4.5.3 zien dat meer dan de helft van de Amerikaanse exportverdiensten aan Nederland in de meest recente jaren werd gerealiseerd door consumptie in derde landen. Dit is een relatief nieuwe ontwikkeling. Tot 2020 kwam meer dan de helft van de Amerikaanse exportverdiensten voort uit Nederlandse consumptie. Pas in 2021 en 2022 werden de verdiensten via consumptie in derde landen groter dan die uit directe Nederlandse consumptie. Dit kan worden verklaard door de sterke groei van de Nederlandse invoer van Amerikaanse olie en aardgas, die vooral door andere Nederlandse bedrijfstakken wordt gebruikt om goederen voor de export te produceren.

4.5.3 Directe en indirecte Amerikaanse exportverdiensten aan Nederland

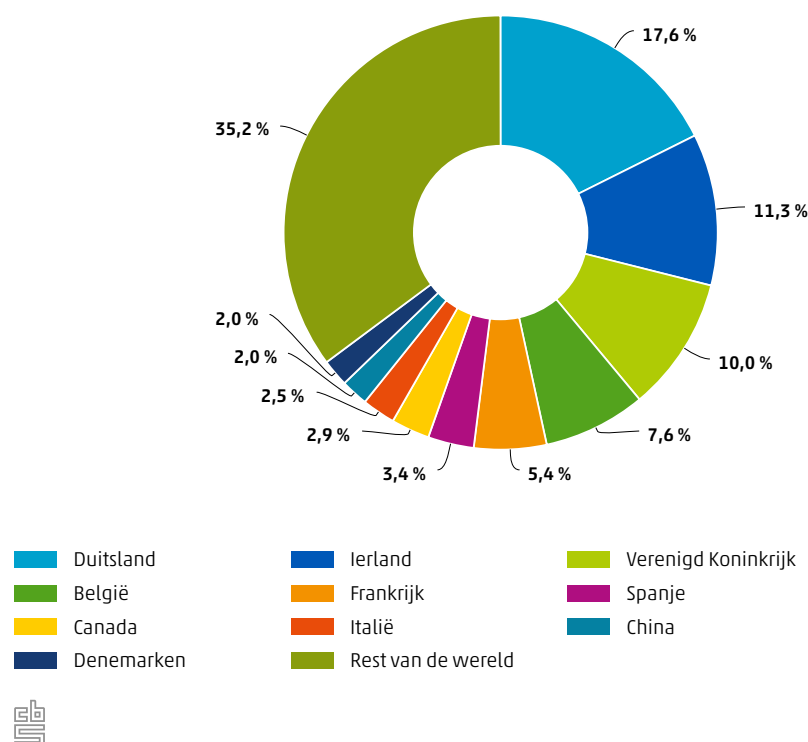

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

Indirecte Amerikaanse verdiensten aan Nederland vooral via Europese buurlanden

Figuur 4.5.4 specificeert de Amerikaanse verdiensten aan de export van andere landen naar Nederland. Van de 11,9 miljard euro aan indirecte exportverdiensten ging iets meer dan 50 procent via Europese landen. Exporten via de directe buurlanden Duitsland en België waren in totaal verantwoordelijk voor ongeveer een kwart van de indirecte Amerikaanse exportverdiensten. Andere belangrijke landen in de waardeketen tussen de VS en Nederland waren Ierland en het VK met samen rond de 18 procent.

4.5.4 Amerikaanse verdiensten aan de export van andere landen naar Nederland, 2022

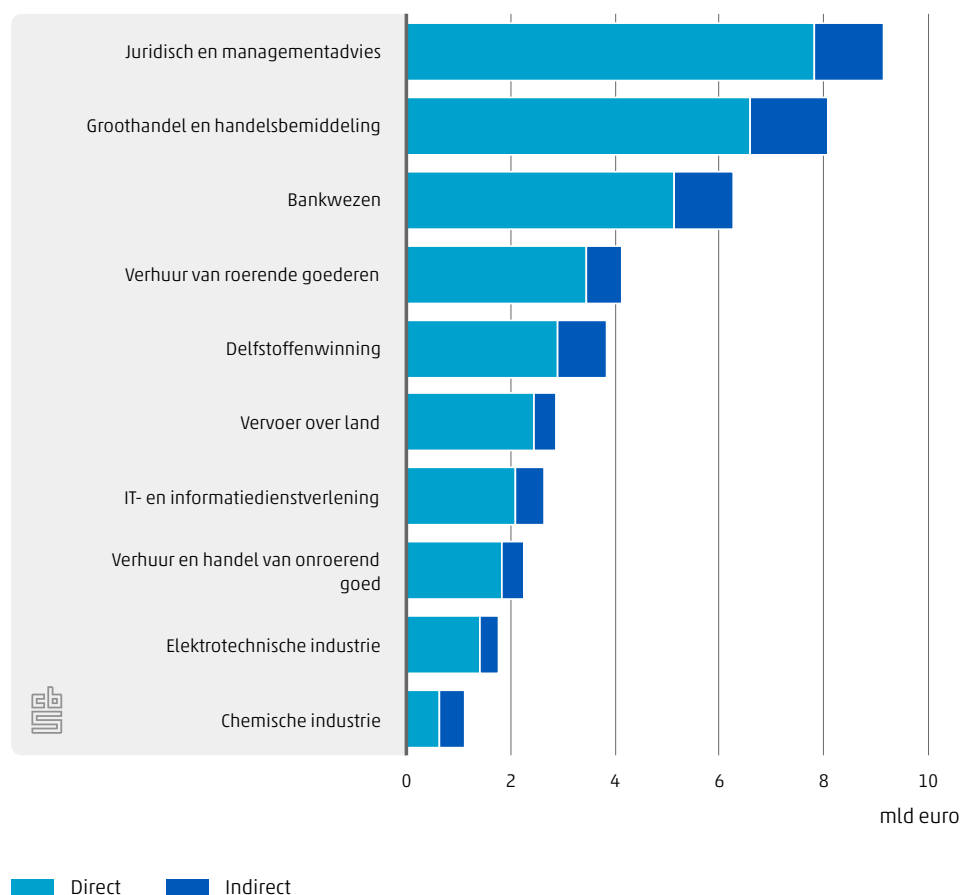

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

De VS verdient vooral via de zakelijke dienstverlening en groothandel

Figuur 4.5.5 laat zien welke Amerikaanse bedrijfstakken in 2022 het meeste verdienen aan de export van goederen en diensten naar Nederland, met een onderscheid tussen directe en indirecte export. Bedrijven actief in juridisch en managementadvies verdienen circa 9,2 miljard euro aan directe en indirecte export naar Nederland, gevolgd door de groothandel en handelsbemiddeling met 8,1 miljard euro en financiële dienstverleners met 6,3 miljard euro. De Amerikaanse industrie verdiende 8,3 miljard euro aan export naar Nederland, circa 1 miljard euro minder dan bedrijven die juridisch en managementadvies leveren. Binnen de industrie was de elektrotechnische industrie met 1,8 miljard euro grootverdiener, gevolgd door de chemische industrie met 1,1 miljard euro. Bedrijfstakken die vooral direct verdienden aan de export naar Nederland waren de meubelindustrie (95 procent), telecommunicatie (87 procent), en de textiel- en kledingindustrie (87 procent). Bedrijfstakken die juist meer indirect verdienden aan de export naar Nederland waren vervoer over water (53 procent), de metaalproductenindustrie (44 procent) en de chemische industrie (42 procent).

4.5.5 Top 10 Amerikaanse bedrijfstakken met de hoogste exportverdiensten via directe en indirecte export naar Nederland, 2022

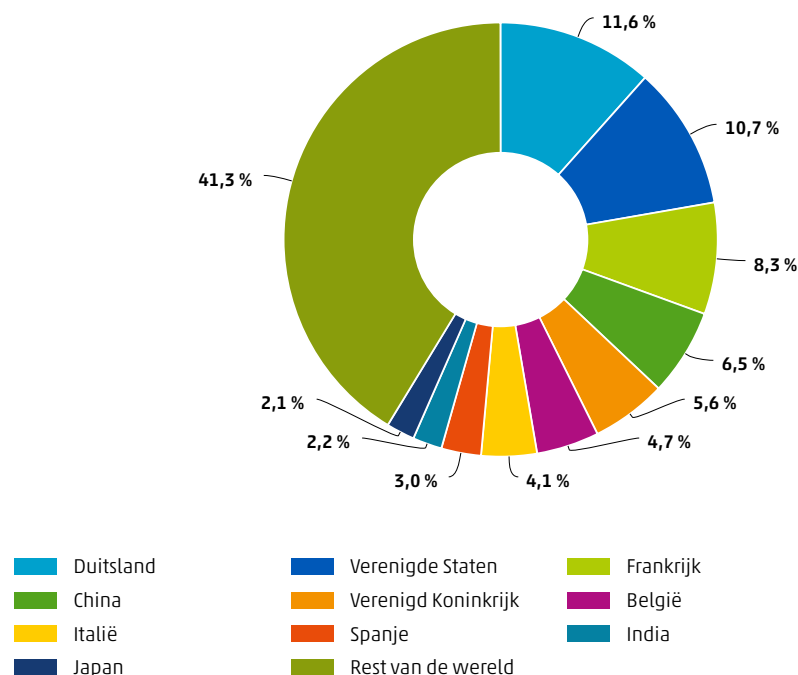

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

Bijna de helft van in Nederland verwerkte Amerikaanse export had EU als eindbestemming

Figuur 4.5.6 laat zien waar de goederen en diensten met Amerikaanse toegevoegde waarde uiteindelijk worden geconsumeerd nadat ze Nederland in 2022 hebben verlaten. 45 procent van de toegevoegde waarde die via Nederland naar een derde bestemmingsland gaat, blijft binnen de EU. De belangrijkste bestemmingen binnen de EU zijn Duitsland, Frankrijk en België. Buiten de EU is vooral China de belangrijkste eindbestemming. Een aanzienlijk deel, ongeveer 11 procent, van de Amerikaanse exportverdiensten stroomt via Nederland terug naar de VS. Een voorbeeld hiervan zijn elektronische onderdelen die Nederland uit de VS importeert, verwerkt in de productie van machines, en vervolgens weer exporteert naar de VS, waar de machine wordt verkocht aan een Amerikaans bedrijf.

4.5.6 Eindbestemming van Amerikaanse export die verder gaat dan Nederland, 2022

Bron: Eurostat (2024), eigen berekeningen

4.6 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk is onderzocht in welke mate Nederland en de Verenigde Staten aan elkaar verdienen, welke bedrijfstakken hiervan met name profiteren en via welke andere landen verdiend wordt aan de wederzijdse indirecte export. De invoer uit en uitvoer naar de Verenigde Staten – al dan niet via andere landen in internationale waardeketens – leidt ook tot afhankelijkheden. Deze afhankelijkheden zijn potentiële kwetsbaarheden in de door president Trump ontketende handelsoorlog.

In 2023 exporteerde Nederland voor circa 55,7 miljard euro aan goederen en diensten rechtstreeks naar de Verenigde Staten. De toegevoegde waarde die de Nederlandse economie hierbij wist te creëren was circa 28,7 miljard euro, goed voor 8 procent van de totale exportverdiens ten en 2,7 procent van het Nederlandse bbp. Aan de circa 29,6 miljard euro aan goederenuitvoer naar de VS hield de Nederlandse economie circa 12 miljard euro aan toegevoegde waarde over. Aan de 26,1 miljard euro aan dienstenuitvoer naar de VS verdiende Nederland nog meer, namelijk 16,5 miljard euro.

De uitvoer van Nederlandse makelij van staal- en aluminiumproducten die nu onderhevig zijn aan invoerheffingen vertegenwoordigde een waarde van bijna 1,8 miljard euro in 2023, waarvan 676 miljoen euro aan staal(producten) en bijna 1,1 miljard euro aan

aluminium(producten). Nederland verdiende in 2023 bijna 1 miljard euro aan de staal- en aluminiumproducten waarop de Trump-regering onlangs invoerheffingen heeft opgelegd. Aan staal en staalproducten werd 299 miljoen verdiend en aan aluminium en aluminiumproducten 681 miljoen euro.

Internationaal afgestemde data van Eurostat laat zien dat Nederland – naast de directe exportverdiensten aan de VS – in 2022 nog zo'n 16,7 miljard euro verdiende aan de indirecte export naar de VS. Dat betekent dat circa 40 procent van de totale Nederlandse exportverdiensten aan de VS tot stand komt doordat bedrijven in Nederland als toeleverancier opereren in internationale waardeketens, waarvan de eindproducten in de VS worden geconsumeerd. Het grootste gedeelte wordt dus nog steeds verdiend door bedrijven die rechtstreeks naar de VS exporteren. De directe en indirecte Nederlandse exportverdiensten komen voornamelijk tot stand door afzet op de Amerikaanse markt. Minder dan 10 procent van de verdiensten werden gegenereerd door Nederlandse goederen en diensten die verwerkt zijn in de Amerikaanse export.

De landen die veel indirecte Nederlandse exportverdiensten aan de VS genereerden, bestonden in 2022 vooral uit Europese landen maar ook uit andere landen die veel naar de VS exporteren, zoals China, Canada en Mexico. De meeste indirecte Nederlandse exportverdiensten aan de VS verliepen via Ierland met een aandeel van 18 procent, gevolgd door Duitsland met 9 procent. De importheffingen die de Amerikaanse regering specifiek instelde op de invoer uit China, Canada en Mexico raken indirect ook de Nederlandse economie via internationale waardeketens. De indirecte blootstelling aan de VS via deze drie landen was in 2022 goed voor ruim 2 miljard euro aan indirecte exportverdiensten.

In 2023 importeerden bedrijven, gevestigd in Nederland, voor circa 93,4 miljard euro aan goederen en diensten uit de VS, waarvan 52,6 miljard euro goederen en 40,7 miljard euro diensten. De Verenigde Staten hadden in 2023 een aandeel van 9,1 procent in de totale goedereninvoer. Circa 26 procent van de import uit de VS in 2023 bestond uit geïmporteerde goederen die Nederland in vrijwel onbewerkte vorm weer verlieten als wederuitvoer. 7 procent van de ingevoerde goederen uit de VS werd rechtstreeks verbruikt door Nederlandse huishoudens, overheidsinstellingen en door bedrijven in de vorm van investeringen in vaste activa. De waarde van ingevoerde goederen voor verdere verwerking was goed voor 23 procent van de totale invoer uit de Verenigde Staten. Sinds de Russische inval in Oekraïne in 2022 zijn de Verenigde Staten uitgegroeid tot een belangrijke toeleverancier van aardolie en vloeibaar gemaakt aardgas (lng). Deze producten worden voornamelijk ingezet in Nederlandse productieprocessen, merendeels voor het verwezenlijken van de export. Maar aardgas uit de VS wordt ook geconsumeerd door Nederlandse huishoudens. De door de EU voorgestelde en weer uitgestelde pakketten aan vergeldingsheffingen op de invoer uit de VS hadden in 2023 een totale waarde van 580 miljoen euro. Relatief veel van deze invoer bestond uit invoer voor rechtstreeks gebruik (eindproducten) door Nederlandse consumenten.

De Verenigde Staten verdienden op hun beurt 49,5 miljard euro aan de rechtstreekse export van goederen en diensten naar Nederland in 2022. Daarnaast verdiende de VS ook 11,9 miljard euro aan de export die via andere landen Nederland bereikte. In 2022 verdiende de VS in totaal 61,4 miljard euro aan de export naar Nederland. Dat is 20,1 miljard euro meer dan Nederland aan de export naar de VS verdiende. De bruto handelsbalans was 13,7 miljard euro in Amerikaans voordeel. Dit wijst erop dat de VS relatief meer waarde toevoegt aan export richting Nederland dan andersom.

Daarmee was ongeveer 3 procent van wat de Verenigde Staten in totaal verdienen aan alle export, dankzij de export naar Nederland. Minder dan de helft van de Amerikaanse export die Nederland in 2022 bereikte – zo'n 27,7 miljard euro – was daadwerkelijk bestemd voor binnenlands verbruik. Het overige gedeelte van de verdiensten – 33,7 miljard euro – kwam tot stand door de export ervan door Nederland na verdere bewerking naar een andere buitenlandse eindbestemming, zoals Duitsland en de Verenigde Staten zelf. De hoge Amerikaanse verdiensten aan de Nederlandse export kunnen worden verklaard doordat de VS sinds 2022 tot de belangrijkste toeleveranciers van ruwe aardolie en lng is gaan behoren die Nederland nodig heeft om exportproducten te kunnen produceren.

4.7 Data en methoden

Door de opdeling van productieprocessen wereldwijd vertellen traditionele handelsstatistieken slechts een deel van het verhaal. Om de directe en indirecte relaties tussen landen en bedrijfstakken goed in te schatten is waardeketenanalyse noodzakelijk. De onderlinge afhankelijkheid gaat immers verder dan alleen de directe relatie tussen toeleverancier en afnemer; het gaat om alle betrokkenen in de hele keten. Waardeketenanalyse (input-outputanalyse) maakt het mogelijk in kaart te brengen hoeveel waarde wordt toegevoegd op ieder punt in de keten, waardoor dwarsverbanden en afhankelijkheden in de keten inzichtelijk worden.

In dit hoofdstuk wordt gesproken over de verdiensten van de Nederlandse export naar de Verenigde Staten en omgekeerd. Dankzij het koppelen van de statistieken Internationale Handel in Goederen (IHG) en Internationale Handel in Diensten (IHD) aan input-outputtabellen afkomstig van de Nationale Rekeningen (NR) van het CBS, is het mogelijk om deze verdiensten in kaart te brengen. De methode die gebruikt wordt om deze koppeling tot stand te brengen is ontwikkeld door Lemmers (2015) en maakt het mogelijk vast te stellen wat Nederland verdient aan de directe export naar andere afzetmarkten. Deze koppeling maakt het ook mogelijk om de werkgelegenheid die gemoeid is met deze export in kaart te brengen door gebruik te maken van cijfers uit de Arbeidsrekeningen van het CBS. Daarbij wordt eveneens gebruikgemaakt van input-outputanalyse (Miller & Blair, 2009). Een vergelijkbare koppeling wordt gebruikt om cijfers over de goederen- en diensteninvoer te koppelen met de input-outputtabellen van het CBS, waardoor het mogelijk is uitspraken te doen over de inzet van de invoer binnen de Nederlandse economie (Lemmers & Wong, 2019; Aerts et al., 2022).

Input-outputtabellen laten onder andere per bedrijfstak zien hoeveel deze aan de andere bedrijfstakken levert, waar de bedrijfstak de benodigde goederen en diensten zelf inkoopt en hoeveel de bedrijfstak produceert en exporteert. Met behulp van een dergelijke input-outputtabel is het mogelijk te berekenen hoeveel toegevoegde waarde er gegenereerd wordt in iedere bedrijfstak en hoeveel werkgelegenheid hiermee gepaard gaat. Hiermee kunnen afhankelijkheden in waardeketens inzichtelijk worden gemaakt.

Het CBS beschikt echter uitsluitend over gegevens over de directe internationale handel van Nederland met de andere handelspartner. Het laatst beschikbare verslagjaar voor deze data was op het moment van schrijven 2023. Het CBS heeft echter geen zicht op wat er met de goederen en diensten gebeurt nadat ze zijn geëxporteerd. Met multiregionale input-outputtabellen gepubliceerd door Eurostat (2024) kan het CBS wel schatten wat er met de

export gebeurt; worden de goederen en diensten in het importerende land bijvoorbeeld geconsumeerd of verwerkt voor verdere export? Deze gegevens van Eurostat bestaan uit aan elkaar gekoppelde nationale input-outputtabellen; de zogenaamde multiregionale input-outputtabellen (MRIO). Deze MRIO-tabellen delen de wereld op in 47 landen en 64 bedrijfstakken en laten onder andere zien hoeveel onderlinge leveringen er zijn tussen bedrijfstakken en aan consumenten, overheid en investeringen voor de periode 2010–2022. Om de verdiensten van deze indirecte handel in kaart te brengen wordt eveneens gebruikgemaakt van input-outputanalyse. Voor meer informatie over deze methode zie onder andere Lemmers (2013), Lemmers et al. (2014), en Jaarsma en Wong (2017).

4.8 Literatuur

Aerts, N., Bohn, T., Notten, T., & Wong, K. F. (2020). *China, Rusland en VS: handels- en waardeketenonderzoek*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Aerts, N., Bohn, T., Lemmers, O., & Wong, K. F. (2022). Linking micro-data to national input-output tables: by whom and from whom are products imported and to what end? 28th IIOA Conference. Langkawi Island, Maleisië: International Input Output Association.

CBS (2018, 12 december). *Handelstekort met VS door wederuitvoerstromen*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

CBS (2019, 4 juni). *Auto-export naar VS levert Nederland half miljard op*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 21 februari 2025.

CBS (2025, 24 februari). *Handelstekort met VS door invoer minerale brandstoffen*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 14 maart 2025.

Cremers, D., Loog, B., Notten, T., Prenen, L., & Wong, K. F. (2019). *De Nederlandse importafhankelijkheid van China, Rusland en de VS*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Europese Commissie (2018, 20 juni). *Uitvoeringsverordening (EU) 2018/886 van de Commissie betreffende bepaalde handelspolitieke maatregelen met betrekking tot bepaalde producten van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika en tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2018/724*. *Publicatieblad van de Europese Unie* L 158/5. Geraadpleegd op 31 maart 2025.

Europese Commissie (2025a, 12 maart). *EU tegenmaatregelen op Amerikaanse staal- en aluminiumtarieven uitgelegd*. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

Europese Commissie (2025b, 14 april). *EU onderbreekt tegenmaatregelen tegen VS-tarieven om ruimte te geven voor onderhandelingen*. Geraadpleegd op 16 april 2025.

Eurostat (2024). *FIGARO tables (2024 edition): annual EU inter-country supply, use and input-output tables*. [Dataset]. Geraadpleegd op 21 februari 2025.

Executive Office of the President (2018a). [Adjusting imports of aluminum into the United States \(Proclamation 9704\)](#). *Federal Register*, 83(51), 11619–11624. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2018b). [Adjusting imports of steel into the United States \(Proclamation 9705\)](#). *Federal Register*, 83(51), 11625–11630. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2025a). [Adjusting imports of aluminum into the United States \(Proclamation 10895\)](#). *Federal Register*, 90(30), 9807–9812. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2025b). [Adjusting imports of steel into the United States \(Proclamation 10896\)](#). *Federal Register*, 90(30), 9817–9822. Geraadpleegd op 12 maart 2025.

Executive Office of the President (2025c). [Regulating Imports With a Reciprocal Tariff To Rectify Trade Practices That Contribute to Large and Persistent Annual United States Goods Trade Deficits](#). *Federal Register*, 90(65), 15041–15087. Geraadpleegd op 7 april 2025.

Franssen, L., Lemmers, O., Prenen, L., & Wong, K. F. (2020). Het Verenigd Koninkrijk afhankelijker van Europese Unie dan eerder gedacht. *Economische Statistische Berichten*, 105(4786), 268–271.

Jaarsma, M., & Wong, K. F. (2017). [Wat verdient Nederland aan de export naar het Verenigd Koninkrijk?](#) In M. Jaarsma & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2017, eerste kwartaal: Verenigd Koninkrijk*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Koopman, R., Wang, Z., & Wei, S. J. (2014). [Tracing value-added and double counting in gross exports](#). *American Economic Review*, 104(2), 459–94.

Lemmers, O. (2013). [Global value chains and the value added of trade](#). In M. Jaarsma (Red.), *Internationalisation Monitor 2013*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Lemmers, O., Rozendaal, L., van Berkel, F., & Voncken, R. (2014). [Nederland en internationale waardeketens](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

Lemmers, O. (2015). [Who needs MRIOs anyway? An alternative assignment of value added of trade](#). *17th Annual Conference of the ETGS*. Parijs, Frankrijk: European Trade Study Group.

Lemmers, O., & Wong, K. F. (2019). [Distinguishing Between Imports for Domestic Use and for Re-Exports: A Novel Method Illustrated for the Netherlands](#). *National Institute Economic Review*, 249(1), 59–67.

Mellens, M. C., Noordman, H. G., & Verbruggen, J. P. (2007). [Wederuitvoer: internationale vergelijking en gevolgen voor prestatie-indicatoren](#). Centraal Planbureau.

Miller, R. E., & Blair, P. D. (2009). *Input-Output Analysis: Foundations and Extensions*. Cambridge University Press.

Notten, T., & Visser, C. (2024). [De verwevenheid van Nederland met België in mondiale waardeketens](#). In S. Creemers & M. Weusten (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2024, eerste editie: België*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Prenen, L., Rooyakkers, J., & Notten, T. (2024). [Nederlandse verdiensten aan de export](#). In S. Creemers, M. Houben-van Herten & R. Voncken (Reds.), *Nederland Handelsland: Export, import & investeringen*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Remond-Tiedrez, I., & Rueda-Cantuche, J. M. (2019). [EU inter-country supply, use and input-output tables: Full international and global accounts for research in input-output analysis \(FIGARO\)](#). Publications Office of the European Union.

Sachdev, V., & Rao, A. (2025, 11 maart). [What happened the last time Trump imposed tariffs on steel and aluminum](#). *Reuters*. Geraadpleegd op 2 april 2025.

Walker, A. N., Aerts, N., Kunkels, Y., Lemmers, O., van Leeuwen, E., & Wong, K. F. (2024). [Comparing imports based on microdata with FIGARO](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.

White House (2025a, 1 februari). [Fact sheet: President Donald J. Trump imposes tariffs on imports from Canada, Mexico, and China](#). *The White House*. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

White House (2025b, 3 februari). [Progress on the Situation At Our Southern Border](#). *The White House*. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

White House (2025c, 3 februari). [Progress on the Situation At Our Northern Border](#). *The White House*. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

White House (2025d, 3 maart). [Fact Sheet: President Donald J. Trump Proceeds with Tariffs on Imports from Canada and Mexico](#). *The White House*. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

White House (2025e, 6 maart). [Fact Sheet: President Donald J. Trump Adjusts Tariffs on Canada and Mexico to Minimize Disruption to the Automotive Industry](#). *The White House*. Geraadpleegd op 17 maart 2025.

White House (2025f, 26 maart). [Adjusting Imports Of Automobiles And Automobile Parts Into The United States](#). *The White House*. Geraadpleegd op 27 maart 2025.

White House (2025g, 9 april). [Modifying Reciprocal Tariff Rates to Reflect Trading Partner Retaliation and Alignment](#). *The White House*. Geraadpleegd op 16 april 2025.

Wong, K.F. (2019). [Het belang van de groothandel als poort naar de wereldmarkt](#). In M. Jaarsma & R. Voncken (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2019, derde kwartaal: Groothandel*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Wong, K. F., Jaarsma, M., & Voncken, R. (2019). [Wat verdienen de Verenigde Staten en Nederland aan de wederzijdse export?](#) In M. Jaarsma & S. Vos (Reds.), *Internationaliseringsmonitor 2019, eerste kwartaal: Verenigde Staten*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

5 Amerikaanse multinationals in Nederland

Auteurs: Sarah Creemers, Dennis Dahlmans

3,6% meer in Nederland gevestigde Amerikaanse multinationals in 2022 t.o.v. 2018

19% van de multinationals in de bedrijfstak informatie en communicatie is Amerikaans

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de rol van Amerikaanse multinationals in Nederland. In welke bedrijfstakken domineren deze bedrijven, hoe zijn de bedrijfsprestaties van deze bedrijven, en hoe dragen ze bij aan de werkgelegenheid in Nederland? Wat zijn de kenmerken van werknemers bij Amerikaanse multinationals, zoals de verdeling tussen mannen en vrouwen en het salarisniveau? Verschillen Amerikaanse bedrijven in Nederland van die in andere EU-landen? En wat is de omvang en aard van de bilaterale investeringsstromen tussen Nederland en de Verenigde Staten?

5.1 Inleiding

De economische betrekkingen tussen Nederland en de Verenigde Staten vormen al decennialang een van de pijlers van de Nederlandse internationale handel en investeringsstructuur. De VS, als grootste economie ter wereld, speelt een centrale rol in de mondiale economie, terwijl Nederland een belangrijke toegangspoort tot Europa biedt. Deze strategische relatie wordt versterkt door de aanwezigheid van Amerikaanse multinationals in Nederland. Hun aanwezigheid draagt niet alleen bij aan de Nederlandse economie, maar oefent ook invloed uit op innovatie, werkgelegenheid en bilaterale investeringen.

Waar aan denken bij Amerikaanse multinationals in Nederland?

Wanneer we denken aan Amerikaanse bedrijven in Nederland, komen al snel bekende en invloedrijke namen naar voren. Grote ondernemingen zoals McDonald's, Google en Coca-Cola zijn hier actief. Andere voorbeelden zijn onder andere Microsoft, Boeing, Tesla en Kraft Heinz. Deze Amerikaanse multinationals hebben ervoor gekozen zich in Nederland te vestigen, mede omdat hun producten hier populair zijn en veel aftrek vinden (Indeed, 2024).

De strategische positionering in Europa, de meertalige beroepsbevolking, de aantrekkingskracht op internationaal talent, fiscale voordelen, transparante regels en goede logistieke faciliteiten maken Nederland aantrekkelijk voor bedrijven (Ebeling, 2024; UNCTAD, 2022).

Het economische belang van Amerikaanse multinationals in Nederland

Amerikaanse multinationals vormen een relevant onderdeel van de Nederlandse economie. Het belang van deze bedrijven beperkt zich echter niet tot directe economische indicatoren zoals handel en werkgelegenheid. Veel Amerikaanse multinationals spelen een centrale rol in internationale waardeketens en maken gebruik van Nederland als toegangspoort tot de Europese markt.

Hoewel Amerikaanse multinationals een belangrijke bijdrage leveren aan de Nederlandse economie, zijn er ook enkele kanttekeningen te maken bij hun aanwezigheid. Buitenlandse multinationals, waaronder Amerikaanse, kunnen leiden tot verdringing van binnenlandse bedrijven, extra beslag leggen op natuurlijke hulpbronnen en het milieu, en het risico bestaat dat ze hun activiteiten in Nederland relatief eenvoudig verplaatsen naar andere landen (CBS, 2018). Daarnaast bestaat er de mogelijkheid dat Amerikaanse bedrijven winsten

uit Nederlandse activiteiten grotendeels terugsluizen naar het moederland, wat de lokale economische impact beperkt. Ook kunnen fiscale motieven een rol spelen in hun vestigingskeuze, waardoor hun betrokkenheid mogelijk tijdelijk of opportunistisch van aard is.

Relevantie voor innovatie

Naast economische stabiliteit en werkgelegenheid dragen Amerikaanse multinationals ook bij aan de technologische vooruitgang in Nederland. Veel van deze bedrijven investeren fors in onderzoek en ontwikkeling en zijn vaak pioniers op het gebied van digitale transformatie en verduurzaming (Europese Commissie, 2023). Studies tonen aan dat multinationals, met name in sectoren zoals technologie, farmacie en energie, een belangrijke katalysator zijn voor kennisoverdracht en innovatie (Narula & Dunning, 2010). Amerikaanse bedrijven zoals Microsoft, IBM en Pfizer hebben niet alleen onderzoeksfaciliteiten in Nederland, maar werken ook samen met Nederlandse universiteiten en kennisinstellingen. Dit creëert een ecosysteem waarin innovatie en economische groei hand in hand gaan.

Politieke en beleidsmatige relevantie

De aanwezigheid van Amerikaanse multinationals in Nederland reikt verder dan louter economische baten. Zij biedt strategische voordelen binnen de bredere geopolitieke en handelscontext. In een tijdperk waarin globalisering wordt beïnvloed door geopolitieke spanningen, protectionisme en veranderende handelsroutes, spelen internationale investeringsstromen een cruciale rol in de economische weerbaarheid van een land. Amerikaanse bedrijven in Nederland functioneren vaak als bruggenhoofden tussen de Amerikaanse en Europese markten.

Tegelijkertijd brengt deze aanwezigheid ook strategische afhankelijkheden met zich mee, die beleidsmatig aandacht verdienen. Buitenlandse investeringen kunnen, naast het binnenhalen van kennis en technologie, ook risico's met zich meebrengen op het gebied van spionage, sabotage of ongewenste politieke beïnvloeding. Hoewel de Verenigde Staten historisch gezien als trouwe bondgenoot worden beschouwd, is het van belang om in beleid ook oog te hebben voor mogelijke kwetsbaarheden – net zoals dat gebeurt bij investeringen uit andere geopolitiek relevante landen. Een gebalanceerde beleidsanalyse vraagt daarom om aandacht voor zowel de economische kansen als de potentiële strategische risico's.

Leeswijzer

In dit hoofdstuk analyseren we de kenmerken van Amerikaanse multinationals in Nederland en hun economische en maatschappelijke bijdrage. In paragraaf 5.2 gaan we dieper in op de bedrijfstakken waarin deze bedrijven actief zijn, evenals hun omzet en handelsstromen. In paragraaf 5.3 worden de werknemersprofielen binnen deze bedrijven belicht, met speciale aandacht voor genderverhoudingen, werkgelegenheid en salarissen. In paragraaf 5.4 maken we een Europese vergelijking om te kijken of het profiel van de Amerikaanse bedrijven in Nederland verschilt ten opzichte van hun profiel in andere EU-landen. Hierbij kijken we naar aantal bedrijven, aantal werkzame personen en

bedrijfstakken. Ten slotte onderzoeken we in paragraaf 5.5 de bilaterale investeringsstromen tussen Nederland en de VS. Paragraaf 5.6 geeft een samenvatting en conclusie.

Door het combineren van gegevens uit verschillende bronnen, zoals CBS, Eurostat, De Nederlandsche Bank (DNB), het Amerikaanse statistiekbureau Bureau of Economic Analysis (BEA) en de Amerikaanse Kamer van Koophandel (AmCham) biedt dit hoofdstuk een uitgebreid overzicht van de rol van Amerikaanse multinationals in Nederland.

5.2 Kenmerken van Amerikaanse multinationals in Nederland

Amerikaanse multinationals spelen een relevante rol in de Nederlandse economie en zijn sterk vertegenwoordigd in diverse bedrijfstakken. Deze paragraaf biedt een diepgaande analyse van de kenmerken van Amerikaanse multinationals in Nederland. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de groei van het aantal multinationals, hun sectorale spreiding, omzetcijfers en handelsstromen binnen het Nederlandse bedrijfsleven.

Nederlandse bedrijfsleven

Het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) maakt gebruik van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) om bedrijfseenheden in te delen naar hoofdactiviteit. Het Nederlandse bedrijfsleven omvat alle bedrijven uit de SBI-secties B tot en met N, exclusief K plus S95. Deze afbakening wordt internationaal aangeduid als de 'non-financial business economy'. Deze categorie is een samenstelling van de volgende bedrijfstakken:

- B Delfstoffenwinning
- C Industrie
- D Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
- E Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering
- F Bouwnijverheid
- G Groot- en detailhandel; reparatie van auto's
- H Vervoer en opslag
- I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking
- J Informatie en communicatie
- L Verhuur van en handel in onroerend goed
- M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening
- N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening
- S95 Reparatie van consumentenartikelen

Deze afbakening wordt gebruikt in paragraaf 5.2 en 5.3.

Multinationals en zeggenschap

Multinationals zijn ondernemingen die zeggenschap hebben over bedrijven in twee of meer landen. Multinationals kunnen onder Nederlandse of buitenlandse zeggenschap vallen. De indeling Amerikaanse multinational/overige multinational is gebaseerd op het land van vestiging van de Ultimate Controlling Institutional Unit (UCI). Nederlandse multinationals vallen onder de categorie 'overige multinationals'. Nederlandse bedrijven zonder dochterbedrijven in het buitenland zijn geclassificeerd als niet-multinational.

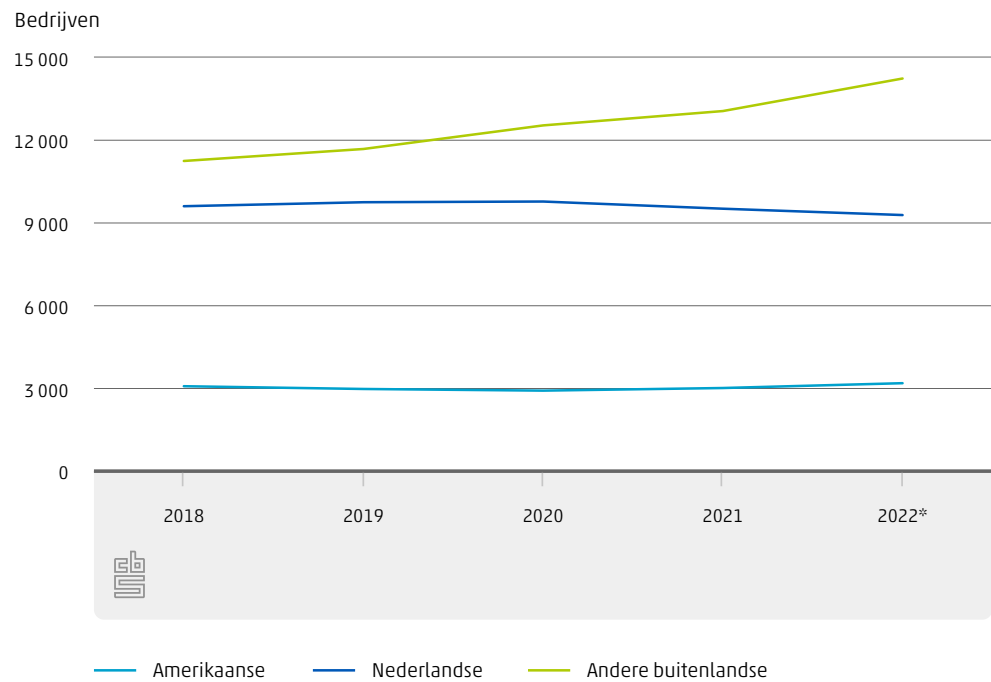
Niet-Amerikaanse buitenlandse multinationals groeien gestaag tussen 2018 en 2022

Tussen 2018 en 2022 is het aantal Amerikaanse multinationals in Nederland gestegen van bijna 3 100 naar ongeveer 3 200 bedrijven, een toename van 3,6 procent. Deze groei is bescheiden, maar toont een lichte toename van de aanwezigheid van Amerikaanse bedrijven in Nederland. Deze toename kan deels worden verklaard door de aantrekkelijkheid van Nederland als vestigingsland, mede dankzij de strategische ligging, hoogontwikkelde logistieke infrastructuur en stabiele economische omgeving (Ebeling, 2024; UNCTAD, 2022).

In dezelfde periode groeide het aantal andere buitenlandse multinationals sterker, van ruim 11 duizend in 2018 naar ruim 14 duizend in 2022, een toename van zo'n 26 procent. Het aantal Nederlandse multinationals liet daarentegen een lichte daling zien van 9 600 naar 9 280 bedrijven. Dit kan wijzen op consolidatie binnen bepaalde bedrijfstakken, competitie met buitenlandse multinationals, of een verhoogde focus van Nederlandse bedrijven op binnenlandse markten. Daarnaast laat een eerdere publicatie van het CBS zien dat deze bevinding met name werd verklaard door een afname van Nederlandse multinationals met betrekkelijk weinig werkzame personen (CBS, 2025).

Figuur 5.2.1 laat deze trends duidelijk zien en maakt zichtbaar dat het aandeel van Amerikaanse multinationals binnen de totale buitenlandse bedrijven in Nederland relatief stabiel blijft. Ondanks dat de groei minder sterk is dan die van andere buitenlandse bedrijven, behouden Amerikaanse multinationals een substantieel aandeel in het Nederlandse bedrijfsleven. Dit is in lijn met bevindingen van UNCTAD (2022), die stelt dat Amerikaanse bedrijven wereldwijd streven naar een stabiele, langdurige aanwezigheid in strategische markten. Daarnaast is er geen sprake van een corona-effect in de ontwikkeling van het aantal buitenlandse multinationals; dit onderstreept de langdurige en stabiele activiteiten van deze bedrijven.

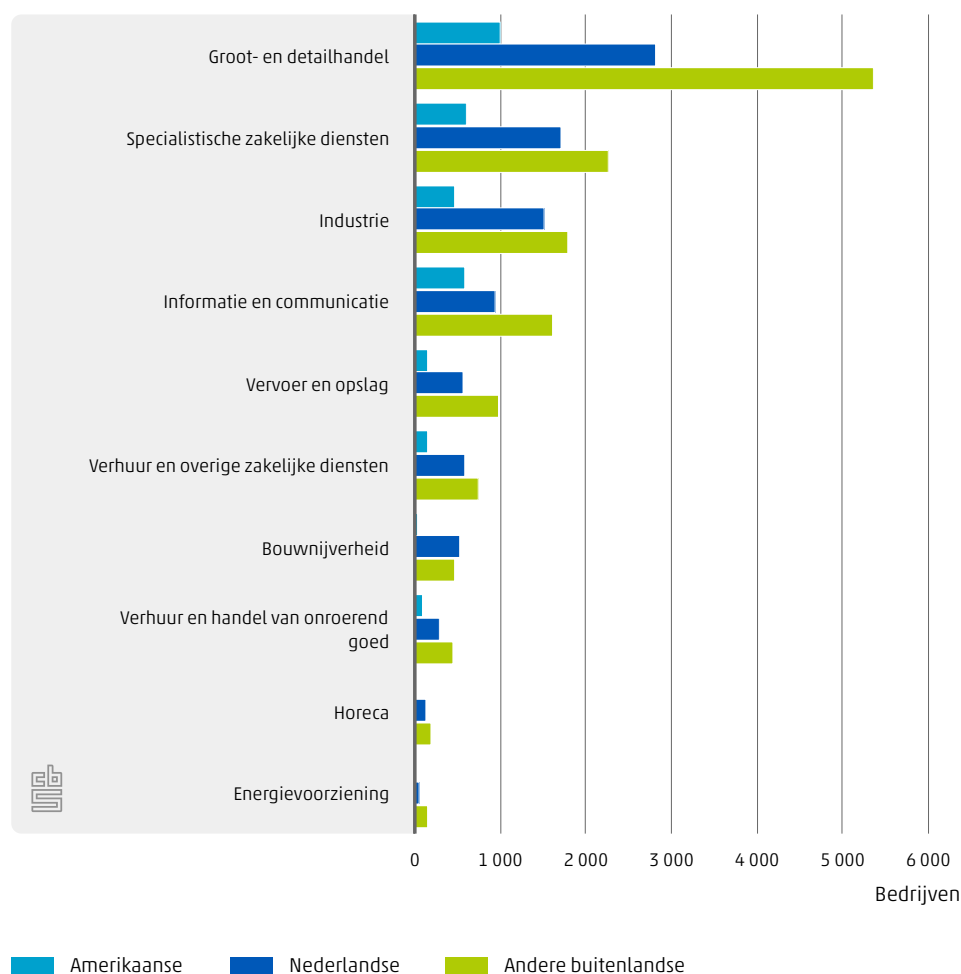
5.2.1 Multinationals naar herkomst

Groot- en detailhandel en zakelijke diensten zijn de dominante bedrijfstakken voor Amerikaanse multinationals

Figuur 5.2.2 geeft inzicht in het aantal Nederlandse, Amerikaanse en andere buitenlandse multinationals binnen de tien grootste bedrijfstakken in Nederland in 2022. Hieruit blijkt dat Amerikaanse multinationals vooral actief zijn in de bedrijfstakken groot- en detailhandel, specialistische zakelijke diensten, informatie en communicatie, en industrie. In de groot- en detailhandel waren in 2022 ruim 1 000 Amerikaanse bedrijven actief, gevolgd door ruim 600 bedrijven in de specialistische zakelijke diensten, bijna 600 in informatie en communicatie, en bijna 500 in de industrie. Bedrijfstakken zoals de bouw, horeca en energievoorziening kennen een kleinere aanwezigheid van Amerikaanse bedrijven.

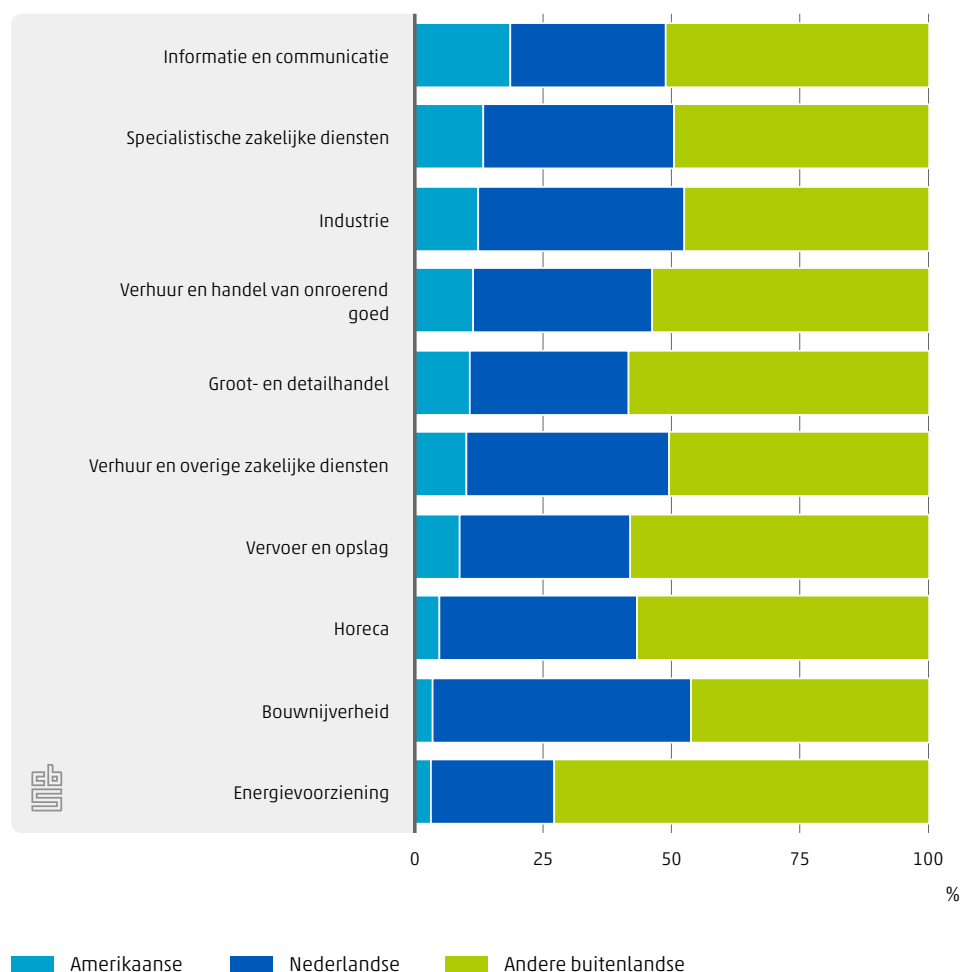
5.2.2 Multinationals top 10 grootste bedrijfstakken naar herkomst, 2022*

Amerikaanse multinationals hebben een sterke aanwezigheid in kennisintensieve bedrijfstakken

Figuur 5.2.3 toont een overzicht van de tien bedrijfstakken met de hoogste relatieve aanwezigheid van Amerikaanse multinationals. De aanwezigheid van Amerikaanse multinationals is het meest uitgesproken in kennisintensieve bedrijfstakken. Met name in de bedrijfstakken informatie en communicatie en specialistische zakelijke diensten nemen Amerikaanse bedrijven met respectievelijk bijna 19 en ruim 13 procent een substantieel aandeel van het totaal aantal bedrijven in. Binnen de groep Amerikaanse multinationals in de specialistische zakelijke diensten valt ruim 43 procent in de categorie holdings (geen financiële), conserndiensten binnen het eigen concern en managementadvisering, wat wijst op een sterke vertegenwoordiging van strategische en coördinerende bedrijfsfuncties binnen deze bedrijfstak. Volgens Narula & Dunning (2010) vestigen buitenlandse multinationals zich vaak in bedrijfstakken en regio's die toegang bieden tot hoogwaardige kennis en technologische innovatie, wat aansluit bij de voorkeur van Amerikaanse bedrijven voor deze bedrijfstakken. Ook bedrijfstakken zoals industrie (bijna 13 procent) en onroerend goed (ruim 11 procent) laten een significant aandeel Amerikaanse bedrijven zien, wat hun brede sectorale spreiding in Nederland onderstreept. Binnen de groep Amerikaanse multinationals in de industrie bevindt zich bijna 18 procent in de branche vervaardiging van overige machines en apparaten, en ruim 15 procent in de vervaardiging van chemische producten.

5.2.3 Top 10 bedrijfstakken naar aandeel Amerikaanse multinationals naar herkomst, 2022*

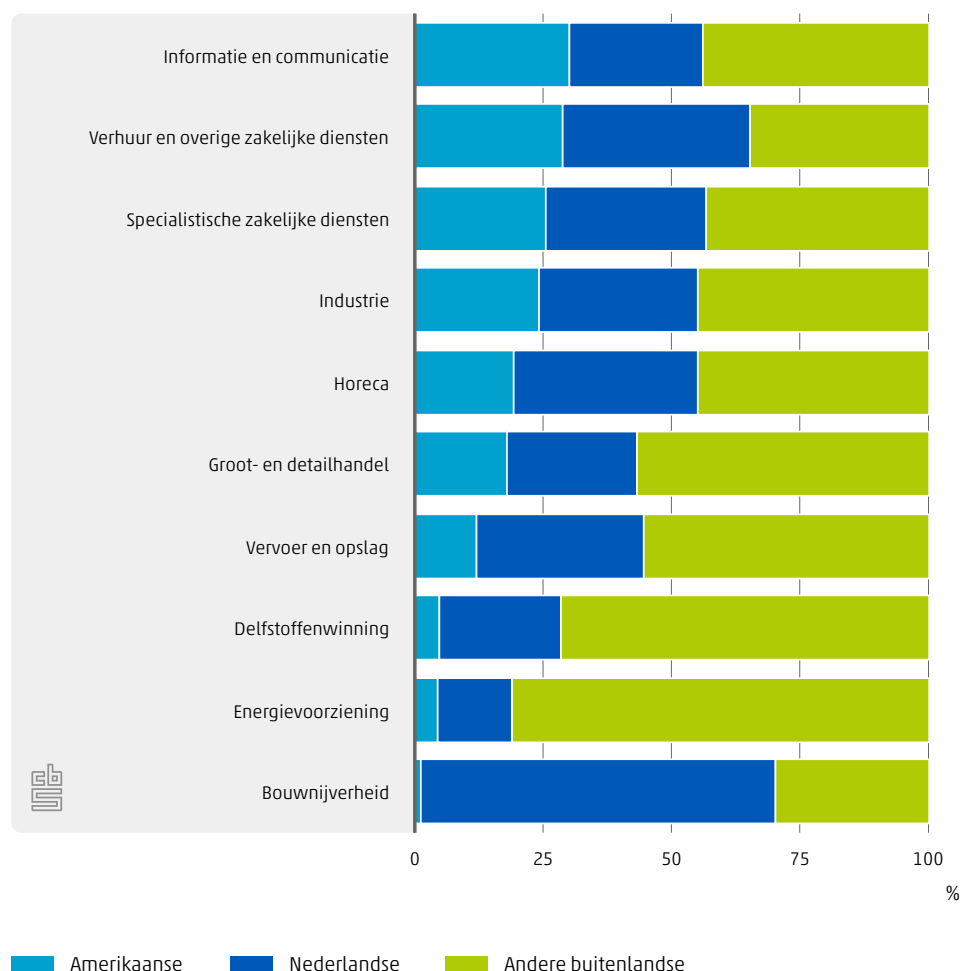
Omzetdominantie van Amerikaanse multinationals in technologische en dienstverlenende bedrijfstakken

Hoewel Amerikaanse bedrijven in aantal kleiner zijn, domineren zij qua omzet in bedrijfstakken zoals informatie en communicatie, specialistische zakelijke diensten en industrie (CBS, 2024a). Figuur 5.2.4 laat zien dat Amerikaanse bedrijven binnen deze bedrijfstakken aanzienlijk hogere omzetten genereren dan andere multinationals. Dit kan worden toegeschreven aan schaalvoordelen, hun mondiale netwerk en de ruime beschikbaarheid van kapitaal (CPB, 2024). Het is daarbij belangrijk te benadrukken dat een dominante positie in termen van omzet niet één-op-één gelijkstaat aan economisch belang voor Nederland. Zowel buitenlandse als Nederlandse multinationals maken bovengemiddeld veel gebruik van ingevoerde intermediaire goederen en diensten, vergeleken met niet-multinationals. Dit betekent dat hun toegevoegde waarde – en daarmee hun bijdrage aan het bbp – mogelijk aanzienlijk lager is dan de omzet op het eerste gezicht doet vermoeden.

Daarnaast kunnen buitenlandse multinationals een deel van hun winsten laten terugvloeien naar het moederbedrijf in het buitenland. Bij Nederlandse multinationals blijven deze winsten doorgaans binnen de landsgrenzen. Hierdoor kan de impact van buitenlandse en Nederlandse multinationals op het bruto nationaal inkomen aanzienlijk verschillen.

UNCTAD (2022) bevestigt dat Amerikaanse multinationals wereldwijd de grootste investeerders zijn in kennisintensieve bedrijfstakken. Dit helpt hun dominante positie in deze bedrijfstakken in Nederland te verklaren, maar plaatst die positie ook in een breder perspectief van mondiale waardecreatie en herverdeling van winsten.

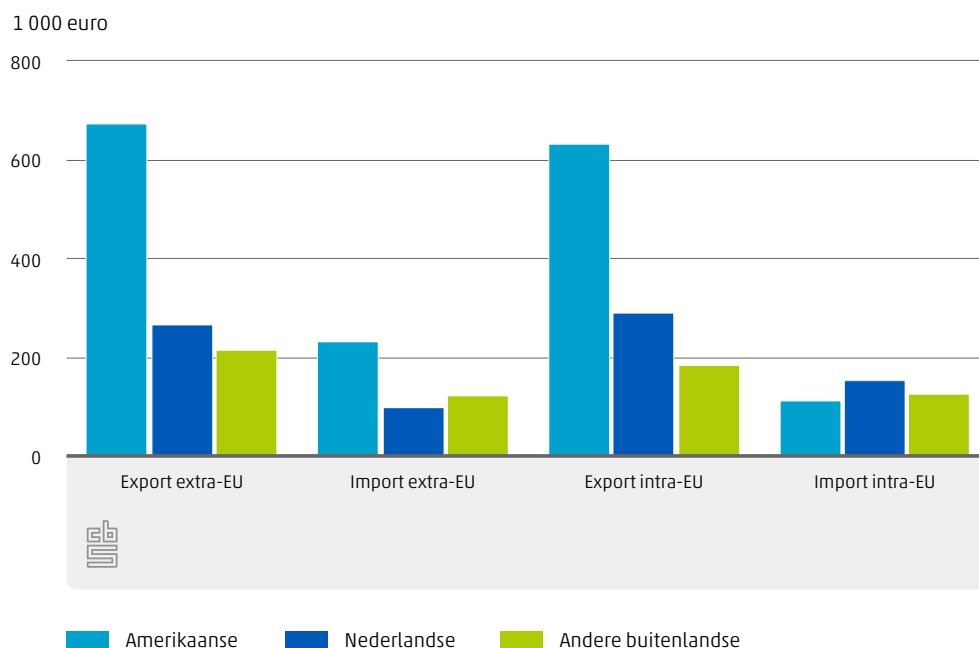
5.2.4 Top 10 bedrijfstakken naar aandeel omzet Amerikaanse multinationals naar herkomst, 2022*

Amerikaanse multinationals handelen meer buiten de EU

Amerikaanse multinationals realiseren hogere mediane import- en exportwaarden dan andere multinationaltypes, met name in extra-EU-handelsstromen (figuur 5.2.5). Dit benadrukt hun sterke internationale netwerken en het strategische gebruik van Nederland als logistiek knooppunt. Daarnaast tonen de Amerikaanse multinationals een aanzienlijke voorkeur voor import van buiten de EU ten opzichte van andere multinationals: import vanuit de EU is namelijk het laagst voor deze groep, en het hoogst voor Nederlandse multinationals.

5.2.5 Mediane import- en exportwaarde van multinationals naar herkomst, 2022*

5.3 Kenmerken van werknemers bij Amerikaanse bedrijven in Nederland

In deze paragraaf worden de kenmerken van werknemers bij Amerikaanse en andere in Nederland gevestigde multinationals gevisualiseerd en geanalyseerd. Dit biedt inzicht in de bijdrage aan werkgelegenheid, de verschillen tussen mannen en vrouwen, leeftijd en salaris.

Amerikaanse multinationals waren in 2022 goed voor 245 850 voltijdequivalenten (vte) in Nederland. Dit komt overeen met bijna 23 procent van de totale werkgelegenheid bij buitenlandse multinationals. Daarmee vertegenwoordigen zij een aanzienlijk deel van de buitenlandse arbeidsmarkt in Nederland. De werkgelegenheid bij Amerikaanse multinationals is bovendien in de afgelopen jaren gestaag toegenomen: van 212 585 vte in 2018 naar 245 850 vte in 2022.

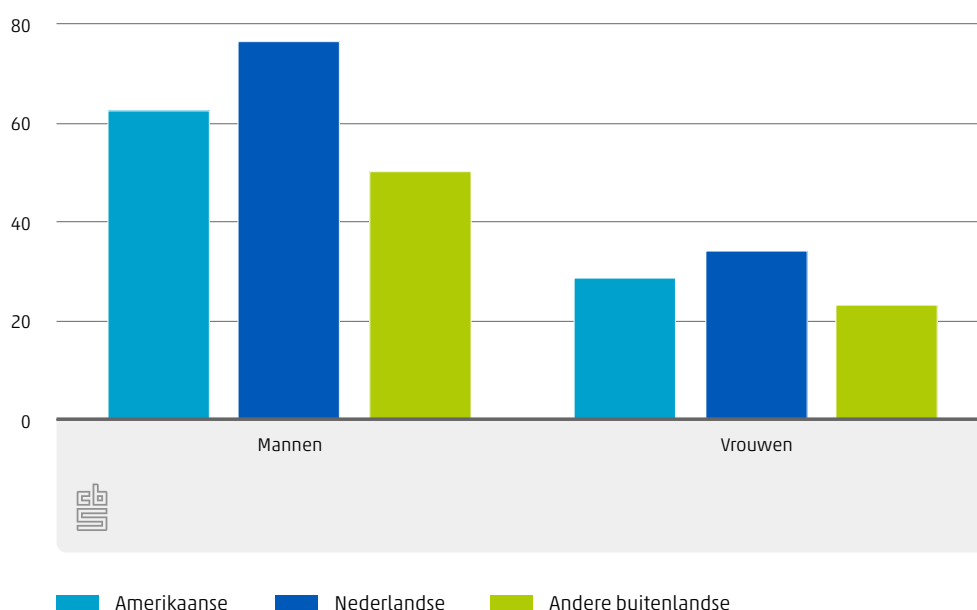
Werknemersinformatie, beloning en vte-data

Cijfers die betrekking hebben tot werknemersinformatie, beloning en vte zijn gestoeld op informatie afkomstig uit het Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden (SSB). Op basis van deze CBS-gegevens wordt onder meer bepaald hoeveel werknemersbanen er zijn in Nederland, plus de daarbij behorende karakteristieken zoals leeftijd, geslacht en loon.

Nederlandse multinationals hebben gemiddeld meer vte's dan Amerikaanse

De analyse in figuur 5.3.1 van het gemiddeld aantal voltijdequivalenten (vte's) toont aan dat Nederlandse multinationals gemiddeld meer banen aanbieden dan Amerikaanse en andere buitenlandse bedrijven. Dit geldt zowel voor mannelijke als vrouwelijke werknemers. Nederlandse multinationals hebben gemiddeld ruim 76 vte's aan mannelijke werknemers en ruim 34 vte's aan vrouwelijke werknemers in dienst, terwijl Amerikaanse multinationals respectievelijk bijna 63 vte's aan mannelijke en bijna 29 vte's aan vrouwelijke werknemers in dienst hebben. Andere buitenlandse multinationals zitten daar tussenin met gemiddeld 50 vte's aan mannelijke en 23 aan vrouwelijke vte's. Dit verschil kan verklaard worden door de grotere schaal van Nederlandse multinationals binnen hun thuismarkt. Eerder CBS onderzoek benadrukt dat Amerikaanse bedrijven vaker inzetten op gespecialiseerde kennisintensieve functies, wat kan leiden tot een kleinere maar meer gespecialiseerde personeelsbezetting (CBS, 2022a). In een eerdere publicatie van het CBS (2019) worden verschillen tussen kenmerken van dienstverbanden en werknemers verder uitgesplitst op bedrijfstakniveau.

5.3.1 Gemiddeld aantal vte van multinationals naar herkomst en geslacht, 2022*

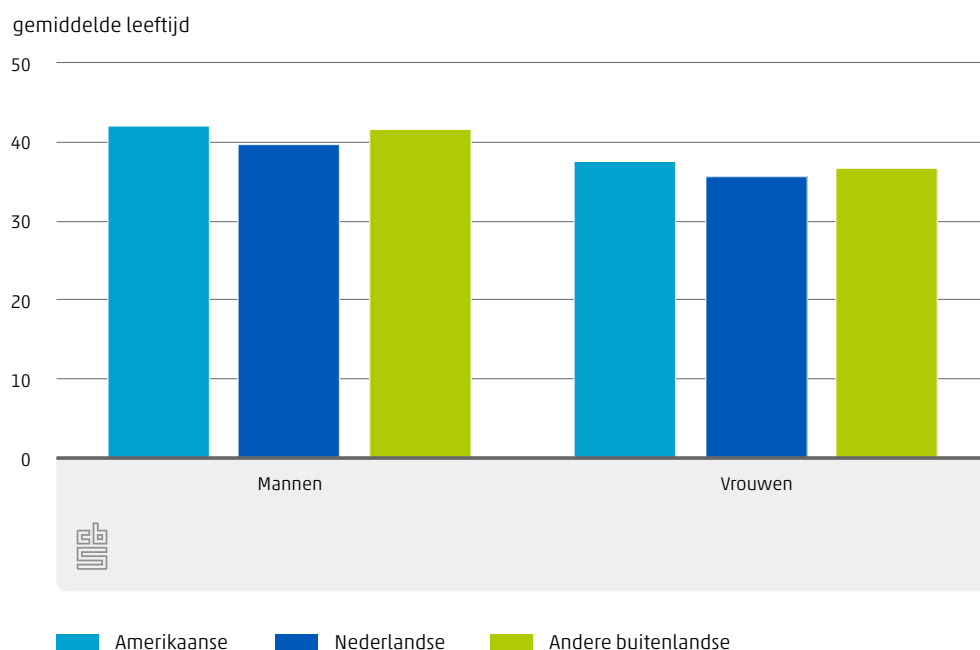

Amerikaanse multinationals hebben een oudere werknemerspopulatie

De gemiddelde leeftijd van werknemers bij Amerikaanse multinationals ligt hoger dan bij Nederlandse en andere buitenlandse multinationals, zoals blijkt uit figuur 5.3.2. Mannelijke werknemers bij Amerikaanse bedrijven zijn gemiddeld 42 jaar oud, tegenover 40 jaar bij Nederlandse multinationals. Ook vrouwelijke werknemers bij Amerikaanse bedrijven zijn gemiddeld ouder (39 jaar) dan bij Nederlandse multinationals (37 jaar). De hogere gemiddelde leeftijd kan ook samenhangen met de sectorverdeling van multinationals naar herkomstland. Amerikaanse multinationals zijn relatief sterk vertegenwoordigd in

bedrijfstakken zoals informatie en communicatie of specialistische zakelijke diensten, waar werknemers gemiddeld ouder zijn. Bedrijfstakken met jongere werknemers, zoals horeca of de bouw, kennen juist minder Amerikaanse aanwezigheid. De hogere gemiddelde leeftijd bij Amerikaanse multinationals kan dus deels structureel van aard zijn door hun sectorale oriëntatie.

5.3.2 Gemiddelde leeftijd werknemers van multinationals naar herkomst en geslacht, 2022*

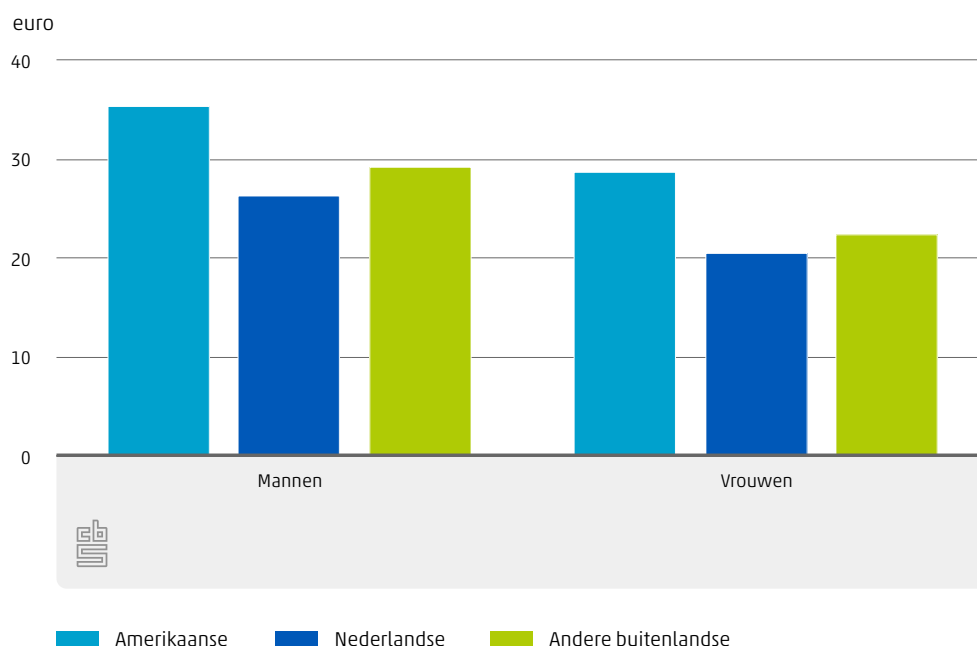
Werknemers bij Amerikaanse multinationals verdienen goed, vooral mannen

Amerikaanse multinationals laten duidelijke verschillen zien in de mediane bruto uurloon-niveaus van werknemers. Mannelijke werknemers verdienen bij Amerikaanse bedrijven mediaan ruim 35 euro per uur, vergeleken met 29 euro bij andere buitenlandse multinationals en 26 euro bij Nederlandse multinationals. Ook vrouwelijke werknemers verdienen bij Amerikaanse bedrijven met 29 euro per uur aanzienlijk meer dan hun collega's bij andere buitenlandse (ruim 22 euro) en Nederlandse multinationals (ruim 20 euro). Een belangrijke verklaring hiervoor ligt waarschijnlijk in de sectorale spreiding van Amerikaanse multinationals. Zij zijn relatief sterk vertegenwoordigd in kennisintensieve, hoogbetaalde bedrijfstakken zoals technologie, informatie en communicatie, en consultancy, en juist minder actief in bedrijfstakken met gemiddeld lagere lonen zoals horeca en detailhandel. Deze sectororiëntatie lijkt dan ook een groot deel van de loonverschillen te kunnen verklaren.

Eerdere CBS publicaties bevestigen dat buitenlandse multinationals gemiddeld hogere lonen betalen dan Nederlandse multinationals. Dit hangt samen met verschillen in de vertegenwoordiging van Amerikaanse multinationals in bedrijfstakken ten opzichte van andere multinationals, maar ook met kenmerken op het niveau van werknemer en werkgever, zoals functietype, opleidingsniveau en bedrijfsgrootte (CBS, 2022b). Om nauwkeuriger te bepalen in hoeverre het hogere loon bij Amerikaanse multinationals samenhangt met specifieke

kenmerken zoals langdurige arbeidsrelaties of organisatiedynamiek – en niet enkel met bedrijfstakstructuur – is additioneel onderzoek nodig waarbij gecontroleerd wordt voor relevante factoren op werknemers- en bedrijfsniveau.

5.3.3 Mediaan bruto uurloon werknemers van multinationals naar herkomst en geslacht, 2022*

VS na Duitsland belangrijkste bestemming voor dochters van Nederlandse multinationals

Hier kijken we naar de Nederlandse multinationals in het buitenland, en de VS in het bijzonder. Hoeveel zijn er in de VS actief en hoeveel werkgelegenheid wordt er middels buitenlandse dochterondernemingen in de VS gecreëerd? Nederlandse multinationals investeren ook in het buitenland, bijvoorbeeld door een belang in een buitenlandse onderneming te verwerven of een dochteronderneming te starten.

Bijna 11 procent van alle buitenlandse dochterondernemingen onder Nederlandse zeggenschap bevonden zich in 2022 in de VS. Er waren 2 469 Nederlandse dochterondernemingen in de VS, zie tabel 5.3.4. Dat is 17 procent meer dan een jaar eerder. Het totaal aantal Nederlandse dochterondernemingen in het buitenland nam ook toe, met 12 procent. De Verenigde Staten volgden Duitsland als tweede voornaamste bestemming voor dochterondernemingen van Nederlandse multinationals in 2022. De Nederlandse bedrijven met dochters in de VS zijn veelal actief in de groot- en detailhandel, specialistische zakelijke dienstverlening en de industrie. Dit zijn ook de bedrijfstakken die de overhand hebben bij de groep Nederlandse bedrijven in het buitenland.

5.3.4 Kenmerken buitenlandse dochterondernemingen onder Nederlandse zeggenschap¹⁾

	Totaal buitenland		VS			
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Aantal dochterondernemingen	20 335	22 687	2 116	(10%)	2 469	(11%)
Werkzame personen (x 1 000)	2 044	2 287	421	(21%)	484	(21%)
Omzet (mln euro)	998 513	1 244 863	249 390	(25%)	321 244	(26%)
Investerings (mln euro)	59 732	54 559	11 825	(20%)	9 593	(18%)

Bron: CBS (2024b)

¹⁾ OFATS hebben betrekking op de standaard bedrijfsindeling bedrijfstakken B-S, exclusief O.

In 2022 waren er zo'n 484 duizend personen werkzaam bij Nederlandse dochterondernemingen in de VS. Dat is een groei van 15 procent ten opzichte van 2021. Ter vergelijking, het aantal werkzame personen bij Nederlandse dochters in het buitenland nam in diezelfde periode toe met 12 procent. De omzet bij Nederlandse bedrijven in de VS bedroeg in 2022 circa 321 miljard euro.

5.4 Amerikaanse bedrijven in Nederland in vergelijking met andere EU-landen

Uit de resultaten van het Europese arbeidsmarktonderzoek van Intelligence Group 2022 blijkt dat zes van de tien meest favoriete werkgevers in Europa zijn oorsprong in Amerika heeft. Dit gaat om Amazon, Microsoft, Google, Apple, Coca Cola en IBM (IG, 2022). Buitenlandse bedrijven in de Europese Unie (EU) leveren een aanzienlijke bijdrage aan de werkgelegenheid en het bbp. In 2020 waren deze buitenlandse multinationals verantwoordelijk voor 17 procent van de EU27 toegevoegde waarde en 37 procent van de exportwaarde. Ter vergelijking, buitenlandse multinationals waren goed voor 19 procent van de Nederlandse toegevoegde waarde in 2020 en 44 procent van de export. Het aandeel van buitenlandse multinationals in de totale Duitse toegevoegde waarde was 14 procent in 2020. Voor Frankrijk was dat 11 procent (OESO, 2024).

Sinds 2016 is al een duidelijke trend zichtbaar naar meer protectionisme¹⁾ en meer focus op het versterken van de eigen Amerikaanse industrieën. De hogere invoerrechten ingesteld onder president Trump, zijn nauwelijks afgeschaald onder Biden. Ze zijn grotendeels in stand gehouden of zelfs verhoogd (Evofenedex, 2024). Kort na het begin van zijn tweede termijn legde Trump heffingen van 25 procent op voor de invoer van aluminium en staal uit de EU, zoals ook in hoofdstuk 2 van deze Internationaliseringsmonitor aan bod kwam. De heffingen gelden voor alle landen en omvatten ook bijna 300 afgeleide producten (Evofenedex, 2025). Trump's beleid past in de meer protectionistische koers die de VS al jaren geleden inzette. Toch is en blijft de EU belangrijk voor de wereldwijde activiteiten van Amerikaanse bedrijven. Denk hierbij aan omzet, marktaandeel, personeel en winstgevendheid (AmChamEU, 2025).

¹⁾ Het beschermen van de binnenlandse productie door onder andere invoerheffingen, niet-tarifaire maatregelen en importquota's.

Inward en Outward Foreign Affiliates Statistics

De Foreign Affiliates statistiek beschrijft de activiteiten van bedrijven in het binnenland waarover een institutionele eenheid in het buitenland zeggenschap heeft (*Inward FATS*), of van bedrijven in het buitenland waarover een binnenlandse institutionele eenheid de controle heeft (*Outward FATS*). De zeggenschap van bedrijven wordt bepaald aan de hand van het land waar de strategische besluitvorming plaatsvindt. Deze zeggenschap ligt bij de Ultimate Controlling Institutional Unit (UCI). Onder UCI wordt verstaan de institutionele eenheid, hoger in de keten van zeggenschap, niet onder zeggenschap van een andere institutionele eenheid.

In deze paragraaf gebruiken we de Inward FATS van Eurostat (Eurostat, 2024). De Outward FATS van het CBS worden kort aangehaald in het leeskader op het einde van paragraaf 5.3 (CBS, 2024b). De verschillen in cijfers tussen enerzijds paragrafen 5.2 en 5.3, en anderzijds paragraaf 5.4 hebben te maken met een andere afbakening van de economie.

De Eurostat-cijfers in paragraaf 5.4 omvatten bedrijven actief in NACE-secties B tot N en P tot R en afdelingen S95 en S96. Daarnaast wordt er bij de CBS-cijfers in paragraaf 5.3 gesproken over voltijdequivalenten, terwijl de Inward FATS van Eurostat werkzame personen gebruikt.

3 452 Amerikaanse bedrijven
actief in Nederland in 2022

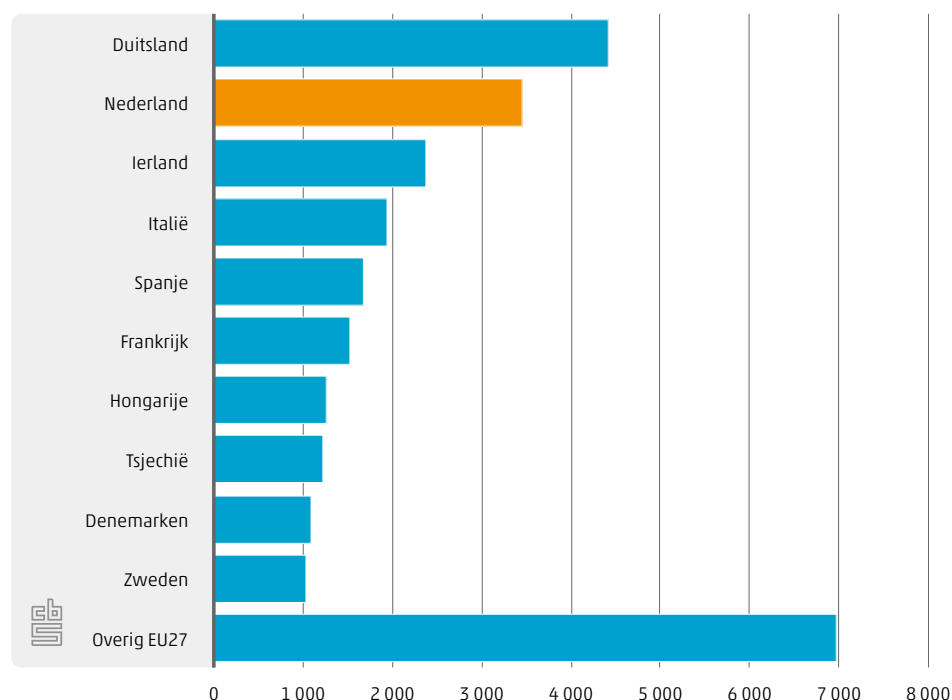

Amerikaanse multinationals kozen van alle EU-landen het vaakst voor Duitsland

Amerikaanse multinationals investeren ook in het buitenland, bijvoorbeeld door een belang in een buitenlandse onderneming te verwerven of een dochteronderneming te starten. Figuur 5.4.1 toont waar in de EU27 de bedrijven onder Amerikaanse zeggenschap zich bevinden. Duitsland was in 2022 de populairste EU-bestemming voor dochterondernemingen van Amerikaanse multinationals. Zo waren er in 2022 ruim 4,4 duizend dochterondernemingen van Amerikaanse multinationals actief in Duitsland. Na Duitsland telde Nederland, met 3 452 ondernemingen, de meeste Amerikaanse multinationals. Dit betekent dat 13 procent van alle Amerikaanse dochterbedrijven in de EU27 in ons land gevestigd was. De strategische positionering in Europa, de meertalige beroepsbevolking, de aantrekkingskracht op internationaal talent, fiscale voordelen, transparante regels en goede logistieke faciliteiten maken Nederland aantrekkelijk voor bedrijven. Daarnaast ervaren Amerikanen vaak een minder grote cultuurclash met Nederlanders dan met bijvoorbeeld Fransen (Ebeling, 2024). Multinationals betalen in Ierland slechts 12,5 procent winstbelasting. In Nederland is het tarief bijvoorbeeld 25 procent; in landen als Duitsland en Frankrijk is het nog een paar procent meer. Met zijn lagere belastingsgraad kon Ierland grote multinationals

aantrekken die een uitvalsbasis in Europa zochten, zoals Alphabet (Google) en Facebook (NOS Nieuws, 2021; RTL Z, 2021).

5.4.1 Aantal EU27 dochterondernemingen onder Amerikaanse zeggenschap, 2022

Bron: Eurostat (2024)

In 2022 waren er in de hele EU27 ruim 2,2 duizend Amerikaanse dochterondernemingen meer dan een jaar eerder. Dit was goed voor een groei van 9 procent. Ten opzichte van 2021 is het aantal Amerikaanse dochterondernemingen – in absolute termen – het sterkst gegroeid in Duitsland (+800), Slowakije (+304), Denemarken (+298) en Frankrijk (+159). Ook in Nederland groeide het aantal Amerikaanse dochters, maar in mindere mate (+44).

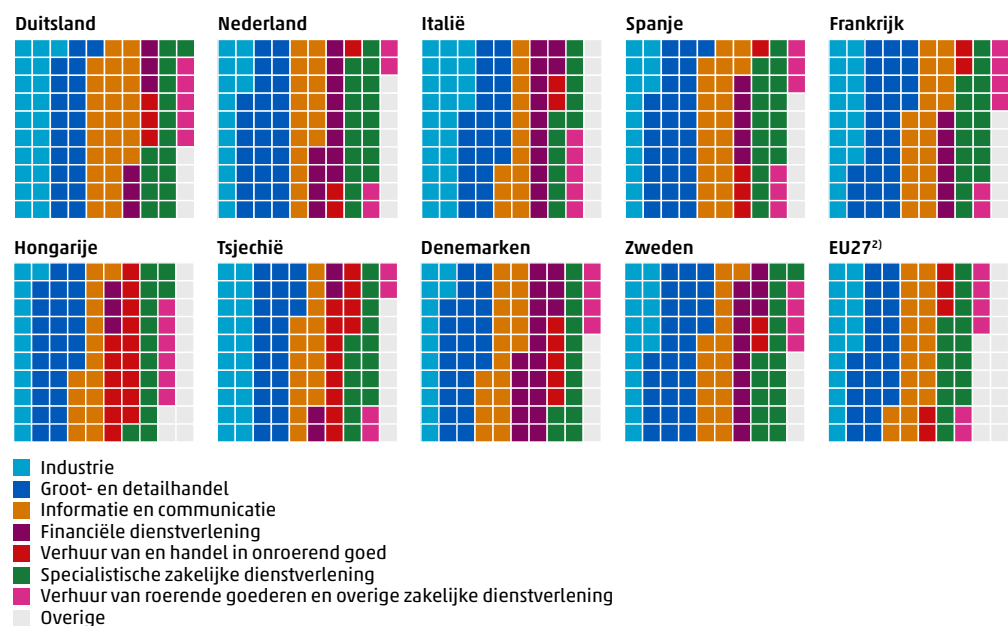
Amerikaanse multinationals in Nederland kleiner dan in buurlanden

In 2022 werkten er in de hele EU27 zo'n 3,6 miljoen mensen voor bedrijven met een Amerikaanse moeder. Dat zijn er ongeveer 210 duizend meer dan in 2021. Bij dochterondernemingen in Duitsland werkten in 2022 – binnen de EU27 – de meeste mensen, namelijk 775 duizend. Frankrijk (497 duizend) en Italië (351 duizend) vervolledigen de top 3. Nederland staat met 283 duizend werkzame personen op een 5^e plaats. Wat verder opvalt, is het relatief hoge aantal werkzame personen per dochteronderneming in Frankrijk: met 497 duizend werkzame personen bij 1,5 duizend Amerikaanse dochterondernemingen is dit 324 mensen per onderneming. Dit is bijna 4 keer zo hoog als bij Amerikaanse bedrijven in Nederland. Deze bedrijven in Nederland telden gemiddeld 82 werkzame personen in 2022. Ter vergelijking, België en Duitsland hadden respectievelijk gemiddeld 402 en 175 werkzame personen per onderneming. De Amerikaanse multinationals in Nederland zijn dus relatief gezien kleiner dan die in de buurlanden.

Amerikaanse multinationals in Duitsland actief in informatiesector, en in Nederland in groot- en detailhandel

Als we in figuur 5.4.2 kijken naar de bedrijfstakken, blijken Amerikaanse bedrijven in Nederland vooral actief te zijn in de groot- en detailhandel, specialistische zakelijke diensten (zoals consultancy op juridisch of management vlak), de informatie- en communicatiesector (waaronder IT-dienstverlening), de industrie en de financiële dienstverlening. Ook voor Spanje, Frankrijk, Hongarije, Tsjechië, Denemarken en Zweden is de groot- en detailhandel de grootste bedrijfstak waar Amerikaanse multinationals in investeren. De activiteiten van Amerikaanse multinationals in Duitsland en Italië wijken wat af. Voor Duitsland is de informatie- en communicatiesector het populairst onder Amerikaanse multinationals. Hierbij kan gedacht worden aan bedrijven zoals Microsoft, Google Deutschland en Intel (AmCham, 2023). Bijna een kwart van de Amerikaanse bedrijven in Italië zijn actief in de industrie, waaronder de machine- en chemische industrie. Voor Duitsland is dat 21 procent. De Amerikaanse bedrijven in Duitsland zijn in deze bedrijfstak vooral actief in de meubel- en chemische industrie. Daarnaast investeert de Amerikaanse auto-industrie ook in Duitsland, met Ford als een prominent voorbeeld. Ford heeft onder andere een fabriek in Keulen. De auto-industrie is een essentieel onderdeel van de Duitse industrie (AmCham, 2023; Smid, 2023).

5.4.2 Verdeling Amerikaanse multinationals naar bedrijfstak¹⁾, 2022

Bron: Eurostat (2024)

¹⁾ Voor Ierland kan er omwille van ontbrekende gegevens door geheimhouding geen uitsplitsing naar bedrijfstak gemaakt worden.

²⁾ Omwille van de geheimhouding valt de bedrijfstak Financiële dienstverlening voor de groep EU27 in de categorie Overige.

5.5 Investeringsrelatie tussen de VS en Nederland

Zoals hoofdstuk 1 van deze publicatie al liet zien, behoren de Verenigde Staten tot de top van de wereld wat betreft de waarde van hun inkomende en uitgaande directe investeringsposities. De handelsbetrekkingen tussen de EU en de VS zijn substantieel; hun wederzijdse investeringen zijn de grootste ter wereld. Europa is goed voor meer dan de helft van de totale investeringen in de VS (EIU, 2024). In 2023 bedroeg de directe investeringspositie van de VS in Europa 3 950 miljard US dollar; dat is 3,9 procent meer dan in 2022. De directe investeringspositie van Europa in de VS bedroeg 3 463 miljard US dollar. Dit is een stijging van 2,5 procent ten opzichte van 2022 (BEA, 2024a). De totale Amerikaanse investeringen in Europa bedroegen in 2022 meer dan 3 700 miljard euro, ondersteunen rechtstreeks meer dan 4,9 miljoen banen in Europa en genereren jaarlijks miljarden euro's aan inkomsten, handel en onderzoek en ontwikkeling (AmChamEU, 2025).

Directe buitenlandse investeringen

Directe buitenlandse investeringen zijn transacties met een permanent karakter waarbij de investeerder een belang heeft van minimaal 10 procent in de (dochter)onderneming. Dat maakt directe investeringen een duidelijke graadmeter voor internationale verwevenheid (DNB, 2024a). In deze paragraaf kijken we vanuit Amerikaans perspectief naar de investeringsrelatie met Nederland. Hiervoor gebruiken we investeringsdata van het Bureau of Economic Analysis tot en met 2023 (BEA, 2024b).

VS grootste directe investeerder in Nederland

De VS en Nederland zijn niet alleen belangrijke handelspartners, maar hebben ook een intensieve investeringsrelatie. De Verenigde Staten voeren consequent de Nederlandse ranglijst aan met inkomende investeringspartners. Wanneer geldstromen via in Nederland gevestigde SPE's²⁾ buiten beschouwing worden gelaten, bestaat de top 5 in 2023 verder uit het VK, Duitsland, Luxemburg en België. Omgekeerd was de VS in 2023 de tweede grootste bestemming voor Nederlandse investeringen exclusief SPE's. Het VK stond op plek 1 (DNB, 2024b; DNB, 2024c).

Zowel de inkomende investeringen door de VS in Nederland als uitgaande directe investeringen door Nederland in de VS vinden vooral plaats in financiële instellingen en bedrijven die zich richten op de groot- en detailhandel en zakelijke dienstverlening (DNB, 2024a). De directe investeringen gaan gepaard met flinke inkomensstromen, met name dividenden en ingehouden winsten. Volgens DNB is de afgelopen vijf jaar in totaal ruim 125 miljard euro meer aan winsten naar de VS gestroomd dan andersom. Dit wordt veroorzaakt door grote Amerikaanse multinationals die hun internationale winsten via

²⁾ Special Purpose Entities (SPE's) – ook wel brievenbusmaatschappijen genoemd – werden in het verleden aangeduid als bijzondere financiële instellingen (BFI's). SPE's zijn bedrijven die een zeer beperkte tot geen bijdrage leveren aan de reële Nederlandse economie, geen binnenlandse deelnemingen hebben en maximaal vijf werknemers hebben. SPE's worden meestal opgericht voor specifieke, soms fiscale redenen (DNB, 2024b; DNB, 2024c).

dochterondernemingen in Nederland terug laten stromen naar hun hoofdkantoor (DNB, 2024a).

5x zoveel Amerikaanse investeringen
in Nederland in 2023 t.o.v. 2003

Amerikaanse investeringen in Nederland fors toegenomen

In tabel 5.5.1 zien we dat de uitgaande investeringspositie van de VS de afgelopen jaren aanzienlijk steeg. Waar deze in 2003 nog 1 770 miljard US dollar bedroeg, was dat in 2023 gestegen naar 6 676 miljard US dollar. De Amerikaanse investeringspositie in Nederland nam nog sterker toe, met 426 procent. Nederland was in 2023 het tweede land met de hoogste Amerikaanse investeringspositie; het VK stond op plek 1. In 2023 kwam 14,7 procent van de Amerikaanse investeringspositie in Nederland terecht, zie figuur 5.5.2. Twintig jaar eerder was dat nog 10,2 procent. Voor zowel de totale investeringspositie van de VS als de investeringspositie van de VS in Nederland is dit het hoogste niveau in twintig jaar.

5.5.1 Verandering investeringspositie van de VS in 2023 t.o.v. 2003

Type investering	Totaal		Europa		Nederland	
	mld US dollar	%	mld US dollar	%	mld US dollar	%
Uitgaand	4 907	277,3	2 770	234,7	794	426,1
Inkomend	3 999	286,6	2 461	245,8	571	389,4
Inkomend UBO ¹⁾	3 999	286,6	2 112	228,6	106	81,8

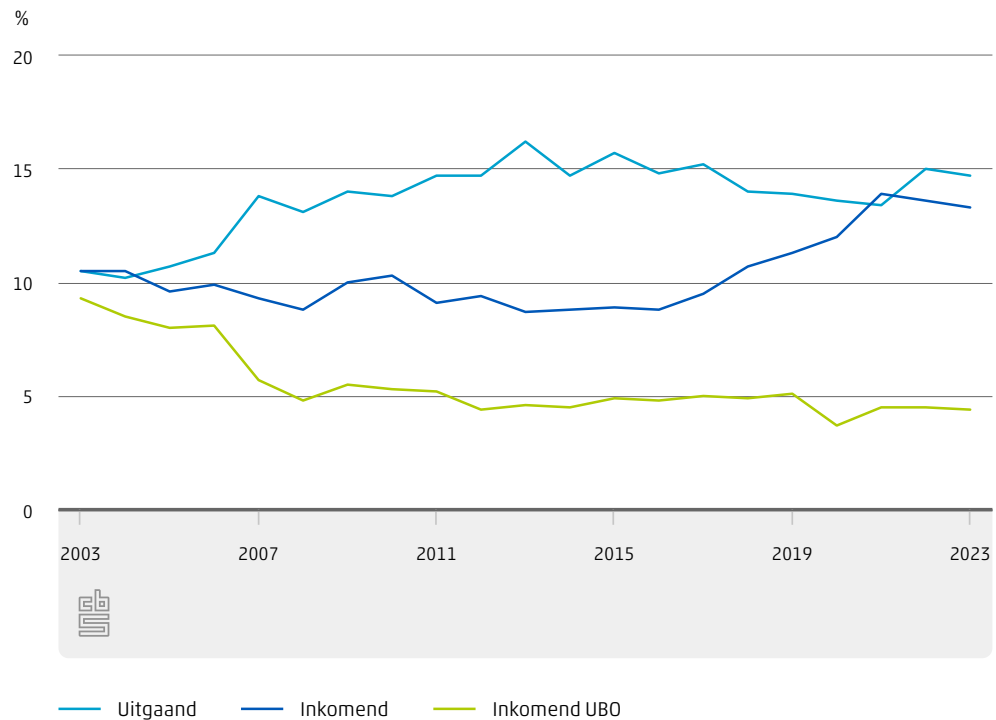
Bron: BEA (2024b)

¹⁾ UBO = Ultimate Beneficial Owner.

Ook de inkomende investeringspositie in de VS groeide fors de afgelopen twintig jaar. In 2023 telde de VS bijna 4 keer zoveel buitenlandse investeringen als in 2003; voor investeringen door Nederlandse bedrijven was dat bijna 5 keer. In 2023 was Nederland dan ook de grootste investeerder van de VS. Van de totale inkomende investeringspositie in de VS kwam in 2023 13,3 procent uit Nederland. Twintig jaar eerder stond Nederland op plek 4, na het VK, Duitsland en Japan. Voor zowel de totale investeringspositie van de VS als de investeringspositie van Nederland in de VS is dit het hoogste niveau in twintig jaar.

Wanneer we kijken naar het land met het uiteindelijke belanghebbende eigendom (*Ultimate Beneficial Owner, UBO*), dan daalt het Nederlandse aandeel van 9,3 procent in 2003 naar 4,4 procent in 2023. Uit hoofdstuk 1 bleek al dat Japan in 2023 de meeste investeringen in de VS had; Nederland stond op de 8^e plek als we rekening houden met het uiteindelijke belanghebbende eigendom. Een groot deel van de investeringen uit ons land is uiteindelijk eigendom van investeerders in andere landen.

5.5.2 Nederlandse aandeel in Amerikaanse investeringspositie

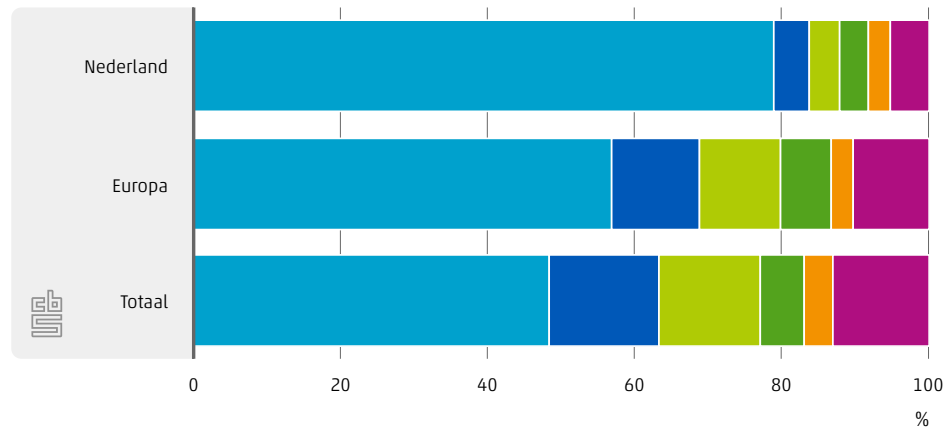

Bron: BEA (2024b)

VS investeert in Nederland vooral in holdings

De uitgaande directe investeringen van de VS in Nederland vinden vooral plaats in holdings, zie figuur 5.5.3. Op ruime afstand volgen industriële bedrijven en bedrijven in de financiële sector. Binnen de industrie zijn dat met name bedrijven die zich richten op chemie, computers en elektronische producten, en machines. Uit hoofdstuk 2 bleek al dat bedrijven in Nederland veel medicijnen voor de Amerikaanse markt produceren. Zo hebben bedrijven als Janssen, Organon en Pfizer grote vestigingen in ons land (van Harreveld, 2025). Holdings zijn ook de belangrijkste sector voor de VS om in te investeren in Europa, al is het overwicht daar minder groot.

5.5.3 Uitgaande investeringspositie van VS naar sector, 2023

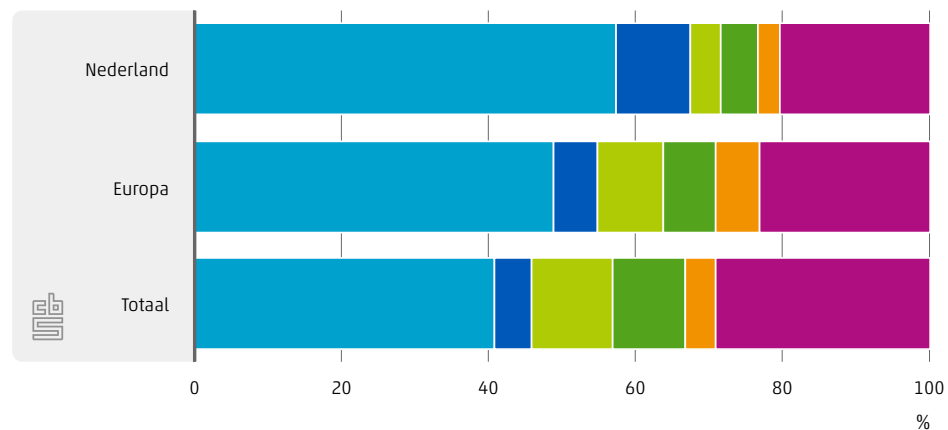
- Holdings
- Industrie
- Financiële instellingen en verzekeringen
- Informatie en communicatie
- Groot- en detailhandel
- Overig

Bron: BEA (2024b)

Meeste Nederlandse investeringen komen terecht in Amerikaanse industrie

De inkomende directe investeringen in de VS door Nederland vinden vooral plaats in de industrie, zie figuur 5.5.4. Dat zijn met name bedrijven die zich richten op chemie, en computers en elektronische producten. Op ruime afstand volgen de sectoren informatie en communicatie, en groot- en detailhandel. De industrie, en dan met name de chemische industrie, is ook de belangrijkste sector voor Europa om in te investeren in de VS, al is het overwicht daar wat minder groot. Als we kijken naar het land met het uiteindelijke belanghebbende eigendom (*Ultimate Beneficial Owner, UBO*), dan komt nog steeds meer dan de helft van de Nederlandse investeringen in de VS terecht in de industrie.

5.5.4 Inkomende investeringspositie van VS naar sector, 2023

- Industrie
- Informatie en communicatie
- Financiële instellingen en verzekeringen
- Groot- en detailhandel
- Prof., wetensch. en techn. diensten
- Overig

Bron: BEA (2024b)

5.6 Samenvatting en conclusie

De Verenigde Staten hebben zich ontwikkeld tot een wereldwijde financiële en economische grootmacht. Tussen 2018 en 2022 groeide het aantal Amerikaanse multinationals in Nederland licht, in tegenstelling tot de sterkere groei van andere buitenlandse multinationals. De aantrekkingskracht van Nederland als vestigingsland komt voort uit de strategische ligging, goed ontwikkelde logistieke infrastructuur en een voorspelbare economische en juridische omgeving (Ebeling, 2024; UNCTAD, 2022).

Amerikaanse multinationals zijn met name actief in internationaal georiënteerde en kennisintensieve bedrijfstakken. Hun aanwezigheid is relatief groot in bedrijfstakken als informatie en communicatie, specialistische zakelijke diensten en de industrie. Binnen de groep Amerikaanse multinationals in de industrie bevindt zich bijna 18 procent in de branche vervaardiging van overige machines en apparaten, en ruim 15 procent in de vervaardiging van chemische producten. Binnen de specialistische zakelijke diensten zien we dat ruim 43 procent in de categorie holdings (geen financiële), concerndiensten binnen het eigen concern en managementadvisering valt. Ondanks hun relatief kleine aantal genereren zij hier een bovengemiddelde omzet, wat onder meer te danken is aan schaalvoordelen, technologische voorsprong en ruime toegang tot kapitaal. Bovendien hebben ze meer handel met niet-EU-landen ten opzichte van andere multinationals in Nederland, wat hun sterke positie in internationale waardeketens bevestigt. Dit onderstreept de rol van Nederland als strategisch knooppunt binnen hun wereldwijde operaties.

De Europese Unie is nog steeds cruciaal voor de wereldwijde activiteiten – omzet, marktaandeel, personeel en winstgevendheid – van Amerikaanse bedrijven. In 2022 waren met 3 452 Amerikaanse bedrijven ongeveer 13 procent van de Amerikaanse multinationals in

de EU in Nederland gevestigd. Ook Duitsland en Ierland vormden een aanzienlijk deel van de Amerikaanse multinationals in de EU. Bij dochterondernemingen in Nederland werkten in 2022 283 duizend mensen. In Duitsland was dat 775 duizend. Amerikaanse bedrijven in Nederland zijn vooral actief in de groot- en detailhandel, specialistische zakelijke diensten, en de informatie- en communicatiesector. Voor Duitsland zijn de informatie- en communicatiesector en de industrie het populairst onder Amerikaanse multinationals.

Nederland heeft in de afgelopen twintig jaar steeds meer geïnvesteerd in de Verenigde Staten. Waar de inkomende investeringspositie van Nederland in de VS in 2003 nog 147 miljard US dollar bedroeg, was dat in 2023 gestegen naar 717 miljard US dollar. Dit was het hoogste niveau in twintig jaar. In 2023 was Nederland dan ook de grootste investeerder van de VS. Als we kijken naar het land met het uiteindelijke belanghebbende eigendom (Ultimate Beneficial Owner, UBO), dan zakt Nederland naar plek 8. De meeste Nederlandse investeringen kwamen terecht in de Amerikaanse industrie, en dan met name de chemische industrie en vervaardigers van computers en elektronische producten.

Omgekeerd was Nederland in 2023 het tweede land met de hoogste Amerikaanse investeringen; het VK stond op plek 1. De uitgaande investeringspositie van de VS in Nederland was in 2003 nog 186 miljard US dollar, in 2023 was dat gestegen naar 980 miljard US dollar. Dit was het hoogste niveau in twintig jaar. De uitgaande directe investeringen van de VS in Nederland vinden vooral plaats in holdings, op enige afstand volgen industriële bedrijven en bedrijven in de financiële sector.

Amerikaanse multinationals vervullen een noemenswaardige rol in de Nederlandse economie dankzij hun sterke aanwezigheid in hoogwaardige bedrijfstakken, hun bijdrage aan handel met niet-EU-landen en hun structurele positie in het vestigingsklimaat. Hun economische impact heeft echter kanttekeningen: door winstrepatriëring en het intensieve gebruik van ingevoerde inputgoederen wordt hun bijdrage aan het Nederlandse bbp deels gerelativeerd. Dit onderstreept de noodzaak van een genuanceerde benadering bij het beoordelen van hun betekenis binnen internationale waardeketens en de nationale welvaartsontwikkeling.

5.7 Literatuur

AmCham (2023, november). *U.S. Companies in Germany*. American Chamber of Commerce in Germany. Geraadpleegd op 14 februari 2025.

AmChamEU (2025, 20 januari). *Business expectations for the new EU and US administrations*. American Chamber of Commerce to the European Union members. Geraadpleegd op 3 februari 2025.

BEA (2024a). *Europe – International Trade and Investment Country Facts*. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 6 maart 2025.

BEA (2024b). *International Data: Direct Investment and MNE*. [Dataset]. Bureau of Economic Analysis. Geraadpleegd op 14 februari 2025.

- CBS (2018). [*Multinationals en niet-multinationals in de Nederlandse economie*](#). Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 6 maart 2025.
- CBS (2019). [*Internationaliseringsmonitor 2019, eerste kwartaal: Verenigde Staten*](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS (2022a). [*Nederland handelsland 2022: Export, import en investeringen*](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS (2022b). [*Meer loon en hogere werkdruk bij Amerikaanse bedrijven*](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS (2024a). [*Nederland handelsland 2024, Buitenlandse investeringen en multinationals*](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS (2024b). [*Nederlandse zeggenschap bedrijven; buiten en binnen EU-zone, bedrijfstak*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 24 januari 2025.
- CBS (2025, 21 januari). [*Aandeel Nederlandse multinationals in economie afgenomen*](#). Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CPB (2024). [*Kansen en kwetsbaarheden: economische verwevenheid met de VS*](#). Centraal Planbureau.
- DNB (2024a, 24 december). [*Netto import goederenhandel met VS krimpt*](#). De Nederlandsche Bank. Geraadpleegd op 17 februari 2025.
- DNB (2024b). [*Buitenlandse directe investeringen in Nederland: posities*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 februari 2025.
- DNB (2024c). [*Nederlandse directe investeringen in het buitenland: posities*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 20 februari 2025.
- Ebeling, C. (2024, 4 november). [*'Of het nu Harris wordt of Trump, het wordt America first'*](#). *M&A Community*. Geraadpleegd op 14 februari 2025.
- EU (2024, 24 mei). [*US election: its impact on Europe*](#). *The Economist Intelligence Unit*. Geraadpleegd op 6 maart 2025.
- Eurostat (2024). [*Foreign controlled EU enterprises by NACE Rev.2 activity and country of control \(from 2021 onwards\)*](#). [Dataset]. Geraadpleegd op 27 januari 2025.
- Europese Commissie (2023). [*EU companies doubled R&D investment growth in 2022*](#).
- Evofenedex (2024, 7 november). [*President Trump: evofenedex analyseert gevolgen voor bedrijfsleven*](#). Geraadpleegd op 24 maart 2025.
- Evofenedex (2025, 13 maart). [*Heffingen president Trump op staal en aluminium zijn ingegaan*](#). Geraadpleegd op 24 maart 2025.

IG (2022, 12 oktober). [US employers dominate most preferred European employers.](#) *Intelligence Group*. Geraadpleegd op 6 maart 2025.

Indeed (2024, 29 juli). [Hoe kun je in Nederland werken voor een Amerikaans bedrijf?](#) Geraadpleegd op 6 maart 2025.

Jungbluth, C. (2020, 27 januari). [Economic Impact of Foreign-owned Firms in the EU and Germany.](#) Geraadpleegd op 3 februari 2025.

Narula, R., & Dunning, J. H. (2010). [Multinational Enterprises, Development and Globalization: Some Clarifications and a Research Agenda.](#) *Oxford Development Studies*.

NOS Nieuws (2021, 7 oktober). [Ierland toch akkoord, wereldwijde minimum winstbelasting dichterbij.](#) Geraadpleegd op 24 maart 2025.

OECD (2022). [Global Investment Trends and Labour Market Impacts.](#) OECD International Direct Investment Statistics 2022.

OECD (2024). [Multinational enterprises and global value chains: output, value added and trade.](#) [Dataset]. Geraadpleegd op 28 maart 2025.

RTL Z (2021, 8 oktober). [Ierland door de bocht: gaat winstbelasting toch verhogen.](#) Geraadpleegd op 24 maart 2025.

Smid, R. L. (2023, 13 juni). [Ford investeert 2 miljard in 'schone' Duitse fabriek.](#) *Automotive Online*. Geraadpleegd op 14 februari 2025.

UNCTAD (2022). [World Investment Report 2022: International Investment Trends.](#) World Investment Report 2022.

Van Harreveld, M. (2025, 4 februari). [Trump-heffingen gaan Nederlandse economie raken, vooral farmaceutische industrie is kwetsbaar.](#) *BNR*. Geraadpleegd op 6 maart 2025.

Begrippen

Baan

Een expliciete of impliciete arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een economische eenheid waarin is vastgelegd dat arbeid zal worden verricht waartegen een (financiële) beloning staat. Als een persoon meer dan één werkkring heeft, telt elke werkkring als een afzonderlijke baan. Bij de bepaling van het gemiddeld aantal banen over een periode wordt rekening gehouden met de begin- en einddatum van de baan, echter niet met de wekelijkse arbeidsduur. Twee opeenvolgende banen met elk een duur van zes maanden tellen voor één baan in het jaargemiddelde, los van de vraag of het om voltijd- of deeltijdbanen gaat.

Bedrijf(seenheid)

De feitelijke transactor in het productieproces gekenmerkt door zelfstandigheid ten aanzien van de beslissingen over dat proces en door het aanbieden van zijn producten aan derden. Kenmerkend is dat er autonomie is over beslissingen met betrekking tot productie binnen deze entiteit. Wanneer deze eenheid zich uitstrekt over verschillende landen wordt omwille van de nationale statistiek het Nederlandse deel als bedrijf beschouwd.

Bedrijfsdemografisch Kader (BDK)

Het Bedrijfsdemografisch Kader (BDK) is een doorontwikkelde versie van het Algemeen Bedrijven Register (ABR) waarin methodebreuken zijn gecorrigeerd en de aansluiting van de gegevens in de tijd verder is gewaarborgd. Dit maakt het bij uitstek geschikt voor onderzoek waarbij individuele bedrijven in de tijd worden gevolgd. Doordat omnummeringen vanwege bijvoorbeeld administratieve oorzaken, fusies, overnames of afsplitsingen 'gerepareerd' worden, verdwijnen bedrijven niet uit het zicht. Daarnaast is het BDK verrijkt met informatie uit andere statistieken en de UCI-lijst.

Bruto binnenlands product (bbp)

Een maat voor de omvang van de economie. Deze wordt berekend uit de som van de waarde die door ondernemingen, huishoudens en overheden wordt toegevoegd aan de goederen en diensten die zij hebben moeten verbruiken om hun producten te kunnen maken. Deze som staat bekend als de toegevoegde waarde 'in basisprijzen'. Om tot het bbp 'in marktprijzen' te komen, wordt hierbij het saldo van product-gebonden belastingen en subsidies én het verschil tussen toegerekende en afgedragen btw opgeteld.

Directe Buitenlandse Investeringen (DBI)

Een onderneming met directe investeringen uit het buitenland is een onderneming waarin een investeerder uit een ander land tenminste 10 procent bezit van het gewone aandelenkapitaal of van de stemrechten of het equivalent daarvan. Het gaat hierbij om een blijvend belang en om verkrijging van substantiële invloed in het management van de onderneming. Directe investeringen zijn opgebouwd uit aandelenkapitaal, deelnemingen in groepsmaatschappijen in het buitenland en kredietverlening.

Directe uitvoer

Het leveren van goederen en het verlenen van diensten door ingezetenen aan het buitenland (niet-ingezetenen).

Eigendomsoverdracht

Goederentransacties waarbij een Nederlands bedrijf of persoon het economisch eigendom van de goederen overdraagt aan een buitenlands bedrijf of persoon, en omgekeerd.

Exportverdiensten

Waarde van een bruto exportstroom minus het verbruik van geïmporteerde grondstoffen, halffabricaten en ondersteunende diensten.

Grensoverschrijding

Goederenbewegingen waarbij de goederen fysiek de Nederlandse landsgrens passeren, zonder dat hierbij altijd sprake is van eigendomsoverdracht. Bij de internationale handelscijfers in deze publicatie wordt uitgegaan van het concept van grensoverschrijding, tenzij anders vermeld.

Grootbedrijf

Hiertoe behoren alle bedrijven die gevestigd zijn in Nederland en onderdeel uitmaken van een concern met minstens 250 werkzame personen en/of een onderdeel zijn van een concern dat al in buitenlandse handen is.

Handelsbalans

Het saldo van de uit- en invoer van goederen en diensten. Aan de ontvangstenkant staat de exportwaarde van een land over een bepaalde periode. Aan de uitgavenkant staat de importwaarde. Het handelsbalanssaldo is het verschil tussen de twee.

Indirecte export (export via de waardeketen)

De productie van goederen en diensten die niet direct bestemd zijn voor de export naar een bepaald land, maar die uiteindelijk verwerkt worden in die export via andere binnen- of buitenlandse bedrijfstakken.

Innovatie

Alle activiteiten die gericht zijn op vernieuwing in een bedrijf. Innovaties kunnen zowel technologisch als niet-technologisch van aard zijn. Bij technologische innovatie gaat het om het vernieuwen dan wel sterk verbeteren van producten of diensten of de processen waarmee producten en diensten worden voortgebracht. Van niet-technologische innovatie is bijvoorbeeld sprake bij vernieuwingen in de organisatie.

Intellectueel eigendom

De verzamelnaam voor rechten op uitgewerkte ideeën en concepten zoals beschermd door bijvoorbeeld patenten, handelsmerken en auteursrechten (copyrights).

Intermediaire goederen

Dit zijn inputs in het productieproces, zoals grondstoffen, halffabricaten of brandstoffen. Een intermediair product wordt gebruikt tijdens het productieproces, vaak getransformeerd, en dan verwerkt in de uiteindelijke output. Het wordt dus gebruikt om weer andere goederen te produceren.

Internationale handel in diensten

Er is sprake van internationale handel in diensten wanneer Nederlandse ingezetenen voor ingezetenen van een andere economie diensten verrichten of omgekeerd. Diensten zijn producten die over het algemeen niet tastbaar zijn, bijvoorbeeld vervoersdiensten, zakelijke diensten en persoonlijke, culturele en recreatieve diensten. Met Nederlandse ingezetenen worden bedrijven en personen bedoeld die in Nederland economische activiteiten ontplooiën en daartoe reeds langer dan één jaar over een locatie in Nederland beschikken.

Internationale handel in goederen

Er is sprake van internationale handel in goederen wanneer ingezetenen goederen leveren aan het buitenland en omgekeerd. Bij invoer uit EU-landen is dit de waarde van de goederen inclusief vracht- en verzekeringskosten tot aan de Nederlandse grens. Bij invoer uit niet-EU-landen is dit de waarde inclusief vracht- en verzekeringskosten tot aan de buitengrens van de Europese Unie. De uitvoerwaarde is inclusief vracht- en verzekeringskosten tot aan de Nederlandse grens. Dit is in overeenstemming met de statistiek Internationale Handel in Goederen (IHG).

Internationale waardeketen

Een internationale waarde- of productieketen omvat alle activiteiten – in meer dan één land – die nodig zijn om een product of dienst vanuit de conceptfase via de verschillende productiefases bij eindverbruikers te bezorgen en verwerking na gebruik.

Invoer

De som van invoer voor binnenlands gebruik en invoer voor wederuitvoer.

Invoerintensiteit

De invoerintensiteit is een indicator die de mate van de internationale concurrerende druk in de lokale markt weergeeft. Het is uitgedrukt in een procentueel aandeel dat weergeeft in hoeverre de Nederlandse vraag naar goederen of diensten afhankelijk is van buitenlandse invoer. Een hogere ratio leidt dan ook tot een groter aandeel van de invoer om in de totale vraag naar goederen en diensten te voorzien.

Invoer voor binnenlandse bestedingen

De voor ingezetenen bestemde goederen, die vanuit het buitenland in het economisch gebied van Nederland zijn gebracht. Hiertoe behoren ook voor verwerking in het productieproces benodigde grondstoffen, halffabricaten, brandstoffen en voor investeringen bestemde vaste activa.

Invoer voor wederuitvoer

De goederen die Nederland binnenkomen, daarbij (tijdelijk) eigendom worden van een ingezetene, en daarna, zonder dat significant industriële bewerking plaatsvindt, Nederland weer verlaten.

Mediaan

De mediaan verwijst naar het midden van een verdeling of gegevensverzameling; de mediaan is een centrummaat. Een mediaan is dus de middelste waarde van een verdeling van cijfers, geordend van laag naar hoog. Indien er twee middelste waarden zijn, betreft dit het gemiddelde van de twee waarden.

Multinational

Bedrijven met een moeder- of dochterbedrijf in het buitenland. Een Nederlandse multinational is een bedrijf onder (ultieme) Nederlandse zeggenschap met ten minste één dochter (meerderheidsdeelneming) in het buitenland. Een buitenlandse multinational is een in Nederland gevestigde dochteronderneming, waarover de uiteindelijke zeggenschap in het buitenland ligt.

Nederlandse bedrijfsleven

Het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) maakt gebruik van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) om bedrijfseenheden in te delen naar hoofdactiviteit. Het Nederlandse bedrijfsleven omvat alle bedrijven uit de SBI-secties B tot en met N, exclusief K plus S95. Deze afbakening wordt internationaal aangeduid als de 'non-financial business economy'.

Deze categorie is een samenstelling van de volgende bedrijfstakken:

B Delfstoffenwinning

C Industrie

D Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht

E Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering

F Bouwnijverheid

G Groot- en detailhandel; reparatie van auto's

H Vervoer en opslag

I Logies-, maaltijd- en drankverstrekking

J Informatie en communicatie

L Verhuur van en handel in onroerend goed

M Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening

N Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening

S95 Reparatie van consumentenartikelen

Niet-multinational

Bedrijven zonder moeder- of dochterbedrijf in het buitenland.

Quasi-doorvoer

Quasi-doorvoer betreft invoer van goederen van buitenlandse makelij die na aankomst in Nederland niet of nauwelijks een bewerking ondergaan en daarna weer worden doorgevoerd naar het buitenland. De goederen zijn tijdens het gehele verblijf in Nederland eigendom van een buitenlands bedrijf (in tegenstelling tot de wederuitvoer). Daarnaast moet er nog één van de volgende administratieve handelingen gebeuren in Nederland, wil er sprake zijn van quasi-doorvoer:

- De goederen van buiten de EU worden bij aankomst in Nederland vrijgemaakt;
- De goederen verlaten Nederland en de EU en er wordt door de douane een uitvoerdocument opgemaakt;
- De internationale goederen worden in Nederland voor minimaal één dag opgeslagen. Hierdoor wordt de eigenaar BTW-plichtig en moet hij zich laten registreren voor de BTW.

Research & Development (R&D)

Activiteit waarbij wordt gestreefd naar oorspronkelijkheid en vernieuwing en bestaande uit het creatief, systematisch en planmatig zoeken naar oplossingen voor praktische problemen. Tot de activiteit behoort ook het strategische en het fundamentele onderzoek, waarbij het verkrijgen van achtergrondkennis en het vergroten van de (puur) wetenschappelijke kennis voorop staat en niet het streven naar direct economisch voordeel of het oplossen van problemen. Verder wordt tot de activiteit ook gerekend het (uit)ontwikkelen van ideeën of prototypes tot bruikbare processen en productierijpe producten.

SBI

Bedrijfstakken worden afgebakend volgens de hiërarchische indeling van economische activiteiten van de Europese Unie (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté Européenne, afgekort: NACE), de Nederlandse variant hiervan is de Standaard Bedrijfsindeling (SBI).

Special Purpose Entity (SPE)

Bijzondere financiële instellingen (BFI's) zijn in Nederland gevestigde dochtermaatschappijen van buitenlandse ondernemingen die fungeren als financieel intermediair tussen diverse onderdelen van het concern waarvan ze deel uitmaken. De vorderingen en verplichtingen van deze instellingen hebben veelal betrekking op directe investeringen vanuit het ene land via Nederland in een ander land, of op het doorsluizen naar de buitenlandse moeder van in het buitenland aangetrokken middelen. Vanaf 2020 is de door De Nederlandsche Bank gehanteerde definitie voor BFI's in lijn gebracht met de definitie die het IMF hanteert voor Special Purpose Entities (SPE'S): dit zijn bedrijven die een zeer beperkte tot geen bijdrage leveren aan de reële Nederlandse economie, geen binnenlandse deelnemingen hebben en maximaal vijf werknemers hebben.

Toegevoegde waarde

Het verschil tussen de productie (basisprijzen) en het intermediair verbruik (exclusief aftrekbare btw).

Uitvoer

De som van uitvoer van Nederlandse makelij en wederuitvoer.

Uitvoer van Nederlandse makelij

Uitvoer van Nederlandse makelij betreft uitvoer na productie in Nederland dan wel uitvoer na significante bewerking van buitenlandse makelij (waarbij wordt gekeken in hoeverre de statistische goederencode van het goed al dan niet sterk is veranderd).

Ultimate Controlling Institutional Unit (UCI)

De UCI is gedefinieerd als het bedrijf, hogerop in de zeggenschapsketen waarvan het Nederlandse bedrijf deel uitmaakt, niet onder zeggenschap van een ander bedrijf of onderneming staat.

Vestiging

Elke afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een onderneming voor de uitoefening van de activiteiten. Iedere onderneming bestaat uit tenminste één vestiging.

VTE

Een maatstaf voor het arbeidsvolume, die wordt berekend door alle banen (voltijd en deeltijd) om te rekenen naar voltijdbanen, ook wel voltijdequivalenten (vte) genoemd. Zo leveren twee halve banen (elk 0,5 vte) samen een arbeidsvolume van één arbeidsjaar op.

Wederuitvoer

Wederuitvoer betreft invoer van goederen van buitenlandse makelij die na aankomst in Nederland niet of nauwelijks een bewerking ondergaan en daarna weer worden uitgevoerd naar het buitenland. De goederen zijn tijdens het verblijf in Nederland (tijdelijk) eigendom van een Nederlands bedrijf (in tegenstelling tot de quasi-doorvoer).

Werknemer

Een persoon die in een arbeidsovereenkomst afspraken met een economische eenheid maakt om arbeid te verrichten waartegenover een financiële beloning staat.

Werkzame persoon

Persoon die een baan heeft bij een in Nederland gevestigd bedrijf of bij een particulier huishouden in Nederland.

Zeggenschap

De zeggenschap van bedrijven wordt bepaald aan de hand van het land waar de strategische besluitvorming plaatsvindt. Deze zeggenschap ligt bij de Ultimate Controlling Institutional Unit (UCI). Buitenlandse zeggenschap betekent dat het land van vestiging van de UCI een ander land is dan Nederland. Amerikaanse zeggenschap betekent dat de UCI van de vestiging in de Verenigde Staten ligt.

Zelfstandig mkb

Het zelfstandig midden- en kleinbedrijf omvat alle bedrijven in Nederland, die in Nederlandse handen zijn met minder dan 250 werkzame personen bij het gehele concern.

Reeds eerder verschenen edities

2014

- Tweede kwartaal, thema [Internationale handel](#)
- Derde kwartaal, thema [Bedrijfsprestaties](#)
- Vierde kwartaal, thema [Werkgelegenheid](#)

2015

- Eerste kwartaal, thema [Waardeketens](#)
- Tweede kwartaal, thema [Innovatie](#)
- Derde kwartaal, thema [Multinationals](#)
- Vierde kwartaal, thema [Duurzaamheid](#)

2016

- Eerste kwartaal, thema [Bedrijvendynamiek](#)
- Tweede kwartaal, thema [Agribusiness](#)
- Derde kwartaal, thema [Duitsland](#)
- Vierde kwartaal, thema [Zelfstandig MKB](#)

2017

- Eerste kwartaal, thema [Verenigd Koninkrijk](#)
- Tweede kwartaal, thema [Internationale handel in diensten](#)
- Derde kwartaal, thema [Innovatie](#)
- Vierde kwartaal, thema [Waardeketens](#)

2018

- Eerste kwartaal, thema [De positie van Nederland](#)
- Tweede kwartaal, thema [Werkgelegenheid](#)
- Derde kwartaal, thema [Exportstrategieën](#)
- Vierde kwartaal, thema [Financiële globalisering](#)

2019

- Eerste kwartaal, thema [Verenigde Staten](#)
- Tweede kwartaal, thema [Patronen in handelsgedrag](#)
- Derde kwartaal, thema [Groothandel](#)
- Vierde kwartaal, thema [Kwaliteitseisen in handelsbeleid](#)

2020

- Eerste kwartaal, thema [Duitsland](#)
- Tweede kwartaal, thema [China](#)
- Derde kwartaal, thema [Internationale handel in diensten en R&D](#)
- Vierde kwartaal, thema [Handelsbeleid: Tarieven & verdragen](#)

2021

- Eerste kwartaal, thema [Afrika](#)
- Tweede kwartaal, thema [Handel en milieu](#)
- Derde kwartaal, thema [Niet-tarifaire maatregelen: Een investering in kwaliteit?](#)
- Vierde kwartaal, thema [Exogene schokken](#)

2022

- Eerste kwartaal, thema [De eurozone](#)
- Tweede kwartaal, thema [Belemmeringen dienstenhandel](#)
- Vierde kwartaal, thema [Productiviteit](#)

2023

- Eerste editie, thema [India](#)
- Tweede editie, thema [Duurzame handel?](#)
- Derde editie, thema [Digitalisering](#)

2024

- Eerste editie, thema [België](#)
- Tweede editie, thema [Inclusiviteit](#)
- Derde editie

Dankwoord

We danken de volgende personen voor hun constructieve bijdrage aan deze editie van de Internationaliseringsmonitor:

Timon Bohn
Deirdre Bosch
Loe Franssen
Nienke Oude Steenhof
Davey Poulissen
Rik Vaessen
Khee Fung Wong

CBS CCN Logistiek
CBS CCN Redactie en Visualisatie
CBS Vertaalbureau

Medewerkers

Auteurs

Sarah Creemers
Dennis Dahlmans
Robin Konietzny
Dio Limpens
Tim Peeters
Mauro Pinna
Leen Prenen
Tom Notten
Janneke Rooyakkers
Christiaan Visser
Roger Voncken

Redactie

Sarah Creemers
Janneke Rooyakkers
Roger Voncken

Eindredactie

Sarah Creemers
Roger Voncken

Erratum

Ondanks de zorgvuldigheid waarmee deze publicatie is samengesteld, zijn er achteraf enkele onvolkomenheden geconstateerd. Onze excuses hiervoor.

Datum: 9 mei 2025

Het goederenhandelsoverschot van de VS met Nederland bedraagt 42,8 miljard US dollar in 2023, i.p.v. de eerder vermelde 82,5 miljard US dollar in de tekst. In figuur 1.3.5 stond dit wel juist aangegeven.